

מבחר עירונים

וילך
שנת תשפ"ג

ר"ת	בעלזא	מוצ"ש	ער"ש	
07:41	07:19	07:01	05:50	ירושלים
07:39	07:17	07:03	06:05	בני ברק
07:40	07:18	07:02	05:56	חיפה
07:39	07:17	07:03	06:06	אשדוד
07:41	07:19	07:02	05:49	בית שמש
07:41	07:19	07:03	06:07	קרית גת
07:40	07:18	07:01	05:58	נוף הגליל

כסדרפוס ושירות נפגשים...

רח' אהלי יוסף 5, ירושלים 📍 שעות פתיחה: א.ה. 19-10 רצוף, יום שישי 12-10
טל. 02-5337722 | פקס. 02-5383018 ✉️ g5337722@gmail.com

מרכוז
דפוס דיגיטלי מהיר ומקצועי

פרשת וילך (שובה)

ללמד תורה לתלמידים

ללמד בטוב טעם ובסבלנות עד שיהיו הדברים ברורים ורהוטים בפי התלמידים!

נלמד מהפסוק: "ולמדה את בני ישראל שימה בפייהם" (פרק לא-יט)

ודרשו חז"ל: מנין שחייב אדם לשנות לתלמידו עד שילמדנו? שנאמר "ולמדה את בני ישראל" ומנין עד שתהא סדורה בפייהם? שנאמר "שימה בפייהם" (עירובין נד:). וכתב הרמב"ם (פ"ד מתלמוד תורה ה"ד): "הרב שלימד ולא הבינו התלמידים כראוי, מפני עומק הסוגיא, או מפני שהיתה דעתם קצרה, לא יכעוס עליהם ולא ירגז, אלא חוזר ושונה הדבר אפילו כמה פעמים עד שיבינו עומק ההלכה.

רבינו הגרא"מ שך זצ"ל היה רגיל לומר: "הדרגה הגבוהה ביותר היא להעמיד תלמידים!" והיה מציין את מה שכתב **בעל הפרי מגדים** בהקדמתו, על מעלת המלמדים: "מהם זוכים להרביץ תורה ברבים עם תלמידים, ומגדיים נעשו תישיש ותרב הדעת. ויש אשר לא זכו לזה, מצאו עיצה לנפשם שכותבים בעט ברזל ועופרת ושמעתייהו מבדרים בעלמא".

ובהמשך הוסיף וכתב: "ואני הדל והצעיר יוסף מלמד תינוקות הייתי בק"ק לבוב והעמדת מעט תלמידים, תלמידי חכמים חשובים. ושוב חתם בסוף ההקדמה "הצעיר יוסף מקרי דרדקי מלבוב, עבד נאמן למלמדי הזמן". הרי מוכח שראה כל מעלתו כ"מלמד תינוקות" ו"מלמד דרדקי". וחשב שעיקר זכותו בהעמדת תלמידים.

והוסיף הרב שך: למען האמת אין אנו צריכים לכך, שהרי על הקב"ה אומרים "המלמד תורה לעמו ישראל", ואם כך נאמר על הבורא ית"ש, וזהו השבח הגדול שבו תיקנו חכמים לשבח, קל וחומר שעלינו לדבוק במידותיו ולהיות בבחינת ה"מלמד תורה", כל אחד ואחד כפי יכולתו.

לדעת הגרא"א דסלר זצ"ל (במכתב מאליהו), מי ששאפתו ללמד באה מתוך מדרגה פנימית של חסד, הרי בשבילו ככל שיהיו התלמידים קטנים יותר וחלשים בלימוד, כן יגדל ערך החסד ותגדל דביקותו בקונו. אך מי שחסר לו בפנימיות, ובשאפתו ללמד, מעורב גם "שלא לשמה" כמו כבוד וכדומה, הרי אז ככל שהתלמידים גדולים יותר, עדיף יותר, כי הוא יבנה מהתלמידים, וגם זכותם תסייע לו.

כידוע, בסיום ברכת התורה "לעסוק בדברי תורה", מוסיפים בקשה מיוחדת: "והערב נא ה' אלוקינו את דברי תורתך בפנינו... ונהיה אנחנו וצאצאינו... כולנו יודעי שמך ולומדי תורתך לשמה..."

תמה על כך **הגר"ש פינקוס** זצ"ל (בתפא"ש): מדוע לא מוסיפים הוספה כזו בכל ברכת המצוות כגון "יהי רצון שיהיו מצוותיך מתוקות בפנינו" שהרי את הפסוק "חכו מחמדים וכולו ממתקים" דרשו חז"ל על המצוות, ומדוע תיקנו חז"ל לומר נוסח כזה רק בברכת התורה?

מבאר הרב פינקוס פשרו של דבר, כי עיקר תפקיד המלמד הוא להקנות לילד את החשק ואת ההרגשה שהתורה היא דבר מתוק. טמון בה אור. והרי ידוע המנהג המובא **בקדמונים** שכאשר מכניסים ילד ל"חידר", מורחים על האותיות הקדושות דבש, כדי שהילד ירגיש "דבש וחלב תחת לשונך". אם הילד לא ירגיש שהתורה היא בבחינת "דבש" לא עשינו דבר!

כדי להקנות לילד אהבה לחומר הנלמד, חייב גם המלמד בעצמו לאהוב ולחיות את הדברים. אם המלמד אינו אוהב אהבת נפש את דף הגמרא או את הפסוק מהחומש אותו הוא מלמד, הוא אינו יכול להעביר לילד את תחושת הערבות והמתיקות.

"הסביר בסבלנות, בהטעמה ובנחת..."

סיפר רבי בן ציון יזר זצ"ל על המהרי"ל דיסקין זצ"ל: בצעירותי קבענו ללמוד עם חבר בספר "חפץ חיים". יום אחד כאשר למדנו והגענו לסוגיית דיבור לשוה"ר "באפי תלתא" נתקשינו מאוד בהבנת הדברים. החלטנו לעלות לביתו של המהרי"ל דיסקין כדי שיבהיר לנו את הענין.

כשכנסנו, קרבנו המהרי"ל בסבר פנים יפות. הוא הושיב אתנו לידו והסביר לנו בסבלנות, בהטעמה ובנחת את פשט הדברים בהם נתקשינו ולא נתקררה דעתו עד שלמד עמנו את כל הפרק, והכיר שירדנו לעומק הענין כדבעי.

בטוב ירושלים

תלמידים כבנים...

הגאון רבי בן ציון אבא שאול זצ"ל אהב את תלמידיו באהבת נפש, כמו אב שאוהב את בנו. הוא דאג לבריאותם של התלמידים, שמח בשמחתו וכאב את כאבו של כל תלמיד ותלמיד, ומה מאד היה שרוי בעצב כאשר שמע פעם על שני תלמידים שסרו מן הדרך הישר, עד שלא היה מסוגל למסור שיעור באותו יום...

פעם התארס תלמיד צעיר ולא היו לו חברים רבים שישתתפו במסיבת האירוסין. נסע רבי בן ציון עם עוד תלמיד. הציבור היה עממי והמוני ולא היה עם מי לשוחח שם. אעפ"כ ישב שם רבי בן ציון זמן רב, שר שירים ודרש באריכות.

בדרך חזר שאל התלמיד את רבו: היאך יכול ראש הישיבה לשהות זמן כה רב בחברה כה פשוטה?

השיב לו רבן ציון בתמיחה: "בן מתארס, וכי אביו לא ישתתף במסיבת האירוסין, משום שיש לו ביקורת על רמת המשתתפים במסיבה!?"

ופעם התבטא רבי בן ציון: "אין יום בו איני מעביר לנגד עיניו את כל התלמידים, היאך מצב כל אחד ואחד ברוחניות ובגשמיות מכל הבחינות!"

הלמות עמלים

באהבה ובמסירות אין קץ...

הגאון רבי מיכל יהודה ליפקוביץ זצ"ל היה יוצא מגדרו כדי לסייע ולהעלות תלמידים על דרך המלך. פעם הובא לפניו בחור שהיה צריך לחזקו. בחור זה לא היה מתלמידי בשיבה. האפשרות לחזקו היתה בכך שיקבע עמו לימוד באופן אישי...

הישב רבי מיכל יהודה, איזה זמן יכול להקדיש עבורו ולא מצא זמן פנוי, עד שאמר: "יש לי חצי שעה ביום לכתיבת ספרי "מנחת יהודה". את הזמן הזה אתן עבור הלימוד עם הבחור!"

בפינקס קבלותיו היה כתוב: "לקיים מצות ואהבת לרעך כמוך על ידי התעסקות בתלמידים". ואכן הכל הרגישו כי תלמידי חקוקים על לוח לבו ונשא אותם באהבה ובמסירות אין קץ, מעולם לא משך ידו ולא התייאש משום תלמיד.

מעשה שביקש המשגיח בשיבה מרבי מיכל יהודה שיאמר דברי מוסר לאחד התלמידים בענין מסויים. אולם הוא סירב ונימוקו עמו: "עדיין לא נתתי לו מספיק קירוב, כדי שאוכל לתת לו מוסר..."

הלמות עמלים

"ביקשתי שיתחיל להרביץ תורה..."

שח הגאון חכם שלום כהן זצ"ל למקורבו: "לפני שלושים שנה, פניתי לתלמיד חכם אחד ואמרתי לו, כיון שחסרים מגידי שיעור ספרדים - בזמן ההוא, לא כמו היום שיש בשפע - ביקשתי ממנו שיצא מהכולל ויקבל עליו תפקיד 'מגיד שיעור', ויתחיל להרביץ תורה לתלמידים".

"ענה לי אותו תלמיד חכם: "אני קיבלתי על עצמי להיות ה'חזון איש' של הספרדים, רק אח"כ אצא להרביץ תורה". התפלאתי על דבריו. אבל תראה מה קרה איתו, האברך הזה ישב ועסק בתורה וב"ה כיום הוא אחד מתלמידי החכמים החשובים ביותר בעולם התורה, הוא מרביץ תורה ברבים ומוסר שיעורים ברחבי הארץ. אמנם הוא עדיין לא חזון איש... אבל אם לא שנהג בעצמו כ"פתי" לשאוף להיות "חזון איש", לא היה זוכה להגיע לאותן דרגות גבוהות שהגיע..."

מתוך מאמר

שבת טיש

מתוך סדרת ספרי "שבת טיש"

ספורים ואגדות פנינים ופרפראות מדות והליכות

פנינים

בְּרִמָּאָה וְעֶשְׂרִים שָׁנָה אֲנִי הַיּוֹם לֹא־אוֹכֵל עוֹד לְצֵאת וּלְבוֹא (לא, ב) - בן מאה ועשרים סופי תבות המן, שנה אנכי היום סופי תבות הים. רמז להם משה, שאפלו שהוריד להם את המן וקרע להם את הים, לא יוכל לצאת ולבוא את הירדן בגגרת הקדוש-ברוך-הוא, והמן יפסק לאחר מותו. (שמנה לחמו)

לֹא יִרְפָּךְ וְלֹא יִצְרָךְ לֹא תִירָא וְלֹא תַחַת (לא, ח) - 4 פעמים מזכרת כאן תבת לא = 31, יחד בגימטריה 136 כמנען קול שהיא תפלה, כי על ידי תפלה יצילנו ה' מכל אויב. (שפתי כהן)

הַקֹּהֵל אֶת־הָעָם הָאֲנָשִׁים וְהַנְּשִׁים וְהַטַּף (לא, יב) - אנשים, נשים, טף ראשי תבות טנא, בגימטריה 60, וכן בגברת כהנים יש 60 אותיות, ובששה סדרי משנה 60 מסכתות, כדי שתחול הגברת וקדשת התורה על כלם (בו איש חי).

וְלַמִּדָּה אֶת־בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל שִׁמְיָה בְּפִיָּהֶם (לא, יט) - שימה בגימטריה שנה, לרמז שמסמכים את התורה מדי שנה. (שמנה לחמו)

אֶת־בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל שִׁמְיָה בְּפִיָּהֶם (שם) - סופי תבות תהלים, רמז לדברי חז"ל שדוד המלך בקש שאמירת תהלים תחשב כלומד תורה. (שמנה לחמו)

בִּי־אֲבִיאֲנוּ אֶל־הָאֲדָמָה (לא, כ) - אביאנו בגימטריה 70, לאחר שבועים שנות גלות בבל אביאנו לארץ ישראל (שפתי כהן)

וַיִּדְבֵּר מֹשֶׁה בְּאָזְנֵי כְּלִי־קֹהֵל יִשְׂרָאֵל אֶת־דְּבָרֵי הַשִּׁירָה הַזֹּאת עַד־תָּמֹס (לא, ל) - משה רבנו דבר באזני ישראל עד שעשאים תמימים. (הרבי מאלכסנדר)

בְּאָזְנֵי כְּלִי־קֹהֵל יִשְׂרָאֵל (שם) - באזני גימטריה סוד, שבשירת האזינו נרמז סוד קץ הגאולה, ביאת המשיח, תחית המתים ומה שעתידי לבוא בארצות היםים. (שמנה לחמו)

עַד־תָּמֹס (שם) - תמס ראשי תבות תורה, מצות, מעשים טובים. (רבנו אפרים)

ספורים בפרשה

ויילך משה (לא, א)

במדבר תנחומא נאמר: "אין וילך אלא לשון תוכחה". רב אחד היה מוכיח את בני עירו על מעשיהם ומטיף להם מוסר השפם והערב. קצה בו נפשם של כמה מתושבי העיר, והם פטרוהו ממשקרתו וגרשוהו מן העיר. ביציאתו אמר הרב: "מבין אני מדוע גרשתי מן העיר. שהרי אין וילך אלא לשון תוכחה, ומפני התוכחה שלי התקבם בי וילך משה..."

רבי ליב מוכיח, היה מגדולי הדרשנים גדורו והרבה לעורר את העם לתשובה. פעם אחת, האזין רבי יעקב יוסף מפולנאה בעל 'תולדות יעקב יוסף' לדבריו של המוכיח שהיתה מלאה בדברי תוכחה קשה, והמה באזניו: "האם אין כבודו מפרזי על המדה, לעמד מדי יום ולהטיף לשומעים תוכחות מרות פלענה? והרי משה רבנו לא הוכיח את ישראל אלא סמוך למותו?" השיב המוכיח: "גם אני איני מוכיח את העם רק סמוך למיתה, שהרי אמרו חז"ל 'שוב יום אחד לפני מיתתך' ומי יודע מתי ימותו?"

מרת אסתר, אשתו של רבי שאול מקרקא, היתה חכמה יודעת ספר, וכונה: "אסתר מן התורה" על פי דברי חז"ל: "אסתר מן התורה מנין? שנאמר 'אנכי הסתר אסתיר פני'". פעם נכנסו אוהדים אל הרב והרבנית וצאה מן החדר. אמר לה אחד: "לא לך התפונה, שאסתר מן התורה תקום 'אנכי הסתר אסתיר'. השיבה הרבנית: "אני התפנתי לפסוק שלפני כן 'והסתרת' פני מהם והיה לאכל'..."

בְּרִמָּאָה וְעֶשְׂרִים שָׁנָה אֲנִי הַיּוֹם (לא, ב)

גאון אחד, שהפליג בזקנה, אמר בערב ימיו: "כל שנות חיי נראים לי עכשו כיום אחד, וכן אמר משה רבנו 'בן-מאה ועשרים שנה אנכי היום', למרות שהגעתי לגיל מאה ועשרים, הרי זה כאלו היום, כיום אחד".

וְאֲנֹכִי הַסֹּתֵר אֶסְתִּיר פְּנֵי בְיּוֹם הַהוּא (לא, יח)

מספרים על רבי ברוך ממזיבוז' שראה פעם את נכדו בוכה. לשאלתו מדוע הוא בוכה ספר לו הילד, כי שחק עם חבריו והתחבא מן בלם ואף אחד לא בא לחפשו, ומכך הבין שחבריו לא מעריכים אותו כראוי. התחיל הצדיק לבכות ואמר: "גם ה' מסתיר פניו, שנאמר 'אנכי הסתר אסתיר פני ביום ההוא, ואף בוכה הוא כפי שאמר 'רמיהו הנביא: 'במסתרים תבכה נפשי'". ומדוע אין דורש ומבקש!?"

בספר 'ילקוט מעם לעז' מביא מעשה בזמן אחד שאמר לבניו לפני מותו: 'הביאו לי חבילה של קנים, ואמר להם: 'מי יכול לשבור את החבילה?' נטל כל אחד את אגדת הקנים ולא יכל לשברה. אמר להם אביהם: 'אני יכול לשברה'. התפלאו הבנים, איך יוכל איש זקן ותש בך לשבור חבילת קנים? נטל הזקן את האגדה ופרקה לקנים בודדים ושברים. ואמר להם: 'זאת בקשתי לרמז לכם. אם תהיו בלם באגדה אחת, אף אחד לא יוכל לעשות לכם רע, אבל אם תהיו בנפרד ישלטו בכם המזיקים'.

היה היה

שלח לחמך על-פני המים ביי-ברב הימים תמצאנו

בעיניה קטנה שבפלה וילנא, התגורר איש יהודי תמים וישר דרך, שמפני ישרו במקורו, מדותיו הטובות והארת פניו לכל אחד, היה אהוב על היהודים והגרים כאחד. מי לא הפיר את ר' משה זאב ב"ר דוד יהודה גרין? את התנוני היהודי מהפפר הקטן, את איש הישר והצדק?

היתה לאיש מהקהלה הקדושה, מהעיר או מהסביבה איזו בקשה, דפאו אותו דאגות, אל מי פנה? אל ר' משה זאב, שעמד פאח לימינו בעצה ובמעשה, ליהודי וגם לגוי. כל מי שבקש ממנו דבר מה, היה נענה במאור פנים והיה מסייע לכל אחד מהם בכל יכלתו, בעצה ובמעשה, בהקשבה ובהשתתפות בסבלו.

לפני שאנו נותנים תאור מהאיש עצמו, אנו רוצים לספר בתחלה למה המקום הרוסי הקטן, שבשנים היה רק פפר המכנה בדרך כלל ברוסית: 'דירבני', נקרא בכינוי של עירה, ברוסית: 'מיסטצקו'. ר' משה זאב ספר על זה לילדינו בשם אבי ר' דוד יהודה:

שוניא היהודים הסיתו בשקידה בחצר הצאר נגד היהודים ורעי משטמתם השפלה הוציאו פרות. בהשפעתם פרסם ברחבי המדינה צו מלכותי, כי כל היהודים שדרים בכפרים הרוסיים - יגרשו. בכפרים הקטנים ברחבי רוסיה, היו יהודים רבים שהתפרנסו ממתן מדינה וטחנות קמח, ועל כל אלו רחפה סכנת גרוש וכליון מחלט.

יום ההוצאה לפעל של הצו המלכותי נקבע, ובשורת האבל עוררה פחד ובהלה אצל כל היהודים. לאן לפנות בצרה כזאת? בין לילה הם נעשים להפקר, בלי זכויות קיום. האם יכולים למכור בין לילה בית, חנות, גן ושדה? האם יש לכל אחד את האפשרות ליסד לו בעיר בסיס חיים חדש? רב התושבים היהודיים יעשו חלילה, אמללים ונדבאים, ויחפכו לקבצנים עובדי דרך.

בפטרבורג של אז היה חי יהודי מקבד, שנשא חן מיוחד בעיני הצאר. אחר פרסום הצו האנטישמי, פנה היהודי הנדיב אל הצאר ותאר לו את צרת אחיו ואת המצוקה שבאה עליהם באופן כזה חי, עד שהקיסר נרעש ונחרד. בשעת פרסום הגזרה, לא היה הצאר שתף להחלטה והיא נעשתה בידי השוטים שזנאי ישראל לבדם, אך את הנעשה אין להשיב. הצטער הצאר ואמר: "מה באפשרותי לעשות? הרי הצו כבר נחתם ומפרסם ואיני יכול להחזירו!"

מצא היהודי הפקח רעיון פביר.

"הוד מלכותו", פנה אל הצאר, "יש לי הצעה שתעלה את קרנו של הצאר וגם תציל את כל היהודים. מהיום והלאה, כל עירה שיש בה פנסיה או מגור, תקרא עירה קטנה, ולא כפר. כך יעלה כבודו של הצאר השולט על עירות רבות, וגם היהודים יצילו כי רבם גרים בכפרים בהם יש פנסיות ולא יצטרכו לגלות".

"רעיון מצוין!" קרא הצאר, "ההצעה מתקבלת באופן מיידי". כך קרה שהפפר הקטן בו גר ר' משה זאב, הפכה לעירת 'מיסטצקו'.

בכפר הקטן התגורר אבר זקן בשם מיקלוש, עליו התלחשו הבריות כי תחת ידו אוצרות של כסף רב. מיקלוש התהלך בגדים ישינים ופשוטים ומעולם לא היה נפר עליו כי בעל רכוש הוא, ואפלו עשיר של ממש, אולם השמועות היו מבססות ועקשניות והן טענו בעז, כי בביתו של מיקלוש מטמן אוצר גדול שלא יסלא בפז.

לילה אחד בשמיקלוש יצא מביתו, פרוצו גנבים אל ביתו ותרזו אחר האוצר, אולם לשון עמלו. בפגרה שהשמועה לא היתה נכונה" אמרו הגנבים, וכשראו שהבית ריק ואין בו כמעט שום חפץ בעל ערך, החליטו לטל פשלל ארצו כבד שעמד בפנה. לא היה ספק בידם של הגנבים לבדק את תכולת הארצו, כי השתחו בבית זמן רב וקששו שמא מיקלוש יופיע בעוד רגע, ולכן החליטו להעמיס על שכמם את הארצו הפבר ולבדקו במקום נסתר.

מהרו הגנבים לצאת מהבית עם הארצו הפבר ובצעדים מהירים אך חשאיים, יצאו מן העיר. הארצו הפבר העיק על גבם, ובחוד פמנות הראשונה השליכו את הארצו אל התעלה שבצדי הדרך ונפטנו לבדק את תכולתו.

מאורות

רבי שלום רוקח מבלי ז"ע ליום ההולא כ"ז פאלול תרט"ו

מיסד שושלת בלו ומבנה השר שלום על פי הנאמר בישעיה: "פלא יועץ אל גבור אבי-עד שר-שלום". מצאצאי המעשה רוקח והחכם צבי מגדולי תלמידי החוזה מלבלין שכבדו ביותרת הכבוד ובגיל י"ח כבר אמר עליו שעתיד הוא להיות רבם של רבבות, נבואה שהתקיימה. התינתם מאביו בצעירותו ונשא את בת דודו רבי יששכר דב רמ"ז, אשתו מרת מלכה, עמדה לימינו במסירות ורבי מאיר מפרמישלין אמר עליו: "מלכי צדק מלך שלם", בפשלה היא הצדקת, אזי שלום הוא המלך...
התקבל לרבנות העיר בלו, שם הנהיג את עדתו שנים רבות וצדיקי הדור הפליו בשבחיו. בבלי הקים בשנת תר"ג בית נוסת מפאר, שעמד על תלו כמאה שנה, עד המלחמה העולמית האחרונה. לפני שישקו היה ער אלה לילת ועסק בתורה, ובלילה האחרון זכה לגלוי אליהו שלמד עמו תורה וסיים בהלכות בית הנסות. התפרסם ככחו הגדול לרפא חולים וכשהיו מביאים לפניו חולה, היה מעביר את ידיו עליו ובכח קדשתו היה החולה מבריא בדרך נס. פעם נפגש עם רבי ישראל מרוזין ששאל אותו על מקורו להניח את ידיו על החולה והשיב: "ישלח דבר ויהפאם ראשי תבות 'ידו'". רבי ישראל שמנהגו היה להשתפל על המבקשים ישועה אך לא נהג בהושטת יד, אמר על ארת: "סופי תבות של פסוק זה אותיותי מוח"....
את מקומו פלא בנו הקמשי, רבי יהושע מבלי.

יוסי דעת

נצטוונו לתקוע בראש השנה בשופר ומעיקר הדין היה עליו לתקוע גם בשבת קודש, אלא שחיל גורו שלא לתקוע בשבת שמא יזכנו ד' אמות ברשות הרבים לשאלו אצל חכם, והיינו טעמא דלולב והיינו טעמא דמגילה. בזמן בית המקדש היו תוקעים בירושלים ואחר החורבן תיקו ריב"ז, שיתקעו בכל מקום שיש שם בית דין ונחלקו חכמים בביאור התקנה.
לפני למעלה ממאה שנה, יום אחד מגדולי ירושלים, רבי עקיבא יחוסף שלזינגר בעל "לב העיבור", תקיעת שופר בשבת. הוא נסמך על דברי הר"ף שכתב, כי במקום שיש בית דין קבוע מותר לתקוע בר"ה שחל בשבת, ונמסר על הר"ף על ידי בעל המאור והרא"ש שהר"ף עשה מעשה: "אמרו עליו על רב אלפס ז"ל, שהיה תוקע בראש השנה שחל להיות בשבת". בעל המאור השיג עליו וכתב: "זהו אחד מן המקומות המתמיהים הנמצאים בהלכות", וכן כתב הרא"ש: "ולא נהגו תלמידיו אחריו לעשות כן". וכן כתבו הריטב"א ובעל שבלי הלקט שמנהג פשוט שלא לתקוע בר"ה שחל בשבת.
אולם רע"י שלזינגר סבר, שאין צורך בבית דין סמוכן ולכן רצה לתקוע בשופר עם עלותו לירושלים בשנת תר"ל וחזר עליה בשנת תרמ"ב.
בשנת תרס"ד קיבל את הסכמתו של האדרת והראשון לציון רבי יעקב שאול אלישי שקבע, כי יתקעו בשבת בביה"כ של ריב"ז במושב שלושה בתי דינים של ספרדים ושל אשכנזים, אולם בסופו של דבר נמלך הראשון לציון עם רבי שמואל סלאנט והוא התנגד לכך ובסוף עלה ביד רע"י לשכנעו להסכים, אולם קמה מחלוקת גדולה בעיר שהיתה ממוקמה. רע"י שכנע רבינו רבינו להצטרף אליו אך בהגיע ערב ר"ה נשמטו רובם והתחמקו, אולם רבי עקיבא יחוסף תקע בצנעא באותה שנה, ומאז לא חזר על מנהגו כשראה שדבריו לא התקבלו בציבור.

הַמְשָׁךְ

מה רבה היתה אכזבתם של הגנבים כאשר גלו כי הארץ בלו גדוש בהפציע ישנים ללא ערף, בגדים קרועים ובלים וגושי מחכת חלודים שלא יצלו למלאכה פלשהי. רוב תסכול ואכזבה השליכו הגנבים את הארץ בצדי התעלה, ככלי שאין חפץ בו.

ר' משה זאב החרוץ, שהיה רגיל משחר נעוריו להשפים קום, יצא לדרך באותו בקר לצרכי מסחרו אל הכפר הסמוך. ביציאתו מעירו, ראה בתעלה שבצדי הדרך, ארץ פתוח וחפצים שונים מפזרים מסביבו. תחלה לא יחס חשיבות לארץ, אך לאחר שזכר בדבריו חז"ל "אל תהי פז לכל אדם ואל תהי מפליג לכל דבר", החליט לבדוק את תכולת הארץ.

לאחר חפוש קצר, נכח ר' משה זאב לדעת כי הארץ מלא בהפציע ללא ערף, אך התפלא על כבוד הרב. הוא תחב את ידו אל תוככי הארץ ואז גלה כי רצפתו בפולה, ובעמק הארץ טמון אוצר גדול שממיו לא ראה.

גרב ושרותו, הבין ר' משה זאב כי הארץ נגנב מאחד מתושבי הסביבה, וללא הסוס נגש אל תחנת המשטרה ועדכן אותם על המציאה הגדולה. השוטרים, שעדכנו כבר על הפריצה בביתו של מיקלוש שמחזו מאד על מציאת האוצר.

על פי החק ששרר אז ברחבי רוסיה, מוצא שהיה מחזיר מציאה, היה זוכה ברבע מחבולת האוצר פשכר מציאה. אך כאשר הציע מפקד המשטרה לר' משה זאב לקחת את חלקו, סרב באופן מחלט ומאן לטל אפלו פרוטה שחוקה אחת.

מעשהו האציל של הסוחר היהודי הרשים את השוטרים ומובן מאליהו כי שמו של הסוחר היהודי ר' משה זאב התפרסם במהירות וכל תושבי הכפר והסביבה החלו לכבדו. במיוחד כבדוהו האבר מיקלוש הזקן וגני משפחתו, שהעריכו מאד את מעשהו האציל בהשבת האבדה.

אחד מבניו של ר' משה זאב, היה הגאון רבי אשר רבה של קהלת בורוניאש, שהיה מתלמידיו של מרן ה"חפץ חיים". הוא נפטר בקצור ימים לאחר מלחמת העולם הראשונה, והשאיר את אשתו גיטל עם שני בניה שחזרו להתגורר בכפר נעוריה. ר' משה, בן נוסף של ר' משה זאב, עלה עוד לפני השואה ארצה והשתקע בכפר סבא.

בשנות השואה האיומה, התגלתה ההשגחה הפרטית לה זכו בני משפחתו של ר' משה זאב. הוא כבר לא היה בין החיים, אך שמו הטוב הלך לפניו ובזכותו נצלו צאצאיו ממנות לחיים.

עם פנחתם של הנאצים לשטחי העיר, נמלטו בני המשפחה עם תושבים נוספים אל היער הסמוך ושם התחבאו עד יעבר זעם. אברי הסביבה, שרחשו כל העת כבוד לזכרו של ר' משה זאב, הסתפנו מדי ערב והיו מבריקים אל היער מוצרי מזון יסודיים, לכלכלת היהודים הנצולים.

כך נמשך הדבר חדשים ארפים, עד שביום מן הימים, נולד נכד במשפחתו של ר' משה זאב, ולאחר שבא בביתו של אברהם אבינו בתוככי היער, נקרא שמו בישוראל אשר. דא עקא, בכיו של התינוק הרך איס להסגור את הניצולים המקפדים לידו תיילי הגסטפו שכלשו ללא הרף ביערות העבתים, והם דרשו ללא הרף מבני המשפחה להרחיק את התינוק כדי לא לסבנם.

מה יצא הדבר ובאותו שובע פרצה דלקה גדולה בכפרים הסמוכים ליער בו הסתתרו הנצולים. אחד האפרים, שהיה דואג לאספקת מוצרי מזון ליהודים שביער, היה נכדו של מיקלוש הזקן, וכאשר נודע לו על הלקדת הנכד, החליט לגדלו בביתו. לשאלת השכנים השיב האבר, כי התינוק הוא בן משפחה רחוק, שהוריו נספו בדלקה והוא החליט לאמצו. ספורו התקבל על לבם של השכנים והם לא חשדו כי מדובר בנער יהודי.

כך עברו שלש שנים תמימות, פשכל העת נזונים היהודים שביער מקסדיהם של האפרים, שהפירו טובה לזקנם ר' משה זאב.

עם נסיגת הגרמנים משטחם, יצאו היהודים מהיער בריאים ושלמים, ונקבלו לידם את הפקדון היקר, הבן הנכד אשר'קה. לאחר חדשים מספר, עלו בני המשפחה ארצה וכיום מתגוררים נכדי המשפחה בכפר סבא ובזכרון יעקב.

פניני אור החיים

מזכרי האור החיים הקדוש על הפרשה

עוד נתפנן בסמיכות וה אמר אלי למאמר לא אוכל וגו', להודיע נאמנות עבודתו לבוא ברוך הוא, שהגם שלא יוכל עוד לצאת ולבוא, אם יאמר אליו ה' עבר את הדרך והיה מתאזר ועומד ומשמש להכניסם לארץ, ולא היה נמנע מצד שלא היה יכל לצאת ולבוא, אלא שה אמר אליו לא תעבר וגו'!

ה' הוא החלק לפניו וגו' - ולא אמר אלהי, כדרך שאמר לישוראל לפי שאין מיחד שמו יתברך על הצדיק בחיים חיותו, אבל לכללות ישוראל יתחד שמו כאמרו אנכי ה' אלהיך:

ואמרו הוא החלק - ולא הספיק לומר וה' חלק לפניו, להעיר שלא יחשב ביכלת המצוי בישוראל לשמור כי יכול ויכל לכל המלקמות המזמנות לפניו, כי לא ביכלתם תלוי הדבר אלא בה' לבד הוא תלוי. והוא אמרו הוא החלק, ולא בשותף כח אחר:

ובניהם אשר וגו' - חלקם זו כנגד הטף שהזכיר בפסוק הקהל, אמר הטעם הגם שלא הגיעו עדן ללמד, אף על פי כן ישמעו ולמדו לראות את השם, פרוש לחנכם לראות את ה'. וזה לא אמר כדרך שאמר בפסוק הקהל למדו ויראו, שהם שני דברים, אלא ולמדו לראות, פרוש שבזה למדו דאת שמם. ואמרו כל הימים, כי כשהקטנים מתחנכים מתחלתם לראות יתבסר בהם דאת ה' כל ימיהם. ודבותינו ז"ל אמרו וזה לשונם: והטף למה, לתן שבר למביאייהם, עד כאן. ואולי שנותנים טעם לקטני קטנים שאינם מבינים דבר, שגם הם נקבלים בכלל הטף שאמר הכתוב, ומה שנתן הכתוב טעם ישמעו ולמדו, הוא לבניהו אשר יתחילו הבן:

דברי הימים

החודש הראשון בחודשי השנה למניין בריאת העולם, והחודש השביעי בחודשי השנה למניין יציאת מצרים, הוא חודש תשרי.

החודש נקרא בבניאים (מלכים א' ח, א): "ירח האיתנים", משום שגולדו בו איתני העולם האבות הקדושים, אברהם יצחק ויעקב, וגם נפקדו בבניי בחודש זה. יש מסבירים שמשמעות השם איתנים הוא בגלל נחלי מים חזקים שבחודש זה מתחילים הגשמים לרדת ומתגברים המים בנהרות.

בתורה הוא נקרא "החודש השביעי" לנאות ישראל ממצרים, ויומו הראשון חל ראש השנה.

השם תשרי מקורו בלשון הבבלית "תשריתו" שמשמעותו ראשית והתחלה. השם תשרי משמש גם בערבית בשם תשרין, וגם שם הפירוש הוא התחלה לשון תחילת השנה החדשה. חז"ל פירשו את השם תשרי בלשון הארמית, במשמעות של התרה ועזיבה של חובותינו וקבלת זכויותינו ביד ה'. אחרים מסבירים את השם תשרי במשמעות של הטהרה במים, כמו שרף = טבל. בהקשר לכך מביאים את דברי רבי עקיבא: "לפני מי אתם מיטהרין ומי מטהר אתכם? אביכם שבשמים". בלוח החקלאי העתיק שנמצא בגור, נקרא שם החודש "ירח האסוף", על שם תקופת אסוף התבואה בחודש זה. החודש נקרא גם בשם "מלך החודשים" כי חלים בו חגים רבים.

בתקופת הנביאים ובזמן שהיו מקדשים על פי הראייה, היו זמנים שראש השנה היה יום אחד ולאחר מכן עד היום תיקוהו ליומיים.

בראש השנה, כל באי העולם עוברים לפני הקב"ה כבני מרון והוא דן את כל העולם לפי מעשיו וקובע את עתידו בשנה הבאה.

חודש תשרי הוא לעולם מלא בן שלוש יום.

מטעם

הנך שכב עם אבתיך וקם העם הזה (א.א. טו)
אחד מחמשת הפסוקים שאין בהם הכרע לאן לשייך את וקם, האם היא כלפי מעלה על משה שעומד להפטר מן העולם ולשכב עם אבותיו ולקום בתחית המתים, או שיכת למטה וקם העם הזה וזנה וגו'. בספר אור התרגום כתב, שדברי חז"ל הם רק אלו לא היו לנו את טעמי המקרא, אבל מכיון שמסורה בידם להטעים את הפסוק ולהניח אתהתא המפסיק תחת תבת אבותיה, ברור הדבר ויש לו הכרע שמוסב כלפי מטה.

בן מאה ועשרים שנה אנכי היום (א.א. טז)
תבת מאה מהבנות עם תבת ועשרים בתלישא קטנה שאינו טעם מפסיק, אך דווקא רשומות אמרו שמשנה מורה כאן הוראה בדרך החיים. כאשר האדם רוצה ללכת אחר תאות לבו, יחשב שכן מאה שנה הוא היום ועתיד לתו דין וחשבון, וכשרוצה לעשות מעשה טוב ויעזר כרפא את ידיו ומחלישו, יחשב שכן עשרים שנה אנכי היום וכחי במתני לעשות רצון קוני.

לעניי כלי ישראל חזק ואמץ (א.א. טז)
מטעמות בטעמי וקא מנה סגול, שהם טעמים בעלי נגון שמחה, לרמוז על שמחתו של משה בכרכו את יהושע שעתיד למלא את מקומו, ושמחתו של יהושע על הברכה שקבל ממושה.

מדגש

חדש תשרי הוא החדש היחיד בשנה שאין מברכים אותו בשבת שלפניו ואין מברכים על היום בו יחול ראש החדש. טעמים רבים נאמרו על כך. בספר המנהגים של רבי איזיק מטירנא, שהיה בסוף תקופת הראשונים מובא, שהסבה היא כדי לערוב את השטן שלא ידע מתי ראש השנה והספרים רבים נאמרו על כך בספרים. עוד טעם מובא שם כדי לקדם את הפסוק: "תקעו בחדש שופר בכסה ליום חגנו", על פי דברי חז"ל בראש השנה, איזהו חג שהחדש מתכסה בו? היו אומרים זה ראש השנה, מפני שראש השנה הוא החג היחיד שחל בראש החדש שבו חרה מקסה. רבים טועים וכותבים באגרותיהם "בין כסא לעשור", ואין לו משמעות, שהרי כסא משמע מקום מושב, וכסה הוא מלשוו כסוי הרה.

ממלח

יהודי שנכשל בעברות רבות, בא לפני רבי נפתלי מרופשיץ כדי לקבל ממנו דרך תשובה. התבייש האיש לנלות לרבי שהוא בעל עברה מסוג ומפני זאת הסתיר את האמת. התחכם ואמר: רבי, יש לי חבר קרוב שמבקש תשובה על עברות רבות שעשה, ובוש הוא לבוא בעצמו אל הרבי, ולכן שלח אותי לקבל דרך תשובה. הבין הרבי בפקחותו כי השואל הוא החוטא בעצמו, חזק ואמר: "תמונה בעיני, מפני מה לא בא הברך בעצמו וספר, כי הברך שלח אותו..."

רבי ברוך מקוסוב אמר פעם: "אין לך אדם מישראל שאינו נזהר מלאכל תולעת, שהיא אסור חמור מן התורה ונפשו של אדם קצה בה, אולם אין הם נזהרים מלרדף אנשים ולבולעם חיים, ואף למצוץ את דמם. ועל זה אמר דוד המלך 'אנכי תולעת ולא-איש', מוטב אהיה תולעת ולא יבלעוני, מאשר אהיה אדם וירמוסוני".

בישיבת מיר, נהגו להרבות בשבח החתן בימי השבע ברכות ולעתים היו מפרזים במעלותיו שלא כפי האמת. שאלו פעם כמה בחורים את רבי יחזקאל לוינשטיין על כך והציעו לו לבטל את המנהג, אולם הוא הציע להותיר את המנהג על כנו, והסביר כי פיוס מתקשים בני אדם לשבח את הזולת, להביט עליו בעין יפה ולומר לו דברים של הערכה. ואם יש כאן הזדמנות כזו, למה לבטלה?

בערב ימיו של רבי נתן צבי פינקל, ה'ספא' מסלבודקה, שהיה בירושלים וחקל את חליו האחרון. התלמידים התחלפו ביניהם לסעדו ולתמוך והיו מכינים לו את מזונו ודואגים לכל צרכיו. ארע פעם, שאחד התלמידים מזג לו בשנגה כף גדולה של ספירט חריף, במקום מים מזוקקים וישגמע הרב את המשקה החריף, השתעל בחזקה וכמעט שנחנק. הרופא הבהל מיד ובקשי הצליח להחזירו לאיטנו. מוזן מאלי, כי התלמיד חש בוישה וצער והוא מהר לתמוך מהמקום. למרות פאביו ויסודיו, חש רבי נתן צבי בהעדרו של התלמיד ודרש שביאורו לפניו. עם הגיעו, נפנה אליו ה'ספא' ואמר: "גרמת לי שמחה גדולה. בטוח הייתי שהגיעה שעתך והנה נזכחתי שלא ארע לי מאומה והוקל לי מאד".

שאל חסיד אחד את רבי יצחק מוורקא, על דברי הגמרא במסכת מגילה, שהחכמים שאלו את ר' זירא כמה האריך ימים, והשיב להם שממיו לא שש בתקלת חברו. והדברים תמוהים ובלתי מובנים, וכי מעלה בכך שאדם אינו שמח פאשר חברו נכשל? והאם משום כך זכה להאריך ימים? והרי אנו מצויים על כך ואסור חמור הוא לשמח באסונו של החבר. השיב הרבי והסביר: ר' זירא הגיע למעלה גדולה של השתתפות בצער חברו, עד שבשעה שהגיעה עת הודים בביתו וערך שמחה לאחד מצאצאיו, לא ששתי' - לא שמח פראוי בשמחתו, מפני 'תקלת חברו', פאשר באותה שעה היה חברו שרוי בצער והיה משתתף בצערו ומתעלם משמחתו.

עמד פעם רבי ישראל סלנטר בבית הכנסת בוילנא, ונשא שם דרשת תוכחה להוכיח את העם ולהחזירם בתשובה. ישב שם אחד השומעים שהחליט בלבו, כי הרב מתכוון אליו וכל דבריו מפנים כלפיו. הדבר עורר את זעמו של האיש והוא התנפל על רבי ישראל בשאף קצה ונסה להפסיקו מדרשתו, אך הוא לא התניח אליו והמשיך בדבריו. ראה האיש שלא עולה בידו להשתיקו, קם בהמת זעם ויצא מבית הכנסת בחרי אף. ראה זאת רבי ישראל, ורד מהבימה ומהר להדביק את צעדיו. נפנה האיש והנה נעמד ר' ישראל ונגב במקטה שבידו את זעתו שנגרה ממאצחו מרב רתחה ואמר: "גם אם רוצה אתה לכעס עלי, הרשות בידך, אולם מספן אתה את בריאותך פאשר אתה יוצא בזעה וברתחה אל האויר הקר שבו, יכול אתה להצטנן חלילה". נדהם האיש ממסירותו של רבי ישראל ובתוך הדברים הבין, כי הרב כלל לא מפירו ויבדאי שלא התכוון אליו בדברי התוכחה. מאז, נקשרה נפשו ונפש של רבי ישראל והפך לאחד מגדולי מעריציו.

בביתו של רבי חיים מצנז בעל "דברי חיים", היו ספרים מעטים. את כל כספו היה מחלק לעניים ולא נותר בידו מאומה לרכישת ספרים נחוצים. ליתים, היה נזקק לספר לצורך למוד, והיה שולח את משמשו לשאל את הספרים הנחוצים מאחרים. פעם אמר לו אחד מבניו: "מדוע מחלק אתה את כל כספך ולא מותר בידך מעט לרכישת ספרי יסוד? כך לא תצטרך להזדקק לבריות ולבקש את טובתם בשאלת ספריהם". השיב לו הצדיק: "את הספרים אוכל לקבל בהשאלה בכל עת שארצה, אולם את מצות הצדקה לא אוכל לקבל בהשאלה, עלי לקנות בעצמי כדי לקבל עליה שכר".

"בלי הקדוש ברוך הוא אי אפשר לעבר את מפתן הבית,

ועם הקדוש ברוך הוא אפשר אפלו לבקע את הים הגדול" (רבי מרדכי מלעכוויטש)

לקוּטִים וּסְפוּרִים נִפְלְאִים

פרשת וילך

וכל סימן חולשה לא ניכר בו. חולשתו וזקנותו באו לידי ביטוי אך ורק בעניני גשמיות, אך בכל מה שקשור ללימוד התורה הקדושה - חגר בעוז מתניו ונאזר בכחות מיוחדים.

(בני ביתו)

"לעיני כל ישראל חזק ואמץ" (לא, ז)

מה ביקש משה רבנו לומר ליהושע במלים אלו? מסופר על יהושפט מלך יהודה, שכאשר היה רואה תלמיד חכם, היה קם מכסאו ומחבקו ומנשקו.

את זאת עשה כאשר היה בחדרו, אך לעיני העם, חובה על המלך לשמור על כבודו, כי "מלך שמחל על כבודו אין

כבודו מחול" (מכות כד ע"א) כפי שאומרים חז"ל (יומא כב ע"ב): מפני מה נענש שאול? מפני שמחל על כבודו.

שאל שמע לטענות העם שאמר לחוס על צאן עמלק, ולא היה צריך לעשות כן, אלא

לעמוד על דבר ה' בחזקה. את זאת רצה משה רבנו להורות ליהושע "לעיני כל ישראל - חזק ואמץ", לעיני העם עליך להראות כמלך, להתנהג בחזקה ולא במורכ הלב, אבל בצנעה יכול אתה להתנהג בענוה ובשפלות.

(משך חכמה)

"ויאמר אלהם בן מאה ועשרים שנה אנכי

היום לא אוכל עוד לצאת ולבוא" (לא, ב)

באחת משנותיו האחרונות של הגאון רבי יוסף שלום אלישיב, פסק הרופא שאם מעונין הרב לצום ביום כפור, עליו לשכב במטתו לאורך כל היום הקדוש, שאם לא כן ייאלץ לשבור את צומו.

עשה הרב אלישיב כדברי הרופא, ושכב בחולשתו במיטה, וכך הצליח לצום את צום יום כפור, על אף גילו המופלג.

מיד בהסתיים הצום, רצה הרב להתיישב וללמד, אך נכרתו מחתה: "סבא, הן זה עתה סיימת צום של יום שלם. אתה עדיין חלש מאד, וזקוק לשינה".

נעתר הסבא הגדול לדברי נכדתו, ושכב לישון.

אך לאחר ארבע שעות בלבד, הודיע: "ישנתי מספיק, כעת עזרו לי להגיע לשלחן וללמוד".

כה רבה היתה חולשתו של הרב, עד שלא היה מסוגל לכפתר את חולצתו! אך מיד כאשר התיישב ליד השלחן, וגמרתו האהובה לצדו, ישב הרב אלישיב, ולמד בהתמדה עצומה ובהתלהבות רבה שבע שעות תמימות,

לעי"נ הרה"צ

ר' פנחס בן ר' בנימין בינוש רזנבוים זצוק"ל

כ"ו בניסן תשע"ז

"מצאוני הרעות האלה" (לא, יז)

בחשכת הגלות טובלים היהודים מצרות וגזרות הנתכות עליהם חדשות לבקרים, והרעות הרבות מכבידות עליהן את עולן.

בענין זה מופיע בהגדה של פסח - מעשה רב הסיפור הבא: אל רבי מאיר שמחה מדוינסק, בעל "האור שמח", הגיע אורח, ובדרכם לבית הכנסת חלפו על פני חזיתו של בית מפואר.

"של מי הבית הזה?" התענין האורח.

"כאן גר עורך דין", השיב הרב.

תהה האורח: "איך יתכן שעורך דין גר בחוילה כה מפוארת, ואלו הרב גר בדירה פשוטה ודלה?"

"מדוע אינך מביין?" - השיבו האור שמחה מיניה וביה -

"הלא הוא מתפרנס

מצרות של יהודים,

וכאלו יש הרבה, אך

אני מתפרנס משמחות

של יהודים, וכמה יש

כאלו?..."

"ולמדה את בני

ישראל" (לא, יט)

הגה"צ רבי יצחק בלזר

זצ"ל היה ידוע כגאון

אדיר מעמיק ומחדש

עצום.

הוא ישב בבית

המדרש והיה עוסק

בתורה ומעיין בה

בעומק העיון, ועם

זאת, כאשר היו

ניגשים אליו בעלי

בתים מבני קובנא,

יהודים פשוטים

שבקשו ללמוד דף

גמרא ומבקשים ממנו

שיסביר להם איזו

תיבה מוקשה בגמרא, היה בטוב ליבו מניח את כל עסק

לימודו והיה פונה אליהם ומפרש להם את הקשה להם

בסבלנות ובטוב טעם, ולא זו בלבד, הוא לא הסתפק בכך

שהיה מתרגם בפניהם את התיבות הקשות, אלא

מסביר בהרחבה את המשפט כולו וממנו פותח ומבאר

את כל הענין ואת כל השקלא וטריא של הסוגיא, עד

שהיה מסביר להם את כל דף הגמרא, כדי שתהא טובתו שלימה.

ואף שבאותה העת יכול היה ללמוד בעומק העיון, כדרכו וכשאיפתו, ולחדש מערכות נפלאות, מכל מקום הצורך

בהטבה הרוחנית הזו ללמד תורה לאחרים בעין יפה דחה הכל. (עפ"י שימושה של תורה)

"ולמדה את בני ישראל" (לא, יט)

עד סוף ימיו ראה הגאון רבי שמואל רוזובסקי זצ"ל את עיקר שליחותו בעולם, בהרבצת תורה לתלמידים.

כששאלו אותו מהו תפקידו, היה עונה בפשטות: "אני מלמד..."

פעם התבטא: מה יש יותר מלקחת בחורים צעירים

ולהפוך אותם

ל"למדנים"?! הש"ס

שלהם ייראה אחרת!

הכל ייראה אחרת...

פעם עלה תלמיד בוגר

הישיבה לבקר את רבי

שמואל, הוא התעניין

למעשיו, ובמשך דקות

ארוכות ניסה לדובב

את התלמיד שיאמר

לו במה עיסוקו, אך

לשוא...

רבי שמואל לא הרפה

ושאל שוב ושוב

למעשיו, אך לא נענה.

לאחר דקות ארוכות

של התחמקות, ענה

התלמיד בביישנות

ובקול נמוך: "אני כיום

מלמד..."

"מלמד"?! נזעק רבי

שמואל, "תפקיד חשוב

כל כך בידך, ועשר

דקות הינך מתחמק

מלספר אותו?! אינני

בטוח שראוי אתה לתפקיד כה חשוב...

תשמע טוב, אני שמואל רוזובסקי, חייב את חשקת

התורה שלי ל"מלמד" שלי מגרודנא. הוא אשר לימד

אותי את הרש"י הראשון, את המשנה הראשונה... ואם

אתה מתבייש במקצוע חשוב כזה, חוששני שאינך ראוי

לוי". (ראש הישיבה)

א גוט שבת

לעי"נ האשה החשובה

מרת מרים יוכבד ב"ר צבי ליבוביץ ע"ה

כ"א מר חשון תשפ"א

גליון 542
שנה י"ב תשפ"ג

סיפורי צדיקים

יו"ל לע"נ הרה"ח ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר ז"ל

סיפורי חז"ל

הקהל את העם האנשים והנשים והטף
(ל"א י"ב)

מסופר בתלמוד, מעשה ברבי יוחנן בן ברוקה ורבי אלעזר בן חסמא, שהלכו להקביל פני רבי יהושע בפקיעין. אמר להם מה חידוש היה בבית המדרש היום? אמרו לו, תלמידך אנו ומימך אנו שותים, אמר להם אף על פי כן אי אפשר לבית המדרש בלא חידוש, שבת של מי היתה? אמרו לו שבת של רבי אלעזר בן עוריה היתה, כלומר, שהוא דרש בשבת זו. חזר ושאל אותם ובמה היתה הגדה היום? אמרו לו בפרשת הקהל, שאל אותם ומה דרש בה? אמרו לו הוא דרש בפסוק "הקהל את העם האנשים והנשים והטף", והוא שאל אם אנשים באים ללמוד, נשים באות לשמוע, טף למה באים? כדי ליתן שכר למביאייהם. אמר להם רבי יהושע, מרגלית טובה היתה בידכם וביקשתם לאבדה ממני.

(חגיגה ג)

פרשת השבוע

והיות והייתי סקרן לדעת ממושיך לספר הרבי מאלכסנדר את מי שואל מורי ורבי את הקושיא הו, הצצתי מבעד חור מנעול הדלת וראיתי כי אין איש בחדר מלבדו. אזי עלה ברעיוני לתרץ את הדיוק הזה, ולמדתי פשט לעצמי, "יידבר משה באזני כל קהל ישראל". משה רבינו ע"ה לימד ושינן את התורה לתוך כל קהל ישראל, עד כדי כך שהוא השלים אותם בתמימות, והמלה 'תומם' מכוונת לעדת בני ישראל ולא אל השירה. ומיד הופיע מורי ורבי הרבי בונם זי"ע בפתח חדרו, וקרא לי ואמר, העניכיעל האסט מיך מהנה גיוועזין (העניך גרמתי לי הנאה ונתן לי שני תפוחים).

שבת שובה

פעם סיפר הרה"ק רבי ישראל מרוזין זיע"א: מנהג יפה הנהיג רב אחד, בשבת תשובה היה דורש בהלכות כלי חרס, כי בשבת שבין ראש השנה ויום כפור צריך אדם להיות שבור ורצוף ככלי חרס שאין לו תקנה, ובשבת הגדול דרש בענייני תשובה, אז אדם עוסק במצות של פסח ויש לו מוחין דגדלות, ומתוך כך יעשה תשובה.

וילך משה (ל"א - א')

מסופר: בשבת האחרונה (תרמ"ד) של הרה"ק ה"יסוד העבודה" מסלונים זיע"א, ערך שולחנו הק' ואמר אז: משה רבינו ע"ה הי' בחינת מחשבה, יהושע תלמידו היה בחינת מעשה, שהיא בחינה נמוכה מבחינת מחשבה. כאשר הצדיק מסתלק מן העולם, הריהו עושה תחילה איזה ענין שאינו שייך עוד לבחינתו, כי אם לבחינת הצדיק שיבוא אחריו. וזה שכתוב, "וילך משה" בחינת עשיה בפועל, שהיא בחינתו של יהושע, כי הנה בכל דור יש ירידה גדולה, אלא שיש סיוע מן השמים מן הצדיקים שבדור הקודם.

יידבר משה באזני כל קהל ישראל את דברי השירה הזאת עד תומם (ל"א - ל') סיפר הרה"ק רבי חנוך העניך מאלכסנדר זיע"א: פעם אחת עמדתי מאחורי הדלת של החדר שבו היה מורי ורבי הרבי רבי בונם זיע"א, ושמעתי את קולו מבפנים ששאל פשט בפסוק "יידבר משה באזני כל קהל ישראל את דברי השירה הזאת עד תומם". ודייק מדוע כתב "עד תומם" ולא "עד תומה"? כי לכאורה הכוונה היא על השירה, ולכן צריך היה לכתוב "עד תומה".

זמני השבת

זמני יציאת השבת
ירושלים: 7:01 ת"א: 7:03 ר"ת: 7:39

וילך - שובה

זמני כניסת השבת
ירושלים: 5:50 ת"א: 6:05

בתוך כך הפסיקו הנכרים לבוא אל הפונדק של היהודי. הן בגלל מעשה הרצח שעשה והן מיראתם שמה יעשה כזאת גם להם. עם התקרב מועד המשפט, מיהר היהודי ללויבאוויטש אל הרה"ק מוהר"ש זיע"א, לשאול ממנו עצה כדת מה לעשות ולבקש את ברכתו הקדושה, הוא סיפר לגבאי של הרבי כל מה שאירע אתו, והיות וישנם רק ימים מועטים למשפט, הוא מבקשו מאד להכניסו אל הרבי במהירות. אמר לו הגבאי שימסור את דבריו לרבי, ואם יצוה עליו להכניסו, הוא יכניס אותו מיד. כאשר סיפר הגבאי את הדברים לרבי. נענה הרבי ואמר נו עט איז פאראן פריערדיגע אורחים - ישנם אורחים קודמים. למחרת דיבר הגבאי שוב עם הרבי אשר אמר לו שוב אותם הדברים, כן חזר ונשנו פני הדברים בפעם השלישית. ביום השלישי שלח הרבי את הגבאי לקרוא מיד את היהודי הנ"ל, כאשר בא אל הרבי, לא דיבר עמו מאומה, אלא ציוה עליו לחזור מיד הביתה, ושיסע דוקא במחלקה הראשונה של הרכבת, ובהיות שנסיעה במחלקה זו היא ביוקר רב, אמר לו הרבי, כי אם אין לו כסף מספיק הוא יתן לו עבור הנסיעה, ובעת שנתן לו את הכסף אמר לו הרבי שוב אבל סע מיד ובמחלקה הראשונה דוקא. הרבי העניק לו את ברכתו והיהודי נסע מיד לדרכו.

עשה היהודי כפי צווה על ידי הרבי, שילם עבור מקום במחלקה הראשונה, ונתנו לו תא מיוחד עבורו לבד, מאחר שטרם התפלל תפלת שחרית, התלבש בטלית ותפילין שלו ועמד להתפלל, החל היהודי להרהר לעצמו שבוע שלם התבטל עקב נסיעתו ללויבאוויטש וכעת נוסע כבר חזרה, ואילו הרבי לא אמר לו שום דבר, ואינו יודע מה לעשות כדי להוכיח שכל זה אינו אלא עלילת שווא, מרוב צער וכאב לא יכול היה להתאפק, והתפרץ בבכי גדול עד שקול בכיו נשמע באזני הנוסעים שבתא הקרוב.

הללו החלו להתעניין מה שקורה, ואחד מהם פתח את דלת התא שם עמד היהודי והתפלל, הם התפלאו לראות שם איש יהודי מעוטר בטלית ותפילין ושופך דמעות כמים תוך תפלתו, הוא שאל אותו על מה שקרה, ומרוב צערו סיפר לו היהודי על כל מה שאירע אתו עם אותו כומר, ואשר העלילו עליו עלילה שפלה, גם נוסעים אחרים החלו להתעניין במה שקורה, וכך סיפר לכולם כל מה שקרה לו. דבריו שיצאו מתוך לבו הכואב נכנסו ללבם והאמינו לו בכל מה שאמר. הללו יעצו לו לבל יגלה לאף אחד שדיבר עם מישהו בענינו, אלא אמרו לו להתייצב במועד שנקבע למשפט במועד.

מאוחר יותר התברר כי הנוסעים שהיו באותו תא לא היו אלא השופטים עצמם, הם נסעו למשפט זה ויחד אתם גם החוקרים שרצו לחקור במקום את כל מה שאירע, ברוסיה נהגו אז כי החוקרים או השופטים עצמם, היו באים אישית במקום כדי לחקור הדק היטב את כל מה שקרה, וכך יוכלו לחרוץ את פסק הדין מקרוב, ולכן נסעו כמה ימים לפני יום המשפט כדי לחקור את הכל, מובן שהיו לבושים בבגדים אורחיים שלא יכירו אותם.

ליומא דהילולא של הרה"ק המוהר"ש מלויבאוויטש זיע"א
(י"ב תשרי)

יהודי אחד החזיק פונדק קרעטשמע באחד הכפרים, ממנו התפרנס. באותו כפר גר גם כומר אחד רשע וצורר ישראל אשר קינא מאד מהצלחתו של היהודי, גם הלשינו עליו שהוא מתעשר מפונדק זה, דבר שהעלה את חמתו יותר ורצה להיפטר ממנו, כדי להגשים את תכניתו, פתח אף הוא פונדק כזה שם מכר יי"ש ושאר משקאות.

בימי ראשון בשבוע כאשר הגיעו הנכרים לבית תיפלתם, דרש בפניהם דברי בוז ונאצה על היהודים בכלל ועל בעל הפונדק בפרט, והוכיחם קשות על שקונים אצלו ועוזרים לו להתפרנס ולהתעשר מהם, הוא אמר להם, כי לכן הקים פונדק משלו כדי שיוכלו לקנות אצלו, וכך תפטרו מהיהודי. אולם דברי תוכחתו נפלו על אזנים אטומות והמשיכו לפקוד את הפונדק של היהודי, חלקם עשו זאת מתוך בושה, בהתביישם להשתכר ולהתהולל אצל הכומר, ואחרים לא הגיעו מסיבות אחרות, וכך המשיכו כולם לבוא אל היהודי.

הכומר בראותו שכל התחכמויותיו אינן עוזרות, נפל על המצאה חדשה, הוא בא אל אותו יהודי בעל הפונדק ואמר לו, הבה נעשה שלום בינינו כי הרי אין כאן מקום עבור שני פונדקים, כך שלי אין מספיק הכנסה וגם לך אין, הבה נעשה כך, אני אשלם לך סכום מסוים ותסגור את הפונדק שלך, או שתתן לי סכום מסוים ואני אסגור את הפונדק שלי, אמר לו היהודי הרי אתה יודע היטב שאני מחזיק את הפונדק שלי כמה שנים, ואין לי שום מקור פרנסה אחר, ואילו אתה הרי יש לך פרנסה מכל מיני מקורות אחרים מבית התיפלה שלכם, מהשדות והכרמים שלך ועוד.

הסכים הכומר לדבריו ואמר צדקת בדברך, ואני אסגור את הפונדק שלי. באותו מעמד היו כמה וכמה מאנשי הכפר ששמעו את כל מה ששוחחו ביניהם. והיו עדים להסכם שביניהם. לאחר הדברים האלה נענה הכומר ואמר ליהודי לרגל חתימת ההסכם. הבה נערוך מסיבה קטנה. נחלק משקה לנוכחים. למען ידעו כולם מההסכם שבינינו. הלך היהודי והביא בקבוק משקה וגם הכומר הביא בקבוק משלו. כאשר ראה הכומר שהיהודי אינו מרגיש, מיהר והחליף את הבקבוקים, העמיד על השולחן את הבקבוק שלו ומזג ממנו כוס לאחד הנוכחים.

ויהי כאשר אך שתה הנכרי מהמשקה, מיד אחוזהו כאבים נוראים ותוך שעה מועטה נפל ארצה מת בגלל הרעל שהכניס הכומר בבקבוק שלו. הלה החל להקים קול זעקה שהיהודי המית את הנכרי, ומיד הומינו את המשטרה, הללו ערכו פרוטוקול וכתב אישום במקום, והעבירו את כתב האישום לבית המשפט אשר יפסוק את דינו נגד היהודי הרוצח.

משל ונמשל

מטוב לבו שרואה מאהבת השם יאות לשוב בתשובה

משל לאדון אחד שקנה שני עבדים בעד כסף רב, ואחרי שהיו אצלו ימים אחדים, ברחו שניהם בלילה אחד, זה ברח מצד זה של העיר וזה מצד שני, ולא אמר אחד לחברו מבריחתו דבר. והנה שניהם לא הלכו בפרשת דרכים מיראה, אולי יוודע לאדון ע"י עוברים ושבים אנה הלכו, והנה אחד הלך ליער ושמע קול שחל, והלך לצד אחר ושמע המית דוב, ומדאגה אולי למטרף חיות, חזר לעיר ושב לאדונו באימה. ואז אמר האדון למה חזרת אלי? ואמר מפני קול שחל ודוב ואמרתני בלבי זה העונש הגיע לי על עול שעשיתי שברחתני. ואמר האדון ודאי אתה חייב מיתה, אבל למה אפסיד ממוני? לכן לא אמיתך, אבל תתקן מעט מעט עוונך עד גמירא, והעבד השני אשר הלך לצד אחר, נודמן לו דרך טובה, ובא אל פרדס נאה, ואכל לשובע ממיני פירות טובים וגם נתן בכליו, ובעת התענוג מטוב הגן נתן אל לבו, אני אוכל למעדנים ואדוני נעצב עלי על אבוד ממונו שנתן בעדי, ואיך אשא פני? ותפעם רוחו כי לבו דווה על העוול שעשה, ולכן גמר לשוב אל אדונו, ובבואו אליו נפל לפניו ואמר חטאתי ועתה עשה עמי כנפשך, ויען האדון ולמה חזרת? והשיב כי לבי דווי על העוול שעשיתי, ואם לא תאמין ראה הפירות הטובים בתרמילי, א"כ לא הכריחני דבר אלא לבי. ויען האדון עתה ראיתי טוב לבך, לכן תהיה בן חורין, ואשימך ראש על כל עבדי.

הנמשל: אנו עבדים להש"ת שקנה אותנו בידו החזקה ממצרים, וברחנו מעבודתו. והנה אם אחד שב מיראת העונש לא יאות לו שכר על שובו, יען שהוכרח לשוב, ועל כן נשאר חטא וצריך כפרה כשוגג, ואם לא הכריח אותו דבר, אלא מטוב לבו שרואה מאהבת השם שיאות לשוב, לכן עתה הוא מראה דבר חדש, דהיינו לב טהור, מה שלא היה קודם שחטא. לכן אלו זדונות הביאו לו זכות, כלומר כל הדברים שעושה אח"כ הם בלב טהור.

(זכרון אבות)

השופטים החליטו ביניהם לבין עצמם להתאכסן באותו כפר ודוקא בביתו של הכומר, כדי לגלות פרטים שונים הנחוצים להם למשפט. בהגיעם לכפר התענינו אצל הכומר אם יכולים הם להתאכסן בביתו מספר ימים. וישלמו לו במיטב. היות ובכפר זה לא נמצא בית מלון ראוי עבורם. הללו לא גילו לו כמובן מי הם ולאיוזה מטרה באו כאן.

הכומר קיבל אותם בכבוד הראוי. והזמינם לארוחה חגיגית. הוא הכין להם סעודה דשנה. וכמובן שגם לא יחסר המוג. האורחים מצדם הזמינו גם את מארחם להשתתף בסעודה. והשתדלו שהכומר ישתה בצורה מספקת. למען יוכלו להוציא ממנו דברים שהיו מעוניינים בהם. בהמשך הסעודה בראותם שהמשקה מדבר כבר מתוך גרונו. החלו לדבר על היהודים היושבים בכפרים. אשר יש ביניהם מושחתים רבים. כן התענינו אצלו באם גם בכפר זה ישנם יהודים. הכומר ענה להם שיש כאן יהודי אחד זה שנים. אבל בעת סידרתי לו משהו שאוכל להתפטר ממנו. האורחים שאלוהו באיוזה אופן הצליח לעשות זאת. ובהיותו שתוי מאד. סיפר להם שהוא עצמו שם רעל בתוך בקבוק המשקה שלו. ואחר כך החליף את הבקבוקים כאשר אף אחד מהנוכחים לא הרגיש בזה.

האורחים העתירו עליו דברי שבח על חריצותו ובתום המועד עזבו את ביתו. כעבור ימים מספר נודע לכומר שהאורחים שהיו בביתו הם השופטים. בהגיע מועד המשפט הגיעו היהודי הנאשם והעדים. כן גם הגיע הכומר שהיה אמור להיות העד הראשי, המשפט החל, התובע הקריא את כתב האישום, בו נאמר אודות ההסכם שבין היהודי והגוי, וכי בעת שהתיישבו לחגוג את ההסכם כיבד היהודי כוס משקה לאחד המשתתפים, ומיד כאשר שתה את הכוס, נתקף בכאבים ומת במקום, התברר כי באותה כוס היה מעורב רעל להרעיל את האיני יהודי.

הגיע שעת עדותו של הכומר העד הראשי. לאחר שאמר את גירסתו, שאלוהו השופטים באם זוכר מה שאמר להם בביתו בשעת הסעודה לפני כיומיים, בתחילה ניסה להכחיש שאינו יודע, וכי לא אמר שום דבר, אבל השופטים עמדו על דעתם, והכריחוהו להודות בפני כולם, שהוא עצמו נתן את הרעל במשקה שלו, וכי הוא הוא שהחליף את הבקבוקים, שכתוצאה מכך מת האיש. השופטים חרצו את משפטו, ושלחוהו למאסר ועבודת פרך. כך נתקיים בו מה שנאמר בור כרה ויחפרהו ויפול שחת יפעל כן יאבדו כל אויביך ה'.

צ'ין אדם לחברו

זהירותו של צדיק

נוהג היה רבי שמחה זיסל לערוך מפעם לפעם מגבית עבור התלמוד תורה. פעם אחת כאשר שב ממסעותיו ומסר למנהל המוסד דין וחשבון על הכנסותיו והוצאותיו, הניח על השולחן, לצד הכספים שאסף, חצי סגרייה. כשתמהו לפשר מחצית הסיגרייה, הסביר להם, שכאשר סיים את שליחותו, הספיק לעשן חצי מן הסיגרייה. אך מרגע שהפסיק לשמש בתפקיד של גבאי צדקה, שוב אין הוא יכול ליהנות מחשבון התלמוד תורה והוא מחזיר את הסיגרייה לרשות מנהלי המוסד.

אני צריך לקחת אתי את המצווה הזאת לבית הכנסת

מסופר על הרה"ק ה"חתם סופר" זיע"א שפעם בערב יום כיפור קרא לבתו ואמר לה: לכי לקצה העיר ששם גר בחור יתום, ל"ע, ולכי לקצה אחר של העיר ששם גרה יתומה, ל"ע, ואמרי להם שאי"ה אחרי יום הכיפורים אני אשדך אותם. אמרה לו בתו: אבא, הרי אנו עומדים סמוך ל"כל נדרי" ועלינו ללכת לבית הכנסת. לאחר יום כפור אלך בעזרת השם. השיב לה ה"חתם סופר": בתי, אני צריך לקחת אתי את המצווה הזאת לבית הכנסת.

אני בא כדי לתת ברכה

מסופר: פעם כיבד יהודי שחיתן את בנו את רבה של ירושלים הגה"ק רבי יוסף חיים זוננפלד זיע"א בברכה השלישית של שבע ברכות. לאחר החופה מיהר המחזות להתנצל לפני

רבי יוסף חיים על שלא כיבד אותו ב"ברכה אחריתה". חיך הצדיק והשיב: "מעולם לא באתי לחופה כדי לקבל ברכה, אני בא כדי לתת ברכה".

כמה יקר כל אדם מישראל

הרה"ק רבי משה ליב מטאטוב זיע"א, היה רגיל לומר בוא וראה כמה יקר כל אדם מישראל, שכן תשעה גאוני עולם בעלי תריסין אי אתה יכול לעשות מהם "מניין" לתפילה, לקדיש ולקדושה, ולברכה, ואילו עשרה יהודים עמי הארצות פשוטים, מצטרפים ל"מניין" לכל דבר שבקדושה.

לעבור את החיים בלי לפגוע בשום

אדם

מספרים ששאלו פעם את הגה"ק ה"חזון איש" זיע"א, מהי הדרגה הגבוהה ביותר שיהודי יכול להגיע אליה בעולם הזה? והשיב ה"חזון איש": הדרגה הנעלה ביותר היא, "לעבור את כל החיים מבלי לפגוע באף אחד".

יתן אפילו מאה פעמים

מעשה בהרה"ק רבי פישל מטטריקוב זיע"א, שנכנס אליו עני וקיבל נדבה יפה, יצא והחליף כובעו ושוב בא לקבל נדבה, לחש בנו של הרבי ואמר: האישי זה הוא נוכל, עתה קיבל כסף והנה החליף כובעו כדי לקבל שנית. חיך רבי פישל ואמר: הנח למסכן הזה, עשירים עושים תחבולות כיצד להשיג כסף ואף הוא כמוהם. כלום להם מותר ולו אסור?. העניק לו הרבי שוב נדבה יפה.

תלולא דצדקיא

שבת קודש ו' תשרי
הרה"ק רבי אריה לייב הסבא משפאלע ב"ר ברוך (תקע"ב)
הרה"ק רבי מרדכי ב"ר דוד מטאלנא (תרל"ב)
יום ראשון ז' תשרי
זבולון בן יעקב (ב' אלפים שי"א)
יום שני ח' תשרי
הרה"ק רבי נח ב"ר מרדכי מלעכוויטש (תקצ"ד)
הרה"ק רבי אלעזר ניסן מדראביטש ב"ר משה מאיהעל (תרט"ו)
יום שלישי ט' תשרי
הרה"ק רבי דוד הלוי מסטעפין ב"ר שמואל (תלמיד הבעש"ט - תקע"א)
יום רביעי יום הכיפורים י' תשרי
רב אחאי בריה דרבה בר אבוהו (ד"א-רע"א)
הרה"ק רבי משה יצחק (ר' איציקל)
מפשעווארסק ב"ר נפתלי (תשל"ז)
הרה"ק רבי שמעון נתן נטע ב"ר משה מרדכי מלעלוב (תש"ע)
יום חמישי י"א תשרי
רב טביומי דהוא מר בר רב אשי (ד"א-רכ"ה)
רב הונא בריה דמר זוטר (ד"א-רכ"ז)
הרה"ק רבי צבי אריה מאליק ב"ר גדליה (תקע"ב)
יום שישי י"ב תשרי
הרה"ק רבי אברהם המלאך ב"ר דוב בער (תקל"ז)
הרה"ק רבי שמואל ב"ר מנחם מענדל המהר"ש מליובאוויטש (תר"מ)
הרה"ק רבי יחיאל מיכל ב"ר משה מזוויהל (תרט"ז)

זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

עצונה הלכות

מאת הרה"ג נמליאל הכהן רביטביץ שליט"א
מח"ס "גם אני אורח" הפרסום יוסף התרים" על המעשים.

עבירות שבין אדם לחבירו

א) עבירות שבין אדם לחבירו אין יום הכיפורים מכפר עד שיפייס את חבירו, ואפילו לא הקניטו אלא בדברים צריך לפייסו. (שו"ע אורח סימן תר"ו, סעיף א')
ב) אם אינו מתפייס בראשונה, יחזור וילך פעם שניה ושלישית, ובכל פעם יקח עמו שלשה אנשים, וכן בכל פעם שהולך ינסה לפייסו בריצוי אחר. (שו"ע שם, ומגן אברהם ס"ק א')
ג) אם לא נתפייס בשלשה פעמים, אינו זקוק לו יותר, ואם רצה לפייסו יותר מותר רק אם אין שם ביוון התורה, ומכל מקום צריך שיאמר לפני עשרה שביקש ממנו מחילה, כדי לפרסם הדבר שמצידו עשה מה שהיה יכול לפייסו. ואם אף אדם לא ידע שפגע בו, אינו צריך לומר כן לפני עשרה. (שו"ע ורמ"א שם, מגן אברהם ס"ק ב', מ"ב ס"ק ו', כף החיים שם ס"ק כ"ד)
ד) אף שחבירו מקפיד עליו שלא בצדק חייב לפייסו. (שפת אמת יומא דף פ"ז ע"ב, בד"ה איקפד)

בחסות דפוס פוסטר

דפוס אישי מקצועי

08-8422112 ההגנה 54 רחובות

P6422112@gmail.com

קרית קרעטשניף רחובות

טל': 052-7144471 מייל: sipureitzadikim@gmail.com

בחסות "דודי קאר"

הסוכן החרדי שלך להשכרת ומכירת רכב בכל הארץ 052-7655-222

פניני עין חמד

יוצא לאור ע"י בית הכנסת שכונת "עין חמד" - מכללת ציון

פְּרִשְׁת וַיִּלֶךְ - הַכֹּל מֵאֵת ה' יִתְבָּרַךְ

"וּמִצָּאָהּ רְעוֹת רַבּוֹת וְצָרוֹת וְאָמַר בְּיָוֶם הַהוּא הֲלֹא עַל כִּי אֵין אֶלְקֵי בְּקֶרְבִי" (דברים לא, טז-יז).

שמברך על הטובה". גם במה שנראה לנו כרעה יש טובה שלא תמיד נראית מיד.

ברור שכאשר האדם רואה שבאות עליו צרות ורעות כביכול, צריך לתקן את מעשיו ולחזור בתשובה גם כשמאמין שהכל לטובה. הטובה מתבטאת גם במסר שה' מעביר לאדם דרך הצרות והיסורים שיתקן את מעשיו ויחזור בתשובה.

בגמרא (ברכות ה ע"א) כתוב: "אם רואה אדם שיסורין באין עליו יפשפש במעשיו וכו' פשפש ולא מצא- יתלה בביטול תורה וכו' ואם תלה ולא מצא- בידוע שיסורין של אהבה הם".

מכאן שבדאי הכל לטובה. יש משמעות מעשית ליסורין, לעורר את האדם בתשובה או למי שנמצא בדרגה גבוהה מאוד מדובר ביסורין של אהבה.

המסר מהפרשה הזאת להאמין בבורא-עולם בכל עת ובכל מצב. לדעת שהכל מה'. **גם הטובה וגם מה שנראה לנו רעה.**

עלינו תמיד לשאול ולבדוק: "מה הקב"ה רוצה מאיתנו? במה אנחנו יכולים להשתפר יותר?". כל המוסיף, מוסיפים לו מן השמיים וזוכה לברכה והצלחה בכל מעשי ידיו.

בברכת שבת שלום וכתובה וחתימה טובה הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א חבר הרבנות המקומית מבשרת ציון

צפוני לכת

שעה	כניסת לכת	צאת לכת	היגיון תפ
17:50	19:01	19:42	י"ג
18:08	18:58	19:39	ת"א
18:09	18:59	19:40	מ"ב
18:10	19:00	19:41	כ"ג

הצלחה בגו"ר

יצחק אריאל בן טובה חגי חיים וב"ב שמואל אימן בן אסתר זרי שגית בת רותי מאיר ישראל בן רחל ברכה- יראת שמים ליאור יהושע סומך וב"ב גלית בת מסודי יהודה אריה בן רחל ברכה ארז בן שושנה רונן אברהם וב"ב קסירר אפרים וב"ב רחל ברכה בת פדילה דליה משפ' שטרית נעם יצחק בן רחל ברכה רינה בת סימי וב"ב יוסף ליאור בן דליה אפרת- הצלחה בכל העניינים שלמה ודנה דוד וב"ב אריה ושרה לוי וב"ב י.מ.י.ש כדורי אקבלי יוסף חיים בן נסכה שולמית ומרדכי חיים דויטש וב"ב עמית בן אהרון וב"ב רז דוד בן לאה וב"ב

זיווג הגון וכשר במהרה

אורן חיים בן אלן אסתר רותי בת סימי תרצה בתיה בת ימנה נינט יוסף בן רוחמה אילן בן ג'ולייט יפית שרה בת ג'ינה דרור בן סופיה אנאל חביבה בת שולמית מיטל בת מלכה מאיר בן שרית ואליהו טליה עדן אסתר בת שולמית נעם בן שרה שירי ימנה בת שולמית דוד עומרי בן יהודית שושנה שירה בת סילביה שמעון בן שולמית סיון רבקה בת אלן אסתר עמית בת טובה אברהם גורג'י בן דליה אפרת אורן בן נעמי

זרע קודש בר קיימא

גלית בת מסודי אליהו דרי בן ימנה אילנה בת רוחמה שמואל אימן בן אסתר זרי סוין בת אסתר רחל מרים בת יהודית דניאל בן שרה ואושרית בת שושנה נעמה בת יפה דגנית בת שושנה אסף בן סופיה נתנאל בן ג'ינה מיטל בת שושנה

רפואה שלמה

מאיר ישראל בן רחל ברכה יצחק בן עזרא ימנה ניזרי בת סטה- בריאות ואריכות ימים מרדכי ניזרי בן פרח- בריאות ואריכות ימים מאיה בת עדי דליה אפרת בת נעימה סימי בת סוליקה מיכאל יהודה בן מרים אורן בן אסתר דינה בת מזל נעם יצחק בן רחל ברכה נעמי בת רחל שירה שילת בת אורלי אפרים בן שרה לביא ישראל בן תמר חיה אסתר בת סוליקה מוריה בת רחל ברכה נחום בן כיריה יהודה אריה בן רחל ברכה ישראל בן חווה יפה בת שרה-הצלחה ורפואה רחל בת זוהרה משה בן נזימה עינת בת רחל ברכה רפאל משה בן רחל יצחק בן פנינה רחל ברכה בת פדילה דליה יצחק בן רבקה רותי בת סבריה קסנש בת דגטו יצחק בן חנון רפאל אבידן בן תקווה אליהו בן רחל בנימין בן ברכה אלן אסתר בת שילוט נעימה בת שרה יהודה לייב בן אסתר מלכה נעם אלימלך בן אושרית- רפואה שלמה ובריאות איתנה יהודית אסתר פראדל בת חיה- בריאות ואריכות ימים

העלון מוקדש לעילוי נשמת משה בן גורג'יה ז"ל

לרפואה שלימה לנוריאל בן אסתר

לרפואה שלימה לאיידה חיה בת אסתר וליילד אלחנן רפאל בן איריס וליילד אורי חיים בן שלי

התורה הקדושה מתארת בפרשתנו נבואה קשה על עתיד בני ישראל, שמשה מקבל לפני מותו: "וְקָם הָעָם הַזֶּה וְזָנָה אַחֲרַי אֱלֹהֵי כַכְרֵי הָאָרֶץ אֲשֶׁר הוּא בָא שָׁמָּה בְּקֶרְבוֹ וְעַזְבֵנִי וְהִפְרֵ אֶת בְּרִיתִי וְכוּ' וְהִסְתַּרְתִּי פְנֵי מַיְהֵם וְהָיָה לְאָכַל וּמִצָּאָהּ רְעוֹת רַבּוֹת וְצָרוֹת וְאָמַר בְּיָוֶם הַהוּא הֲלֹא עַל כִּי אֵין אֶלְקֵי בְּקֶרְבִי מִצְאוֹנֵי הָרְעוֹת הָאֵלֶּה" (דברים לא, טז-יז).

לכאורה סוף סוף יש ידיו ותשובה אבל התגובה הופכת להיות קשה יותר: "וְאֲנֹכִי הִסְתַּר אֶסְתִּיר פְּנֵי בְיָוֶם הַהוּא עַל כֹּל הָרָעָה אֲשֶׁר עָשָׂה" (דברים לא, יח).

מדוע לא מתקבלת התשובה של עם ישראל שנראית מאד כנה ואמיתית כשהם אומרים: "כִּי אֵין אֶלְקֵי בְּקֶרְבִי מִצְאוֹנֵי הָרְעוֹת הָאֵלֶּה" (דברים לא, טז-יז)?

במילים האלו אין הכרה אמיתית בחטא, הבעת חרטה וקבלה לעתיד. כשהם אומרים בגלל שאלוקים לא בקרבי לא משגיח עלי קרו הצרות והרעות האלה- זה כמו בן לא נכון כי הכל מאת ה'. הכל בידי שמיים חוץ מיראת שמיים.

להיפך, התורה הקדושה מזהירה תמיד לא ללכת בקרי ולחשוב שהכל במקרה כי אז באמת הצרות והקללות מתחזקות חלילה.

"וְהִלַּכְתֶּם עִמִּי בְּקֶרְבִי... וְהִלַּכְתִּי עִמָּכֶם בְּחַמַּת קָרִי" (ויקרא כו, כז-כח). רק על ידי אמונה שהכל מבורא עולם ויש לתקן את המעשים הרעים ולשוב בתשובה שלימה אז מתקבלת התשובה וזוכים לחסדי ה' יתברך.

חז"ל אמרו: "חייב אדם לברך על הרעה כשם

זש"ק, פרנסה טובה ובריאות איתנה לאליהו ניזרי בן ימנה וגלית בת מסודי

הצלחת ולרפואת אברהם גורג'י בן דליה אפרת וב"ב והצלחת יוסף ליאור בן דליה אפרת וב"ב

לע"נ הצדיק ר' חיים אבישלום כהן פרחיה בן בלנקה זצ"ל

שׂוֹאֵל וּמְשִׁיב בְּהִלְכָה - יוֹם כִּיפּוּר

מה הן הלכות יום הכיפורים?

שאלה:

הלן סיכום ההלכה מפי ר' אליהו חיים פנחסי, רבנות מקומית מבשרת מתוך ספרו 'הכשרות למעשה':

תשובה:

בתפילת שחרית בערב יום כיפור לא אומרים תחנון ונוהגים לעשות התרת נדרים. לא עושים מלאכה בערב יום כיפור, והעושה אינו רואה סימן ברכה מאותה מלאכה לעולם. מנהג טוב לטבול במקווה בערב יום כיפור (ללא ברכה). מי שלא יכול ללכת למקווה, ישפוך על עצמו שנים-עשר וחצי ליטר מים. אם גם את זה לא יכול לעשות, ישהה תחת הטוש במקלחת, עד שתישפך עליו כמות של שנים-עשר וחצי ליטר.

יום הכיפורים לא מכפר על עבירות שבין אדם לחבירו עד שיפייס את חבירו. אדם שביקש מחילה, וחבירו לא רוצה למחול לו, יחזור לבקש מחילה עד ג' פעמים. כל פעם יקח איתו ג' אנשים ואם חבירו עדיין מסרב למחול - לא חייב לפייסו. אם צריך לפייס את רבו, יחזור אפילו אלף פעמים עד שיתפייס.

מכל מקום לא יהיה אכזרי מלמחול. כל המעביר על מידותיו - מעבירים לו על כל פשעיו. חובה קדושה לבקש סליחה מהוריו ורבותיו. בעל ואישה ימחלו זה לזה. טוב שיאמר: "הנני מוחל וסולח לכל מי שחטא כנגדי בין בגופי ובין בממוני".

נוהגים להתפלל תפילת מנחה בעוד היום גדול, כלומר בשעה מוקדמת. בתפילת העמידה אומר את הפסוק "יְהִי לְרָצוֹן אֲמִרֵי פִי וְהִגִּיזוֹן לִבִּי לְפָנֶיךָ ה' צוּרִי וְגֹאֲלִי" (תהילים יט, טו). אחר כך יאמר וידוי "על חטא" כפי שנדפס במחזורים. יש נוהגים ללקות ל"ט מכות ברצועה שמתוך כך יתן אל ליבו לעשות תשובה.

ילך לביתו ויאכל סעודה מפסקת. יש לפרוש מכל חמשת העינויים: אכילה, שתיה, רחיצה, נעילת נעלי עור ותשמיש המיטה, לפני שקיעת החמה. (מצווה מן התורה להתחיל בכל דיני התענית לפני שקיעת החמה. ראוי לנהוג כך לפחות רבע שעה לפני שקיעת החמה).

מצווה להדליק נרות לכבוד יום הכיפורים. לפני ההדלקה יש לברך "אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ לְהַדְלִיק נֵר שֶׁל יוֹם הַכִּיפּוּרִים". אין לברך על ההדלקה ברכת 'שהחיינו', אלא רק לאחר חליצת נעליים, מכיוון שבברכת 'שהחיינו' מקבל על עצמו קדושת יום הכיפורים. נוהגים להתעטף בטלית לפני שקיעת החמה (כדי שיוכל לברך עליה), ומתפללים את כל תפילות יום הכיפורים בטלית, כדי שיתפלל בכוונה.

הכל חייבים להתענות ביום הכיפורים. גם נשים מעוברות ומניקות חייבות להתענות. אסור לרחוץ במים ביום הכיפורים. אפילו להושיט אצבע במים אסור. לא אסרו אלא רחיצה של תענוג, אבל אם ידיו או שאר גופו היו מלוכלכים מותר לרחצם, מכיוון שאין זו רחיצה של תענוג. לא ישטוף את פניו ולא את פיו. ביום הכיפורים בשחרית יטול את ידיו לסירוגין עד סוף קשרי אצבעותיו בלבד ויברך על נטילת ידיים.

הַבְּרָק בְּעֵינַיִם

הרב יחיאל יעקבזון שליט"א, מגדולי המחנכים בדורנו, סיפר שפעם אחת הוזעק לטפל בבחור ישיבה שנשר לרחוב. הוא היה בן של ראש ישיבה ונכנס למעצר בעקבות מעשיו. לאחר ששוחרר הרב יעקבזון התחיל לשוחח איתו ודיבר על עניין לימוד התורה ועל הישיבה. **הבחור עצר אותו מיד בתחילת הדברים ואמר: "כבוד הרב, תעשה לי טובה. אל תדבר איתי על תורה. אני יכול למכור לך עשר שיחות בשקל. מגיל קטן ינקתי בבית את כל השיחות והדיבורים על חשיבות לימוד התורה!"**

הרב יעקבזון שאל בפליאה: "אם כך, כיצד הגעת לאן שהגעת?". הבחור ענה לו תשובה מדהימה: "הכל טוב ויפה. אבא שלי דיבר איתי כל החיים על כמה חשוב ללמוד תורה, אבל את הברק בעיניים שלו לא ראיתי כשלמד תורה, אלא כשרכש רכב חדש ויוקרתי או כשקנה ריהוט חדש לבית או כשקיבל סכומי כסף גדולים. שם ראיתי כמה הוא מאושר ומלא שמחה, כמו שלא ראיתי אותו שמח אף פעם בזמן שלמד תורה. זה לימד אותי. מה האמת שלו ומה הוא אוהב יותר. **ממנו למדתי שיש דברים שמביאים לאדם אושר וסיפוק יותר מלימוד תורה!"**

הסיפור מבהיל. הרי מדובר פה בראש ישיבה, כלומר אדם שכל חייו הוא לומד תורה ומלמד אותה לתלמידים, ובכל זאת הוא לא הצליח להסתיר מבנו שמה שבאמת מדבר אליו הוא לא תורה אלא הצלחות גשמיות. יתכן שגם הוא בעצמו לא שם לב לכך, אבל כמו בהרבה מקרים, אנשים אחרים ובפרט הקרובים לנו רואים ומזהים מה באמת חשוב לנו ומה גורם לברק בעיניים שלנו. (מעובד מתוך 'בארה של תורה')

עושה אירוע שמחה באולם שמחות וברצונך להפוך אותו לכשרות "מהדרין-גלאט"?

צוות משגיחים תלמידי חכמים ידאגו לכך בכל איזור בארץ. ההשגחה החל מזמן אספקת הבשר ועד למנה האחרונה.

בפיקוחו של הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א 052-6329144 (הנייד באישור ועדה רוחנית)

מינויים

לקבלת העלון חייג במייל מדי שבוע, יש לשלוח בקשה למייל

PnineEH@gmail.com

הקדשת העלון

ניתן להקדיש את העלון לעילוי נשמה, רפואה שלמה, הצלחה, זיווג הגון, חזרה בתשובה וכו'

נא לפנות לליאור בטל" 052-7652084

כתובת המערכת: עבור ליאור עצמון, רח' הבושם 26 ת.ד. 83375. מבשרת ציון. מיקוד 9076926

לשאלות בהלכה

נא לפנות לרב אליהו פנחסי

בטל" 052-6329144

(הנייד באישור ועדה רוחנית)

אם ראשונים כמלאכים- האדמו"ר הרב אברהם יהושע השיל טברסקי זצ"ל

האדמו"ר הרב אברהם יהושע השיל טברסקי ממכונבקה זצ"ל- נולד ב-כ"ד אדר ה'תרנ"ה (1895). משחר ילדותו ניכר כי לגדולות נועד. במיוחד בלטה התמדתו בתורה. מקורביו יכלו להעיד כי ראו אותו יושב ולומד שמונה-עשרה שעות ברציפות! נודע כ'עילוי ממכונבקה'. כשהיה כבן עשרים ושתיים שנים אביו נפטר (כ"ט אב ה'תרע"ז). רבינו סירב להתמנות במקומו לאדמו"ר עד שדודו, ר' דוד מסקווירא, לחץ עליו להסכים לקבל את המינוי והוא התחיל לשמש כאדמו"ר השני בשושלת מכונבקה.

גם כאשר הבולשביקים השתלטו על רוסיה והוציאו את היהדות מחוץ לחוק, רבינו המשיך להנהיג את הציבור ולהפיח בהם אמונה וביטחון. בשנת ה'תרצ"ב עבר למוסקבה כדי לחזק ולהעמיד את הדת על תילה. השלטונות התנגדו לפעולותיו. הם האשימו אותו במרד וחתירה כנגד השלטון והם איימו לא פעם על חייו. בהמשך נעצר ועבר עינויים אכזריים וקשים כאשר במשך היום הוחזק בצינוק כמעט ללא יכולת לנוע.

באמצע הלילה, כשחשבו שרבינו מתמוטט מעייפות, הוציאו אותו לחקירות. שם הוכה מכות נמרצות אבל לא הרגו אותו בפחדם פן הדבר יעורר רעש ברחבי העולם. לבסוף לנוכח עקשנותו היגלו אותו לסיביר למשך עשר שנים עם עבודת פרך! רק לאחר השתדלות של רבי יעקב יוסף מסקווירא שוחרר משם. לאחר שחרורו מסיביר ניתנה לו האפשרות לעזוב את ברית המועצות, אבל הוא סירב לכך **בנימוקו כי עליו לדאוג למצבם הרוחני של יהודי המדינה.**

בשנת ה'תשכ"ה (1964) עלה לישראל ופתח מחדש את חצרו בבני ברק. שימש כאחד מראשי מועצת גדולי התורה בארה"ק. היה מפורסם בקדושתו ובצדקותו. התמדתו ושקידתו בתורה היתה מופלאה. מעולם לא ראו את רבינו מתבטל אף לא רגע אחד. ענוותן מופלא. סיים במשך שנות חייו עשרות פעמים את הש"ס.

גאון בנגלה ובנסתר. היה חשוך בנים. עוד בחייו אימץ כבן את בן-אחיינו, רבי יהושע רוקח (נינו של רבי ישכר דב מבעלז). נפטר ב-' בתשרי ה'תשמ"ח (1987). חי כ-92 שנים. ציונו בהר-הזיתים בירושלים באוהל צדיקי בית צ'רנוביל. אחיינו, ר' יהושע רוקח, מילא את מקומו.

אביו: האדמו"ר ר' יוסף מאיר ממכונבקה (הראשון בשושלת. בנו הבכור של האדמו"ר רבי אברהם יהושע השיל מסקווירא).
אימו: מרת בתיה רבקה (בת ר' מנחם נחום מליוב). **אשתו:** בתו של ר' דוד אהרון מז'וריק. **מתלמידיו:** הגאון ר' יהושע רוקח.
מספריו: ילעבדך באמת- ביוגרפיה, סיפורים והנהגות על רבינו.

ל אחר שהוגלה לסיביר, כעונש, השלטונות טרטרו אותו שיבוא כל יום לחתום את שמו בבנין המשטרה. הרבי ציית והגיע למשרדי המשטרה בכל יום, כולל בשבת, אבל ביום זה לא הסכים לחתום ואמר: "היום שבת קודש ואסור לי לחתום. אני מוכן לבוא לחתום בלילה". הקצין, שהופתע לשמוע את הדברים, שאל את הרבי בזעם: "ידוע לך שהינך נמצא כעת בסיביר?!". בסיכומו של עניין הקצין החליט להביא אותו למפקד הראשי שהיה אחראי על המחנה כולו. הוא כבר ידע לטפל בו...

בחדר של המפקד רבצו שני כלבים ענקיים, שרק הימצאותם בחדר, היה בו כדי לעורר פחד ובעתה. הרבי לא נבהל וגם בפניו חזר והודיע: "אצלנו היהודים היום שבת קודש, ואסור לי לחתום!". המפקד התמלא זעם והרעים על הרבי בקול מאיים: "דע לך שפה בסיביר לא ניתן להתחכם. מי שמתחכם הורגים אותו!". הרבי לא נרתע מהאימים. הוא מוכן ומזומן למסור את נפשו למען שמו יתברך באהבה, ולא לחלל את השבת. מול האימים, פתח את מעילו ואמר בקול תקיף ונחרץ: "הנה אתם יכולים לירות בי, עשו בי כטוב בעיניכם. אני את השבת לא אחלל בכל מחיר".

חמתו של המפקד בערה בו עד להשחית. בחמת זעם שלף נמרצות את אקדחו, והתחיל ללחוץ בידו על ההדק. אחת... שתיים... שלוש... הכדורים שנפלטו בזעם ובקול רעש גדול לא פגעו ברבי. הם רק שרקו וחלפו לידו. **הרבי לא זע ולא נע. נותר על עמדו, זקוף ויציב, כשליבו חשוף, מוכן ומזומן להחזיר את נשמתו הק' לבוראו, ולא לחלל חלילה את השבת.** המפקד היה המום. לפתע, הניח את האקדח ותחיל לומר כשהוא נרגש: "נזכרתי שגם אני יהודי".

הדבר השפיע עליו עד כדי כך שמיד הודיע לרבי כי מכאן ואילך הוא פטור ומשוחרר בשבתות וחגים מכל דבר שיש בו חילול שבת. לא זאת בלבד, אלא הוסיף לשאול בהכנעה אם הרבי מעוניין בדברים נוספים. הרבי ניצל את ההזדמנות, ואמר למפקד שראש השנה מתקרב ובא והוא זקוק לשופר. לא ברור כיצד המפקד הצליח להשיג שופר במעמקי סיביר, אבל לפני ר"ה המפקד הגיע עם שופר בידו והעביר אותו בחשאי לידי הרבי.

ל פעם שיצא לדרך לקח איתו את הגמרא, בה הגה כל שעת הנסיעה. בערוב ימיו היו פעמים שלקח איתו משניות כאשר בדרכו שינן פרקים שלמים מהמשניות. מרן הגאון ר' ניסים קרליץ סיפר פעם בהתפעלות מהתמדתו המופלאה של הרבי ואמר, כי בעת שהתקיימו ישיבות מועצת גדולי התורה בירושלים, הזדמן הדבר שנסעו בצוותא חדא כמה מחברי מועצת גדולי התורה, שהתגוררו באיזור המרכז.

בשעת הנסיעה שוחחו בעניינים שעמדו על הפרק כמו גם בשאר שיחות חולין של ת"ח. שונה מכולם היה הרבי. כאשר הוא נכנס אל המכונית, מיד פתח את הגמרא שלקח איתו ושקע בתלמודו עד גמר הנסיעה מבלי להרים את עיניו ולו פעם אחת מהגמרא, ולא התערב בשיחה כלל.

אחד המקורבים אף סיפר כי בעת מחלתו של רבינו כאשר התייסר ביסורים קשים ביותר, עד כי ראהו מתגולל על הארץ ביסורים. כאשר רבינו ראה שאינו יכול להירדם, הוא נטל את הגמרא וניגש למקום בו דלקה נורת חשמל, מכיוון שלא רצה להדליק אור בחדר מחשש להעיר את המשמש. כך הרבי למד במשך כמה שעות ברציפות.

פְּגִיעָה וְתוֹצְאוֹתֶיהָ

ר' יצחק פנה לגדולי ישראל רבים שהוא נמצא איתם בקשר או תורם למוסדותיהם. הוא ביקש שיתפללו על בתו לרפואה שלימה. הוא גם ביקש לדעת מה יכולה להיות הסיבה.

אחד מגדולי ישראל התקשר אליו וביקש לשוחח איתו. "אני לא יודע בוודאות, אבל הלב שלי אומר לי שהתמוטטות פתאומית כזו בעיצומו של יום בהיר יכולה לקרות רק עקב בעיה ב'בין אדם לחבירו'".

"לדעתי עליך לעשות חשבון נפש אם פגעת במישהו בסמוך למקרה שפקד אותך. אם כן – תמהר ותבקש את סליחתו!", וחתם באיחולי רפואה שלימה.

ר' יצחק עמד לצד מיטת בתו, והתחיל להעביר במחשבתו את מה שקרה בשעות שלפני המקרה. לפתע בשרו הפך חידודין חידודין. הוא נזכר כי אחיו נכנס אליו מספר שעות לפני לכן וכי הוא העליב ופגע בו.

הוא התקשר לבית אחיו וביקש לשוחח איתו. אמרו לו שהוא שהוא לא בבית. הוא ניסה להשיג אותו בכל דרך אפשרית עד שמישהו 'הדליף' לו שאחיו אושפז באותו יום, באותו בית חולים היכן שבתו מאושפזת, קומה אחת למעלה!

לפתע הבין עד כמה הפגיעה שפגע באחיו היתה הרסנית. הוא גרם לו לאשפוז בבית-החולים. הוא רץ בכל כוחו ורוחו לחפש את אחיו המאושפז קומה אחת למעלה.

כשמצא אותו, הוא פנה אליו ובקול בכי ביקש את סליחתו. האח, חלוש וכאוב, התקשה למחול על הפגיעה. התברר כי בקשת הסליחה הפתאומית שבה וטלטלה אותו טלטלה עזה.

ר' יצחק עמד לפניו ובכה כמו תינוק. הוא התחנן שימחל לו. לצורך בקשת הסליחה כפי שצריך הוא הוציא צ'ק, חתם עליו והשאיר אותו פתוח כדי שאחיו ירשום את הסכום שדרוש.

כאשר ר' אהרן ראה כך ולאחר שהבין את האסון הנורא שפקד את בת אחיו נכמרו רחמיו על אחיו. הפגיעה היתה אומנם קשה וכואבת, אבל הוא באמת השתדל 'למחוק את הפגיעה מליבו' ולמחול לאחיו בכל לב.

כאשר ר' יצחק היה משוכנע שאחיו התפייס אתו לחלוטין, הוא נרגע ושב למיטת בתו לראות מה מצבה. עוד באותו היום נרשמה מגמת שיפור, אצל שניהם.

ר' אהרן השתחרר מבית החולים כעבור יום יומיים. כעבור שבוע גם בתו של ר' יצחק השתחררה לביתה בריאה ושלימה.

לפעמים אנחנו לא מבינים למה מידת הדין פוגעת באדם פלוני. רבותינו מזהירים אותנו שלא נפגע בזולת. היחס של בין אדם לחבירו תופס מקום מרכזי מאוד בחיי האדם.

לא בכדי רבותינו דרשו את המשנה בפרקי אבות (פרק ב' משנה א'): "דע מה למעלה ממך" באופן הבא: אם אדם רוצה לדעת מה גזרו עליו מלמעלה, הרי זה ממנו. המעשים שלו הם אלו שיקבעו כיצד חייו יראו.

הגאון ר' אשר קובלסקי הביא סיפור ששמע מפי בעל המעשה. יש בו כדי ללמדנו עניין זה. הדבר אירע בשעת ערב בבית משפחת ל. בניו יורק.

ר' יצחק הגביר ישב על הכורסא שבביתו. לפתע נשמעו נקישות בדלת. בפתח עמד אחיו, ר' אהרן. אחיו ידוע כתלמיד חכם משכמו ומעלה שהוגה בתורה בהתמדה.

האח סיפר כי הוא עוסק בלימוד וליבון סוגיה הלכתית במשך מספר שנים, עד אשר למד אותה לעומק. כעת הוא חפץ להוציא לאור עולם ספר העוסק בסוגיה ההלכתית הזאת.

האח הוסיף ואמר כי כדי להוציא את הספר לאור הוא זקוק למימון ההוצאה. לכן הוא פונה לאחיו העשיר. ר' יצחק שמע את דבריו ואמר בחוסר תשומת לב:

"למה שהספר שלך יעניין מישהו. ובכלל אם הנושא שעסקת בו היה מעניין מישהו, היו כבר ספרים אחרים בנושא. ובכלל, מי אתה שתתיימר להוציא ספר כזה".

ר' אהרן נפגע עד עמקי נשמתו. הוא יצא שבור, נכלם, מבויש ואובד עצות. העובדה שאחיו סירב לממן את הדפסת הספר למרות שיש לו את האמצעים לא הפריעה לו כמו העלבונות שקיבל מאחיו.

"אחי היה יכול לסרב בנימוס ולומר שאין לו כסף כעת או לתת תירוץ מכובד אחר. למה הוא 'דקר' אותי בצורה פוגענית שכזו", כך שאל את עצמו.

ליבו התייטר בכאב עצום. באותו ערב הוא חש ברע. רגע לפני שהתמוטט הוא הובהל לבית החולים ואושפז להשגחה. הוא ביקש מבני משפחתו לא לספר את הדבר לאיש. הוא סבל בשקט את הכאב הפיזי, לצד הכאב הנפשי שעדיין בער בתוכו.

מה שהוא לא ידע, שבאותו יום, כמה שעות אחר כך, גם בתו הנשואה של אחיו ר' יצחק, אישה צעירה ואמא לכמה ילדים קטנים, התמוטטה באופן פתאומי בביתה. גם היא אושפזה בביתה"ח. כאשר ר' יצחק שמע על מה שקרה לבת שלו, הוא נסע מיד לשם. כשהגיע לשם הוא שוחח עם הרופאים כדי לנסות ולהבין מה קרה לבת, אבל גם הרופאים לא יכלו לתת תשובה מספקת כיצד אישה צעירה מתמוטטת לפתע ומתקשה לנשום עד שהיא נדרשת לאשפוז.

הרב הרב יצחק בן תפאחה כדורי זצ"ל הרב שמואל בן שמחה דרזי זצ"ל וילד יחיאל בן יוסף ז"ל פואד אברהם בן רגינה ז"ל מאיר מורד בן שושנה ז"ל יצחק בן ברקו דב ז"ל אביבה בת איירין ע"ה זהבה בת שושנה רייזל ע"ה יצחק בת יפה ע"ה אברהם בן יונה ז"ל מרים בן דבורה ז"ל אביגדור בן ג'ולי ז"ל סעידה בת תופחה ע"ה ר' שאול בן סילביה זצ"ל צדיק חכם בן חזלה ז"ל מזל בת שמעון ע"ה שני בת אסתר ע"ה דוד בר חסיבה ז"ל יוסף בן מרים נוסרת ז"ל מסודי בת חביבה ע"ה חווה בת יעקב צבי ע"ה יעקב בן אסתר ז"ל אסתר בת גולה גאולה ע"ה יצחק בן מישא אסתר ז"ל רחל רפאת בת השמת ע"ה יוסף בר סעדה ז"ל ברכה בת מרדכי ע"ה לטיף בן פרוחה ז"ל שלום בן אסתר ז"ל יעקב בן נעמה ז"ל מרים בן שרה ע"ה אריה בן מרים ז"ל יעקב בן פרוחה ז"ל אביבה לויש ע"ה אלון בן סעדה ז"ל גורג'יה בת נעימה ע"ה שרה בת נרקיס ע"ה אילנה (מתרזה) בת שרה ע"ה רחמה בת מסעודה ע"ה

הרב הרב עובדיה יוסף בן גורג'יה זצ"ל רחמים בן רחל ז"ל חיים משה גרשוני בן שלמה יחזקאל ז"ל ר' עוליאל ישועה בן סטה מקנין זצ"ל אביחי בן אסתר ז"ל נעימה בת גורג'יה ע"ה חי זידי בן קלרה ז"ל ר' יצחק בן מסעודה קדוש ז"ל אסתר בת נעמי ע"ה ר' דב בן בנימין אלתר ז"ל אורה בת נעימה ע"ה מישא אסתר בת זרהה ע"ה מסעוד בן יקוט ז"ל

הרב הרב מרדכי צמח בן מזל אליהו זצ"ל אליהו אליאס בן אלגריה ז"ל שמואל בן רבקה ז"ל רפאל בן אסתר ז"ל יצחק בן חביבה ז"ל אהרון (אורי) בן רבקה ז"ל דב בן יצחק ז"ל סוליקה בת עישה ע"ה סלים בן פרוחה ז"ל יעקב בן סלימה ז"ל ספירנס תקווה בת נעימה ע"ה יהודה בן סעידה ז"ל עפאת בת השמת ע"ה

נא לשמור על קדושת העלון
אין לקרוא בשעת התפילה.
מומלץ לקרוא בשולחן שבת!

אוֹצְרוֹת הַפֶּרֶשָׁה

פרשת "ויקרא"

"הקהל את העם האנשים והנשים והתף" [לא, יב].

ראשית כל נקדים, שעניין קישוט הספר תורה ברימונים, הוזכר כבר ברמב"ם (הל' תפילין וס"ת י"ד): "רימוני כסף וזהב וכיוצא בהן שעושים לספר תורה לנוי, תשמישי קדושה הם". ועייין בשו"ת "רב פעלים" (יו"ד ח"ד סי' ל"ו) שכתב שבהלבשת הרימונים על הס"ת יש טעם נשגב על פי הסוד והם רומזים לדברים העומדים ברומו של עולם.

והנה, מצוי בקרב קהילות בני ספרד, שבעת הוצאת הספר תורה מארון הקודש והולכתו לבימה, ישנם ילדים הרוצים להניח את הרימונים על הס"ת על מנת לייפותו, אלא שמפאת גובהה הנמוך, אינם מגיעים לס"ת. מקובל שאין להנמיך [להשפיל] את הס"ת לכיוון הילדים כדי שיוכלו להלביש עליו את הרימונים, אלא יש להרים את הילדים.

ישנם הטוענים שהמקור להוראה זו הוא משו"ת ריב"ם שניטוץ וז"ל: "יש להיזהר בעת פתיחת הארון קודש, שיטול הש"ץ את הספר תורה ויסבב התיבה לצפון ולדרום, וכל אחד ואחד ילך אל התיבה לנשק הס"ת אם ירצה, אבל לא יוליך הש"ץ את הס"ת אצל כל אחד ואחד ויושיט לו הס"ת כמו חתיכת חפץ, וזה גנאי ובזיון גדול לתורתנו הקדושה, והוא דומה לחילול השם, כי איך ימלא ליבו של בשר ודם שלא להטריח את עצמו לילך לס"ת לנשק כי אם שהס"ת יבוא אליו!". ולכאורה גם כאשר ניתן להרים את הילדים אל הס"ת, ממילא שוב קיים גנאי בהנמכת הס"ת אליהם.

והנה, מעשה אירע שנשא יהודי בבית הכנסת את הס"ת, והתקרב ילד לעטר בווג רימונים. אביו של הילד לא היה בבית הכנסת, והמתפללים המבוגרים מסביב נמנעו מלהרימו, כי היה 'רחב' וכבד מאוד... האם לאור הנסיבות מותר להנמיך את הס"ת אל הילד?

שאלה נוספת: נכה (ל"ע) שאין באפשרותו לגשת אל הס"ת ולנשקו, האם רשאי נושא הס"ת לצעוד עד אליו על מנת שיוכל לנשקו? השיב מו"ר הגאון יצחק זילברשטיין שליט"א: שמענו מכמה מגדולי ההוראה שליט"א, שלאחר שכבר נתנו את הרימונים בידי הילד הקטן, נראה שיחשב פגיעה בילד אם יקחו אותם ממנו ואחר ילבישם על הס"ת, ולכן, יש למצוא פתרון אחר להגביהו אל הס"ת, כגון שיניחו כיסא לידו ויעלה עליו. כאשר לא ניתן ליישם שום פתרון, יש לדון שבאופן זה הנמכת הס"ת לצורך עיטורו ברימונים אינה נחשבת לדרך בזיון, ומותר הדבר.

כמו כן בדבר השאלה אודות הנכה, באופן שאין פתרון להקריבו אל הס"ת, וניכר הדבר לכל, הרי שבאופן כזה אין זה דרך בזיון אם מקרבים אליו את הס"ת על מנת שיכבדו בנישוק (והערב נא).

"ועתה כתבו לכם את השירה הזאת ולמדה את בני ישראל שימה בפיהם" [לא, יט].

לפנינו שאלה שהגיעה מאת תלמיד חכם המשמש כרב באחד מבתי הכנסת בארצנו:

מעשה בעשיר מופלג שעוסק בהפעלת רשת בתי הימורים, שרחש ליבו לזכות במצות כתיבת ספר תורה ולהכניסו לבית הכנסת. הוא פנה אל סופר סת"ם וביקש להזמין את הספר תורה המהודר ביותר שיש, ושילם עבורו טבין ותקילין. והנה, מלאכת כתיבת הספר תורה הושלמה, והאיש פנה אל גבאי בית הכנסת שלנו, וסיפר על תכניתו לערוך טקס מרשים של הכנסת ספר תורה...

כשהדבר הגיע לאוזני, התלבטתי קשות; הנה רוכש הספר תורה הלוז, הינו אדם הידוע לשמצה, משום שרבים התמכרו להימורים בגללו, הפסידו את כל ממונם, והפכו לאביונים אומללים. אין ספור בתים בישראל נהרסו והתפרקו מחמת הפעלת בתי ההימורים שלו! ואם כן, היאך נסכים לקבל ממנו ספר תורה שכל כולו נקנה בדמים שהורווחו מהימורים שאסורים על פי ההלכה?... אודה אם יורה לנו כבוד הרב כיצד עלינו לנהוג - האם נקבל מהעשיר את ספר התורה המהודר, או שמא עלינו להתנגד להכנסתו לבית הכנסת?

השיב מו"ר הגאון יצחק זילברשטיין שליט"א:

רבינו חיים פאלאג'י זצ"ל הביא סיפור מעניין בספרו 'ברכת מועדיך לחיים', בשם ספר 'שבחי הבעל שם טוב': מעשה אירע בבית כנסת באחת הערים, שהכניסו אליו ספר תורה חדש לאחר שעבר הגהה מדוקדקת. והנה, כבר בקריאה הראשונה מצאו כמה טעויות בספר התורה. הטעויות תוקנו, והספר עבר פעם נוספת הגהה קפדנית, אך למרבה הפלא, גם בפעם הבאה שקראו בספר מצאו בו טעות, והיא שוב תוקנה, ושוב מצאו טעות נוספת... לחרדתם של המתפללים, כך אירע בכל פעם שקראו בספר התורה, בכל קריאה מצאו טעות בספר!

החליטו האנשים להביא את ספר התורה לפני הבעל שם טוב הקדוש, ולאחר שהתבונן בספר אמר: "ספר זה ניתן על ידי יהודי שהשכיר את בית המרוח שלו ליהודים שמשחקים בקארטין (משחקי קלפים על כסף), והם שילמו לבעל הבית בכל ערב מטבע אחד כדמי שכירות המקום. בעל הבית אסף את המעות הללו ובהם כתב את הספר תורה הזה, ומכיון שכתב הספר תורה ממעות שהגיעו מסרד גזל, שחוק וליצנות, אין לו תקנה, כי לעולם יימצאו בו טעויות, גם לאחר שיתקנו אותן!

אמנם, לא נוכל לדון ממעשה זה לענייננו, כי רק קדושי עליון כהבעל שם טוב הקדוש, והגה"ק רבי חיים פאלאג'י, יכולים לקבוע על פי רוח קודשם שבס"ת תהיינה עוד ועוד טעויות בגלל שנקנה מרווחי כספי הימורים.

אך בימינו אין לנו לדון אלא על פי כללי ההלכה המסורים לנו, ולא מצוינו שניתן לפסול ספר תורה (שעצם כתיבתו היתה בהכשר בהידור) בגלל שנקנה על ידי כסף מאוס שהורווח בדרך לא כשרה.

והנה, הלכה בידינו, שבני אדם שחזקתם גזלנים, וחזקת כל ממונם גזל (משום שאין להם אומנות אחרת מלבד 'אומנות' הלסטיות), אסור ליהנות מהם כלל, ואפילו לקבל מהם צדקה אסור. ובמאירי ביאר: אין נוטלים מהגזלנים צדקה, כי זהו כחיזוק ידי עוברי עבירה, משום שחוטאים אלו סבורים שתהא צדקתם כפרת גזלתם, וממילא אין מזיקים עצמם לחשבון נפש וחרטה. והיה מקום לדון גם בענייננו, שלא לקבל מהאיש את הספר תורה, כי יתכן מאוד שכוונתו בנתינת הס"ת לכפר על עסקיו המאוסים.

אולם, עדיין לא מצינו מקור לדין זה רק בגזלנים (שכל עסקם רק בגזילות), לגבם תיקנו רבותינו שאסור לעודד ולחזקם בכל צורה שהיא; אך בנוגע לברנש דגן שעוסק בדברים מאוסים, לא מצינו שלא מקבלים ממנו ספר תורה. (עם כל זאת, ברור שאסור להחניף לאיש, ועם קבלת הספר תורה יש לומר לו בחן ובנועם דברי תוכחה על עסקיו המאוסים, שגורמים בין השאר להחרבת בתים בישראל!). ולכן, היה נראה לענייך שיש לקבל מהאיש את הספר תורה.

הצעתך את דברי לפני גיסי מרן הגאון רבי חיים קניבסקי זצוק"ל, ופקפק בהם, משום שהכנסת הספר תורה לבית הכנסת, בוודאי מעוררת הדים מרובים, וכל הציבור כולו מכיר בעובדה שהספר נרכש בדמי משחקי הקוביא שמפעיל האיש, שגרמו להרס משפחות רבות, שפיכות דמים, גניבות, מושב ליצים וכו', וממילא, כולם רואים בספר התורה שלו דבר מאוס, ובוודאי שמגונה בעיני הציבור לקרוא בספר תורה הזה.

לסיכום: לענייך היה נראה, שניתן לקבל את הספר תורה ולקרוא בו. אולם, גיסי מרן הגר"ח אמר, שמכיון שמפורסם בקרב הציבור שהספר תורה נרכש בדמים של פשעים, עבירות, חילול ה', וחורבן משפחות רבות, ממילא התורה הנקנית מתוך ס"ת שכזה מתגנה בעיני שומעיה, ולכן אין לקרוא בו ברבים, עד שישוב האיש בתשובה, ויסגור את בתי ההימורים, וכדי לכפר על פשעיו ועל הכספים שהרוויח באיסור, ישקיע ממון רב לצורך פרסום גנות ההתמכרות להימורים, ולשם גמילה ותמיכה במכורים, וכיוצא"ב, וראוי שאף יעשה בכספו 'צרכי רבים' (ופריו מתוק).

"שובה ישראל עד ה' אלוקיך כי כשלת בעוונך" (מתוך ההפטרה).

"אמר רבי לוי: גדולה תשובה שמגעת עד כיסא הכבוד, שנאמר: 'שובה ישראל עד ה' אלוקיך'. הנביא הושע מלמד אותנו על גודל מעלת התשובה. זו המתנה היקרה שנתן לנו הקב"ה. עשרת ימי תשובה הם ימים יקרים מזה. יש לנו מאתיים וארבעים שעות, שהן כולן שעות רצון, שעות של קירוב לבבות. הקב"ה מטה אוזנו, ושומע כל תפילה. כל מעשה טוב קטן כגדול, שעושה האדם בימים אלו, עושה רושם גדול בשמים.

הרמב"ם בהלכות תשובה כותב: "אף על פי שהתשובה והצעקה יפה לעולם, בעשרה הימים שבין ראש השנה ויום הכיפורים היא יפה ביותר ומתקבלת היא מיד, שנאמר: 'דרשו ה' בהימצאו'. כלומר, בשאר ימות השנה, כאשר אדם עושה תשובה, ממתנינים עד לימי הדין כדי לדון בעניינו, אבל מי שעושה תשובה בימים אלו שבין כסה לעשור – בית דין יושב לאלתר, דן בעניינו, ומקבל מיד את תשובתו. זו מעלה גדולה ביותר.

לא בכדי, אומרים חז"ל, נבחר דווקא הנביא הושע לומר את הנבואה על והתשובה. אף שקמו לישראל ארבעים ושמונה נביאים, דווקא הושע בן בארי התנבא בעניין התשובה. וכל כך למה?

במדרש אמרו, כי הושע היה משבט ראובן. על כן – "אמר לו הקב"ה (לראובן): מעולם לא חטא אדם לפני ועשה תשובה, ואתה פתחת בתשובה תחילה, חייך שכן בנך עומד ופותח בתשובה תחילה, ואיזה זה? הושע. שנאמר: 'שובה ישראל עד ה' אלוקיך'. דהינו, הושע נבחר לנבואה זאת, בהיותו משבט ראובן. זאת בשל העובדה שראובן היה זה שפתח בתשובה תחילה.

מהי אותה תשובה? התורה הקדושה, בבואה לספר על חטאו של ראובן, אומרת: "וילך ראובן וישכב את בלהה פילגש אביו וישמע ישראל". חז"ל אמרו: "כל האומר ראובן חטא, אינו אלא טועה". רש"י בחומש מביא בהרחבה את דברי חז"ל ואומר: "מתוך שבלבל משכבו, מעלה עליו הכתוב כאילו שכבה. ולמה בלבל וחילל יצועיו? שכשמתה רחל נטל יעקב מיטתו שהיתה נתונה תדין באוהל רחל ולא בשאר אוהלים, ונתנה באוהל בלהה. בא ראובן ותבע עלבון אמו. אמר: אם אחות אמי היתה צרה לאמי, שיפתח אחות אמי תהא צרה לאמי: לכן בילבל".

הרב חיד"א בספרו "פני דוד" (פרשת ושלח) מביא פרוש בשם "רב גדול אשכנזי בשם הרב מורנו רבי משה איסרלש בעל המפה", הלא הוא הרמ"א, המפרש בקצרה את עניין חטאו של ראובן. אנו נרחיב מעט בדברים:

כל השנים בהן היתה רחל אמנו בחיים, היתה מיטתו של יעקב באהלה של רחל, כי היא היתה אשתו העיקרית של יעקב. אף שלא היתה הבת הגדולה, והיא נישאה קודם רחל, היה זה בעקבות תרמיתו של לבן הארמי, אבל בפועל יעקב אבינו רצה לשאת את רחל. לכן אף שנישאה לאה קודם לכן, היתה רחל "עקרת הבית" – עיקרו של הבית.

כאשר נפטרה רחל, סבר ראובן כי כעת מגיעה זכות זו לאמו לאה. על כן צריך יעקב לשים את מיטתו באוהל לאה. אך יעקב, מאהבתו לרחל, העביר את מיטתו לאוהל בלהה, שפחת רחל.

אגב כך, נבאר את כל עניין השפחות הללו. לאה ורחל היה שתי אחיות, כך גם בלהה וזילפה. בזמנם נהוג היה שאדם נושא אישה, יחד עימה הוא לוקח אישה נוספת שהיא 'שפחה', והיא היתה מופקדת על גידול הילדים ועל כל ענייני הבית.

כך עשה לבן הארמי, כאשר נשא שתי נשים: מאישה אחת נולדו לו שתי הבנות, לאה ורחל [עד בואו של יעקב אבינו, לא היו ללבן כלל בנים, כפי שאומרים חז"ל], ואלו אשתו השנייה של לבן, פילגשו, ילדה לו שתי בנות נוספת – זילפה ובלהה. זילפה היתה מלווה כל העת את לאה. היא נחשבת כשפחה. בעוד בלהה ליוותה כל העת את רחל, והיא היתה שפחתה.

כאשר נשא יעקב אבינו את רחל ולא, מסר לו לבן יחד עימן גם את שפחותיהן.

כאשר נפטרה רחל אמנו, מרוב געגועיו של יעקב אליה, הוא העביר את מיטתו לאוהל שפחתה. דבר זה ציער את ראובן, והוא הסתובב כל העת ליד האוהל. כוונתו של יעקב אבינו היתה שילדו מבלחה עוד שני שבטים, וכך יהיו בסך הכל ארבעה עשר שבטים. אבל כאשר שמע את צעדיו של ראובן ליד האוהל, נמנע יעקב מלהיכנס לאוהל בלהה, כיוון שסבר שמן השמים לא רוצים בכך. זהו שכתוב "וילך ראובן", הוא הלך ליד האוהל, ובכך מנע מיעקב להיכנס לאוהל בלהה.

באמת נולדו לבסוף עוד שני בנים, הלא הם מנשה ואפרים, שעליהם אמר יעקב אבינו: "אפרים ומנשה כראובן ושמעון יהיו לי". הם היו במקום שני הבנים שסבר יעקב אבינו שילדו מבלחה. אם, אכן, היו הבנים נולדים מבלחה, היה אחד מהם מלך המשיח ובכך היתה מגיעה הגאולה. אבל נגזר משמים אחרת. על זאת אומרת התורה: "וילך ראובן... וישמע ישראל". אותה הליכה של ראובן, היא זו שגרמה ליעקב אבינו להימנע מלהיכנס לאוהל בלהה. הדבר נחשב לראובן כחטא.

כאשר נודע לראובן כי בגללו לא נולדו שני שבטים, ישב כל ימיו בתענית, ולבש שק על גופו. השק הזה היה עשוי מנוצות של עיזים. אין זה שק כמו שאנו מכירים, אלא שק כזה שחותך את הבשר. אכן, בפרשת מכירת יוסף נאמר: "וישוב ראובן אל הבור". חז"ל שאלו: מהיכן שב? משיבו: "משקו ותעניתו". כל ימיו היה ראובן שרוי בתענית, כדי לשוב בתשובה על החטא שחטא, בכך שמנע מאביו מלהוליד עוד שני בנים.

ב"פרקי דרבי אליעזר" מובא, שכל אחד מהצדיקים תיקן אחת מברכות שמונה עשרה. אברהם אבינו תיקן בברית בין הבתרים את ברכת "מגן אברהם". יצחק אבינו תיקן לאחר העקדה את ברכת "מחיה המתים". יעקב אבינו, לאחר שראה את השי"ת בחלום הסולם, תיקן את ברכת "האל-הקדוש". שלמה המלך, כאשר קיבל את החכמה, תיקן ברכת "חונן הדעת", ואילו ראובן, לאחר ששב בתשובה, תיקן את ברכת "הרוצה בתשובה". לפיכך אמר הקב"ה לראובן: "אתה פתחת בתשובה תחילה, חייך שכן בנך הושע [זהו הנביא הושע בן בארי], יפתח בתשובה תחילה". זו ההפטרה שקבעו חז"ל בין ראש השנה ליום הכיפורים: "שובה ישראל עד ה' אלוקיך כי כשלת בעוונך" (דורש ציון).

זכות הלימוד בעלון זה תהיה לעילוי נשמות: ר' נוריאל חזני בן מרים ויעקב ז"ל, לע"נ מרת מונירה חזני בת כורשיד ז"ל, לע"נ מרת פארי בת מונירה ז"ל, לע"נ ר' עזיזולה בן שרה ז"ל, לע"נ מרת מנסורה בת כשוור ז"ל, לע"נ דוד בן כורשיד ז"ל, לע"נ אליהו בן שלום ז"ל, לע"נ יצחק בן ליבה ז"ל, לע"נ ניסן בן ננה ז"ל, לע"נ דוד בן שרה ז"ל, לע"נ מרים בת גוהר ז"ל, לע"נ יהודה בן מרים ז"ל, לע"נ ענייט בצלאל בן כשוור ז"ל, לע"נ דוד חבסוב בן רבקה ז"ל, לע"נ בנימין בן רחל ז"ל, לע"נ משה בן כורשיד ז"ל, לע"נ יחזקאל בן מזל ז"ל, לע"נ אברהם בן סולטנה ז"ל, לע"נ יונה בן אסתר ז"ל, לע"נ לי כהן בת מליון ז"ל, לע"נ רבקה בת שרה ז"ל, לע"נ אליהו בן מרים ז"ל, ולע"נ כל נפטרי עם ישראל.

אגעד אנק

על פרשת השבוע

פרשת וילך - שובה תשפ"ג

© כל הזכויות שמורות למו"ל. אין לקרוא בזמן התפילה

בס"ד, בכל ענייני הגיליון ניתן לפנות לדוא"ל: g.agedank@gmail.com

במדרש רבה: משנסתלק עמוד הענן הלך משה אצל יהושע, ואמר לו, מה אמר לך הדיבור? אמר לו יהושע: כשהיה הדיבור נגלה עליך יודע הייתי מה מדבר עמך! אותה שעה צעק משה "מאה מיתות ולא קנאה אחת".

ולפלא הוא הדבר מדוע באמת לא רצה יהושע לגלות למשה מה אמר לו הדיבור? ברם, אותם הדברים ממש אמר השם יתברך ליהושע על מנת שיאמרם למשה, שהרי משה ביקש להישאר בחיים בתור תלמידו של יהושע, ציווה איפוא השם יתברך על יהושע לומר לו כדברים האלה, למען ירגיש היטב כמה קשה הדבר ליהפך מרבי לתלמיד כי אז כבר יסכים למות. שכן מוטב "מאה מיתות ולא קנאה אחת".

(הגר"א)

וקשה הלא היה משה העניו מכל אדם, וכיצד באה אליו מידה זו של קנאה? ביאר בזה הגה"ק מאוסטרובצא שמן השמים רצו להקל את צערו של משה על היאלצו למות, והכניסו בו במתכוין מעט קנאה, נענה משה רבינו ואמר: כל ימי טרחתי ועמלתי על תיקון המידות, וכעת, על סף מיתתי הנני מגלה בקרבי את המידה המגונה של קנאה, לכן מוטב למות מאשר לחיות חיי קנאה, "מאה מיתות ולא קנאה אחת"

(אמרי חן)

מאוצרות המגידים

הקהל את העם האנשים והנשים והטף וגרן אשר בשעריך (לא, יב)

בגמרא (חגיגה ג, א) "תנו רבנן מעשה ברבי יוחנן בן ברוקה ורבי אלעזר (בן) חסמא שהלכו להקביל פני רבי יהושע בפקיעין, אמר להם: מה חידוש היה בבית המדרש היום? אמרו לו: תלמידיך אנו ומימיך אנו שותין. אמר להם: אף על פי כן, אי אפשר לבית המדרש בלא חידוש, שבת של מי היתה? שבת של רבי אלעזר בן עזריה היתה, ובמה היתה הגדה היום? אמרו לו: בפרשת הקהל. ומה דרש בה? הקהל את העם האנשים והנשים והטף, אם אנשים באים ללמוד, נשים באות לשמוע, טף למה באין? כדי ליתן שכר למביאייהן. אמר להם מרגלית טובה היתה בידכם ובקשתם לאבדה ממני"

מה היתה כוונתו של רבי יהושע "מרגלית טובה היתה בידכם וכו"? כתב בספר משך חכמה עפ"י הגמ' ירושלמי בסוף פ"ק דייבמות (ח, ב) "ראה את רבי יהושע וקרא עליו (ישעיה כח) את מי יורה דעה. זכור אני שהיתה אמו מולכת עריסתו לבית הכנסת בשביל שיתדבקו אזניו בדברי תורה" לכן אמר ר' יהושע ובקשתם לאבדה ממני, שלו יאות המאמר כמרגלית טובה לבעליה שגם אמו עשתה כן.

בספר ציוני תורה כותב: המפרשים נתקשו במאמר חז"ל זה, שאם כוונת התורה היא כדי ליתן שכר למביאייהם בלבד, יכול היה לצוות שיביאו איתם עצים או אבנים, וגם אז יהיה שכר למביאייהם?

ועוד קשה, שהרי מביאייהם כבר מקבלים שכר על עצם ביאתם? והיה צריך לומר "לכפול" שכר, שיקבלו שכר גם על מה שהביאו את הקטנים?

ואפשר לתרץ בדרך רמז, בהקדם מאמר חז"ל (מדרש רבה שיר השירים א, כג) "בשעה שעמדו ישראל לקבל התורה, אמר להם (הקב"ה): אני נותן לכם תורתך, הביאו לי ערבים טובים שתשמרוה ואתננה לכם. אמרו: אבותינו עורבים אוננו, אמר להם הקב"ה אבותיכם יש לי עליהם, אברהם יש לי עליו שאמר (בראשית טו) במה אדע, יצחק יש לי עליו שהיה אוהב לעשו ואני שנאתיו, שנאמר (מלאכי א) ואת עשו שנאתי. יעקב שאמר (ישעיה מ) נסתרה דרכי מה'. אלא הביאו לי ערבים טובים ואני נותנה לכם, אמרו לפניו: רבש"ע, נביאינו ערבין לנו, אמר להם: יש לי עליהם, שנאמר (ירמיה ב) והרועים פשעו בי וגו', וכתוב (יחזקאל יג) כשועלים בחרבות נביאיך ישראל היו, אלא הביאו לי ערבים טובים ואתננה לכם, אמרו: הרי בנינו עורבים אוננו, אמר הקב"ה הא ודאי ערבים טובים, על ידיהם אתננה לכם, הה"ד (תהלים ח) "מפי עוללים ויונקים יסדת עוז", ואין עוז אלא תורה שנאמר (שם כט) ה' עוז לעמו יתן, בשעה שהלוח נתבע ואין לו לשלם מי נתפש, לא הערב? הוי מה שנאמר (הושע ד) ותשכח תורת אלקיך אשכח בניך גם אני וכו'"

גם כאן יש להבין מה הפשט ש"בנינו ערבים לנו"? אם כפשוטו שהקב"ה מענישם כשלא מתנהגים כדבעי, אז למה לא יכול להעניש את הנביאים בעבור

ויאמר אליהם בן מאה ועשרים שנה אנכי היום (לא, ב) היום מלאו ימי ועתותי, מלמד שהקב"ה ממלא שנותיהם של צדיקים מיום ליום (סוטה יג, א).

הגר"ח קנייבסקי (בספר טעמא דקרא) מבאר ע"פ הירושלמי (ר"ה פ"ג ה"ח) "עמלק מכשף ה', מה ה' עושה, היה מעמיד בני אדם ביום גינוסיה שלו (פ"י ביום לידתו), לומר לא במהרה אדם נופל ביום גינוסיה שלו. והיינו שביום לידתו של אדם בריא ותקיף מזלי, לכן קשה שימות באותו יום". וזה רק בסתם בני"א, שהמיתה עונש להם, אבל צדיקים גמורים, אדרבה, המיתה טובה להם, שהולכין מיד לג"ע, א"כ אדרבה משום דביום לידתן בריא מזולן - לכן נפטרין ביום לידתן. ע"כ (ועיין בספר חומת אנך להרב החיד"א על קהלת ג, שכבר קדמו ברעיון זה).

ויקרא משה ליהושע ויאמר אליו לעיני כל ישראל חזק (לא, ז)

כתב בספר "משך חכמה" "על דרך צחות, כי גם המלך נצטווה לבלי רום לבבו (לעיל ס"פ יז), ויהושפט מלך יהודה כשהיה רואה ת"ח כו' (מכות כד) מחבקו ומנשקו כו' אבי אבי כו', וזה רק בצנעה, אבל לעיני העם 'מלך שמחל על כבודו אין כבודו מחול' (כתובות יז), ומצינו שמפני מה נעשו שאול? על שמחל על כבודו (יומא כב, ב), וזה מה שאמר לו משה רבינו ליהושע: אם קטן אתה בעיניך, וירא וחרד מפני כל, ונמוך בדעתך לכבד כל אדם, אבל בכל זאת, "לעיני כל ישראל חזק ואמץ", לא תתנהג בענוה ולא תראה להם מורך, רק היה קשה כבדול וגבור כארי נגד העם.

והיה כי תמצאן אתו רעות רבות וצרות (כא, לא)

בגמרא חגיגה (ה, א) "רבי יוחנן כי מטי להאי קרא בכי: "והיה כי תמצאן אותו רעות רבות וצרות" עבד שרבו ממציא לו רעות וצרות תקנה יש לו?!

בעל ה"קול אריה" ביאר את הפסוק "הנה כעיני עבדים אל יד אדוניהם וכו' כן עיניו אל ד' אלוקינו עד שיחננו", כך: בדרך כלל אם אדון מרים את ידו להכות את עבדו הריהו בורח, אבל אם עבד חכם הוא, הרי הוא נותן את שיניו או את עינו כדי שיפגע בו האדון, וזוה יצא לחופשי. וזה מה שאמר דוד המלך הנה כעיני עבדים אל יד אדוניהם שהעבדים נותנים את עיניהם כדי שיפגע בהם יד אדוניהם כן עיניו אל ד' אלוקינו עד שיחננו שאחרי הצרות יוציאנו לחופשי ויפדנו מגלותנו.

כעין יסוד זה, ביאר בספר "הר צבי" את דברי רבי יוחנן: שהנה אם האדון מכה את עבדו והוציא לו שן ועין, העבד יוצא לחירות, אבל אם האדון ממציא לו מכות ע"י ששולח אחד שיכה את עבדו, אין העבד יוצא לחירות.

ועל זה בכה רבי יוחנן, שעבד שרבו "ממציא" לו צרות הרי אין לו מזה שום תועלת שאינו יוצא בזה לחירות. וכאן שהפסוק אמר לשון של "תמצאן אותו", שיהיה כאילו שמוצא את הצרות לבדו ויתלה זאת בדרך מקרה, ולא יבין שהוא בשביל מטרה לגואלם, על דא קא בכי.

(ציוני תורה)

כי אתה תבוא את העם הזה אל הארץ (לא, ז)

כתב רש"י "משה אמר ליהושע זקנים שבדור יהיו עמך, הכל לפי דעתן ועצתן, אבל הקב"ה אמר ליהושע "כי אתה תביא את בני ישראל אל הארץ אשר נשבעתי להם" תביא על כרחם, הכל תלוי בך, טול מקל והך על קדקדו, דבר אחד לדור ולא שני דברים לדור".

הקשה ר' אלחנן וסרמן היאך שינה משה רבינו בדבריו ליהושע את לשון הדברים שנמסרו לו מפי הגבורה? והוא משיב על כך: באמת שני הדברים צודקים. כי זה ודאי שמנהיג הדור צריך לשמוע דעתם ועצתם של הזקנים והחכמים, ואסור לו להסתמך מראש רק על דעתו בלבד. אולם אחרי ששמע את כל הדעות של יועציו צריך שתהא ההכרעה למעשה מסורה בידו לבד! אחרת תשתרר אנדרלמוסיה בעם ואיש הישר בעיניו יעשה.

(מעיינות הנצח, הובא באמרי חן)

ויאמר ה' אל משה הן קרבו ימין למות קרא את יהושע והתיצבו באהל מועד ואצונו וילך משה ויהושע ויתיצבו באהל מועד: (לא, יד).

אם זוג נעלים שמייצר הסנדלר יקרות יותר מאלה המיוצרות בבית החרושת, הרי שהסנדלר צריך להיות עשיר יותר מבעל בית החרושת. האם אכן כך הוא המציאות? הוסיף ה"חפץ חיים" ושאל.

לא. השיב השד"ר, בעל בית החרושת עשיר יותר, הואיל ובבית החרושת מייצרים כמות נעלים גדולה פי כמה וכמה מאשר מייצר הסנדלר, ולכן בסופו של חשבון מרוויח הסנדלר פחות.

אם כך הוא הדבר, הסכת ושמע, אמר לו הסבא קדישא רבן של ישראל לשד"ר, אם הינך רוצה לעשות לעצמך - להפסיק את עבודתך כשד"ר ולחיות חיי שלווה, הרי אמת ונכון הדבר שראשך יהיה פנוי יותר והמחשבות הזרות המטרידות בזמן התפילה יפחתו, תפילותיך תעמודנה בדרגה גבוהה יותר, ואף במעלות לימוד התורה תוכל לעלות יותר, אבל, אם תסתכל על עבודתך בגיוס כספים עבור הישיבה במבט רחב יותר, ותחשוב כמה בחורי ישיבה יכולים ללמוד ולהתפלל כהוגן בזכות עבודתך כשד"ר, אז תבין שבעבודתך הנוכחית הינך עושה הרבה יותר לתורה ויראת שמים מאשר בזמן שלימודך ותפילותיך יהיו בשקט ובשלווה, אמנם כל תפילה לעצמה תהא גדולה יותר, אבל היום בתפילת הרבים ובלימוד התורה של הרבים זכותך גדולה ביותר, על כן מן הראוי והרצוי שתמשיך בתפקידך כשד"ר, זכות הרבים תלויה בך, ושכרך מן השמים גדול.

זוהי מה שאמרו חז"ל והוי מחשב הפסד מצוה כנגד שכרה (אבות ב' א') (חיים שיש בהם)

אחת לשבע שנים נצטוינו במעמד "הקהל": כל ישראל, אנשים נשים וטף, עולים לבית המקדש לשמוע קריאת ספר דברים מפי המלך, ולמדו ליראה את ה' אלקיכם כל הימים" (דברים לא, יב). ושאלו בגמרא (חגיגה ג, ב): אנשים באים ללמוד, נשים באות לשמוע טף למה באים, הלא אינם מבינים את הנאמר. ותוצו, כדי ליתן שכר למביאייהם. והשכר הוא שיהיה חינוכם קל, כי בכך ילמדו ליראה את ה' כל הימים (כביאור "אור החיים" הק). ומדוע, וכיצד. אלא כשהאדם - אפילו ילד קטן - רואה ציבור כה עצום ורב, ויודע שהוא חלק ממנו, אינו לנו מושג איזה חינוך זה נותן. וככתוב: ולמדו ליראה את ה' אלקיכם כל הימים" השראת יראה לכל החיים!

אספר סיפור ששמעתי בנעורי, ועוררני למחשבה.

כשהייתי מפשיסחא זצ"ל נפטר, התפלגה העידה. החלק הגדול נהא אחרי השרף מקוצק זצ"ל, לפיד האש ועמוד היראה, והחלק האחר הכתיר את הצדיק רבי יצחק מוורקא זצ"ל, ריעו וחבירו של השרף מקוצק, והנהגתו שונה בתכלית, בשובה ובנחת, סבלנות וננוחות.

יום אחד הלך הרבי מוורקא ברחוב, ועצרה לידו עגלה גדושה בחסידים נלהבים, הנוסעים לקוצק. אחד, עז פנים, הורה לעגלון לעצור. פנה אל הרבי בהתרה: "רב איטשע, וואס מאכסטו זיך נאריש, שפילט זיך א רעבע - מה אתה משתטה, משחק את הרבי. פשוט את הגלימה ובוא איתנו לקוצק!" הנוסעים נדהמו מהחוצפה, המתינו לתגובה.

אבל הרבי מוורקא נותר נינוח כשהיה. בחיוך ענה: "האמת, מעולם תמהתי

שלווה חברים קנו כרטיס פיס במשותף, וזכו בפרס הגדול, מאה אלף רובלים -

יחלקוהו ביניהם, ולא ידעו מה לעשות בהון העצום שנפל בחלקם, די והותר להם ולבניהם אחריהם! ובכל זאת, מעולם לא שמענו שיפנו לחבר רביעי ויזיעו לו להתחלק עימם בזכיה, למרות שיש בה די לכולם.

אז מדוע, כשיש לאלף חסידים רבי -

והרבי הלא עסוק בשלו, בתפילותיו, ולימודו, התעלותו ודבקותו, כמה זמן יכול הוא להקדיש לכל אחד מהם -

למה שוקדים הם לצרף חסידים נוספים, להגדיל את החסידות? הלא מזיקים הם לעצמם, מטילים יותר עומס על רבם, ויהיה לו פחות פנאי עבורם!" בני החבורה שמעו בענין. מעולם לא חשבו על כך. אכן, שאלה!

המשיך הרבי ואמר: "אבל אגלה לכם את התשובה.

החסידים עצמם אינם בטוחים במעלת רבם. האומנם מורם מעם הוא, איש אלוקים קדוש, אשר רוח ה' דיבר בו ומלתו על לשונו. מבקשים הם חיזוקים, הסכמות. אם יצטרפו חסידים נוספים, יתנו גושפנקא לרבי, ואהיה בטוח שטוב בחרתי..."

שמע נא, וינגערמאן. אני מכיר את רבך מזה שנות דור. קבל את עדותי שהוא קדוש וטהור, מרומום ונשגב. יכול אתה לנסוע איליו בלב שקט, מבלי לצרף חסידים שיחזקו..."

ופני אותו חצוף חפז...

איני יודע האם הוציא את שנתו, היום ודאי אינו חי, והסיפור יפה, והתשובה כה נוקבת. אבל כמדומני שהתשובה האמיתית אחרת -

מדוע משתוקקים החסידים להגדיל את החסידות, הלא תהיה לכל אחד פחות תשומת לב מרבו. אמת ויציב. אבל לעומת זאת איזו התחזקות תהיה לו

זו, ולמה מיתן הקב"ה לקבלם כעריבים? הרי מצינו שגדולי הדור אכן מסתלקים בעוון הדור.

ואפשר לבאר, שדרך אנשים, כשהאדם בימי בחרותו, אין לו שום חשבון ומעצור לדרכיו, גם כשנושא אשה, עדיין אין לו מעצור להשיג הנאותיו, אמנם, כשב"ה יש לו כבר צאצאים, והם מתחילים לגדול, מעתה יש לו "שומר" על דרכיו, כל מה שעושה יודע שבנו רואה ולומד ממנו, ומי אינו רוצה שבנו יגדל לירא שמים? ועל כרחו נמנע מללכת למקומות שאינם הולמים, מלדבר דיבורים שאינם הגונים, ובכל מה שעושה מחשב עשרה פעמים מה יחשוב בנו כשיראנו...

ואולי זה הפשט, הקב"ה ביקש לדעת מי יהיה הערב שישמור שאכן נקיים את המצוות ולא קיבל שום הצעה שיוכל לסמוך על זה, שכן האבות אינם רואים כל הזמן וגם הנביאים, אבל כשאמרו "בנינו עריבים לנו" מיד הסכים הקב"ה.

בפרשת הביכורים, כתוב "וענית ואמרת" וברש"י מהגמ' שיש לומר בקול רם. מסופר שאצל אחד הצדיקים באו אצלו קהל גדול לראש השנה, והיה רעש גדול, פתח ואמר, שכעת מבין למה היה צריך לומר את פרשת הביכורים בקול רם כיוון שכשכולם באו להביא ביכורים, הרי לא נתראו כבר הרבה זמן ופטפטו הרבה והיה צריך לצעוק כדי שישמעו שאומר את פרשת הביכורים...

ולעניינינו, מצוות "הקהל" היה אחת לשבע שנים, וכשנתראו שם אחרי כל כך הרבה זמן, היה צריך לשמוע את המלך שהוא קורא בתורה, ואיך ישמעו כשיהיה רעש כזה? והרי יכול האדם לבוא ולא ישמע ואז לא יקבל שכר? לכן אמרה התורה תביא איתך אף את הטף, ויהיה לך "שומר" שישגיח שלא תדבר באמצע קריאת התורה של המלך, ותזכה להתעורר לתשובה, וכך תקבל שכר על ביאתך, וזהו אומרו "ליתן שכר למביאייהם" ולא אמר "לכפול", כיוון שרצה שאתה תקבל את השכר ע"י שתאזין כדי שבינך יתלמד ממך האיך להתנהג...

ולמדה את בני ישראל שימה בפיהם (לא, יט)

בענין לימוד תורה לאחרים וזכותם של "מזכי הרבים", מובא בספר "בדרך עץ החיים" ח"ב:

רבי יצחק רוזנטל מנהל כולל "מדרש בני ציון" בא פעם אל הגאון רבי איסר זלמן מלצר זצ"ל וסיפר לו שלאחרונה הוטב במקצת מצבו הכספי, ולכן הינו שואל את דעתו אולי כדאי שיתפטר מניהול הכולל כדי שיוכל להקדיש את רוב מרצו וזמנו להתעלות בתורה, הקשיב רבי איסר זלמן לדבריו בתשומת לב כדרכו תמיד, והשיב לו: עשה כפי הבנתך, אבל לפני שתחליט ברצוני לספר לך מעשה שהיה.

מעשה ביהודי תלמיד חכם שהיה שד"ר (שלוחא דרבנן, משולח) של ישיבת סלוצק במשך שנים אחדות. הוא החליט להפסיק את עבודתו זו, ולקבל עליו משרת רבנות, לא היה נעים לו לשד"ר לשוחח אתי על כך, המשיך רא"ז וסיפר, ולכן נסע לדבר בענין עם ה"חפץ חיים", הוא הסביר לו שבעבודתו כשד"ר הוא מתעייף מהליכתו במשך כל היום, קשה לו להתרכז בשעת התפילה, ולעיתים אף קורה שבאמצע התפילה הוא חושב על נדיב פלוני או אלמוני, ואף אין באפשרותו ללמוד כפי שצריך, לכן ברצונו לכהן כרב באחד הכפרים כדי שיוכל להתפלל וללמוד כבשנים שעברו, לפני שקיבל עליו את התפקיד הקשה והמייגע של שד"ר..

ה"חפץ חיים" שמע את דבריו, והשיב לו "שיהיה בהצלחה". הודה לו השד"ר ופנה אל עבר הפתח. כאשר השד"ר הגיע לדלת קרא לו ה"חפץ חיים", ושאל אותו, אולי ידוע לך כמה עולה זוג נעלים?

- אינני יודע מה הוא בדיוק מחיר זוג נעלים היום, שכן עבר זמן רב מאז קניתי נעלים חדשות, אבל דומני שהמחיר הינו בערך כך וכך.

לאחר שענה על שאלתו זו, נפרד ממנו לשלום, ופנה פעם נוספת לעבר דלת היציאה. משהגיע לדלת, חזר ה"חפץ חיים" וקרא לו ושאל: איזו הוצאות יש לסנדלר על זוג נעלים ומה הרווח שנשאר בידו על כל זוג שהינו מייצר? אין לי כל מושג, השיב השד"ר, הרי מעולם לא הייתי סנדלר.

בכל זאת, אמר לו ה"חפץ חיים", אולי נאמוד ביחד, ננסה לשער כמה מרוויח הסנדלר על כל זוג נעלים שהוא מייצר, ומה הן הוצאות.

עמדו שניהם וחישובו במשוער את חשבון הוצאה והרווח של הסנדלר על כל זוג נעלים. ולאחר מכן פנה השד"ר אל הדלת על מנת ללכת לדרכו. משהגיע לדלת, חזר ה"חפץ חיים" קרא לו ושאל אותו:

אמור נא לי בבקשה האם יש רק נעלים אשר מייצר הסנדלר או שישנן כאלה שמיוצרות אף ע"י אחרים?

אכן יש שמיוצרות על ידי סנדלרים ויש שמייצרים בבתי החרושת, השיב השד"ר.

ואיזה יקרות יותר? הוסיף ה"חפץ חיים" ושאל.

הנעלים שמיוצרות על ידי הסנדלר יקרות יותר מאלה אשר מיוצרות בבית החרושת. השיב השד"ר.

מעוצמת החבורה, מגודל העידה! מאוירת היחד, הליכוד, הגבוש. איזו חויה זו, איזו עוצמה!

וזה מעמד הקהלה!

ילד שיחווה זאת, ילמד "ליראה את ה' כל הימים!"

"כל הימים", גם אם ישוב לעירו וישונו, גם אם יקלע לבדידות ויהיה לבדו, ידע שהוא חלק מציבור ענק ומלוכד, וזה יתן לו כח ועוצמה.

ואמרו בנובהרדוק, שזהו שאמרו (ברכות לא, ע"א) שהנפטר מחבירו אל יפטר אלא מתוך דבר הלכה. והגר"א היה רגיל לומר ממנו ההלכה שיחיד ורבים הלכה כרבים ("תורת גבריאל" ויצא, וכן הוא באוהב ישראל לקוטים וכן ב"אגרא דפרקא" עיי"ש) והענין, שכשהיו שנים ויותר, היו חבורה וקל היה להתחזק, וכעת נפטר מחבירו והולך ביחידות, יזכור שהוא חלק מהחבורה, וימשיך להתחזק!

(והגדת)

פרשת השבוע שנקרא בע"ה בשבת זו, פרשת וילך. הפרשה הראשונה שנקרא השנה. השבת נקראת 'שבת שובה' על שם הפטרה שנקרא בשבת זו – (הושע יד, ב) **שובה ישראל עד ה' אלקיך כי כשלת בעונך: {ג} קחו עמכם דברים ושובו אל ה' אמרו אליו כל תשא עון וקח טוב ונשלמה פרים שפתינו.**

נעמוד היום על נק' קטנה בפרשת השבוע, וממנה נגיע ליום הכיפורים:

פוחתת הפרשה: {דברים לא, א} וילך משה וידבר את הדברים האלה אל כל ישראל.

שואלים המפרשים – לאיפה בדיוק הלך משה?

כותב התרגום יונתן בן עוזיאל – ואזל משה למשכן בית אולפנא.

אומר המבאר על התרגום יונתן – "הלך להוכיחם."

כותב הרמב"ן – הלך ממחנה לוי אל מחנה ישראל לכבדם כמי שירצה להפטר מחבירו ובא ליטול רשות ממנו.

בא האזנים לתורה, ולא מבין מדוע היה צריך משה רבינו לצאת ממחנה לוי כדי לדבר עם עם ישראל, שהרי בשביל זה נתן לו הקב"ה חצוצרות;

אומר האזנים לתורה – למה לא קרא את בני ישראל אליו ע"י החצוצרות, שנאמר "והיו לך למקרא העדה?" ע"ז תרצו חז"ל שאין שלטון ביום המות ומכיון שמת באותו היום לא קרא אותם אליו ע"י חצוצרות, כמנהג המלכים {ספרי בהעלותך, ב"ר צ"ו, קה"ר}, וגנזם הקב"ה באותו יום. אבל למה לא קרא אותם אליו ע"י שלוחים וכנאמר להלן: "הקהילו אלי את כל זקני שבטיכם..." {פ' כ"ח}, ולמה הלך הפעם אל העם? ולמה הלך אליהם יחידי ואפילו את יהושע משרתו לא לקח עמו, שהרי נאמר אח"כ: "ויקרא משה ליהושע" {פ' ז'}. ומה היתה מטרת הילוכו הפעם? ונ"ל עפ"י דברי חז"ל, אין מעמידין פרנס על הציבור אלא א"כ נמלכין בציבור {ברכות נ"ה}, וכשבא הקב"ה למסור לבצאל את מלאכת המשכן, אמר הקב"ה למשה הגון עליך בצאלא? ואח"כ צוהו לשאול שאלה זו את בני ישראל. עאכ"כ כשבא משה במצות ה' למסור את רסן ההנהגה על בני ישראל ליהושע, שהוכרח לשאול את בני ישראל, אם הגון עליהם יהושע? ולא רצה משה לשאול אותם בפני יהושע, שמא יש להם בלבם טינא עליו ויתביישו לאמר בפני יהושע ולפיכך הלך בעצמו, ויהושע לא מש מתוך האוהל, ואמר לבני ישראל שמחיים "לא אוכל עוד לצאת ולבא וה' אמר אלי לא תעבר את הירדן הזה" וה' רוצה להעמיד תחתי את יהושע וצוה לשמוע מכם אם הוא הגון עליכם. ומשלא מחה שום איש על מינויו של יהושע, אז ויקרא משה ליהושע (שנשא עד עתה באוהל) ויאמר אליו לעיני כל ישראל חזק ואמץ כי אתה תבוא את העם הזה אל הארץ... ואתה תנחילנה אותם". וסרו כל הקושיות, וגם מטרת ההילוך ברורה...

אפשר לראות כמה גדולה ענותנותו של משה רבינו, שלא שלח את יהושע (שלטובתו הלך אל העם) לאיזה מקום, בשעה שרצה לשאול את העם אם הגון עליהם יהושע להמליכו אחריו, אלא טרח א"ע ביום פטירתו (והוא בן ק"כ שנה ורבן של ישראל) ללכת אל כל ישראל, והנער יהושע משרתו נשאר באוהל... האם אפשר למצוא דוגמת העניויות הזאת אצל מלכי או"ה, מבריאת העולם ועד היום?!

פירוש הדבר, 'וַיֵּלֶךְ מֹשֶׁה' – הלך ממחנה לוי למחנה ישראל, שכל מטרתו היתה להיוועץ בבני ישראל אם הם מוכנים לקבל עליהם את יהושע למנהיג, ולכן הלך לבדו ללא יהושע.

בא הכלי יקר בפרשת השבוע, ואומר שמה רבינו הלך להוכיח אותם ולהורות להם דרך תשובה;

כותב הכלי יקר – שרצה לזרזם על התשובה אשר עיקרה בדברים, כמ"ש (הושע יד, ג) קחו עמכם דברים ושובו אל ה'. לכך נאמר וילך משה וידבר את הדברים האלה אל כל ישראל. ומדקאמר אח"כ ויאמר אליהם בן מאה ועשרים שנה אנכי היום. אם כן דבור ראשון להיכן אזל, אלא שהוא דבור קשה של מוסר ולכן אמרו אל כל ישראל, לומר כל מי שיש לו להשיב יבא וישיב כמו

שפירש"י על מ"ש אלה הדברים אשר דבר משה אל כל ישראל (דברים א.א). וכן כאן אמר לכולם ענין התשובה התלויה בדברים, ולפי שאין אדם רואה חובה לעצמו לעולם וכל חוטא רוב מרי לעולם לא ילך הוא אל החכם הרופא לבקש תרופה למחלתו בחלי הנפש והלואי שישמע בקראו אליו החכם ההולך אליו ומדבר על לבו לפתותו ע"ד התשובה, ע"כ אמר וילך משה שהוא הלך מאהל לאהל אל כל אחד מישראל והיה מדבר על לבו את הדברים האלה היינו עניני התשובה התלויה בדברים והוא מוסב על מ"ש למעלה כי קרוב אליך הדבר מאד בפיך. דהיינו ענין קחו עמכם דברים.

ואולי הוא ענין השלום, שדרשו על פסוק בקש שלום ורדפהו (תהלים לד. טו) כי השלום אינו כשאר המצות כי כל שאר המצות כציצית ומזוזה וחלה אם תבא לידך אתה מחויב לעשותה אבל אין אתה מחויב לחזר אחריה אבל השלום אתה מחויב לחזור אחריו (ויק"ר ט. ט.ט) ויש ליתן טעם בדבר מה נשתנה השלום יותר מכל שאר מצות שבתורה, ויבא על נכון אם נאמר שלום זה הוא לעשות שלום בין ישראל לאביהם שבשמים ע"י התשובה, וע"כ אתה צריך לחזר אחריו משני צדדים אם מצד שהחוטא לא ישים אשם בנפשו לעולם ואינו רואה חובה לעצמו לעולם כמו שאתה רואה חובתו ע"כ צריך אתה לחזור אחריו כי לא יחזר הוא אחריו, אם מצד שאתה צריך אל זה השלום כי כל ישראל ערבים זה בעד זה. ורז"ל אמרו (יומא פו.): גדולה תשובה שאפילו בזמן שיחיד עשאה מוחלין לו ולכל העולם כולו שנאמר (הושע יד. ה) ארפא משובתם כי שב אפי ממנו. אם כן שלום זה הוא להנאתך דין הוא שתחזר אתה אחריו.

ואף אם השלום כפשוטו בין איש לרעהו, מ"מ יש בו צורך גדול אל התשובה כדי שיהיו השבים רבים כי בכל ימות השנה אין הקב"ה מקבל כי אם תשובת הרבים ויחיד אימת בעשרת ימי תשובה דווקא ע"כ נאמר (ישעיה נז. יט) שלום שלום לרחוק ולקרוב. כי מי שהוא רחוק ונתקרב צריך לשני שלומות אלו הן שלום בינו ובין אלהיו, הן שלום בינו לרעהו, ואז אמר ה' ורפאתיו. וכמו שלום זה המסבב התשובה חייב כל אדם לחזר אחריו כך עשה משה, זה"ש וילך משה כי הוא הלך אחריהם וזרזם על התשובה ועל הדרכים המסבבים התשובה דהיינו השני שלומות שהזכרנו ושניהם נכללו באמרו וידבר את הדברים האלה. הן דברי וידוי בין אדם למקום, הן דברי פיוס בין אדם לחברו, כי על שניהם נאמר קחו עמכם דברים ושובו אל ה'.

אם ככה, משה זרזם לתשובה והשבת היא 'שבת תשובה' ולכן הייתי רוצה לדבר היום על ענין אחד מעניני יום הכיפורים, וממנו נבין יסוד בעבודת ה' שלנו:

ביום הכיפורים, נאמר בע"ה עשרה וידויים בסדר של 'אשמנו, בגדנו וכו'. **כותב הלבוש {ס' תר"כ, א} –** ומכוונים לומר לפחות עשרה וידויים ביום זה כנגד עשרה פעמים שהיה מזכיר כהן גדול את השם ביום כ"ב.

אומר המהרי"ל – ועשרה וידויים הם ביום הכיפורים, שנים בליל כפור, אחד לצבור בתפילת הלחש, ואחד לשליח צבור (בקול רם), וביום, ארבעה לצבור (בתפילת הלחש), וארבעה לשליח צבור (בחזרת התפלות בקול רם, שחירת, מוסף, מנחה, נעילה, וכן כתוב באו"ח, כנגד עשרה קדושין שמקדש כהן גדול את עצמו במקדש ביום כפור, וכנגד אלו הקדושין יכוין כל אדם להשלים העשרה וידויים, בין אלו שאומר בינו לבין עצמו בלחש, ובין אלו שאומר עם השליח צבור.

כותב המהרי"ל ווי"ל {ס' תצ"א} – דיו"כ בעשור לחודש, דעשור הוא קודש קדשים.

בא הכלבו ומביא דברי מדרש בפרשת כי תשא:

אומר המדרש {שמות רבה, פרשה מד, אות ד} – כיון שעשו ישראל אותו מעשה {חטא העגל} היה האלקים כועס עליהם, התחיל אומר הקדוש ברוך הוא (דברים ט, יד): הרף ממני ואשמידם, אמר משה רבון העולם על מה אתה כועס על ישראל, אמר בשביל שנטלו עשרת הדברות, אמר לו יש להן מהיכן לפרע, אמר לו מנין, אמר הזכר שנסית אברהם בעשרה נסיונות, ויצאו עשר בעשר, הוי: זכר לאברהם ליצחק ולישראל.

כותב הכלבו – וכנגד זה אנו מתוודים עם השליח צבור עשר פעמים בו ביום. סדר הוידוי, בנוי עפ"י סדר האל"ף – ב"ית – ולמה?

אומר הבן איש חי – לפי שבו ברא הקב"ה את העולם.

אומרת הגמרא {מסכת מנחות כט, ב} – מאי דכתיב מה פירוש הפס' {ישעיה כו-ד} בטחו ביה עדי עד כי ביה יי' צור עולמים? אמר ליה רבי אמני: כל התולה בטחונו בהקב"ה, הרי לו מחסה בעולם הזה ולעולם הבא. אמר ליה רבי יהודה נשיאה לרבי אמני: אנא הכי קא קשיאי לי כששאלתי את שאלתי, זה מה שהיה קשה לי: מאי שנא מהי הסיבה דכתיב בפס' "ביה" ולא כתיב "יה" בלי ה"בית"? הרי הפס' היה יכול לומר פשוט "כי יהי (ה') הוא צור העולמים". אמר רבי אמני: התשובה לשאלתך היא כדדרש ר' יהודה בר ר' אילעאי: שתי אותיות אלו בשם 'יה' מקבילות לשני עולמות שברא הקב"ה בהן, אחד בה"י ואחד ביו"ד. והפס' נדרש כך: "כי ביה" באותיות יו"ד וה"י, ה' צור עולמים, יצר ה' את שני העולמות. והנה מפס' זה בלבד איני יודע אם העולם הבא נברא ביו"ד והעולם

הזה בה"י אם העולם הזה ביו"ד והעולם הבא בה"י. אולם, כשהוא אומר בפס' אחד (בראשית ב-ד) אלה תולדות השמים והארץ בהבראם שניתן לדורשו: אל תקרי בהבראם אלא בה"י בראם, כלומר: באות ה"י ברא אותם, את השמים ואת הארץ (הוי אומר שהעולם הזה נברא בה"י והעולם הבא ביו"ד) ומפני מה נברא העולם הזה בה"י? מפני שה"י פתוחה למטה, בדומה לאכסדרה המוקפת משלש רוחות ופתוחה ברוחה הרביעית. הפתח הרווח שבאכסדרה מאפשר את הרוצה לצאת ממנה לעשות כן בנקל. וכן עולם הזה ניתנה לאדם בחירה חופשית כדי שכל הרוצה לצאת ממנו לתרבות רעה – יצא.

יש אומרים, שגם מגילת איכה נכתבה עפ"י סדר האל"ף – ב"ת כיון שכל חטא שאדם חוטא משפיע בכל העולמות ומעכב את בנין הבית.

היודי הוא המצוה המרכזית ביום הכיפורים. אמנם אנחנו מתענים בחמשה עינויים, אבל הדבר המרכזי שעושים ביום הכיפורים, הוא היודי.

כותב הרמב"ם (הלכות תשובה פ"ב ה"ז) – יום הכפורים הוא זמן תשובה לכל ליחיד ולרבים והוא קץ מחילה וסליחה לישראל. לפיכך חיבים הכל לעשות תשובה ולהתודות ביום הכפורים. ומצות ודוי יום הכפורים שיתחיל מערב היום קדם שיאכל שמא יחנק בסעודה קדם שיתודה. ואף על פי שהתודה קדם שיאכל חוזר ומתודה בליל יום הכפורים ערבית וחוזר ומתודה בשחרית ובמוסף ובמנחה ובנעילה. והיכן מתודה. יחיד אחר תפלתו ושליח צבור באמצע תפלתו בכרכה רביעית.

עוד כותב הרמב"ם (שם פ"א ה"א) – כל מצות שבתורה בין עשה בין לא תעשה אם עבר אדם על אחת מהן בין בזדון בין בשגגה כשיעשה תשובה וישוב מחטאו חיב להתודות לפני האל ברוך הוא שנאמר (במדבר ה-ו) 'איש או אשה כי יעשו' וגו' (במדבר ה-ז) 'והתודו את חטאתם אשר עשו' זה ודוי דברים. ודוי זה מצות עשה. כיצד מתודין. אומר אנא השם חטאתי עויתי פשעתי לפניך ועשיתי כך וכך והרי נחמתי ובשתי במעשי ולעולם איני חוזר לדבר זה. וזהו עקרו של ודוי. וכל המרבה להתודות ומאריך בענין זה הרי זה משבח.

את המלים "הרי זה משבח", אנחנו מכירים מליל הסדר – "וכל המרבה לספר ביציאת מצרים הרי זה משבח".

מהמילים האלה אפשר ללמוד שחובת היום היא להרבות בוידויים; בני אדם אומרים י' פעמים 'אשמנו – בגדנו, וי' פעמים 'על חטאי'. ב'אשמנו בגדנו' ישנן כ"ד תיבות (וידויים). לאחר מכן יש לנו פעמיים כ"ד 'על חטאי'; אצל בני עדות אשכנז חוזרים על כל אות פעמיים, ואצל בני עדות ספרד אומרים פעם אחת מאל"ף לת"ו ופעם אחת מת"ו לאל"ף – סכ"ה – מ"ד אותיות – וביום כיפור חוזרים על זה עשר פעמים = 440 פעם! ואם נוסיף עוד י' פעמים 'אשמנו בגדנו' = עוד 240 פעם! – בסכ"ה 680 וידויים!

עלינו לדעת, אדם שדופק על החזה – 'אשמנו בגדנו וכו' ולא מבין מה הוא אומר, הוא יכול גם לדפוק על החזה ולומר 'דם צפרדע כינים' – אין הבדל! אדם שהולך לבקש סליחה, חייב לדעת על מה הוא מבקש סליחה!

אם תבוא למישהו ותאמר לו: "סליחה..."

"על מה אתה מבקש ממני סליחה?!"

"לא יודע... אמרו לי להגיד לך סליחה – אז אני אומר" – מי היה מקבל סליחה כזאת!?"

היום ב"ה יש ספרים/חבורות וכו' עם ביאורים – מזה 'אשמנו' מזה 'בגדנו' וכו' ואיזה עבירות נכללות בכל סעיף – אתה מבין ככה על מה אתה מתוודה – אתה מבין כל פרט ופרט! א"א לבוא ולהתוודות, כשלא מבינים על מה בדיק אנחנו מתוודים!

בפרשת נשא, עוסקת התורה בגזל הגר: (במדבר ה, ו) {דבר אל בני ישראל איש או אשה כי יעשו מכל חטאת האדם למעל מעל בה' ואשמה הנפש ההוא: {ז} והתודו את חטאתם אשר עשו וגו'.

נשאלת השאלה – למה כתבה התורה את מצות היודי, דוקא בפרשת גזל הגר?

כותב רבינו יונה (שערי תשובה, שער א', א) – מן הטובות אשר היטיב השי"ע עם ברואיו כי הכין להם הדרך לעלות מתוך פחת מעשיהם. ולנוס מפח פשעיהם. לחשוך נפשם מני שחת ולהשיב מעליהם אפו. ולמדם והזהירם לשוב אליו כי יחטאו לו לרוב טובו וישרו כי הוא ידע יצרם שנאמר – (תהילים כה) טוב וישר ה' על כן יורה חטאים בדרך. ואם הרבו לפשוע ולמרוד ובגד בוגדים בגדו לא סגר בעדם דלתי תשובה שנאמר (ישעיה לא) שובו לאשר העמיקו סרה. ונאמר (ירמיה ג) שובו בנים שובבים ארפא משובותיכם ...

[ב] ודע כי החוטא כאשר יתאחר לשוב מחטאתו יכבד עליו מאוד ענשו בכל יום. כי הוא יודע כי יצא הקצף עליו ויש לו מנוס שמה. והמנוס הוא התשובה. והוא עומד במרדו והנו ברעתו. ובידו לצאת מתוך ההפכה. ולא יגור מפני האף והחמה. ע"כ רעתו רבה (ועי' במדרש קהלת משל על זה).

כותב רבינו יונה (שערי תשובה, שער א', א) – מן הטובות אשר היטיב השי"ע עם ברואיו כי הכין להם הדרך לעלות מתוך פחת מעשיהם. ולנוס מפח פשעיהם. לחשוך נפשם מני שחת ולהשיב מעליהם אפו. ולמדם והזהירם לשוב אליו כי יחטאו לו לרוב טובו וישרו כי הוא ידע יצרם שנאמר – (תהילים כה) טוב וישר ה' על כן יורה חטאים בדרך. ואם הרבו לפשוע ולמרוד ובגד בוגדים בגדו לא סגר בעדם דלתי תשובה שנאמר (ישעיה לא) שובו לאשר העמיקו סרה. ונאמר (ירמיה ג) שובו בנים שובבים ארפא משובותיכם ...

[ב] ודע כי החוטא כאשר יתאחר לשוב מחטאתו יכבד עליו מאוד ענשו בכל יום. כי הוא יודע כי יצא הקצף עליו ויש לו מנוס שמה. והמנוס הוא התשובה. והוא עומד במרדו והנו ברעתו. ובידו לצאת מתוך ההפכה. ולא יגור מפני האף והחמה. ע"כ רעתו רבה (ועי' במדרש קהלת משל על זה).

טוב לי. אני נישאר כאן"

זה חילול ה' הגרוע ביותר! יש לך אפשרות לצאת, ואתה נישאר במקום!! על זה מגיע לך מכות!

ועויו ופשעו לפניך. ידענו ה' רשעו ועון אבותינו. בשנו ונכלמנו להרים פנינו אליך כבשת גנב כי ימצא... – שוב פעם גנבים! ☺
שאלתי את עצמי – מה קרה, למה קוראים לנו רבותינו בשם 'גנבים'!

חשבתי שגמרנו? בואו נקרא דברי מדרש:
**אומר המדרש {ילקוט שמעוני, תהילים, רמז תשי"ח} – אשרי נשוי פשע. אתה מוצא ביום הכיפורים בא שטן לקטרג את ישראל והוא פוטר עונותיהם ואומר: רבון העולמים, גנבים הם ישראל. והקב"ה פוטר זכויותיהן של ישראל... אם ככה, גם השטן מצטרף לחבורה וקורא לנו 'גנבים'.
אם אלה הדברים, בואו נתקדם:**

ביום הכיפורים, נקרא בפרשת 'אחרי מות' על עבודת הכהן הגדול; אחד משיאי עבודת הכהן הגדול ביום הכיפורים היה הקרבת שני השעירים – שעיר אחד לה' ושעיר אחד לעזאזל. הדבר הנוסף, כניסת הכהן הגדול, פעם אחת בשנה, לפני ולפנים לקדש הקדשים עם כף ועליה קטורת.
במנחה, נקרא בע"ה ג"כ בפרשת 'אחרי מות' – אבל בסוף הפרשה, פרשת העריות.

נשאלת השאלה – מה פתאום ביום הכיפורים קוראים פרשת העריות?!
**אומרת הגמרא {מסכת מגילה לא, א} – ביהו"כ קורין {ויקרא טז-א} אחרי מות, ומפטירין {ישעיה נז-טו} כי כה אמר רם ונשא, ובמנחה קורין בעריות...
אומר רש"י – קורין בעריות. שמי שיש עבירות בידו יפרוש מהן לפי שהעריות עבירה מצויה שנפשו של אדם מחמתן ויצרו תוקפו.**

אומר תוספות – במנחה קורין בעריות. לפי שהנשים מקושטות בשביל כבוד היום לפיכך צריך להזכירם שלא יכשלו בהן ובמדרש יש שלכך קורין בעריות לפי שישראל עושים רמז להקב"ה שכשם שהזהיר אותם שלא לגלות ערוה כך לא תגלה ערותם בעונותם.

ממשיכה הגמרא ואומרת – ומפטירין ביונה.
נשאלת השאלה – מדוע מפטירים דוקא ביונה?
כותב האבודרהם {סדר תפילת יום הכיפורים} – והטעם להפטר זה, ללמד לבני העולם שאין אדם יכול לברוח מפני השם, אם עבר עבירות.

כותב שער הציון {סימן תרכ"ב סק"י} – וביאר החפץ חיים, כי האדם חושב כמה פעמים לייאש את עצמו שאין יכול לתקן בשום אופן, וע"כ יתנהג תמיד באופן אחד ואם יגזור עליו הקב"ה למות ימות, אבל טעות הוא שסוף דבר יהיה כל מה שהקב"ה רוצה מנפשו שיתקן מוכרח הוא לתקן ויבוא עוד פעם ופעמים לעולם הזה ובע"כ יוכרח לתקן וא"כ למה לו כל העמל, למות ולסבול חיבוט הקבר ושאר צרות ולחזור עוד הפעם. וראיה מיונה, שהקב"ה רצה מאתו שילך וינבא והוא מיאן בזה ונס לים מקום שלא ישרה עליו עוד השכינה לנבאות כידוע, וראינו שנטבע בים ונבלע בדג והיה שם במעיו כמה ימים ולפי הנראה בודאי לא יוכל להתקיים דברי הש"י ומ"מ ראינו שסוף דבר היה שרצון הש"י נתקיים וילך וינבא, כן הוא האדם בעניניו, וזהו שאמרנו באבות "ואל יבטיח יצרן שהשאלו בית מנוס לך שע"כ אתה נוצר וכו"ו.

כותב המחזור ויטרי {אות שני"ה} – מפתיר ביונה, משום תשובת אנשי נינוה.
נשאלת השאלה – למה שלח הקב"ה את יונה לנינוה, מה היה העוון המרכזי שלהם?

גזל, כמ"ש {יונה ג, ח} וישבו איש מדרכו הרעה ומן החמס אשר בכפיהם. **אומרת הגמרא {מסכת תענית טז, א} – מאי ומן החמס אשר בכפיהם? אמר שמואל: כך צוה מלך נינוה: אפילו אדם שגזל מ'ריש קורה ובנאו בבירה וקבע את הקורה במגדל שבנה, ואין דרך לעקור את הקורה מבלי להרוס את כל המגדל, מקעקע כל הבירה כולה ומחזיר מ'ריש לבעליו חייב הגולן להרוס את המגדל כדי שיוכל להחזיר את הקורה.**
פירוש הדבר, אנשי נינוה עשו תשובה שאפילו קורות הבתים שהיו גזולות, פורקו והוחזרו לבעליהם!

אומר הירושלמי {מסכת תענית פ"ב} – א"ר יוחנן: מה שהיה בכף ידיהם [בבית] החזירו. מה שהיה בשידה תיבה ומגדל [שקבעו בקירות] לא החזירו.
אם נסכם, בשחרית קוראים על עבודת הכהן הגדול, שאחד מהעבודות שלו היה שילוח השעירים – הא' לה' והשני לעזאזל. ומי היה נמצא בעזאזל?! שני המלאכים שחטאו בעריות – עוזא ועזאל. מכאן רמז ג"כ לעריות. ואז במנחה שוב פעם עריות, ובתוספת לזה קוראים גם על הגזל.
לכאורה, כל אחד שואל את עצמו – בכל היום אמרת עשרה וידיים, ובמנחה אמרת עוד שתיים – זה לא ניגמר כאן. הגעת לתפילת הנעילה, אתה מוסיף קטע נוסף בענין הגזל – "למען נחל מעושיך ידינו".

מאיפה לומדים את כל הדינים, לוידי ביום הכיפורים?! מגזל הגר!
בהפטרות שקוראים ב'שבת חזון', אומר הנביא: {ישעיה א, טו} גם כי תרבו תפלה אינני – ולמה? כי "ידיכם דמים מלאו"
נשאלת השאלה – מה פירוש "דמים מלאו"?
בפשטות – רצח. אבל יש לזה פירוש נוסף:

כותב הגאון מוילנא {אדרת אליהו, ס' ישעיה} – ידיכם דמים מלאו. דמים תרתי משמע – גזל ושפיכות דמים.
ביום הכיפורים, אנו מוסיפים תפילה אחת נוספת – 'תפילת הנעילה';

בעל תשובה עושה קידוש ה', בכך שאומר: "לא טוב לי, אני לא רוצה להיות במצב הזה" – זו המעלה הגדולה ביותר של אדם שעושה תשובה. הוא מוכיח כלפי חוץ, כמה לא טוב לו להיות במצב הזה.

נביא משל נוסף לענין הזה:
אתה פוגש אדם, שנשפך לו על החליפה סיד – "אדון משה, כנראה התלכלכת מהסיד. כל החליפה שלך כתם"
"ראיתי תודה. אני כבר בדרך הביתה"
כל מי שפוגש אותו בדרך מעיר לו על זה. אתה מבין שבעוד שעתיים הוא מגיע הביתה, ומחליף את החליפה. אבל מה קורה, אם אחרי שבוע אתה פוגש אותו ורואה אותו עם אותו כתם על החליפה?
"משה, מה זה ???"
"מה, זה לא יפה?!" ☺

מה אתה למד מההתנהגות שלו? אם הוא אומר לך: "בסדר, אני הולך להחליף" – אתה מבין שהמצב הזה רע לו. אבל אם הוא נישאר עם זה – זה אומר שטוב לו עם זה! טוב לו להיות בתוך הלכלוך! על זה מגיע לו עונש!!!
אומר לנו רבינו יונה – על זה מגיע לו עונש. יש לו אפשרות לנקות את עצמו, אבל הוא לא רוצה!

בשנה שעברה, ביום הכיפורים, למדתי את השערי תשובה ושאלתי את עצמי שאלה – למה אותו בעל משל, בחר דוקא משל של כת של ליסטים? מיד עניתי לעצמי תשובה, כי אם אותו בעל משל היה כותב 'כת של מרגלים', הייתי שואל 'למה דוקא כת של מרגלים' – אבל זה לא ניגמר, כי רבינו יונה יש ספר נוסף שנקרא יסוד התשובה. שם הוא אומר, שכאשר מתחיל האדם את דרך התשובה שלו, עליו לשים מאחור את כל 'הלכלוך' מהעבר ולא להתעסק בו, כי אם הוא יתעסק בו, לעולם הוא לא יעשה תשובה;

כותב רבינו יונה – ביום ההוא ישליך מעליו כל פשעיו אשר עשה, ויעשה עצמו כאילו אותו היום נולד ואין בידו לא זכות ולא חובה. וזה היום תחילת מעשיו ואז ישום דרכיו ויפלו אורחותיו ולא ינועו מעגלותיו מדרך הטוב. ומדה זו תביאנו לשוב בתשובה שלמה, כי אם לא יעשה עצמו כמשליך גילוליו, כובד העונות ועוצם החטאים אשר עשה יבהילוהו ולא יניחוהו לשוב כי יבוש מחטאיו. [בא אלי יהודי השבוע לאחר השיעור, ואמר לי: "הרב, אתה יודע כמה עבירות עשיתי בחיים שלי?! אין לי אפילו מקום בגיהנום!", אמרתי לו: "אל תדבר כך! אל תתעסק בעבר. תתעסק בתורה והיא כבר תכפר!"; אמנם אומרים וידיים על העבירות שעשינו, אבל לא לחשוב על העבירות כל הזמן, כי אם נחשוב לא נוכל לשוב בתשובה. לאחר שבעל תשובה מיישב את עצמו בתורה – רק אז עליו להתחיל בדרך התשובה – אה, עשית עבירות? אין שום בעיה! תקבל על עצמך להתענות שני וחמישי... תקבל על עצמך 'תענית הראב"ד' וכו']. ולא יוכל להעזי פני ולשוב, כי יאמר בדעתו הן חטאתי עויתי ופשעתי וכזאת וכזאת עשיתי, עברתי ושניתי ושלשתי עד אין ספורות. ואיך אבוא עוד לפניו כבושת גנב כי ימצא. כי בושתי לעמוד לפניו. וללכת בדרכיו ולדבקה בו ואף איך ארמוס חצריו ואיך אספר חוקיו. והמסיר היושב במפתחי הלב [ברכות סא, א] המתחדש בכל יום. וצופה ומבקש להכשילו [קידושין ל, ב] משיא לבו לעצה הרעה הזאת, ומניא אותו מדרך הישר והטוב, ולכן טוב לו להשליך כל פשעיו ולעשות לו לב חדש.

רבינו יונה לא אומר "כבושת רוצח" או "כבושת מרגל", אלא נוקט בלשון "כבושת גנב".

לבני עדות אשכנז, ישנה תפילה שאומרים אותה לפני כניסת היום הקדוש – קודם תפילת 'כל נדרי', בשם 'תפילה זכה'. וידי נורא שהנהיג החפץ חיים. שם בוידוי הזה, מתוודה האדם על כל חטאיו; לוקח האדם את גופו – מהראש ועד הרגליים, ועובר איבר – איבר, ומוכיח לעצמו שאין לו איבר בגוף שהוא לא חטא בו – פחד פחדים!
בואו נקרא קטע אחד:

"ולא די לי שלא קדשתי את איברי אלא טמאתי אותם. בראת בי מח ולב ובהם חוש המחשבה לחשב מחשבות טובות והרהורים טובים ולב להבין דברי קדשך ולהתפלל ולברך כל הברכות במחשבה טהורה. ואני טמאתי אותם בהרהורים ומחשבות זרות. ולא די לי בזה אלא שעל ידי הרהורים הרעים באתי לידי טמאה פעם ברצון ופעם באנס בטמאה המטמאת את כל הגוף. ומהם בראתי משחיתים ומחבלים הנקראים נגעי בני אדם.

אוי לי כי תחת המחשבות הטובות שיכלתי לברא על ידי זה מלאכים קדושים שיהיו סנגורים ופרקליטים טובים עלי, תחתיהם בראתי משחיתים לחבל את עצמי כמו שכתוב והוכחתי בשבט אנשים ובנגעי בני אדם. בראת בי עינים ובהם חוש הראות לראות בהם מה שכתוב בתורה ולקדש אותם בראית כל דברים שבקדשה והזהרת בתורתך ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם. אוי לי כי הלכתי אחרי עיני וטמאתי אותם להסתכל בכל דבר טמאה. בראת בי אזנים לשמע דברי קדשה ודברי תורה. אוי לי כי טמאתי אותם לשמע דברי נבלה ולשון הרע וכל דברים האסורים... – וכך עוברים איבר איבר – "מששתי את כל איברי ומצאתי אותם בעלי מומין. מכף רגלי ועד ראשי אין בי מתום..." – לאחר שאתה מסיים להתחנן, אתה אומר: "באנו לפניך בלב נשבר ונדכה כעניים ודלים ורשים לבקש ממך מחילה סליחה וכפרה על כל מה שחטאנו

נשאלת השאלה – מאיפה לקחו אנשי כנסת הגדולה מקור, שביום הכיפורים צריכים להוסיף תפילה נוספת?

המקור לכך, מופיע בירושלמי במסכת תענית;

אומרים חז"ל {ירושלמי מסכת תענית פ"ד ה"א} – ומניין לנעילה מי תיקן ומדוע תיקן נעילה בתענית? ניחא שחרית מנחה וערבית סמכו על האבות, אבל נעילה, מניין? ועונה א"ר לוי: זה שנאמר {ישעיה א, טו} גם כי תרבו תפלה אינני שמע פס' זה נאמר לאחר שנגזרה, ואומר שלאחר הגזירה איני שומע, אבל לפני שנגזרה גזירה – תפילה מועילה. לכן קבעו בתענית תפילה נוספת – היא 'תפילת נעילה'. מיכן שכל המרבה בתפילה נענה.

כותב ר' יוסף ענגיל {תפארת יוסף, פרשת בראשית, מאמר 'שורש כל החטאים – לשה"ר גזל עריות} – הנה, שורשי כל החטאים הם ג', והם לשון הרע וחמדה ותאוה, כי שורש כל החטאים הם חטא עץ הדעת, שהיה החטא הראשון בעולם, דהראשון הוא תמיד שורש לכל הבא אחריו כמו שאמרנו כבר, ובחטא עץ הדעת מצינו אלו הג', 'לשון הרע' בנחש שדיבר לשון הרע על בוראו, וכמבואר במדרש {ב"ר כ, א}: איש לשון, זה הנחש שאמר לשון הרע על בוראו, ובש"ס תענית {ח.} על הכתוב {קהלת י, יא} אם ישוך הנחש בלא לחש ואין יתרון לבעל הלשון ע"ש, ו'חמדה' ו'תאוה' כדכתיב {בראשית ג, ו} וכי תאוה הוא לעינים ונחמד העץ להשכיל, ועל כן אלו הג' לשון הרע וחמדה ותאוה, להיותם יחד בחטא אחד – חטא עץ הדעת, זה מורה כי יש להם שייכות זה לזה, וקשורים בקשר אחד.

ועל כן מצינו בהם שהם נחשבים יחד, כי חמדה ותאוה הם גזל ועריות, וכלשון המשנה מכות {כג:} גזל ועריות שנפשו של אדם מתאוה להן מחמתן, והיינו דגזל הוא חמדה, דעל ממון נופל לשון חמדה שחומד ממון חבירו, ועריות הוא תאוה – תאות המשגל, ועל כן מצינו שנחשבים יחד אלו הג' – לשון הרע וגזל ועריות, ובש"ס בבא בתרא {קסה.} רוב בגזל' ומיעוט ב'עריות' והכל ב'לשון הרע' כו', וכן כתוב בתהלים {נ, יח} נאמר – אם ראית גנב ותרץ עמו ועם מנאפים חלקך; {יט} פירך שלחת ברעה ולשונך תצמיד מרמה: {כ} תשב באחריך ודבר בנך אמך תתן דפי; הרי גם כן אלו הג' – גזל ועריות ולשון הרע.

ובזה יובן, הא דיום הכיפורים מכפר על כל החטאים שבתורה {עייני יומא פה.}, כי מצינו בו בפרטות כפרת וסילוק אלו הג', וזה, כי גזל ועריות דהם חמדה ותאוה נתכפר, כי היות דמדריגת יום דיום הכיפורים הוא נגד דיבור דלא תחמוד {שמות כ, יג}, כמבואר מדברי התנא דבי אליהו {זוטא פרק כב} וז"ל: מפני מה נתנה קורת רוח בעשרה ימים מראש השנה ועד יום הכיפורים כו', כנגד עשרת הדברות שקיבלו ישראל בסיני כו' עכ"ל, והיינו דעשרת ימי תשובה הם נגד עשרת הדברות. ועיני ביערות דבש {ח"ב דרוש א' ד"ה ולכן עשרת כו'} דכתב כן מסברא דנפשיה, וכתב שם דב' ימי ראש השנה הם יומא אריכתא {ביצה ד:}, והיינו משום דהם נגד ב' דברות הראשונות – אנכי ולא יהיה לך {שמות כ, ב} דדיבור ארד נאמרו {כמבואר ברש"י מכות כד.}, ועל כן גם ב' הימים הם יומא אריכתא ודו"ק, עד כאן תוכן דבריו ע"ש. ועל פי זה נמצא, דמדריגת יום הכיפורים הוא נגד דיבור דלא תחמוד ולא תתאו, אם כן מדריגת היום כיפור הוא ניגוד וביטול החמדה והתאוה, ועל כן בכוחו לכפר עליהם.

וזהו הענין, שקורין במנחה דיום כיפור בפרשת עריות, ומפטרין ביונה {עייני מגילה לא.} דכתיב ביה {יונה ג, ח} וישבו איש מדרכו הרעה ומן החמס אשר בכפיהם, הרי שהוזכר גזל בפרט. וכן מצינו עוד כפרה ביום הכיפורים על עריות בפרט, בשעיר המשלח דכתיב ביה {ויקרא טז, ח} לעזאזל, ודרשינן ביומא {סז:} לכפר על מעשה עווא ועזאל, פירוש על עריות {מלאכי חבלה שירדו לארץ בימי נעמה אחות תובל קין, ועליהם נאמר – להלן ו, ב – ויראו בני האלהים את בנות האדם, כלומר על העריות מכפר, רש"י}, וגזל גם כן נזכר ביום כיפור בפרט, בתפלת נעילה: "למען נחלל מעושק ידינו". והנה לשון הרע מצינו בו כפרה ביום כיפורים – בקטורת דלפני ולפנים.

ואם כן נמצא, דביום הכיפורים יש כפרת וסילוק אלו הג' – לשון הרע וחמדה ותאוה, היינו 'לשון הרע' בקטורת דיוה"כ דמכפר ומסלק אותו לגמרי, ו'חמדה' ו'תאוה' בכח מהות היום דהוא דיבור דלא תחמוד ולא תתאוה כנ"ל, ועל כן מפאת שמכפר ומסלק אלו הג' – דהם שרשי כל החטאים וכנ"ל, לכן מכפר ומסלק ממילא כל החטאים שבעולם, כי בהסתלק השורש מסתלק הכל, ודו"ק היטב כי הדברים נכונים בס"ד.

עד כאן דבריו.

לאחר ההקדמות הללו, הייתי רוצה לומר יסוד אחד נפלא וממנו להגיע למסקנה:

כותב השפת אמת {פרשת נשא מאמרי תרל"ג} – אא"ז מו"ר ז"ל אמר על מה שכתוב מצות תשובה והתוודו בגזילה, כי כל עבירה בכלל גזל, שמי שמחזיר כל הדברים לה' יתברך שהוא המחיה הכל והוא בעלים של כל הנבראים ומי שיודע זה אינו חוטא בודאי.

בא נכדו של השפת אמת ומוסיף על דבריו;

אומר העבירא דדשא {שבת תשובה} – והנה לאו דלא תגנוב יש לו שייכות לכללות ענין התשובה, כי הלא אינו רק העוון הפרטי של לא תגנוב במובן הגשמי בלבד, אלא כולל את כל העבירות, וכדברי החידושי הרי"מ זי"ע שלכן נכתב פרשה של תשובה – 'והתוודו' אצל עבירה דגזל, משום שכל עבירה כולל בגזילה, שאינו יודע ומכיר שחיות הכל הוא מהש"י, כי כשאין אדם יודע זאת הכל גזל, ולהיפך כשיודע זאת בהכרה ברורה שהש"י הוא המחיה את הכל והוא בעלים של כל הנבראים, בודאי אינו חוטא.

ויש להוסיף דנאמר דייקא אצל גזל הגר, כי בכל גזל מלבד העבירה של בין אדם למקום יש גם עבירה של בין אדם לחבירו שהנגזל או יורשיו תובעים את הגזלן, אך מגזל הגר אף שבשעת הגזילה עבר נגד הגר, אך עתה אין יורשים שתובעים, רק הקב"ה תובעו כדאיתא בגמרא {ב"ק קט:} 'קנאו השם ונתנו לכהנים', על כן דייקא בו נכתבה פרשת תשובה לרמז שכן הוא בכל החטאים שהם גם כן גזול כלפי שמיא בלבד.

והמכוון בזה הוא שעל האדם להתבונן היטב שהרי כל כוחותיו קיבל בפקדון מאת הבורא ית"ש, ולהכיר שהוא הנותן לו כח לעשות חיל, ובבואו לעולם העליון יתבע אותו בעל הפקדון היכן פקדוני האיך שמרת עליו, וכשאין האדם מנצל הכוחות שקיבל מהש"י כראוי לעבודתו ית"ש, אלא עוד מעיז פניו לעשות ההיפך מרצון ה', להשתמש במתנות כנגד נותן המתנה – הבורא ית"ש, הרי הוא גונב את הכוחות לצורך עצמו, וזהו עיקר העבירה דגניבה, 'גזול אביו ואמו'.

עכ"ד.

לאחר שחטא אדם הראשון ואכל מעץ הדעת, אף אילן לא הסכים לתת לו את עליו כדי להתכסות בהם מלבד התאנה;

אומרים חז"ל {בראשית רבה, פרשה טו, אות ז} – בשעה שאכל אדם הראשון מאותו האילן, טרדו הקדוש ברוך הוא והוציאו חוץ לגן עדן, והיה מחזר על כל אילנות ולא היו מקבלין אותו, ומה היו אומרים לו, אמר רבי ברכיה הא גנב דגנב דעתיה דבריה שגנבת דעת הבריות! הדא הוא דכתיב {תהלים לו, יב}: אל תבואני רגל גאוה, רגל שנתגאה על בוראו, {תהלים לו, יב}: ויד רשעים אל תגדני, לא תיטב ממני עלה. אבל תאנה שאכל מפרותיה, פתחה דלתיה וקבלתו, הדא הוא דכתיב {בראשית ג, ז}: ויתפרו עלה תאנה.

אומרת הגמרא {מסכת ב"ק עט, ב} – שאלו תלמידיו את רבן יוחנן בן זכאי: מפני מה החמירה תורה בגנב יותר מגזלן? אמר להן: זה השוה כבוד עבד לכבוד קונו וזה לא השוה כבוד עבד לכבוד קונו, כביכול עשה עין של מטה כאילו אינה ואה ואוזן של מטה כאילו אינה שומעת.

פירוש הדבר, הגזלן לא מפחד לא מהקב"ה ולא מבני אדם. אבל הגנב מפחד מבני אדם ולא מהקב"ה. לכן צעקו האילנות לאדם הראשון "גנב" ולא גזלן – כי מהקב"ה הוא לא פחד!

כשהשטן בא לדבר ביום הכיפורים, אומר המדרש בתהילים, הוא פותח ישר במילים "עם ישראל גנבים" – מה פירוש גנבים?!

אומר השטן – "ריבוננו של עולם, נתת להם גוף עם נשמה ותראה מה הם עשו בו – השתמשו בו נגדך!"

גם רבינו יונה משתמש בביטוי 'גנבים', וכך גם המדרש שהוא מביא 'משל לכת של לסטים'; שאלנו – למה דוקא לסטים, למה לא מרגלים או שודדים?

התשובה פשוטה מאד. עוד לפני שאתה מדבר איתי על עבירות אחרות: לשון הרע, שמירת העיניים וכו' – דבר ראשון, הקב"ה נתן לך גוף ונתן לך הוראות איך להשתמש בגוף הזה!

משל למה הדבר דומה? פלוני מבקש ממך את המשאית כדי להעביר דירה מקום למקום. מאוחר יותר התברר לך, שלא רק שהוא לא לקח את המשאית שלך כדי להעביר את הדירה שלו, אלא הוא לקח לך את המשאית כדי לעזור למתחרה שלך! – כך החוטא, לוקח את הגוף שנתן לו הקב"ה ומשתמש בו לטובת הסיטרא אחרא – לחטאים!

עפ"י הדברים האלה, יש לנו פשט נפלא:

נמצאים בעשרת ימי תשובה – ימים שבהם קרבת ה' היא הגדולה ביותר. אבל כגודל מעלת הימים הללו – כך גודל התביעה!

מספרת הגמרא {מסכת יומא פז, א} – רב הוה ליה מילתא בהדי הוא טבחא רב היה לו דבר תרעומת על טבח אחד שחטא לו. לא אתא לקמיה לא בא הטבח אליו לבקש ממנו מחילה במעלי יומא דכפורי בערב יום הכיפורים. אמר איהו רב: איזיל אנא לפיוסי ליה אלך אני אליו כדי להתפייס איתו פגע ביה פגש אותו רב הונא בדרכו לטבח. אמר ליה לרב: להיכא קא אזיל מר לאן הולך מר? אמר ליה רב: לפיוסי לפלניא להתפייס עם פלוני. אמר רב הונא: אזיל אבא למיקטל נפשא אבא {כלומר רב} הולך להרוג את הנפש! אזל וקם עילויה הלך רב ועמד על יד הטבח. הוה יתיב וקא פלי רישא הטבח ישב ושבר עצמות של ראש של בהמה. דלי עיניה וחזייה הרים הטבח את עיניו וראה אותו. אמר ליה

לא איכפת להם אם הוא מצטלם עם חליפה שלו וכובע שקנה בחנות או שמצטלם עם קפלוטי'ש של השכן. מה שכן חשוב להם, ובעיקר לו, שהתמונה תהיה ברורה ויפה, כי זו תשאר.

כביכול הקב"ה נותן לנו ג"כ אפשרות כזו, דהיינו? בעשרת ימי תשובה, בימים הללו מצטלמים, לפני ה' החותם אותנו בתעודה לכל השנה. תמונה זו תישאר, איך שמצטלמים כעת.

רבתי הבה נצטלם ביופיינו לפני בורא העולם. וזה סוד ההלכה של עשי"ת להחמיר בפת פלטר. כי אם בימי הדין זכה האדם ונגע במטרה, אם השכיל והרצון שלו עמוק ואמיתי יש לו סיכוי להינצל מהדין הקשה (כמו שנאמר: "באשר הוא שם").

כח ציבור

תדעו לכם עוד. כי עשרת ימי תשובה הם ימים קדושים מאד. בכל הזדמנות אני אומר את המשל דלהלן:

בארץ ובעולם קיימת מערכת של תחבורה ציבורית, רבים נוסעים בה, אך לפעמים נאלץ אדם לנסוע במונית ספיישל. הנסיעה במונית נקבעת לפי מונה, שהמחיר בו מופיע על מסך קטן מול הפנים של הנהג והנוסע. כל כמה שניות של נסיעה הסכום עולה ועולה, עוד חצי שקל עוד ועוד, השעון דופק ועמו הלב... אך אין מה לעשות, כאשר נוסעים באופן פרטי - משלמים ביוקר.

והנה, המרחק מהארץ עד השמים הוא לא קטן כלל. מתפללים מידי יום שלוש פעמים ומעוניינים שהתפילה תגיע בשלום עד כסא הכבוד, אזי, אם נוסעים בתחבורה ציבורית: "תפילת ציבור" לא מוכרחים לשלם ביוקר כדי להגיע למטרה, כי תפילת ציבור כוחה רב, אבל כאשר מתפללים ביחידות נזקקים לזכויות מיוחדות כדי שהתפילה תתקבל. כך כל ימות השנה.

אך בימים אלו של עשרת ימי תשובה, כידוע, כל תפילת יחיד היא כתפילת ציבור. אם אני מרים עיני לשמים באמצע היום ומבקש אבא! טאטע! "הוציאה ממסגר נפשי להודות את שמך" "אל תזכור לי עוונות ראשונים" "וטהר ליבי לעבדך באמת" תפילה זו חשובה היא, כתפילה של ציבור.

א"כ כמה אנו צריכים לנצל את אלו הימים.

להפוך מידת הדין

נדע כי שתי דרכים יש להפוך מידת הדין למידת הרחמים (א) "המעביר על מידותיו מעבירם לו על כל פשעיו" אם מוותר ראובן לשמעון ושמעון לראובן שכן לשכנו איש לאשתו ואשה לבעלה - מידה כנגד מידה גם להם יוותרו.

(ב) "כל המרחם על הבריות מרחמים עליו מן השמים". מביטים מהשמים מה קורה איתך אם מישוהו בא אליך להתחנן לרחמים כיצד אתה מתנהג באותה שעה.

הייצר מבלבל אותנו שנעשה דברים שלא יועילו, כל מיני מעשים שלא מביאים רחמים [דרך אחת בלבד יש: "תשובה ותפילה וצדקה מעבירין את רוע הגזירה"] ועלינו לחזק בימים קדושים אלו דברים שיש בהם תועלת, כמו: להעביר על המידות.

הכבשה חסרת הדעת

"וכל באי עולם יעברון לפניך כבני מרון" ככבשים הנכנסים לדיר ומעשרים אותם אחד אחד - העשירי נותנים לו עם שוט על גבו בצבע אדום, והוא המיועד לשחיטה.

אמר רבי ישראל מסלנט "כל באי עולם עוברים כבני מרון" כאותם כבשים - אילו היתה לנו שיחה משותפת עם כבשה זו שגבה צבוע אדום: "מה קרה לך בגב?" היינו שואלים.

"קיבלתי מכה עם שוט".

"כואב לך?"

"לא, הכאב עבר חלף, שכחתי ממנו" והשיחה עם הכבשה תסתיים.

אילו הכבשה היתה מבינה שהצבע שעליו מדברים - הוא גורלה הרע, היתה ניגשת לנהר להתרחץ והכל יבוא על מקומו בשלום, ואז כשבעל הבית יחפש אותה לא יידע מי היא... אבל, אינה מבינה. אין לה מידע על גורלה הנחרץ.

יש בכוחו של אדם להתרוצץ ולנקות את הסימן שנגזר עליו בראש השנה. עבודתנו בימים אלו של עשרת ימי תשובה - ותשובה ותפילה וצדקה מעבירין את הצבע האדום - את רוע הגזירה. וזה מה שנותר בידינו כי חוץ מזה, שום דבר לא בידי האדם, מאומה לא יועיל לו, פרנסה לא ייקח לבד. בריאות לא נוטלים בכח, כי רק הוא הקב"ה לבדו פועל גבורות עושה חדשות בעל מלחמות וזרע צדקות - הכל. ומה אנו כן עושים בעולם? ותשובה ותפילה וצדקה - כח הבחירה לבחור בטוב "הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים".

אם נעשה את המוטל עלינו אין ספק כי אבינו אב הרחמים המכיר אותנו ואת מצבנו "זכור כי עפר אנחנו" הוא מדע את מאובינו וכוחותינו, וירחם עלינו כרחם אב על בנים.

בשל מי הסער הזה?

ברצוני לסיים.

מלאך המות בא להקב"ה בטענה: רבונו של עולם, כולם יקללו אותי על המות שבא לעולם בגיני. יש בעולם מלאכים טובים ועלי נגזר להיות המלאך

לרב: אבא את אתה אבא, זיל לית לי מילתא בהדך לך! אין לי דבר אתך. בהדי דקא פלי וישא בהיותו שובר עצמות ראש הבהמה, אישתמיט גרמא ומחייה בקועיה וקטליה נשמטה עצם, והכתה את הטבח בגרגרתו והרגתו.

נשאלת השאלה - מאיפה לקח רב את ההלכה, שאדם שפגע בחברו צריך להמציא את עצמו אל החבר כדי שימחל לו?! מישוהו פגע בי, אז אני צריך ללכת אליו בעצמי כדי שהוא יבקש ממני מחילה?!

הרי ידועה האמרה 'הרוצה את הרב - יבוא אליו'; אם אתה פגעת בי - תבוא אתה אלי ותבקש מחילה!

שאלה נוספת - אם מגיע לו עונש מוות על מה שהוא עשה לרב, מדוע הוא לא נענש בשעת המעשה? מדוע המתין הקב"ה עד עכשיו?!

בא ר' איצ'לה בלאזר בספרו נוככי אור, ומבאר את הדברים:

רב הלך אל הקצב, כי למד מהנהגתו של הקב"ה, שנאמר {דברים כח, ט} והלכת בדרכיו - מה הוא רחום אף אתה רחום. מה הוא חנון אף אתה חנון.

התבונן רב - "אנחנו פוגעים בקב"ה והוא בא להתפייס איתנו - איפה מצאנו דבר כזה?! ואם כך נוהג הקב"ה, על אחת כמה וכמה שאנהג כמותו!" - והלך אל הקצב כדי להתפייס איתו.

אומר ר' איצ'לה בלאזר - למדנו מכאן דבר נורא. אם רב הגיע אל הקצב כדי להתפייס איתו, והקצב מצדו אומר לו: "לך מכאן, אין לי עסקים איתך!" - העונש הוא מייד - לא מאריכים אף. אומר הקב"ה: "אני בא להתפייס איתך ואתה אומר לי 'לך מכאן'!?" - התביעה היא עצומה ונוראה!

אם ככה, נותרו לנו עוד כמה ימים ליום הגדול בשנה - יום הכיפורים - כי ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם מכל חטאתיכם" - יום שבו רוחץ אותנו הקב"ה מכל עוונותינו, כמ"ש הנביא {ישעיה ד, ד} אם רחץ ה' את צאת בנות ציון ואת דמי ירושלם ידיח מקרבה ברוח משפט וברוח בער.

אסביר את דברי הנביא, עפ"י מה ששמעתי ממורי ורבי הגאון ר' ראובן קרלנשטיין זצ"ל:

ניקח לדוגמה ילד קטן שישן בלול - פתאום בשעה 6 בבוקר הוא צועק: "אמא!!! - והאמא ישנה, לא שומעת כלום - "אמא!!! - ושום דבר ...

הילד עשה את הצרכים וזה שורף לו, אז הוא מוריד את הטיטול ומורח את עצמו מכף רגל ועד ראש - כולו מטונף!!! ☺

עוברת אחותו ורואה את המראה: "פיי איזה סירחון!!!"

האמא מתעוררת - חשבה שכבר קרה משהו - "מה קרה???"

"תראי מה מויש'לה עשה - איזה גועל נפש!!!" - והאמא כולה חום ואהבה - "בוא מויש'לה שלי, אני מצטערת שלא שמעתי אותך" - מכניסה אותו לאמבטיה ומקלחת אותו - "ופי מויש'לה - איזה חמוד אתה! עכשיו אתה זך כבדולח!" - מרימה אותו ושמה אותו על המגבת ... מורחת אותו בד"ר פישר - "תן חיוך לאמא!" ☺

עוונות זה כמו צואה! זה סירחון!

אומר הנביא: " רחץ ה' את צאת בנות ציון " - הקב"ה רוחץ אותנו ביום הכיפורים מכל העוונות שלנו!!! - פתאום יש ריח טוב!!!

אם יוצא אדם אחרי תפילת נעילה, ואומר: "תגידו, יש עוגת גבינה???" - שידע, שלא עבר עליו יום כיפור! אבל מי שמרגיש: "אחח, התרחצתי - אני נקי! אני כמו חדש!" - זה נקרא שעבר עליו יום כיפור!

יזכנו הקב"ה לשוב בתשובה שלימה, ויחתום את כולנו בספרם של צדיקים גמורים, לשנה טובה ומוצלחת - שנת גאולה וישועה ב"ב אמן ואמן!!!

(ברוך שאמר)

שבת שובה

אף מי שאינו נזהר מפת של כותים, בעשרת ימי תשובה צריך לזוהר. ויש לכל אדם לחפש ולפשפש במעשיו ולשוב מהם בימי תשובה וספק עבירה צריך יותר תשובה

(שו"ע סימן תר"ג)

נשאלת השאלה. כתוב בהלכה כי מי שבכל ימות השנה אינו מחמיר מלאכול פת פלטר וחממת עכו"ם, בימים אלו - של עשרת ימי תשובה. ראוי שיחמיר וימנע מלאכלם. והשאלה, מה ההבנה בהלכה זו, כל השנה אני אוכל ולפתע עשרה ימים אני נמנע, וכי יש לכך משמעות?!

אמשול לכם משל וביאור:

מי שמבקש להנפיק תעודת זהות במשרד הפנים, מצטלם ומגיש להם תמונה והיא זו שנחתמת בתוך התעודה לשניים הבאות.

הרע, אמר לו הקב"ה: אל דאגה, אין לך לפחד לא יזכירו אותך בכלל, מי יחשוב על מלאכים, כאשר אחד ימות ישאלו, ממה הוא מת?

היה לו סרטן.

ממה נפטרו?

מהתקף לב.

איפה מלאך המות? הוא לא בשטח של המחשבה. טועים, לא יודעים כי אין סרטן ואין מחלות, הללו רק שמות. הכל משמים בכל מיני צורות.

לכן כאשר שמענו לאחרונה מקרים קשים עלינו להתעורר. "כי בשלי הסער הזה!". ה' אהב אותנו, ובא לעוררנו. "מאהבת ה' אתכם". חז"ל אומרים "חייב אדם לומר בשבילי נברא העולם" מקרי העולם המתרחשים בעיר ובארץ הם מחמתי ולצורכי... בשבילי נבראו מקרים אלו. ואם אדם שוכח מאמר חז"ל זה, אינו זוכה להתעורר.

יהי רצון שבאמת נזפה לחתימה טובה ולגאולה קרובה ונאמר אמן.

(להגיד)

החלום של השוחט - רבי שלום שבדרון זצ"ל

בני אחתיה דרבן יוחנן בן זכאי חזא להו בחלמא דבעו למיחסר שבע מאה דינרי. עשיניהו שקל מיניהו לצדקה... חזא להו בחלמא במוצאי יום הכיפורים (רש"י בבא בתרא דף י')

באחד הספרים שיצאו לאור בירושלים עיר הקודש מספרים בני המחבר על אביהם עובדה, מעשה שהיה.

אבא, היה ירא שמים מאד. ושימש כשוחט בעיירה. ויהי היום בוקר אחד, ותפעם רוחו, סיפר לבני הבית על חלום נורא שחלם:

חלמתי כי סיימתי את חיי, והנה אני מגיע למשפט לפני בית דין של מעלה. במקום ניצב מלאך חבלה וטענתו בפיו, כי הוא נברא מעבירה שעשיתי. וכי אין לוותר עליה - עבירה! ומה היא?

בערב שבת קודש בעודי עוסק בהכנות לשבת, באה אלי אלמנה ובקשתה בפיה: "עדיין לא בישלתי לשבת, רק עכשיו השגתי עוף אחד, אבקש שתבוא לשחוט". השבתי לה כי הסתיים זמן השחיטה, כמו כן אני טרוד לקראת שבת, עדיין לא הלכתי לבית המרחץ וכו', לכן אין לי אפשרות לשחוט לה! (כמי שאומר, השבת תאכלו מאכלי חלב) לא שחטתי.

מעבירה זו נברא מלאך דין קשה. והוא תבע שיענישו אותי.

פסקו בבית דין: כיבוס וטיהור בגיהנום שלושים יום, או לחזור לעולם הזה ושם לתקן את העבירה. ביקשתי לסבול גהינום העיקר לא לשוב לעולם. הובילו אותי לגהינום וככל שהתקרבתי הרגשתי חום רב ונורא עד שלא הייתי מסוגל לעמוד בו - צער רב. בקשתי בתחנונים לשוב לבית הדין ולבחור בביררה השנייה.

אני בחלומי מתחנן למלאך. המלאך מיאן.

התחננתי עוד, עד שנאות להשיבני לפני בית דין של מעלה.

אמרתי לפני בית הדין כי אני חוזר בי, ובוחר לרדת לעולם הזה. הסכימו איתי. אבל, יצאה הוראה להעניש את המלאך, מדוע? כיון שלא מילא את שליחותו כהוגן, "מי הרשה לך להשיבו?!, השבת אותו ללא ציווי". הענישו אותו במכת שוט אש - פולסא דנורא. הזדעזעתי מאד מהעונש שביקשו להעניש אותו ותוך כדי הפחד וזעזוע של מכת אש צולבת, התעוררתי.

ע"כ החלום.

ותפעם רוחו.

הוא התיישב לבדוק את ימי חייו עד הנה, ולא נזכר במקרה שהיה לו עם אלמנה, (אך 'איני זוכר' לא ראייה. כיון שבהחלט יכול להיות ששכח, אולי הפטיר פעם ברחוב תשובה מתחמקת לאלמנה, המשיך לדרכו ואפילו לא מודע לצער שגרם לה, מניין שיזכור) ישב שוב וניסה בכל זאת, להעלות על דף את פירוט כל חייו כשוחט, לא מצא בעצמו שום פגם בתפקידו כשוחט, (כי אכן היה ירא שמים) חישב לעצמו שבועות וחודשים לאחור והגיע למסקנה כי תמיד

התייחס כראוי לבקשות אנשים יהיה מי שהיה וקל וחומר לאלמנות. בצר לו נכנס לרב העיר. הרב שמע את כל הפרטים והרגיע את רוחו: "אם אכן לא קרה לך כדבר הזה מה לך כי תדאג?!"

כיון שרוחו עדיין לא שבה אליו הלך לדפוק על פתחי חכמים וצדיקים. הכל אמרו לו כי אם אינו זוכר מעשה כזה, מסתבר שמדובר בחלום של דברים בטלים.

ברבות הימים, אט אט רוחו שבה אליו, הוא נרגע, ודבר החלום החל להישכח מתודעתו.

חלפו שנים רבות - כעשרים שנה. והחלום נשכח כליל.

ויהיה ערב שבת קודש אחד. בדרכו למקווה. הלכה למולו אלמנה ובידיה עוף "אין לי עוף לשבת בבקשה תשחט לי את העוף הזה".

"סיימתי את כל השחיטות, בשעות הבוקר המוקדמות, עכשיו ממש אין לי זמן", השיב בהתנצלות רבתי, "אני טרוד מאד" והמשיך בדרכו, והתיק בידו - לטבול במקווה לכבוד שבת.

הוא שב מהמקווה הכין את שאר עניני הבית, השבת התקרבה. הוא יצא לבית הכנסת לאמירת שיר השירים וקבלת שבת, כדרכו, בדביקות.

התפלל מעריב ושב לביתו, שורר "שלום עליכם מלאכי השרת". התיישב ליד השולחן למזוג יין. ולפתע...

ולפתע ניתר ממקומו בצווחה: "הוי! הוי! אוי! אוי! וי!". הוא נזכר בחלום.

הבהלה שאחזה אותו היתה איומה, אהה! אהה! גנח ופרס את ידיו בחרדה, וי, וי, ונפל מתעלף. העירו אותו.

הוא אזר כוחות וביקש לבני ביתו: "מהרו לשלוח לאלמנה פלונית, מגש עם דגים, מגש עם בשר, כפי יכולתנו! אחריהם הלך גם הוא לפייס את האלמנה.

היא מחלה לו בלב שלם, וגם אכלה מהמטעמים ששלחו לה.

רוחו שבה אליו. שב לביתו קידש על היין בקול אדיר של התרגשות: "יום השישי ויכולו השמים והארץ!" דמעות של שמחה וקדושת שבת התערבבו יחד ונפלו לתוך הגביע. אח"כ סעד את סעודתו. בירך ברכת המזון בשמחה ובהודאה לה'. והלך לישון.

בבוקר לא ניעור.

הוא השיב את נשמתו לבוראו. עם תיקון מעשהו.

בהלווייתו שהתקיימה במוצאי שבת, הילכה השמועה הנ"ל בין המלווים. ובספר שיצא לאור לעילוי נשמתו, הסכימו בניו לספר את המעשה כצורתו.

עליו להתחזק עליו לדעת. כי יש דין ויש דיין. אין מעשה שנאבד. כי על כל מעשה יביא האלוקים במשפט, אם טוב ואם רע. את האלוקים ירא ואת מצוותיו שמור כי זה כל האדם.

ונזכה כולנו לכתיבה וחתימה טובה אמן.

(להגיד)

בדרך הדרוש

שמעתי, ולך ה' החסד וכו', כי בכל מצוה אנו עושים מצוה כפולה, ועושים רצונו בכפלים, למשל מניח תפילין ועושה רצונו ומקבל שחר או עושה עוד רצונו ית"ש שביכולתו להטיב לנו. וז"ש אחת דיבר שנים שמעתי, שכל מצוה הוא שנים, ולך ה' החסד שאנו מתחסדים עמו כשמשלם לאיש כמעשהו. ויש לכון זה כדברי חז"ל (ר"ה יז): בתחלה כי אתה תשלם לאיש כמעשהו ולבסוף לך ה' החסד, והיינו בתחלה משלם לך שחר ולבסוף אחר ששילם לנו שחר מצוה אח"כ החסד שלו שהתחסדנו עמו, והארכתני עוד במק"א:

ומעתה אומר בפסוק שלפנינו, אחר הברכות דכתובים תחלה שנהיה בא"י ונראה נקמה בשונאנו והותירך ה' עוד בכל מעשה ירך בפרי בטןך לטובה, שלא יהיה לרעה ח"ו כמקבל שחר בעולם הזה, ואמר שאין זה שחר המצוה אלא שחר על שעשינו רצונו וראוים אנתנו לשכר בעה"ב. ויש לפרש המשנה (פאה א, א) אלו דברים שאדם אוכל פירותיהם בעולם הזה והקרן קיימת לעוה"ב, דהקרן קיימת לעולם הבא ופירותיהם בעולם הזה אלו הפירות ששכר משכר כהנ"ל. וכל זה מפני שה' שש עליו להטיב לנו לאהבתו אותנו כאב השש להטיב לבנו. ולכן אמר כי ישוב ה' לשוש עליו לטוב כאשר שש על אבותיך, ותקבל בעולם הזה רק פירות משכרך הצפון בעולם הבא וק"ל: (כתב סופר)

יודע שעתידיים לחטוא ואם כן מוכח תחית המתים מאהרן כנזכר לעיל:

הן בעודי חי עמכם היום מורים היתם עם ה' ואף כי אחרי מותי (לא, כז)

שמעתי מהרה"ג ר' אלכסנדר ברלין ששאל מה ק"ו הוא זה שייאמרו אחרי מותו, הרי נגמ' (סנהדרין לו, א) איתא שכני דר' זירא סמכו כל ימי חייו עליו שיבקש רחמים עליהם ואחר שמת אמרו מה יא עמנו מי יבקש עליו והזרו בתשובה. הרי אף שבחיי חיותו חטאו, שבו לאחר שמת, וא"כ שמת בני"י נמי אחר מות משה שוב לא יחטאו ולא ימרו את פי ה' בגלל שמת משה ומי יבקש רחמים עליהם כמו שכני דר' זירא. אלא הק"ו הוא מחטא העגל שסכמורים היו בני"י כי משה מת ואף שבאמת היה חי וחטאו וא"כ ק"ו אחר מותו וזהו הן בעודי חי וגו'. (כרם חמד)

והותירך ה' אלקיך בכל מעשה ידך בפרי בטןך וכו' לטובה כי ישוב ה' לשוש עליו לטוב כאשר שש על אבותיך. (ל, ט)

בלי להאריך בדקדוקים אומר בקיצור ע"פ מה שפירש בהפלאה "פני" ראה, ד"ה כי אתם] שחר מצוה מצוה, כי ה' חפץ להטיב לנו, ואם אדם עושה רצונו וראוי לתשלום שחר ומשלם שכרו הטוב, על השכר עצמו מקבל שחר כי נעשה רצונו להטיב לבני האהובים לו, והיינו שחר מצוה מצוה. וכתבתי במק"א בזה [עיי' להלן סוף ליקוטים מעניני תשובה ד"ה במדרש תהלים]

לפרש הפסוק [תהילים סב, יב] אחת דיבר אלקים שתים זו

אספורה

סיפור לשבת

לאור השבת

אתגרים עליות ומומדות בחיי בן הישיבה
• הרב ברוך חורש, מחבר הספר עולם הישיבה •

עשרת הימים

בכל שנה כשמגיעים ימי אלול והימים הנוראים, אנו ניגשים לנעשות "תשובה", ובאורח פלא בשנה שלאחר מכן שוב ניגשים לנעשות תשובה על אותם עניינים בדיוק...

וכאן הבן שואל: כיצד קורה הדבר? מדוע למרות הרצון האמיתי וההשתדלות הכנה אינני מצליח במשימה? והרי הרמב"ן בפרשת ניצבים כותב כי הפסוק "כי קרוב אליך הדבר מאד בפיך ובלבבך לעשותו" - עוסק במצוות התשובה, וא"כ מדוע מצוה זו הפכה לבלתי אפשרית עבורנו? מדוע למרות שאנו רוצים להשתנות ולהיות טובים יותר, אנו מגלים בכל שנה ששוב ושוב נפלנו לאותם בורות, וטעינו באותן טעויות כמו בשנה החולפת?

תשובה: דע לך יקירי כבר אמר המשגיח ר' נתן מאיר וזכרנו כי "אנשים טועים טעות גדולה בעניין התשובה, וסוברים שהעיקר זה החלק של הסוד מרע, ועומדים ומתוודים הזופקים על חטא, ולצערנו נשארים עם דפיקה בלבד... ולא יודעים שעיקר התשובה הוא חלק העשה טוב, שעל ידו ניתן להתרומם ולהתקדם".

(לקט רשימות - אלול עם קד) ועל כך נמנו חבר תלמידי חכמים מיישיבת מיר, ומצאו דרך פשוטה וקלה שתאפשר ליצור שינוי וחיוק אשר יישמר למשך השנה כולה, והוא ע"י הכנת רשימה כללית בה האדם מרגיש שזקוק לשינוי (ניתן לעבור לפי רשימת הא' ב' ולראות בכל אותם דברים שעובר עליה בחיי היום יום - מה הם הדברים זקוקים לשינוי): את הדברים הנ"ל ירשום במחברת, ולצד כל דבר ירשום מה שנראה לו לפי עיקר כיצד ניתן לשפר. ישים מחברת זו במקום המשתמר.

בכל ערב ר"ח יפתח מחברת זו, ויראה האם השתנה באחד הדברים הללו שרשם. בדברים שהשתנה - יסמן ז', ובדברים שלא השתפר - יקח בכל חודש דבר אחד שעליו ישים את כל כובד עבודתו, ובוה ישתדל לעקוב דבר יום ביומו, ובעיקר יתמיד בלימוד המוסר וכו', עד שימצא עצמו בער"ה הבא עם שינוי הולם בתחום זה שעבד עליו.

וכן בער"ה הבא יעבור על דבר או שניים נוספים, וכך ימצא עצמו בסוף השנה עם התקדמות ניכרת בתחומים רבים בהם היה נחשל בשנה החולפת.

קיימא לן ש'תפילה עושה מחיזה, ולכן מהיות טוב שיכוון על כך בתפילתו דבר יום ביומו בג' הפעמים שמזכיר "השיבנו אבינו לתורתך", שם יכוון על נקודה זו - שחפץ כי בורא עולם יסייע לו ויקרב אותו אליו יתברך בזה. והתועלת בכך היא כפולה, שמעבר לתפילה ולסיוע הרב שיקבל מאתו יתברך, הרי בכך גם משנן לעצמו את גדל חובתו לעבודתו בזה!

אך לנה"צ ר"י לוגסי שליט"א ישנו הסבר אחר, (הובא בספר 'משפט לאלוהי יעקב' על עשי"ת) והוא עפ"ד רבי צדוק מלובלין בספרו 'צדקת הצדיק' (אות קמ"ט), שבמשך השנה תפקיד השטן לעכב את קבלת התשובה בכל מיני טענות ומענות, אך בעשרת ימי תשובה שהתשובה מתקבלת מיד, (וכמבואר ברמב"ם בפ"ב מהל' תשובה) הרי בימים אלו עובד השטן להפריע בעצם עשיית התשובה, כיון שידוע כי ברגע שעושים תשובה היא מתקבלת מיד, ואז כבר לא יוכל להפריע בקבלת התשובה. ולכן בימים אלו יש לקחת פסק זמן לעשיית התשובה, ולא לחוש לשטן - הוא יצה"ר - שמטריד ומבלבל את לבנו, כי הוא את שלו יעשה ואנו נעשה את שלנו בס"ד.

חיים של השגחה פרטית

בין חיים למוות

שום מקום הגיוני לתלות עליו תקוה כי ממנו יגיע הכסף.

לכאורה, מצב חסר סיכויים. אך אז נזכר אותו אברך, את ששמע מאחד מצדיקי דורנו, כי כאשר אדם מתפלל, מותר לו להתפלל גם על דברים מופלגים ורחוקים ממנו, כעדותו האישית של אותו צדיק: "אני מרשה לעצמי להתפלל על דבר מופלג מסני, למשל: אני מתפלל ומבקש כי אזכה לגילוי אליה..."

משך החליט מיודענו להתפלל בכל ליבו ובהתבטלות גמורה לבורא עולם, כי אם כשר הדבר וטוב בעיניו יתברך, אלא ימחקו ברחמי הרבים את כל שטרי חובותיו לבנק, ויפטור אותו מהמשכנתאות לחלוטין. כך התחטא האברך לפני אביו שבשמים בדמעות ובתחנונים.

לא עברו שבועיים והאברך קיבל טלפון מאביו שיח' לאוי"ט, שהסביר שכדי למנוע ויכוחים ומחלוקות לאחר אריכות ימים ושנים, החליט לחלק בחייו את ירושתו. כמה ימים לפני מועד הפירעון של תשלום המשכנתאות

בחדש הבא, הופקד בחשבונו צ'ק שמן איתו פרע את כל יתרת חובו לבנק.

האברך, שכה התפעל מכוח התפילה והביטחון, שיתף את אחד ממקורביו של הצדיק הנ"ל בעוצמתה ובכוחה של התפילה אותה הוא למד משיחותיו. הלה שיתף את הצדיק בן העלייה בפרטי המעשה הנ"ל. ביקש הצדיק לומר בשמו לאברך: "אמור לו שיתפלל גם על גילוי אליה..." כלומר, אם אתה יודע להתפלל, תשכיל ותפעל בזה גם ברוחניות גדולות ונצורות, שהלוא זהו העיקר, ואל תסתפק בקטנות.

על הסיפור הזה, יחד עם הסיפור דלהלן, מעיד בשער בת רבים מגיד השיעור, פה מפיך מרגליות, הרב רבי שמעון שפיצר שליט"א בשיעורי הביטחון המופלאים שלו, בעדות אישית מבעלי המעשה אותם הוא מכיר אישית.

הוא מוסיף ומספר על בן תורה שימן לו הקב"ה להשיא שניים מצאצאיו בטווח קרוב של כמה שבועות, וביתו ריקם ולרש אין כל. אך הוא השליך יתרו על השם אשר אהבו ושם בטחונם באלוקי כי לא יעזבונו ולא יטוש אותם.

יום בהיר אחד, הוא מתקשר לבנק לשמוע את יתרת החובה שלו, ולתימהונו גילה כי חשבונו ביתרת זכות של מאה וחמישים אלף דולר. שמע ולא האמין. בירוד בבנק העלה כי הכסף הועבר מחשבון של איזה גוי עשיר. האברך שאל רב אם

יום הכיפורים. יום בו ה' יתברך מעביר את בניו אחד אחד וחותרם את גזר דינו של איש ואיש לפי מעלליו ומעשיו. יום כיפור מסמל לנו את הרגעים בו אנו נתונים בין שמים לארץ, בין חיים למוות. רגעים שאין לנו על מי להיסמך ולהישען אלא על אבינו שבשמים.

וכמה גדולה מעלתם של אלה שכל השנה כולה חיים סביב האמונה וההשגחה של ה' יתברך ממילא שהם יגיעו ליום הכיפורים ההרגשה והתחושה שהם ירגישו תהיה אחרת מכל אדם.

"ובחנוני נא בזאת והריקותי לכם ברכה עד בלי די"... רבנו הזוער שמשון' שואל מדוע במצוות מעשרות, בשונה משאר מצוות, ניתן לנסות את הקב"ה: "עשר בשביל שתתעשר?"

ומסביר רבנו: הרי מעיקר הדין אדם יכול לפטור עצמו מנתינת מעשרות, כדברי הגמ' בברכות: "מערים אדם על תבואתו ומכניסה במוץ שלה". וכך גם נפסק ברמב"ם, שאדם יכול לנהוג כך לכתחילה.

ולכן, כאשר אדם מוציא עצמו מהנהגת הטבע, ולא אומר לעני "די לך במה שצונו הקדוש ברוך הוא", אלא אדרבה, מגדיל עצמו למעלה מן השמש, למעלה מן העולם, ונותן מעשרות בעין יפה, נוהגים אתו כך משמים: "כך לא יאמרו לך, די במה שנוגע לחלקך ולמזלך, כפי סדר העולם שאמר בו הקדוש ברוך הוא די, כי הרי לכן נקרא הבורא קל ש-ד-, שאמר לעולמו די, אבל האדם שמוציא עצמו למעלה מסדר העולם, גם אליו ינהג כך השם יתברך ולא יאמר די לברכתו, אף למעלה מסדרי העולם והטבע."

כך הוא גם עולם הבוטחים בהש"ת, עולמם של אלו אשר שמו עצמם למעלה מן השמש ובוטחים בריבונם של עולם, כדברי הפסוק בירמיה "ברוך הגבר אשר יבטח בה'", וכהסברו של המלבי"ם ז"ל, אשר הבוטחים בהשם ללא תכנית שיושיעם בצורה טבעית זו או אחרת, אלא בוטחים בהשם שיושיע בלא שום אמצעי כלל - עליהם נאמר: "היה השם מבטחו", הקב"ה מושיע אותם למעלה מדרך הטבע, וכפי שנראה במקבץ הסיפורים דלהלן.

המעשה אירע עם אברך שעמד בפרק נישואי ילדיו. הוא עשה חשבון, שכדי להצליח איכשהו באתגר נישואי צאצאיו, ראוי שיכסה את יתרת המשכנתאות אותן הוא פורע מידי חודש לבנק. מדובר בסכום נכבד של כמה אלפי דולר מידי חודש. לפי גובה הפירעון החודשי, מובן כי הסך הכולל של המשכנתא הגיע לסכום גבוה ביותר. סכום עליו יכול היה רק לחלום. לא היה לו

משך החליט מיודענו להתפלל בכל ליבו ובהתבטלות גמורה לבורא עולם, כי אם בעיניו יתברך, אלא ימחקו ברחמי הרבים את כל שטרי חובותיו לבנק, ויפטור אותו מהמשכנתאות לחלוטין

באפשרותכם
לזכות את הרבים
ללא כל מעמל
אם אירע אתכם או
מכירים סיפור
שלחו אלינו
רח' חזני 4/1133
נתיבות ולצ"ן עבור 'אור

אכפרה

סיפור לשבת

ליל השבת

10

אמרי קודש בראי הפרשה

מנחה ואמרי קודש מפורסמים

המשך

חיים של השגחה פרטית

הפכת מדובה – לא הפכת

נטית האדם בהתעוררו לשוב בתשובה היא, לקבל על עצמו קבלות גדולות בכמות ובאיכות. גדולי ישראל הזהירו מפני תופעה זו, שהיא בסופו של דבר בעקרו של האדם, שכן הורונו חז"ל: "תפשת מרבה לא תפשת". עיון בפנקסי הקבלות של גדולי הדורות מלמדנו, שאף לגבי עצמם נהגו במדה זו לא הלקו בגדולות. להלן מובא משל מ"משלי החפץ חיים" (משלי יג), העוסק בגדון זה.

מעשה בחנוני מעידה קטנה שבא כדי לקנות סחורה. נכנס לסיטונאי שהיה רגיל לקנות אצלו, והזמין את כל הסחורה שהיה זקוק לה, אלא שבקש לתת לו הכל בהקפה, מחמת שלא היו לו מעות, ואף הבטיח לשלם את כל החוב מיד לכשיחזר ויבא לביתו.

השיב לו הסיטונאי: "לא! איני יכול לתת לך בהקפה, שכן בדקתי בפנקסי ומצאתי שכמה וכמה פעמים כבר לקחת אצלי סחורה בהקפה, הבטחת לסלק את החוב מיד לכשתחזר ותבא לביתך, ברם, מעולם לא קימת הבטחתך, לכן שוב אינך נאמן עלי."

התחיל אותו חנוני בוכה ומתחנן, ואמר כי אינו אשם כלל במה שלא עמד בדברו עד כה לפרע את חובותיו בזמן, סבות שונות גרמו לכך, ולא היה בכחו לעשות כלום כדי לשנותן, וכידוע "אנס רחמנא פטריה". אולם עתה, הרי הוא מבטיח בהן צדקו שיעמד בדברו, ומיד לכשיחזר לביתו, יסלק את כל החוב. הוא בקש מאת הסוחר שיחוס וירחם עליו ועל אנשי ביתו, שכן אם לא יקבל עתה את הסחורה, עלול להרס כל מעמדו ויהיו הוא ובניו ביתו צפויים לרעב ממש.

לא יכל הסוחר הסיטונאי לעמד בפני הפצרותיו ותחנוניו של החנוני, והסכים למלא בקשתו.

ברם, מששמעו זאת הזבנים ושאר הפקידים העובדים בבית המסחר של אותו סיטונאי, נתקבצו וטענו לפני הסוחר, כי בשום פנים אין למכר לאותו חנוני בהקפה. מכירים אנו את טיבו של זה

אמרו דבורו אינו דבור והבטחתו אינה הבטחה. פעמים הרבה שלחנו לו חבילות סחורה, ואפלו דמי משלוח לא סלק, ואין צריך לומר שלא שלם בזמן את המגיע ממנו בעד הסחורה עצמה, והשתמט מן התשלום בדרכים שונות, לכן אין לחזר ולהקפך לו בשום פנים.

בעוד הם עומדים ומתוכחים, נכנס לחנות מוכר אחר, ולאחר שעמד על טיב הענין הנדון, פנה ואמר לחנוני מן העירה הקטנה: "שמע בקולי, אני אומר כאן דבר שיניח את דעתם של כל הצדדים: וכי לשם מה צריך אתה לקנות עכשו כמות גדולה כל כך של סחורה בסיטונות ולהתחייב לסוחר דן מומן הרבה שלא יחא בכחך לסלקו במזמנים מיד? אמנם מכיר אני בסוחר זה שסיטונאי הוא ואינו מוכר כמיות קטנות, ברם, בטוחני בו שייבין למצבך ויתרצה למכר לך אפלו כמות קטנה במחיר סיטונאי, וכך תוכל להרויח יפה בסחורה זו."

שמעו הללו בקולו של בעל העצה. החנוני מן העירה קנה קצת סחורה בכסף מזמן שהביא אתו, חזר לביתו ומכרה, ושוב קנה במזמנים ומכר, וכך עשה פעמים אחדות עד שהרויח סכום הגון שהעמידו על רגליו.

טלפון מחברו ר' אברהם שהוא גם כרגע בארה"ב ויוצא בטיסה לשיקגו, וממליץ לו להגיע לשם.

ר' גדליה יצא לכיוון שדה התעופה 'קנדי' בניו יורק, שם השיג לו הסוכן טיסה לשיקגו. בדרך היו לו לר' גדליה בעיות קליטה בטלפון, כך שהשיחה עם סוכן הנסיעות נותקה כמה פעמים. בינתיים המקומות בטיסה מניו יורק לשיקגו אזלו. המקום הבא שהתפנה היה רק

בטיסה מאוחרת יותר ובמחלקה ראשונה במחיר מפולפל. ר' גדליה לא יכול היה להרשות לעצמו להוציא סכום כזה, וביקש כמה דקות של מחשבה, אך עד שהחליט לרכוש את הכרטיס, גם הוא אזל, והתפנה מקום רק בטיסה מאוחרת בלילה.

הוא חש אי נעימות להגיע לאכסניה שלו בשעה כה מאוחרת, והנה בינתיים קיבל שיחה מר' אברהם שכבר הגיע לשיקגו, ופגש באקראי ברחוב את העשיר, אשר אמר לו כי אין כלל צורך שר' גדליה יגיע, ומחד בבוקר ייפגש עם ר' אברהם לבדו כדי לראות מה לעשות במקרה של ר' גדליה.

ר' גדליה האמין בלב שלם כי העיכוב כולו היה לטובתו. הוא נשאר ללון בניו יורק, ותכנן לנצל את ההזדמנות לפגוש בשעות הבוקר איזה רב חשוב שמזמן רצה לפגשו. בבוקר החליט להתפלל בבית הכנסת של הקהילה החלבית, כדי לפגוש איזה עשיר. לאחר התפילה פגש שם באקראי עסקן נכבד אשר קרא לו להתלוות אליו ליהודי אשר קיבל על עצמו להשיג עבורו סך של 25,000 דולר באם עוד כמה אנשים הקשורים לר' גדליה ישיגו אף הם עשרים וחמישה אלף דולר כל אחד, במטרה לגייס יחדיו סכום של 150,000 דולר, ביניהם היה הרב החשוב שהיה אמור לפגשו הבוקר.

"עלייתי לביתו של הרב כדי להתייעץ על הנושא לשמו הגעתי, אך מנין אקח את האומץ לבקש ממנו כסף? והנה בטרם פתחתי פי, אמר לי הרב מעצמו שאתמול משהו הביא לו סכום גדול לחלק לצדקה, והחליט לתת לי במקום צק על סך עשרים וחמישה אלף דולר! במקביל, גם ידידי ר' אברהם התקשר משיקגו, ועדכן כי העשיר החליט לתרום סך של שלושים וששה אלף דולר. כך שמאותה נסיעה חזרתי עם סכום נכבד ביותר", משתף ר' גדליה. "זכיתי לחוש כי המתחזק בביטחוני בבוא ית' למעלה מהשמש, מאירים לו מלמעלה ממקום בלתי צפוי".

וזה הזמן שכולנו נוכל להרגיש את עוצמתו של ההשגחה הפרטית ביום הכיפורים!

מותר לו להשתמש בכסף מדין טעות עכו"ם, אך הרב אמר לו כי עליו לנהוג בישירות, לקדש שם שמים, להתקשר לגוי ולהחזיר לו את כספו.

הוא התקשר ושאל: "הלו, מיסטר פלוני?" הלה אישר.

"העברת לי כסף בטעות!..." "אני אף פעם לא טועה! תרד בבקשה

מחקר", השיב הגוי בכעס...

כך באופן פלאי קיבל הלה מאה וחמישים אלף דולר ממקור בלתי צפוי להשאת שני צאצאיו.

מספר מ', תושב ביתר: "עקב הוצאה גדולה שהייתה לי לאחרונה נזקקתי לסכום גדול מאוד אותו היה עלי להעביר עד לתאריך מסוים, כשברקע הייתה גם אזהרה כי אם לא אעביר את הסכום עד לתאריך אני עלול למצוא עצמי חשוף לתביעה משפטית.

ככל שהתקרב התאריך רמת הלחץ עלתה בליבי. באותו ערב התיישבתי עם 'חובות הלבבות' בשער הביטחון, והתדפקתי בערגה על שערי הביטחון בהשם יתברך, הכל יכול. למחרת השכמתי קום

באותה אוריה בוטחת ורגועה, כך מתוך אוריה זאת, הודיתי להשם יתברך על חסדיו ועל הקשיים. באותו יום עשיתי כמה השתדלויות ללוות את הכסף הנדרש אבל הרגשתי רוגע פנימי גם כאשר נעניתי בשלילה.

לפתע אני מקבל טלפון מהבנק. לרגע נחרדתי: מה לא בסדר עם החשבון? הפתעתי, הפקיד הציע לי הלוואה עם ריבית מאוד נמוכה. הלוואה של מאה אלף ש"ח בשישים תשלומים. "האם זה מתאים לך?" – דווקא זה יכול להתאים לי, עניתי. תוך שעה הכסף הועבר לחשבון הבנק. ר' גדליה, בעל מוסד שעבר משבר קשה, נפגש ערב פרוץ מגפת הקורונה עם עשיר גדול בשיקגו, יחד עם ר' אברהם, מנהל מוסד נוסף אשר מיודד מאוד עם אותו עשיר. הפגישה אכן הייתה מוצלחת. העשיר הבטיח סכום גדול ונכבד ואף נתן במקום מקדמה מוכבדת.

לאחר שנתיים חזר ר' גדליה אל העשיר והתאכזב לשמוע שהתרומה שיקבל היא קטנה לאין ערוך מזו שהייתה אמורה להיות. התקשר ר' גדליה לר' אברהם, אשר הסביר לו כי כדי לשכנע שוב את העשיר, עליהם להגיע יחד שנית לשיקגו ולהיפגש עם הגביר.

ר' גדליה חיכה במשך כשנה לנסיעתו של ר' אברהם, עד שיום אחד כששהו בארה"ב והיה לו מאוד קשה באיסוף התרומות, נכנס לבית מדרש והתדפק על שערי הביטחון. עוד באותו יום קיבל

חגיגה

סיפורים אחזקין

אור השבת

חבורה מיוחדת ואקטואלית לקראת יוה"כ
לע"נ מו"א רבי משה בן עישה ז"ל אלפסי

בעניין אכילת הסעודות בערב יום

הכיפורים

המשנה ברורה (סימן תרד סק"א) - מביא את הגמרא בברכות (ה) שאכלה בערב יום הכיפורים זה ממה שכתוב בתורה "ועניתם את נפשותיכם בתשעה לחודש בערב", ולאכארה יום הכיפורים הוא בעשירי, ומזה שכתוב תשיעי הפסוק בא לומר לך שצריך להתכונן לצום מהיום התשיעי שזה ערב יוה"כ.

והטעם שכתוב "ועניתם" - משום שכל האוכל בערב יום הכיפורים הקב"ה מחשיב לו זאת כתענית. התוספות בברכות (ג) - הקשו על דיוק הגמרא מהפסוק של קורבן פסח שהתורה כותבת "בראשון בארבעה עשר יום לחודש תאכלו מצות", ושם אנו מביאים שה"ד בלילה הכוונה לט"ו, ואם כן נאמר גם פה לגבי יום הכיפורים שכיוון שכתוב "תשעה בערב" אז הכוונה היא לעשירי שהוא עצום עצמו ואין שום דיוק לגמרא לגבי אכילה בערב יום הכיפורים?

מתרצים התוספות - שמאחר ובפסוק של פסח כתוב "תאכלו" אחרי המילה של "בערב" (בראשון בארבעה עשר יום לחודש תאכלו מצות) - ומשמע מזה שהכוונה לט"ו. ואילו ביום הכיפורים נאמר "ועניתם" קודם למילה "בערב" ("ועניתם את נפשותיכם בתשעה לחודש בערב") - ומשמע שהכוונה שצריך לענות קודם הערב.

תירוץ נוסף כתב מרן ב'חזון עובדיה' - ע"פ מה שכתב המקנה, שקודם מתן תורה הלילה היה נמשך אחרי היום, ולאחר מתן תורה היום היה נמשך אחר הלילה.

ועפ"ז יש לבאר - שבציווי על חג הפסח הם נצטוו עוד קודם מתן תורה כשהם היו עוד במצרים - שאז הלילה הולך אחרי היום. אמנם ביום הכיפורים - זה ציווי שנצטוו עם ישראל אחרי מתן תורה - שאז היום הולך אחרי הלילה.

טעם האכילה בערב יום הכיפורים נאמר כמה סיבות:

רש"י (בברכות) והרא"ש (ביומא) כתבו - שהאכילה היא הכנה לתענית. וכ"כ המשנה ברורה.

דבינו יונה בשערי תשובה' כותב - שאלו סעודות שמחה על עצם הגיע זמן יום כפרת העוונות.

דבינו יונה מביא עוד טעם - כיוון שבכל יום טוב נוהגים לערוך בו סעודות לכבוד שמחת החג, חוץ מיום הכיפורים, ולכן האכילה בערב יום הכיפורים זה בא במקום האכילה ביום טוב עצמו. המגן אברהם כותב - שציווי האכילה מתחיל מלילה קודם יום הכיפורים.

אמנם מהמדויק ברש"י בכתובות (ג) - ציווי האכילה הוא בדווקא ביום ערב יום הכיפורים.

רבי עקיבא איגר מסתפק - האם נשים חייבות לאכול את הסעודות הערב יום הכיפורים. משום שיתכן שהם פטורות משום מצוות עשה שהזמן גרמא שנשים פטורות. ויתכן שהם חייבות משום שנאמר "ועניתם" וכל מי ששייך בצום שייך באכילה בערב החג. הגרע"ק"א נשאר בצריך עיון.

הרש"ש גם כן מסתפק כך, ופושט - שכנראה שנשים חייבות בסעודות אלו משום שהסעודות הם הכנה לצום, וכל מי שחייב לצום היהוה חייב את ההכנה הזאת ולכן נשים חייבות לאכול בערב יום טוב.

המנהח חינוך כותב - שאין חיוב אכילת פת בערב יום הכיפורים. אמנם המהרש"ל בשם המורדכי כותב - שאכן יש חיוב באכילת פת בערב יום הכיפורים.

ונראה לבאר מחלוקת ע"פ מה ש'מביא מרן ה'בית יוסף' - בעניין האכילה בערב יום הכיפורים, האם זה ציווי דאורייתא, או דין דרבנן. ומביא שם ב' שיטות בדבר:

לשיטת א' - אכן זה מדאורייתא. ולשיטת ב' - זה מדרבנן והפסוק בתורה ז' בתוך אסמכתא בעלמא.

ולכן נראה לומר - שלמאן דאמר שהאכילה מדאורייתא - הרי שצריך להחמיר ולאכול פת. ולמאן דאמר שהאכילה היא מדרבנן - אינו חייב לאכול פת.

ידוע מה שהרב מבריסק זצוק"ל היה נוהר שלא להשאיר בכלל לחם בבית. זאת על מנת לחיות למחרת את הציפיה למה שכתוב: "ברכת ה' היא תעשיר" ו"ברוך ה' יום יום יעמס לנו". כך היה חי כאוכלי המן במדבר. ובפרוץ מלחמת העולם השנייה, כשהיה הרב בוורשא שבפולין, ושרד מחסור גדול בלחם, תמך בו עשיר אחד וסיפק לו מדי יום לחם לפי הטף. רק בח' בתשרי השאיר לחם למחרת היום, מפני שהוא ערב כיפור ויש, כידוע, מצוה לאכול לחם בתשיעי (ברכות ח:). בבוקר יום התשיעי בא העשיר והביא לו לחם ומיני תבשיל. לפתע, נפלו פצצות בקרבת מקום ומן ההדף והאבק הרב התקלקל האוכל. אמר אז הרב מבריסק: "כנראה שגם בערב כיפור הייתי צריך לבטוח בה' ולא להכין מאתמול, כי באופן הזה אפשר שלא היה ניזוק האוכל ע"י הפצצה".

היה זה בזמן מלחמת יום הכיפורים, המתח היה בשיאו, יום רדף יום, הציבור בירושלים היה באפילה מוחלטת בלילה, והשמועות שהגיעו לא היו טובות. בעיצומם של ימי הפחד, ראש ישיבת מיר, רבי חיים שמואלביץ זצ"ל, שכר מונית וביקש מהנהג לנסוע לבית לחם, לקבר רחל אמנו. מקורביו ניסו להניאו, שזו סכנת נפשות, אך לבסוף אף הם הצטרפו לנסיעה. כל הדרך הרב מלמל פרקי תהלים בהתרגשות עצומה ואת הפסוקים: "קול ברמה נשמע... מנעי קולך מבכ"י...". הם הגיעו לקבר השומם. רבי חיים נכנס פנימה אל המצבה, ואז התפרץ בזעקה נוראה ושוברת לב:

"א - מ - א - ! ! ! המלוים קפאו על מקומם. הזעקה המזעזעת הפכה בן רגע לבכי סוער, קורע לב. "אמא", השתנק רבי חיים, "הקב"ה מבקש ממך 'מנעי קולך מבכ"י... אבל אני, חיים, הבן שלך, מבקש ממך: "אל תפסיקי לבכות! אני ממך, עוררי רחמים על בניך האומללים הנמצאים כאן למטה, אנא אל תרפי...". באותו הערב הגיעה הידיעה על ההדיפה המושלמת את כוחות האויב... החפץ חיים התרגש כשקרא את התהילים שאמו קראה בו.

במסכת (יומא פב, ב) מסופר מעשה במעוברת שהריחה ביום הכיפורים. באו לפני רבי יהודה הנשיא ושאלוהו כיצד לנהוג. אמר להם לכו ותלחשו באזנה שיום הכיפורים הוא היום, אולי תוכל להתאפק. לחשו לה, ופסק העובר מתאוותו, ונרגעה האשה. קרא רבי יהודה הנשיא על אותו עובר את הפסוק: בטרם אצרך בבטן ידעתך. ובאמת יצא ממנה ר' יוחנן. ומעשה במעוברת שהריחה ביום הכיפורים ובאו לפני רבי חנינא ושאלוהו כיצד לנהוג. אמר להם לכו ותלחשו באזנה שיום הכיפורים הוא. לחשו לה ולא נרגעה, והאכילה. קרא רבי חנינא על אותו עובר את הפסוק: זורו רשעים מרחם. יצא ממנה שבתאי אוצר הפירות (-לשם הפקעת המחיר).

סיפר הגאון הגדול רבי ראובן אלבו שליט"א, ראש ישיבת 'אור החיים' וחבר מועצת חכמי התורה על יהודי שהתגורר בחו"ל ושכח לגמרי מיהדות ולא שמר שבת ולא הניח תפילין ושום מצוה לא עשה כמעט, והוא היה עובד בחנות שלו והנהג ביום מסויים הוא יושב בחנות שלו והוא מרגיש שהידיים שלו מסרבות לנוגע בכסף ולמכור את הסחורה וכאילו לוחשים לו מהשמיים מה אתה עושה פה, תקום תלך מכאן, בהתחלה הוא ניסה לחשוב שאולי הוא מדומיין אבל הוא החל להרגיש שהוא לא מסוגל לשבת בחנות עם הסחורה והכסף והוא קם וסגר את החנות והחל לילך בלי לדעת לאן. והנה הוא רואה איזה יהודי ושאל אותו האם היום יש משהוא מיוחד אצל היהודים, איזו שאלה ענה לו היהודי, הרי היום זה היום הנורא ביותר בשנה היום יום הכפורים, ואז האיש הבין והלך לבית הכנסת להתפלל וחזר בתשובה.

מעשה ברבי יהונתן אייבשיץ, שאחר שנבחר לרבה של קהילת אלטונה והמחוז, וילך למסעיו להגיע למחנה קדשו, ויקר מקרהו שהגיע בערב יום הכיפורים לעיירה אחת הסמוכה לקהילת קודש אלטונה, והחליט לשבות שם ביום הכיפורים. בערב יום הכיפורים לקח את המחזור בידו והלך לבית הכנסת של העיירה, להתפלל מנחה, ונזדמן לו שעמד בתפלה אצל ישיש אחד שהיה מתפלל קצת בקול רם. וכשהגיע בסוף התפלה "על חטא" היה מתרגם כל פיסקא בלשון גרמנית, ואומר הכל בבכיות ובדמעות שלישי. ולבסוף הגיע ל"אלוקי עד שלא נוצרתי איני כדאי, עפר אני בחיי קל וחומר במיתת, הרי אני לפניך ככלי מלא בושה וכלימה", ואז געה בבכיה, והוריד כנחל דמעה. רבנו יהונתן התרגש מהתפלה הזאת שנאמרה בהתרגשות רבה. כשסיים את תפלת המנחה, שאל השמש את רבנו יהונתן: איפה רצונו לשבת בבית הכנסת ביום הכיפורים? השיב לו: בבקשה להושיבני על יד הזקן הישיש הזה, שאולי אבנה גם אנכי ממנו להתפלל בהתרגשות. כך היה בתפלת ערבית ושחרית של יום הכיפורים, המשיך הישיש להתפלל בדמעות שלישי, בהתלהבות והתרגשות רבה.

לכל הקוראים הנאמנים בארץ ובעולם וכלל בית ישראל

- גמר חתימה טובה -

אור השבת

ת.ד. 102 בני ברק
פקס: 03-5055919
9139191@gmail.com

זכר מואמינים

גליון שבו עי מבית 'בני אמונים'

פרשת וילך תשפ"ב שנה ט | גליון מס' 452

פתחו שערים

דבר מוסד ונשיא 'בני אמונים'

'בין כסה לעשור עדיף לשובה'

'אבינו מלכנו הפר עצת אויבינו'

עגית אמן גורמת שעצת אויבינו תופר, וגמולם ישוב בראשם. כפי שדרשו חכמים (תנ"א רבה י) על הפסוק (שופטים ה ב): "בפרע פרעות בישראל בהתנדב עם ברכו ה" - "בזכות מי נפרע להם הקדוש ברוך הוא לישראל מאמות העולם? בזכות בני אדם שמשפיעים ומעריבים לבית הכנסת ולבית המדרש ועונים אמן..."

'אבינו מלכנו קרע רע גזר דינינו'

במסכת שבת (ק"ט ב) מובא: "אמר רבי יהושע בן לוי: כל העונה אמן יהא שמה רבא מברך בכל כחו - קורעין לו גזר דינו". בזהר הקדוש נתנה הבטחה זו על כל עגית אמן, ולא דוקא על אמן יהא שמה רבא, שפך מובא (תיקון ז מ א): "העונה אמן בכל כחו קורעין לו גזר דין של שבעים שנה" (שומר אמינים' מאמר פתחו שערים א). הרי שאם נתמיד בעגית אמן, בודאי יקרעו מעלינו כל גזרות קשות ורעות.

'אבינו מלכנו כתבנו בספר חיים טובים'

אמרו חכמים (ברכות מז א): "כל המאריך באמן מאריך לו ימיו ושנותיו". מאמר זה הפבטיח אריכות ימים למקפיד על עגית אמן הובא אף בתלמוד ירושלמי (ברכות ח ה) בתוספת תבה אחת ומיחדת: "העונה אמן מאריך לו ימיו ושנותיו בטובה". הרי שבעגית אמן זוכה האדם ל'חיים טובים'.

'אבינו מלכנו'

כתבנו בספר גאלה וישועה'

דרשו חכמים (מדרש תהלים לא) על הפסוק (תהלים לא כד): "אמונים נצר ה"; "אלו ישראל שאומרים 'ברוך מחיה המתים', ובאמונה עונים אמן - שמאמינים בכל כחם בקדוש ברוך הוא שמחיה המתים, ועדין לא בא תחית המתים. אומרים 'גואל ישראל' ועדין לא נגאלו, אומרים 'ברוך בונה ירושלים' ועדין לא נבנית. אמר הקדוש ברוך הוא: 'ישראל לא נגאלו אלא לשעה וחרו ונשתעבדו, והם מאמינים בי שאני עתיד לגואלם. הוי אמונים נצר ה" - מאמינים ועונים אמן, נוצר ה". הרי שבזכות עגית אמן באמונה נזכה לגאלה וישועה.

'אבינו מלכנו'

כתבנו בספר פרנסה וכלכלה'

דברים נפלאים על העבדה שכל השפע בעולם משפע בזכות אמן, כתב השל"ה הקדוש (מס' תמיד אות פ) וזה לשונו: "מי שמכון לכל ברכה וברכה היוצאת מפי המברך ועונה אמן בכונה כדיונו, גורם למעלה קדשה הרבה מאד, ומשפיע

רוח טהרה אופפת כל יהודי בימים שבין כסה לעשור. תחלתה של שנה חדשה, כאשר אורח התחדשות חופפת על כל באי עולם, היא הזדמנות מיחדת לכל אדם להתחדש בעבודת ה' ולהוציא אל הפעל רצונות וקסופי קדש שעד כה היו חבוים בלבו.

בתקופה שבה כל ישותנו זועקת: "רצוננו לעשות רצונך!" - בין מעמד ההמלכה שקימנו בראש השנה לעמידתנו לפני יתברך ביום הכפורים כמלאכי מרום צחים מחטא וזכים מעון - נתנו לנו עשרת ימי תשובה, שבהם ידו יתברך פשוטה לקבל תשובתנו באהבה, ועיניו צופיות ברחמים לראותנו מיטיבים דרכינו.

אין זמן טוב יותר לערף חשבון נפש על קלות פחמורות ולהתמודד עם השאלה המהותית והגורמת: האם אכן מקפידים אנו על קיום המצוות כלן בכל לב ונפש?

גאון פוסקי הדורות, רבנו הרמב"ם, נתן משקל גדול דוקא למצוות הנראות קלות בעיני בני האדם, כאשר בין עשרים וארבעת הדברים המעכבים את התשובה שמנה בפ"ד מהלכות תשובה, מנה: "חמשה דברים [אשר] העושה אותן אין חזקתו לשוב מהן, לפי שהם דברים קלים בעיני רב האדם ונמצא חוטא והוא ידמה שאין זה חטא..."

נקדה זו נוגעת במיוחד למצוה החביבה - מצות עגית אמן - אשר כל מבקש אמת שעניו וברר על אודותיה בספרי רבותינו, הבין במהרה פי מדבר באוצר בלום, אשר למרות יקרתו, הוא מזמן בפני כל אדם. במאמץ קל יוכל לאסוף אל חיקו 'הלומי אמינים' רב, אשר באמצעות עגיתו יתרכו זכיותיו ויגדל שָכרו בזה ובבא.

אף העבדה שכל מהותה של מצות אמן היא המלכת הבורא, כפי שאמרו חכמים (שבת ק"ט ב): "מאי אמן - א-ל מלך נאמן", מקשרת במיוחד בינה לבין הימים הקדושים שאנו מצויים בתוכם.

אם כן אפוא, אין מתאימים יותר מימים אלו כדי להציג בפני הקוראים ולו מעט מהעשר העצום המצוי בספרים על מצות עגית אמן. בשורות הבאות אביא מקצת מדברי רבותינו בענין, בדגש על דברים שיש בהם הקשר מיוחד לבקשות השגורות שפינו בימים אלו בקשות - אבינו מלכנו. תקותנו שהדברים יפעלו את פעלתם והלבבות יתעוררו באמצעותם להבין ולהשפיל בשגב גדלתה וקדשתה של עגית אמן.

שפע רב טוב לכל העולמות, כי הוא פותח המקור העליון מקור מים חיים, כמו שפותח המעין להשקות לכל הצריכים השקאה..."

'אבינו מלכנו כתבנו בספר זכיות'

זכיות! מי הוא זה אשר לא יבקש להרבות בזכיות בימים אלו! מסתבר כי בימים אלו, כמו בכל ימות השנה בידינו להרבות זכיות בנקל; ולא סתם זכיות - זכיות של אמן אשר אין גדול לפני ה' מהן, כמאמר חכמים (דב"ר ז א): "אין גדול לפני הקדוש ברוך הוא יותר מאמן שישאל עונים".

יהודי יקר! רבבות אמינים פזורות סביבנו ובידינו לאוספן בקלות רבה. מחר בבקר בהכנסה לבית הכנסת פקח נא עיניך והתבונן; כמדוי בקר עומדים סביבך יהודים האומרים את ברכות השחר. מדוע שלא תטה אף אתה אונק לשמע את הברכות, ולכל הפחות מהעומד לצדך? בהשקעה קלה ביותר תוכל להוסיף ולהטות את כף זכיותך באמינים רבות המצויות לה בקלות.

אם לא די בכך, הרי שבפעם העבדה שהענת לגשת לחברך ולבקש ממנו לומר בפניך את ברכותיו, גרמת לחאק בקרב מעגל סובבך. בעקבותיה יתעוררו אף אחרים לזכות בכך, ואין משמעות גדולה מזו לבקשת 'שירבו זכיותינו', שהלא כמה אמינים יאמרו בזכותך במשך השנים הבאות, ואין לדבר סוף!

'אבינו מלכנו'

פתח שערי שמים לתפלתנו'

זההר הקדוש בפרשת השבוע, פרשת וילך (רפח ב), מגלה שעגית אמן היא הפותחת שערי תפלה, ואלו דבריו: "כאשר ישראל נזהרים לענות אמן כראוי, הקול מכריז בכל העולמות: 'פתחו שערים ויבא גוי צדיק שמר אמינים' (ישעיה כו ב) - אל תקרי 'אמינים' אלא 'אמינים'; 'פתחו שערים' - כשם שישאל פתחו שערי הברכות, כך פתחו בפניהם שערי תפלה, ותתקבל תפלתם".

אם נקפיד כלנו על עגית אמן כראוי, נזכה שיקרא עלינו הפסוק: "גוי צדיק שמר אמינים", ומתוך כך נזכה להחתם בספרן של צדיקים גמורים לשנה טובה ומתקה. אמן.

בקריאת 'תהא שנת פתיחת גן עדן' ובברפת 'תחל שנה וברכותיה',
יעקב דב מרמורשטיין.

ונכשו אותה ויעש - נורא וקדוש

לא ידעתי להשית עצות בנפשי. הן כל ימי, עד לאותו מקרה, הצלחתי לשמור על הנהגתי בכל תקף, וחדרתי למחשבה שאאלץ לותר על כך בפעם הזו. מלבי בקעה כמאליה תפלה שאזכה גם הפעם לקיים את מנהגי, ושחלילה לא יבא מלאך פגום מחמת ברכת, ובחסדי שמים תפלתי נשמעה.

לפתע שמעתי רחש מבין השיחים שסביבי. הפגתי ראשי לכוון מקור הרחש והפתעתי לראות כיצד ממעבה עצי היער יוצאים שני אנשים בעלי מראה משונה ונורא הוד. האנשים התקרבו לעברי בלא אמר ודברים ונעמדו לצדי. כיון שפך, ברכתי מד את הברכה בחיל וברעדה, ואותם אנשים ענו אחרי אמן במתיקות ובהתלהבות בלתי מצויה. בקשתי להודות להם, אלא שבטרום הספקתי לעשות זאת, נעלמו השנים מעיני כלא היו.

למשך דקות ארוכות עמדתי שם נרעש ונפחד. הבנתי כי מלאך וגבריאל - מלאכי אלקים - הם שנשלחו אלי מן השמים לענות אמן אחר ברכת, אחר שמשמים חפצו שאתמיד בהנהגת הקדש שהרגלתי בה. למותר לצין כי אותו עגלון גם ופוזז לא ראה לא בנאום ולא בצאתם, ומיד לאחר מכן עליתי על העגלה ונסענו לחיים ולשלום.

באותו מעמד עלה בדעתי לדרש את לשון הכתוב באיוב (כג יג): 'והוא באחד ומי ישיבנו ונפשו אותה ויעש', פסוק המזכיר בפיו בתפלות ראש השנה בתוספת המלים: 'נורא וקדוש', וכך בארתי את לשון הכתוב:

כידוע, ענית אמן משלימה את דברי המברך. הכל חפצים להשלים את ברכתם בענית אמן, ומה יעשה אדם שנאלץ לברך בבדידות, בביתו או בדרך למחוז חפצו, ואין מי שישלים את ברכתו בענית אמן? על כך משיב הכתוב: 'והוא באחד' - כאשר האדם נאלץ לברך ביחידות, ומי ישיבנו - ואין מי שיענה אחריו אמן, אזי אם ונפשו אותה - אם הוא משתוקק שברכתו תשלם בענית אמן, כי אז ויעש - נורא וקדוש' - יש בידו לחולל נוראות בכך שישלחו לו מלאך מן השמים, שיענה אמן להשלים את ברכתו.

בהמשך הדרך גמנתי מעט על מושב העגלה, ומן השמים התגלה לי בחלום כי פה פגתי בפרושי, ואכן היו אלו מלאכי אלקים אשר נשלחו אלי מן השמים לענות אמן אחר ברכתי."

אהל יצחק [לרמ"מ וואלדן] עמ' לו

של הרב הנערץ. בעצומה של שעה קדושה זו הפנה הרבי הקדוש את פניו לעברם של תלמידיו ואמר להם:

"ברצוני לספר לכם ספור מפלא שארע עמי. הספור התרחש לפני שנים רבות, ומאז התרחשותו היו כמה הזדמנויות שבהן חפצתי לספרו לכם. אולם, וראתי פן חלילה תקצר דעתכם ותטילו בלבכם ספק בדבר התרחשותו, ובכך נמצאתי מכשיל אתכם במקום להביא לכם תועלת. עתה, כאשר הגני חש כי קצי קרוב חפץ אני לספר לפניכם דברים כהנחתם, למען תקחו מוסר ותלמדו כי כאשר אדם מוסר נפשו ורוצה בכל מאודו לקיים מצוה, מבטח לו כי משמים יסיעו בידו להשלים את רצונו."

המשיך רבי שמעלקא וספר לתלמידיו:

"בדאי יודעים ומפירים אתם את ההנהגה שבה נוהרתי מאז ומקדם ועד עצם היום הזה, שלא לברך ברכה מבלי שלצדי יעמד יהודי שיוכל לענות אמן אחר ברכת. וכבר הטעמתי את מנהגי לפניכם לא פעם, כי מפל ברכה נבדא מלאך, ואולם צורתו אינה נשלמת אלא באמן שנענית אחריה. לפיכך מקפיד אני שברכותי תענינה באמן כדי שהמלאך שנובא מהן יבא בשלמות.

באחד הימים התבקשתי על ידי בעל בית עשיר מאחת העירות הסמוכות לעיר מגורי לשמש סנדק בברית מילה שערך לבנו. ביום המיעד נשלחה לביתי על ידי אבי הבן כרפיה רתומה לסוסים אבירים כדי להובילני למקום הברית. הכרפיה הייתה נהוגה בידי עגלון שאמנם היה יהודי, אך סבר פניו, ושיגו ושיחו העידו כי הוא איש גם והמוני, רחוק מתורה וחסידות.

באמצע הדרך, כאשר עצרנו למנוחה קלה, הצרתי לברך ברכת 'אשר יצר'. בחסדי שמים הזדמן לי מעני מים שבו יכלתי לרחץ את ידי טרם הברכה. אולם, כאשר פנהגתי מאז ומקדם בקשתי לברך את הברכה לפני העגלון היהודי,

כדי שהוא יענה אחרי אמן, הבנתי עד מהרה כי כה ריק ופוזז היה האיש, עד שלא היה מקום לצרפו לשום דבר שבקדשה.

הימים - ימים שלאחר הפסח תקל"ח, המקום - מעון קדשו של הרבי הגאון הקדוש ר' שמעלקא מינקלשבורג ז"ע. מוטל היה הרבי בחלשה על גבי משתו, כשהוא מודע לכך שאלו הם ימיו האחרונים. סביבו עמדו כגון עגולה רבים מבני ביתו ומתלמידיו הדגולים, ורוח אלקים חפפה עליהם.

בשעה ש'צר אלקים טרם יכבה' היו אזניהם של הסובבים את משת הרבי כרויות לרוחה. פה קדשו של רבם הגדול לא פסק מלרחש בדברי תורה, תוך

באחד הימים התבקשתי על ידי בעל בית עשיר מאחת העירות שסבבו את עיר מגורי לשמש סנדק בברית מילה שערך לבנו. ביום המיעד שלח אבי הבן לביתי עגלה רתומה לסוסים אבירים ונהוגה בידי עגלון יהודי, איש גם והמוני, שתקחני למחוז חפצי.

שבין לבין הוא מוסר הליכות חיים וארחות מוסר, מגלה טפח מגלות ומכסה טפחים מיסתרות, והם לא אוו להפסיד ולו הנה קדש אחד מדברותיו

אברהם יקר!
בזכות חזק ענית אמן בקרב מתפללי בית מדרשך, יסתם פי המקטרגים והמשטינים, ויזכו כל בית ישראל להחתם לאלתר לחיים טובים ולשלום.

המקפידים על כללי מיזם 'ד'ר'ך אמונה' במהלך חדש תשרי, זכאים להשתתף בהגרלה על 10 מלגות בסך \$ 500 כל אחת.

מוקד 'ד'ר'ך אמונה'
03-91-7-91-91

שלוחה 1 - שמיעת כללי המיזם
שלוחה 2 - הרשמה להשתתפות בהגרלה, בין השעות 20:00-22:00
שלוחה 3 - שמיעת שמות הזוכים

אמונים נשו לנצח אים

במסכת ברכות (נ"ג) אמרו חכמים: "רבי יוסי אומר: גדול העושה אמן יותר מן המברך". אמר לו רבי נחוראי: השמים [לשון שבועה]! כך הוא. דע, שהרי גולגרים מתגרים במלחמה, וגבורים נוצחים". ומפרש המהר"ש"א (שם) שבענין האמן נבדאים מלאכים גבורים "לנצח המלחמה נגד המקטרגים שהם מלאכי משיחית".

הרפיון – שרש הכשלו

"חזקו ואמצו אל תיראו ואל תערצו מפניהם כי ה' אלקיך הוא ההלך עמך לא יסוף ולא יעזבך" (לא 1)

את המלים "לא ירפך ולא יעזבך" פרש רש"י: "לא יתן לך רפיון להיות נעזב ממנו".

באור נפלא בדברי רש"י אמר בעל המנחת אלעזר' ממונקטש:

כאשר נחלה האדם והוא משליך יתנו על הרופא, אם הרופא מיאש ממצבו יתכן שעבדה זו תחרץ את גורלו, שכן תחזיתו הקודרת של הרופא גורמת שבטחונו יתורפף וכוחותיו יחלשו עד לסוף הבלתי נמנע. אך מי שאינו שות לבו לדברי הרופא, ותחת זאת מתחזק באמונה שביד ה' לרפאותו מקל מצב, ממילא ספוי החלמתו גדלים מאד.

לכך כון רש"י בפרושו: כאשר תבוא עליך צרה "לא יתן לך רפיון", שיגרם לך "להיות נעזב ממנו", אלא: "חזקו ואמצו אל תיראו ואל תערצו מפניהם כי ה' אלקיך הוא ההלך עמך...", וכך תחלצו מהצרה (אמרי דבש' [לר"ב שווארץ] עמ' קמט)

מחילת עוונות בזכות הטף

"הקהל את העם האנשים והנשים והטף וגרף אשר בשעריך למען ישמעו ולמען ילמדו ויראו את ה' אלהיכם ושמורו לעשות את כל דברי התורה הזאת" (לא יב)

תמהה הגמרא (חגיגה ג א): "אנשים באים ללמד, נשים באות לשמע", אך "טף למה באין?" ומתראת: "לתן שכר למביאיהו".

אם רצון הבורא להעניק לנו שכר, מדוע בחר דוקא בדרך זו?

באר רבי שלמה אפרים מלונטשיץ, רבה של פראג:

עקר מטרתה של מצות הקהל הוא לעורר את העם לשוב בתשובה, ולכן היה המלך קורא בפניהם את חמש דברים שרבו דברי תוכחות וכבושין. כאשר ישראל שבים בתשובה ומרבים בתחנונים שימחלו עוונותיהם, מוסיפים הם ומבקשים שאף אם אינם ראויים למחילה, תעמד להם זכות עולליהם שלא חטאו, וכפי שאומרים בתפלת 'אבינו מלכנו': "חמול עלינו ועל עוללינו וטפנו". משום כך צותה התורה להביא אף את הטף למעמד הקהל, כדי שפך יוכלו לבקש: "עשה למען טף אלו המובאים בית ה'". נמצא שעצם הבאתם היא השכר הנתן למביאייהם, שתשובתם תתקבל בזכותם (פלי קר').

קללת הסתר הפנים

"ואנכי הסתר אסתיר פני ביום ההוא על כל הרעה אשר עשה כי פנה אל אלהים אחרים" (לא יח)

מדוע כפלה התורה "הסתר אסתיר"?

באר הגאון מוילנא: כאשר פוקדת צרה את האדם, אם הוא מבין שצרה זו באה עליו

בגזרת שמים, ומתוך כך ישוב אל ה' ויתחזק בתפלה לפניו - יושע. אך אם חלילה יחשב כי צרה זו באה אליו מדרך הטבע ולא בהשגחה, ומתוך כך ימנע מתשובה ותפלה, לא יוכל להמלט מהרעה. זוהי משמעותם של 'החטאים המעכבים את התשובה' (ראה רמב"ם תשובה פרק ז), שהחוטא בהם נענש בכך שהקדוש ברוך הוא מסתיר ממנו את הידיעה שהעונש בא אליו מידו יתברך, וממילא הוא תולה זאת בפגע הטבע ואינו שוב בתשובה.

זהו שפפל הפתוב: "ואנכי הסתר" - אעלים מידיעתם כי הצרות באו עליהם, משום

'מאה ברכות' מגנות מקללות

"והיה כי תמצאן אתו רעות רבות וצרות וענתה השירה הזאת לפניו לעד כי לא תשכח מפיו זרעו" (לא כא)

במסכת חגיגה (ה א) מובא: שפשהיה רבי יוחנן מגיע לפסוק זה היה בוכה ואומר: "עבד שרבו ממציא לו רעות וצרות, [האם] תקנה יש לו [לעבד]?" ויש להבין, הלא בפרשת פי תבא נכתבו צ"ח קללות קשות ביותר, ומדוע לא בכה עד שהגיע לפסוק זה?

פרש רבי יעקב יהושע פרומן מלודז:

בתחלת הענין (לא טז) נאמר: "וקם העם הזה וזנה", ופרש 'בעל הטורים': "תגין על הקו"ף - לומר שימאסו בק' ברכות". מדבריו משמע שעד כה הגנה על ישראל זכות מאה הברכות, וכפי שכתב הרמב"ם (ס"ט) שמוצא 'מאה ברכות' נועדה להציל את ישראל ממאה קללות; תשעים ושמונה הפתובות בפרשת פי תבא, ושתיים נוספות שנומזו בפסוק (דברים כח טא): "גם כל חלי וכל מכה". אולם עתה, לאחר שמאסו במאה הברכות בכה רבי יוחנן על כך ששוב לא תהיה להם זכות שתגן עליהם (נחלת יעקב: יהושע').

ש"אסתיר פני ביום ההוא". כיון שפך יתלו הם את רעתם בפגעי הטבע וימנעו מלשוב ולהתפלל, וממילא לא יושעו (דברי אליהו).

מפני מה איננו מברכים על כתיבת ספר תורה?

"ועתה כתבו לכם את השירה הזאת ולמדוה את בני ישראל שימיה בפיהם למען תהיה לי השירה הזאת לעד בבני ישראל" (לא ט)

בפסוק זה הצטוינו על המצוה האחרונה בתרי"ג המצוות - מצות כתיבת ספר תורה (ראה ספר החנוך תרי"ג). יש לברר מדוע לא

תקנו חכמים ברכה על קיום מצוה זו כפי שתקנו לשאר מצוות?

כמה באורים נאמרו לכך:

א. המרדכי (מנחות ס"ו תתקמט) פרש שמצוה זו אינה דומה למצוות שתקנו לברך עליהן, לפי שאפשר לקימה על ידי שליח, בכך שישכר סופר סת"ם שיכתב ספר תורה בעבורו, לפיכך לא תקנו לברך על קימה.

ב. מהר"י בירב (שו"ת, ס"ו סב) באר זאת על פי הכלל המבאר בגמרא (מנחות מב ב) שאין מברכים על מצוה הנעשית כהקדמה והכנה למצוה אחרת (ראה רמב"ם ברכות יא ח). כיון שמצוה זו אינה מסתיימת בכתיבת ספר התורה אלא בקריאה בו, וכמפורש בצווי שנצטוו המלך לכתב ספר תורה (דברים יז ט): "והייתה עמו וקרא בו כל ימי חייו", לפיכך אין מברכים עליה.

ג. החתם סופר (שו"ת, או"ח נב) הסביר: כיום אין ביכולתנו לודא שאנו מקימים מצוה זו בשלמות, שהלא כבר אמרו חכמים (קדושין ל א) כי איננו בקיאים לדעת אלו מלים בתורה צריכות להכתב בכתיב מלא ואלו בכתיב חסר. וכיון שספר תורה שחסרה בו אפלו אות אחת אינו נחשב ספר תורה (מנחות לא א), יתכן שלא קימנו מצוה זו כדבעי, ולכך איננו מברכים עליה.

אלא שתמה הש"ד חמד' (ח"ד מע' ברכות א טז): אם אכן יש לחשש שאין לספר התורה שבדינו דין 'ספר תורה', כיצד יכולים העולים לתורה לברך על קריאתו?

תרוץ הפני מנחם' כי יש לחלק בין ברפת העולה לתורה לברפת המצוה; העולה לתורה אינו מברך על 'ספר התורה' אלא על קיום תקנת חכמים לקרא בתורה בזמנים שקבעו, ולענין זה אין חלוק בין אם נכתבו המלים בכתיב מלא או חסר, אם משמעותן אינה משתנה (ראה רמ"א או"ח קמג ד) שהלא סוף כל סוף תקנתם מתקיימת. ואולם ברפת המצוה נאמרת על כתיבת 'ספר תורה', ולכך אין לברכה אלא על ספר שנכתב כתקנו (תורתך שעשעי' וילף).

ד. טעם נוסף הביא החתם סופר' (שם) בשם רב אהד', כי הסבה שאין מברכים על מצוה זו היא לפי שיש חשש שמא היא לא תתקיים בסוף. כתיבת ספר תורה נמשכת על פני זמן רב, ואם יברכו בתחלתה, יתכן שמסבה כלשהי לא יזכו להשלימה, ונמצאת ברפת הכותב נאמרת לבטלה.

ה. בספר 'מקור הברכה' (עמ' יח) פרש זאת על פי דברי האור זרועי' (ח"א ס"ו קמ) שהסבה שאין מברכים 'ברפת המצוה' על שתיית ארבע כוסות בליל הסדר היא לפי שאין מברכים על מצוה שאינה נשלמת בפעם אחת. אף מצות כתיבת ספר תורה מתפרשת על פני תקופה ארכה, משום כך אין לברך עליה.

אמן בקול רם

רבי שלמה אבן וירגא ממגורשי ספרד, הביא בספרו 'שבט יהודה' תאור קדום שתאר 'ירושוריש איש רומי', על אודות מעמד הליכתו של הכהן הגדול מביתו לבית המקדש לקראת עבודת יום הכפורים. בין הדברים מתאר שם: "ובהגיעם לפתח הר הבית, היו מתפללים שם על קיום מלכי בית דוד, ואחרי זה על הכהנים ועל המקדש, והיה הקול כל כך חזק מרובי העם בענותם אמן עד שהעופות הפורחים היו נופלים לארץ..." ('שבט יהודה' [מהד' לוי-אפשטיין] עמ' קג).

ארבע פעמים אמן

ב'תשובות והנהגות' (ח"ד א"ח ס"י קנג) כתב שביום הכפורים שחסרות ברכות רבות כדי להשלים למקסת 'מאה ברכות', יכול אדם לצאת ידי חובת 'מאה ברכות', בכך שישמע מחברו 'ברכות השחר' ויענה אחריהן אמן, ובתנאי שחברו יכון להוציא [אף על פי שכבר ברך בעצמו] והוא יכון לצאת. ומוסיף: "וראיתי בשם האדמו"ר הקדוש רבי אהרן רוקח מבבלזא ששמע ביום הכפורים ארבע פעמים ברכות השחר וענה אמן, ושמעתי שהפליג והחמיר בזה".

למערכת 'וכל מאמינים',

בעלון פרשת ואתחנן הבאתם שהגאון רבי יוסף שטיינהרט מפירצה בעל ה'זכרון יוסף', בדרשתו לשבת תשובה, הוכיח מכך שכנו חכמים (ברכות נג ב) את עגית אמן כ'גבורים הנוצחין', שאף שגם מאמירת ברכה נברא מלאך טוב, אין בכחו של אותו מלאך להתמודד עם המקטרגים. אך המלאך שנוצר מעגית אמן הוא 'תקיף וגבור שבכחו לנצח המקטרגים'.

חשבתני שנתן למצא לכך רמז בתבת אמן עצמה שהיא ראשי תבות: 'נברא מלאך אמיץ'. יתכן אף שמשום כך אף שמפל מצוה נברא מלאך, דוקא מצות אמן היא בגימטריה 'מלאך', ללמדך שהמלאך שנוברא מעגית אמן הוא מלאך מיוחד שמסייע לאדם כנגד המקטרגים. אף הפסוק, שאותו אנו אומרים בתפלת מוסף של יום הכפורים: "אם יש עליו מלאך מליץ אחד מני אלף להגיד לאדם ישרו" (איוב לג כג), מרמז על המלאך של אמן. המלה 'מליץ' מסתיימת באות צ', ואלו המלה "אחד" מתחילה באות א', יחד מצטרפות האותיות לצ"א - בגימטריה אמן.

ישר כח על המפעל הנהדר ועל הפעילות המיוחדת, אפרים לנגור - ירושלים.

נתן לשלח מכתבים לפקס שמספרו 08-9746102
אי לכתבת המייל: 9139191@gmail.com

צדיק באמונתו

אמן וברכות במשנת בעל ההלולא

שער הכניסה לבית הקברות היהודי בבורנה

ה'צרוז המור' ט' בתשרי רס"ט

רבי אברהם בן רבי יעקב סבב שגולד ופעל בקסטיליה שבספרד, היה מגדולי הדור בתקופה שלפני גרוש ספרד. עם גרוש ספרד נודד לפורטוגל, אולם אף בה לא הניח לו. הוא נאסר וענה בעוון דבקותו בתורת ישראל, ולבסוף הצליח להמלט לעיר פאס שבמרוקו.

בהקדמתו לספרו 'אשכול הכפר' הוא מקונן על חבריו ועל בניו שאבדו: "באו אלי אנשים יהודים ואמרו לי, שמי שיימצא עמו ספר, אחת דתו להמית. ומיד הלכתי וטמנתי אותם תחת עץ זית אחד, וקראתי לו 'אלון בכות', לפי ששם קברתי כל מחמד עיני - פרוש התורה והמצוה, הנחמדים מזהב ומפז רב, לפי שבהם הייתי מתנחם על שני בני שהיו קירות לבי, שלקחום בעל כרחם להמיר דתם".

בשבתו בפאס שב וכתב מחדש את פרושו לתורה שחבר בדרך הדרוש והקבלה - 'צרוז המור', וכן את חבורו 'אשכול הכפר' על מגלות רות ואסתר. אף על פי שחברם מחדש הוא כותב (שם): "וידע אני שהעקר חסר מן הספר ממה שהיה כתוב בראשונה". נכדתו, בת בנו רבי יצחק, נשאה למרן הבית יוסף זצ"ל.

את שעת פטירתו מתאר החיד"א (שם הגדולים) מערכה א אות פא): בעודו מפליג באניה התרחשה לפתע סערה אימה שאימה להטביע את הספינה על יושביה. בהכירו בגדלתו התחנן רב החובל לפני רבנו שיתפלל שינחם הים מעופו. רבנו נאות, אך התנה זאת בהתחייבות שאם יסתלק מן העולם בעודו על הספינה, לא ישליכוהו לים, אלא יביאוהו לקברו באחת מקהלות ישראל. רב החובל התחייב, רבנו התפלל והסערה שככה בארץ פלא.

ימים לאחר מכן, בעצומה של ההפלה, השיב רבנו נשמתו ליוצרו (בערב יום הכפורים, ט' בתשרי רס"ט). רב החובל קים את הבטחתו והסיט את הספינה ממסלולה לעבר העיר הקרובה ביותר - העיר רוקנה שבאסטיליה. בני קהלת רוקנה הביאוהו לקברו בבית הקברות שב'עירם בכבוד גדול.

מעלת מצות 'מאה ברכות'

בתורה נאמר (דברים י יב-ג): "ועתה ישראל מה ה' אלקיך שאל מעמך כי אם ליראה את ה' אלקיך ללכת בכל דרכיו ולא הבה אתו...; לשמר את מצות ה' ואת חקתיו אשר אנכי מצוה היום לטוב לך". תמה רבנו: מלשון הכתוב "כי אם" משמע שהקדוש ברוך הוא שואל מן האדם מצוה שקל לקיימה ואינה דורשת כל מאמץ, אולם מיד לאחר מכן מפרטת התורה צוויים החוללים את קיום כל התורה כלה, והדברים טעונים באור.

ופירש: חכמים (מנחות מג ב) דרשו מהפסוק שלפנינו סמך לחובת האדם לברך מאה ברכות מדי יום, בדורשים: "אל תקרי 'מה' - אלא 'מאה'" מצות "מאה ברכות" היא מצוה שקל לקיימה בדרך כלל, לפי שהמתפלל שלוש תפלות ביום ומברך ברכות הנהנין כהלכה, יגיע ללא קשי למנון זה. המצוות המנויות בהמשך לא נכתבו באופן של צווי, אלא כתבתן התורה כדי ללמדנו שכה גדולה מעלתה של מצות 'מאה ברכות', שקל המקפיד לברכן מדי יום מעלה עליו הפתוב כאלו עובד את בוראו מיראה ומאהבה ומקיים את כל מצוות התורה וחקיה ('צרוז המור' שם).

מעלת עגית אמן

על הפסוק (במדבר ה לא): "ונקח האיש מעון והאשה ההוא תשא את עונה", הקשה רבנו: הלא פסוק זה מדבר על אשה שלא נטמאה (ראה במדבר ט כז) ואיך עון עליה לשאת?

ובאר: חטאה האשה בכך שענתה 'אמן' בגלוי הראש, כפמבאר לעיל (פס' כב) שהאשה אמרה "אמן אמן", אחר שגלו את ראשה, כנאמר (פס' יח): "ויפרע את ראש האשה".

הטעם שהחמירה התורה כל כך באסור זה, הוא משום שאמן היא בגימטריה שמות ה'י"ה ואדנות, והרי הלכה היא (ראה שו"ע ארח חיים צא ג) שאסור להזכיר שם שמים בראש מגלה, ואם כן אסור אף לענות אמן בראש מגלה ('צרוז המור' שם).

וַיֵּלֶךְ

שבת שובה
יום כיפור

בעלון זה נעסוק בתוכן שיעור מס' 701
במדרשת "ברנינה יקצור", מיסודו של מו"ר הגאון
רבי יעקב אדלשטיין זצ"ל
השיעור נמסר ברמת השרון ברחוב הקוצר 2, בכל
יום ב' בשעה 19:00.
השיעור מועבר גם בזום, מספר הפגישה:
9779997777, סיסמת כניסה: 777.

עלון מס' 590 שנה י"ג העלון מוקדש לע"נ מו"ר הרב יעקב אדלשטיין זצ"ל ז' תשרי תשפ"ג

וַיֵּלֶךְ - תוכן ענייני הפרשה

- תחילת דברי משה רבינו ביומו האחרון: מחזק את בני, מְצַוֶּה את יהושע בדרכי הנהגת ישראל בארץ ומחזקו.
- מצות הקהל בחג הסוכות - המלך קורא פרשיות מספר (חומש) דברים, במעמד כל ישראל.
- ה' מצוה את משה ויהושע ואומר להם את העתיד לבוא לישראל, ומבטיח שלא תשכח התורה מישראל.
- מצות כתיבת ספר תורה.
- משה רבינו מוסר את ספר התורה לידי הלויים, ומצוה להניחו בארון עם הלוחות, ומקהיל את בני ישראל, ואומר את פרשת האזינו.

תשובה

התשובה כנר בחושך

כשמכניסים נר דולק למקום חשוך, החושך נעלם ואינו ניכר, כאילו לא היה כלל. כך כשאדם חוזר בתשובה, אף שחטא מקודם והשחית את דרכו וקלקל את נפשו - על ידי התשובה הוא נעשה בריה חדשה.

להגיע למעלה מהטבע

"שׁוֹבֵה יִשְׂרָאֵל עַד ה' אֶלְקֵינוּ" (הושע יד, ב). עבודת התשובה צריכה להיות עד שהויה, שלמעלה מהטבע, יהיה אלוהים, 'א-להים' בגימטריה 'הטבע'.

גוף ונפש של עבירה

בכל עבירה יש 'גוף' ויש 'נפש'. הגוף הוא מעשה החטא, והנפש היא התאוה והרצון שהושקעו בחטא. לכן בעת התשובה והתיקון, החרטה ועקירת הרצון מבטלות את נפש הקטיגור, והוויכוח בדיבור מבטל את גוף הקטיגור. [ליקוטי תורה]

הרחקת העוונות

מי שמבקש לשוב בתשובה שלמה, אל ישים לב לתקן את פגמי נפשו, אלא ישתדל להרחיק את עוונותיו מנגד עיניו. [המגיד מקו'ניץ]

סיוע מלמעלה

אנו מבקשים מהקב"ה (תהלים ככו, ד): "שׁוֹבֵה ה' אֶת שְׁבִיתָנוּ". אנו עצמנו אין בנו כוח לעשות את התשובה המוטלת עלינו לעשות. בפסוק זה הקב"ה מבטיח שתהיה לנו סייעתא דשמיא. [רבי חיים מאיר-יחיאל ממגולניצה]

חמישה דרכי התשובה

רבי זושא מאניפולי זיע"א (הובא ב"היום יום" ג' תשרי), חילק את עבודת התשובה לחמישה חלקים יסודיים, הרמוזים בתיבת "תשובה": ת' - "תָּמִים תְּהִיָּה עִם ה' אֱלֹהֶיךָ" (דברים יח, ג). ש' - "שְׁוִיָּתִי ה' לְנֶגְדֵי תְמִיד" (תהלים טז, ח). ו' - "וְאֶהְבֶּתְ לְרַעְךָ כְּמוֹךָ" (ויקרא יט, יח). ב' - "בְּכָל דְרָכֶיךָ דַּעְהוּ" (משלי ג, ו). ה' - "הִצַּנֵּעַ לְכַת עִם אֱלֹהֶיךָ" (מיכה ו, ח).

הווה, עבר ועתיד

התשובה היא תיקון וסידור ההווה, חרטה על העבר, וקבלה טובה להבא. כאשר ההווה מסודר כראוי, אפשר למלא את החסר או את הלא טוב של העבר, ולעשות גדרים וסייגים לעתיד. [אגרות-קודש אדמו"ר הרי"צ]

**מערכת 'ברנינה יקצור' מאחלים לכל בית ישראל
שבת שלום וגמר חתימה טובה**

999 ה'תשפ"ג

פותחת הפרשה: "וַיֵּלֶךְ מֹשֶׁה", על פסוק זה מובא בספר (צפיהית בדב"ש): הכתוב סתם ולא פירש לאן הלך ומהיכן הלך. כידוע, הליכה ועמידה הם שני נגודים. כאשר הליכה מביעה התקדמות הרי העמידה היא נסיגה. ואמנם יש מעלה ויתרון בהליכה כשם שיש מעלה ויתרון בעמידה. אם האדם הולך בדרך נכונה כדי להגיע למחוז חפצו, הרי ככל שהוא הולך הוא מתקרב ליעדו, אך אם הולך בדרך לא נכונה, הרי ככל שהוא הולך הוא מתרחק ממטרותו, וכאן הפתרון הוא - עמידה כדי להפסיק מלהסתבך ולהתרחק ממטרותו.

האדם נקרא "מהלך", בניגוד למלאכים הנקראים עומדים, שנאמר ונתתי לך מהלכים בין העומדים האלה. ועוד פירוש: ידוע שהמלאך נקרא עומד, כי מאין לו עליות וירידות שכן אין לו יצר הרע. אך לגבי האדם יש עליה או ירידה, ולכן התורה מצוה "וַיֵּלֶךְ מֹשֶׁה" אל תעמוד במקום אחד, כי דריכה במקום היא נסיגה. אך גם בהליכה יש שני סוגים: הולך מחיל אל חיל, או, הולך מדחי אל דחי. ההבדל ביניהם הוא שם הויה. 'חיל' = 48, 'דחי' = 22. ההפרש ביניהם הוא 26. לפי ה'אבן עזרא' הלך משה לכל שבט ושבט כדי להיפרד מהם לפני מותו, וגם להרגיע אותם לגבי העתיד.

ה'כלי יקר' מפרש, כי משה אמר לא אוכל עוד לצאת ולבוא, והוא חשש פן יבינו אותו שלא כהלכה, כאילו שאינו יכול מבחינה פיזית, ולכן וילך משה בזריזות לכל שבט, להוכיח להם כי מה שאמר לא אוכל עוד... לא רשאי אחרי שה' המליך במקומו את יהושע.

לפני כמה ימים בראש השנה המלכנו את המלך - הקב"ה, שנאמר: "וַתְרוּעַת מִלְךָ בּו", והנה הגיע היום הגדול - יום הכיפורים - היום הטהור והקדוש בשנה, שבו הנשמה נכספת ומשתוקקת אליו, כי ביום זה אנחנו פועלים אך ורק רוחנית. וכתב רבנו יונה שמי שלא מאמין שיום הכיפורים עם כל הוידוים והתפילות כיפרו לו והינו נקי וטהור - אזי אכן לא יזכה לכפרה.

רבינו הגרא"ל שטיינמן זצ"ל היה רגיל לומר בישיבת פונוביז' לצעירים: "אם ישאל אתכם אדם - מהו היום המאושר בחייכם?? אל תהססו, השיבו לו מיד: יום הכיפורים הוא היום המאושר בחיינו!..." שכן דליים של רחמים ואהבה עצומה נשפכים עלינו ביום קדוש זה, ביום זה מגיע יהודי לפסגת הדרגה שהוא יכול להעפיל עליה, ביום זה לא חסר לו מאומה, כל כולו תחת כנפי השכינה החופפת עליו ברחמים. דא עקא, שיום זה הוא היום המאושר רק בחיי מי שיודע שהוא היום המאושר... שכן כתב הרמ"א שמי שאינו מאמין בכוחו של יום הכיפורים לכפר עליו - אין יום הכיפורים מכפר עליו.

כתב הרמב"ם (הלכות תשובה ב, ז): "יום הכיפורים הוא זמן תשובה לכול, ליחיד ולרבים, והוא קץ מחילה וסליחה לישראל. לפיכך חייבים הכול לעשות תשובה ולהתוודות ביום הכיפורים". ועוד כותב הרמב"ם (א, ג): "ועצומו של יום הכיפורים מכפר לשבים".

משל למה הדבר דומה? לאחד שיביא את בגדיו למכבסה אבל לא יכניס אותם למכונת הכביסה, אלא ישאיר אותם ליד הפתח. מובן שהם יישארו מלוכלכים. גם יום הכיפורים, עניינו לכבס את נשמות ישראל מכתמי עוונותיהם, אולם לשם כך צריך האדם להיכנס לעומקו של היום, לבחינת התשובה שבו, ואז יזכה להתכבס.

"אמר רבי עקיבא אשריכם ישראל לפני מי אתם מטהרים... מה מקווה מטהר הטמאים כן הקב"ה מטהר את ישראל".

שנאמר: "אֱלֹקִים נָצַב בְּעֵדַת אֶ-ל", ומנין שאפילו חמשה וכו', ומנין אפילו אחד" וכו'. אומרת הגמרא (ברכות ו.) "וכי מאחר שעל שלושה שורה שכינה, מדוע היה צורך ללמדנו שבעשרה שכינה שורה? ומתרצת הגמרא, שעשרה - השכינה מקדימה לבוא אליהם, ואילו בשלושה - רק כאשר הם מתיישבים ללמוד באה שכינה. ובתירוץ הגמרא כתבו האחרונים שלא רק שלעשרה שְׁכָרָם גדול יותר מחבורה מועטת, משום שהם נחשבים 'עדה', אלא אף הסייעתא דשמיא לה הם זוכים - גדולה יותר, שפחות מעשרה עליהם להתייגע ולעמול בתורה הרבה, ורק אז הם זוכים להבינה משום "יגעת ומצאת", אך בחבורת עשרה "קדמה שכינה", שכבר מהתחלה באה להם סייעתא דשמיא, וקל להם להבין את הלימוד בזכות הרבים. **הנה גם לגבי תפילה בעשרה** אנו מוצאים שדורשים מהפסוק הנ"ל ששכינה שרויה ביניהם, וז"ל הגמרא (בברכות ו.) "אמר רב אבין מנין לעשרה שמתפללין ששכינה עמהם, שנאמר "אֱלֹקִים נָצַב בְּעֵדַת אֶ-ל" הרי שלימוד התורה בעשרה ותפילה בעשרה - שווים, ושניהם נדרשים מאותו פסוק. אמנם לימוד תורה בחבורה חשוב יותר מתפילה בחבורה, שאילו בתפילה כל שהם פחותים מעשרה - נחשבים כחידים, אבל לגבי לימוד, גם על פחות מעשרה נאמר ששכינה שרויה ביניהם. שנינו במסכת אבות (פג, ז) "אם אין יראה אין חכמה", משמע שלימוד ברבים לא מועיל לאדם שאין לו יראה, ואילו לגבי תפילה - מועיל הציבור לאדם שאינו הגון. **הכח המיוחד שיש לציבור היא מעלה מיוחדת שיש לעם ישראל בלבד.** עשרה ישראלים בהתכנסם - יחד אין מעמדם כעשרה פרטים, אלא ככלל, והם הנקראים 'עדה', ציבור. ואילו שאר אומות העולם, אף בהתכנס מהם רבים - הרי הם כפרטים. מרן הגר"ז מבריסק זצ"ל למד רעיון זה מן הכתוב בפרשת ואתחנן (דברים ד, ז): "כִּי מִי גוֹי גָדוֹל אֲשֶׁר לוֹ אֱלֹקִים קְרִבִּים אֵלָיו כֹּה' אלוקינו בְּכָל קְרָאָנוּ אֵלָיו". פסוק זה מביע את הרעיון שה' שומע לתפילתם של ישראל. והקשה מרן הגר"ז סולביצ'יק זצ"ל: הרי תפילה וזעקה יש גם באומות העולם, וגם להם הקב"ה שומע, שכן אמר שלמה בתפילתו: "וְגַם אֶל הַנְּכָרִי אֲשֶׁר לֹא מַעֲמֵךְ יִשְׁרָאֵל הוּא" (מלכים א' ח, מא). ובישעיה (נו, ז): "כִּי בֵיתִי בֵּית תְּפִלָּה יִקְרָא לְכָל הָעַמִּים". ובמה נתייחד בעניין זה עם ישראל משאר האומות? והסביר, כיוון שאת פסוק דורשת הגמרא על תפילה בציבור, נמצא שזה הדבר בו נתייחד עם ישראל משאר העמים, בתפילת הציבור. שבעת קיבוץ יהודים - יצאו הם מכלל 'פרטים' ונחשבים 'קהל', בשונה מאומות העולם, שאף אם יתקבצו, אינם מצטרפים להיות ציבור ואינם קהל. [שבת קודש]

ה'רשו ה' בהמצאו" (ישעיהו נה, ו) - תפילת

רבים - כח הציבור

נאמר בגמרא (תענית ח.) "א"ר אמי, אין תפילתו של אדם נשמעת אלא א"כ משים נפשו בכפו, שנאמר "נִשְׂא לְבַבְנוּ אֶל כַּפֵּי" (איכה ג, מא). ומקשה הגמרא, הרי שמואל דורש על הפסוק (תהלים עח, לו-לז) "וַיִּפְתְּחוּהוּ בְּפִיהֶם וּבְלִשׁוֹנָם" יִכְבְּרוּ לוֹ; וְלִבָּם לֹא נָכוֹן עִמּוֹ, וְלֹא נֶאֱמָנוּ בְּבְרִיתוֹ" ואף על פי כן - "וְהוּא רַחוּם יְכַפֵּר עֲוֹן". כלומר, אף על פי שְׁלֵבָם לא נכון עם הקב"ה, נכתב בסמוך "וְהוּא רַחוּם יְכַפֵּר עֲוֹן", דהיינו שהקב"ה שומע תפילתם. א"כ איך אמרת שאין תפילתם נשמעת אלא אם כן משים נפשו בכפו, כלומר שנפשו מכוונת בכפו (רש"י), ומתרצת הגמרא: "כאן ביחיד כאן בציבור", ומפרש רש"י: "בציבור תפלתם נשמעת, ואף על פי שאין לב כולם שלם, כדכתיב "וַיִּפְתְּחוּהוּ בְּפִיהֶם" וכו', אבל "ביחיד אינו אלא א"כ לבו מכוון". ועל פי גמרא זו כתב השל"ה הקדוש (עניני תפילה) הסבר לפסוק (תהלים קב, יח) "פָּנֵה אֶל תְּפִלַּת הָעֹרֵעַר וְלֹא בָּזֶה אֶת תְּפִלָּתָם", שתפילת הערער הוא לשון יחיד, א"כ מדוע מסיים הפסוק בלשון "תְּפִלָּתָם" - לשון רבים? אלא, שהפסוק מחולק לשניים: החלק הראשון עוסק בתפילת יחיד, שהיא, כמאמר הגמרא, אינה מתקבלת אלא א"כ משים נפשו בכפו, ולכן אליה הקב"ה פונה כדי לבדוק כמה מערערים יש עליה. והחלק השני של הפסוק עוסק בתפילת רבים, וכשציבור מתפללים - הקב"ה לא בוזת תפילתם, והיא מתקבל למעלה אע"פ שאינה הגונה כל כך, וזהו מה שאמרו חז"ל (ברכות ז) "אין הקב"ה מואס בתפילתן של רבים". כתוב בפרקי אבות (ב, יח): "ואל תהי רשע בפני עצמך". ופירש בספר 'רוח חיים' וז"ל: "רצה לומר שלא תתפלל ביחידות בפני עצמך, כי אם תתפלל ביחידות - יכול להיות שתהיה נקרא 'רשע' ח"ו, כי התפילה ביחיד צריכה כוונה יתירה ובאימה ויראה ומסירות נפש, ואם לאו - תפילתו נדחית. וכתב בספר 'אמרי נועם' (ברכות ח) בשם הגר"א וז"ל: "הן א-ל-ל כביר לא ימאס", פירוש, אפילו יש אדם אחד רשע - מכל מקום אינו מואס תפילתו ותפילתו, כמו שכתב על חֲלָבָנָה שהיא באה בתוך סממני קטורת וכו' (כריתות ו:). אבל תפילת היחיד כשאינו הגון - מואס הקב"ה תפילתו. עכ"ל. וכך מדויק בלשון הרמב"ם (פ"ח מהלכות תפילה ה"א) וז"ל: "תפילת הציבור נשמעת תמיד, ואפילו היו בהם חוטאים - אין הקב"ה מואס בתפילתן של רבים. לפיכך צריך אדם לשתף עצמו עם הציבור" וכו', ומבואר מדבריו שיחיד שאינו הגון הקב"ה מואס בתפילתו, ורק אם מתפלל עם הציבור תפילתו נשמעת. עוד הבדל בין תפילת יחיד לתפילת ציבור, שתפילתו של יחיד לפעמים תלויה בזמנים המסוגלים לקבלת תפילתו בשמים, ואילו הרבים - אינם תלויים בזמנים אלו, כמובא בגמרא (ראש השנה יח.) כתיב 'מי כה' אלוקינו בכל קראנו אליו, וכתיב 'דְרָשׁוּ ה' בְּהַמְצָאוֹ'. כלומר שלכאורה זו סתירה בין הפסוקים, שפסוק אחד אומר שה' עונה בכל קְרָאָנוּ אליו, דהיינו בכל זמן, ובפסוק שני כתוב "דְרָשׁוּ ה' בְּהַמְצָאוֹ" דהיינו שלא כל זמן ראוי לתפילה, אלא 'בהמצאו', ומתרצת הגמרא "כאן בציבור כאן ביחיד, ויחיד אימתי, אלו עשרה ימים שבין ראש השנה ליום הכיפורים". א"כ רואים מהגמרא שלפעמים יחיד נענה בתפילתו רק בתקופת המצאו של הקב"ה, דהיינו בין ראש השנה ליום הכיפורים (ומן הסתם הכוונה לאחד שבכל ימות השנה לא מקבלים את תפילתו מפני שאינו שם נפשו בכפו). אבל הציבור נענים "בכל קְרָאָנוּ אליו", דהיינו בכל זמן שמתפללים. נאמר במסכת אבות (פג, מו) "רבי חלפתא בן דוסא איש כפר חנניה אומר, עשרה שיושבים ועוסקים בתורה - שכינה שרויה ביניהם,

כאב שיניים של הקב"ה

רבי דוד בידרמן מירושלים היה מזמין לביתו יהודים נדכאים ושובורי לב, והיה יושב עימם ומעודד את רוחם. שנה אחת בערב יום הכיפורים, סמוך לכניסת היום הקדוש, עבר ליד ביתו רבי דוד בהר"ן, וכולו אפוף שרעפי קודש. הוא התפלל לשמוע מביתו של רבי דוד בידרמן קולות עליזים. למרבה הפתעתו ראה מבעד לחלון את רבי דוד יושב עם אורחיו ומשעשע אותם. הוא נכנס פנימה ושאל בפליאה אם זו העת לצחוק עם האורחים. השיב רבי דוד: "כשיש לתינוק כאב שיניים, אימו עוזבת את כל עיסוקיה ומנסה לשעשע אותו ולהשכיח ממנו את כאביו. היהודים השבוירים האלה הם 'כאב השיניים' של הקב"ה, ומצווה לעודדם ולהסיח את דעתם משיברון ליבם".

עד היכן מגיע התשובה - סיפור

סיפר רבי אריה שכטר: מעשה שהיה בבחור בן שש עשרה וחצי, שהגיע עם הוריו לסמינר (ערכים). ההורים התלהבו בעת שהכירו באמת, וכבר במהלך הסמינר החליטו לחזור בתשובה. הבחור לא ממש רצה לשמוע, הוא לא רצה ששום דבר יחייב אותו, ולכן החליט לעזוב את הסמינר באמצע ולנסוע הביתה. הוריו רצו שישאר בסמינר ויקשיב לדברים שנאמרים שם, אבל הוא התעקש לעזוב מיד.

ההורים לא הסכימו לתת לו כסף לנסיעה, והוא יצא לדרך בלי כסף, ונסע בטרמפים כעשר שעות, מאחר שהחזרה בתשובה של ההורים התחילה כך, הוא פיתח נוגדנים, והפך להיות "אנטי". הוא היה מדליק להם בכוונה חשמל בשבת, קונה אוכל טרף ואוכל לעיניהם, ועשה כל שהיה יכול כדי לעבור עברות ולהכעיס אותם.

ההורים באו אליי, והתחננו שנעביר אותו לארצות הברית, אבל חששתי שבארצות הברית הוא יתקלקל עוד יותר. יום אחד, כשהבחור היה בן שמונה עשרה וחצי, פנו אליי ההורים בלב שבור ובדאגה נוראה. הם אמרו: "הגיעו מים עד נפש! החברים שלו כבר מתמכרים לסמים. מה נעשה?... אמרתי: "תשמעו, הרב יוסי יגן עומד להגיע לארץ, לסמינר. לרב יגן (זצ"ל) יש הרבה מאוד ותק וניסיון בעולם התשובה, והוא מתגורר בארצות הברית. תשכנעו את הבן שיבוא לסמינר, ואם הוא ימצא חן בעיני הרב יוסי יגן, אולי יקח אותו לאמריקה".

הילד קנה את זה, והגיע לסמינר. אחרי יומיים הוא ניגש אליי ואמר: "הרב, אני לא טיפש. התורה היא אמת, אין לי ספק. אבל אני עשיתי כאלה דברים, שאני בטוח שהקב"ה לא יקבל אותי"!!!

"כולך בחור בן שמונה עשרה וחצי", אמרתי לו, "מה כבר יכול ילד בגיל הזה לעשות, שהקב"ה לא יקבל"?... הוא שתק לרגע, הרכין את הראש בבושה. "אתה לא רוצה לדעת מה עשיתי... הלכתי ביום הכי קדוש בשנה - ביום כיפור, למקום הכי קדוש בעולם - לכותל, ועישנתי שם סיגריה - להרגיז. רק להרגיז! תגידי, יש לי עוד סיכוי שהוא יקבל אותי"?...

חיבקתי אותו ונישקתי אותו ואמרתי לו: "אתה יודע שיש לך הזדמנות שאין כמעט לאף אחד בעולם"? הסברתי לו מה הכוונה בדברי חז"ל שתשובה מאהבה הופכת זדונות לזכויות. אמרתי לו: "אתה מכיר עוד אנשים שעשו כזה זדון ענק, שעל ידי תשובה מאהבה תהיה להם כזאת זכות ענקית?! לא רק שהקב"ה רוצה את התשובה שלך, ולא רק שהוא יקבל אותה, אלא מאחר שאתה חוזר אל ה' מאהבה, יש לך זכות ממש נדירה. אתה זוכה באוצר ענק, שכמעט שום אדם לא זוכה בו".

זאת היתה עת רצון, והדברים נכנסו ללב. הבחור חזר בתשובה שלמה, באמת ובתמים. עשה תשובה מאהבה. היום הוא תלמיד חכם גדול וגם ילדיו הולכים בדרך ה'.

[אריה שאג' עמ' שיג]

אחד יותר - ניצול

"אם יש עלי מלאך מליץ אֶחָד מִנֵּי אֱלֹהִים" (איוב לג, כג) - גם ניצול. "סניגור" בגימטריא 329 - "קטיגור" גימטריא 328, אם יש סניגור אחד יותר מקטיגור - נהפך כולו לסניגור.

[זכרון פנחס-מועדי השנה]

"וְהִיָּה פִּי תִמְצָאן אֶתֹּךְ רַעוֹת רַבּוֹת וְצָרוֹת, וְעֲנִתָּהּ הַשִּׁירָה הַזֹּאת לְפָנָיו לְעַד פִּי לֹא תִשָּׁכַח מִפִּי זְרַעוּ... " (לא, כא) - סיפור

אל הרב הגיע יהודי מר נפש, וצרתו בפיו: שני בניו נפטרו, לא עלינו, על פניו, והותירוהו במרירות שאין כדוגמתה.

הוא שאל במה יוכל להתנחם ולחזק את עצמו, והקב"ה נתן לרב עצה טובה להראות לו את קורות חייו של החכם מברצלונה, אביו של מהר"י מברצלונה, אשר בפרושי אנו נתקלים בחידושי הראשונים. אלמלא ראינו את הסיפור מפורש במקורות העם היהודי, אי אפשר היה להאמין שבן אנוש מסוגל להגיע לדרגות שכאלו.

החכם מברצלונה נשא אשה בהיותו צעיר לימים, הוליד ממנה ג' ילדים, ובהגיעו לגיל 30 נפטרו על פניו רעייתו וכל ילדיו. הוא לא נפל ברוחו, בטח באלוקיו, ובגיל 35 נשא אישה שניה, ואף ממנה הוליד ג' ילדים, אך בהגיעו לגיל 50 נפטרו רעייתו השניה וכל ילדיו...

החכם לא אמר נואש, נשא אשה שלישית וגם ממנה הוליד ג' ילדים, אך בהגיעו לגיל 70, נפטרו האשה השלישית והילדים, ואם לא די בצרתו זו, ירדו גם כל נכסיו לטמיון. בסיפורי תולדותיו מובא, כי לאחר כל מה שעבר עליו, חלם החכם חלום, והנה הוא בוכה בדמעות בתפילה לאלוקיו. לפתע נגש אליו יהודי אשר לא הכירו מעולם, הדור בלבושו, והודיע לו שמכאן ואילך יצליחו מעשיו ותרומם קרנו.

בעת ההיא נפתחה המלחמה בין פורטוגל לספרד, ומלך ספרד חיפש אדם מוכשר שינהל את מערכת הרכישות של צבאו. חיפש, חיפש ולא מצא אלא את החכם מברצלונה, שהתעשר בכך עושר רב עד שהפך לאחד מעשירי המדינה. חכם זה היה סמל של יושר ואמינות, שהביאו תועלת לעם הספרדי, כדוגמת יוסף הצדיק שקידש שם שמים בישרו ובהגינותו.

בהיותו בגיל 75 נשא אשה רביעית, ולעת זקנותו נולד לו מהר"י מברצלונה, שהאיר את עיני ישראל בתורתו ובצדקותו. יש להתעודד הרבה למקרא תולדות חיים שכאלו, ולשאוב מכך חיזוק לתקופתנו אנו, כאשר ים הצרות והייסורים מגדיש עלינו את הסאה. כל יהודי יכול להביא דוגמאות רבות מחייו הפרטיים, וממקרים אשר היה עד להם באופן אישי, מהם ראה ולמד בברור שגם אם בתחילה נדמה היה שמדובר בצרה גדולה, הרי לבסוף נוכח לדעת שדווקא הצרה הייתה הסיבה לישועה, והחשכה שפקדה את האדם הפכה למקור של גאולה ותקווה.

הלוואי שנזכה כולנו לראות בטובתן של ישראל, אבל זאת עלינו לזכור ולהזכיר לכל הסובבים אותנו: גם אם פוקדים את האדם אירועים מרים כלענה, הרי בוודאי שאין הם רעים במהותם, אלא הקב"ה בחכמתו היתרה ראה שהדרך הטובה ביותר להביאו אל הטוב המוחלט, היא באמצעות ייסורים וצרות רח"ל. אבל חלילה לנו לחשוב שהמדובר בדבר שהוא רע בעצם. צריך רק לפקוח עיניים ולפגוש בדוגמאות כאלו על ימין ועל שמאל.

[טובך יביעו]

גדולה תשובה שמגעת עד כיסא הכבוד

גם מי שהרבה לחטוא, ועוונותיו הגיעו עד כיסא הכבוד - גם בפניו לא ננעלו שערי תשובה, והקב"ה מכפר על העוונות שהגיעו עד לשם.

[ע"פ יומא פו:]

בתום התפילה החל הקהל להתפזר. אחד מהקהל ראה את רבי שבת, כורך הספרים, מסיים את תפילתו. "מזל טוב, ר' שבת", קרא אליו הלה בקול עליו. "לך ודאי מובטחת שנה טובה".

"שנה טובה גם לך", השיב ר' שבת. "בטוחני כי בעזרת ה' תהיה לי שנה טובה ומבורכת, וניוושע בקרוב בבן זכר!" המתפלל חש כי ר' שבת לא הבין את כוונתו. "אני מתכוון למחזורים שנקרעו היום בשעת המהומה", אמר לו. "תהיה לך עבודה בשפע לתקן אותם".

"על איזו מהומה אתה מדבר?" התפלא ר' שבת, אינו יורד לסוף דעתו של הדובר אליו.

האיש התייאש, מלמל משהו ופנה לדרכו. וכי ר' שבת הכורך לא נכח בבית הכנסת בשעה שהתחוללה הדרמה הגדולה! - תהה בליבו.

ואכן, באותה שנה נולד לר' שבת הכורך בנו ישראל, שנודע לימים כ'מגיד מקו'ניץ', מגדולי מאורי החסידות.

פעם אחת שוחח עימו רבי לוי-יצחק מברדיצ'ב וניסה להבין בזכות מה זכה אביו, ר' שבת כורך הספרים, לבן גדול וקדוש כמותו. ה'מגיד' העלה סברה כזאת ואחרת, אך רבי לוי-יצחק לא בא על סיפוקו. "הכול טוב ויפה, אך בשל זאת עדיין אין זוכים לבן שכזה", אמר.

ואז סיפר לו ה'מגיד' את הסיפור עם החזן, שאביו, מרוב דבקותו בתפילה, לא הרגיש בכל המהומה, וחשב לתומו כי כוונת המתפלל לברכו לישועתו וציפייתו האמיתית - להיפקד בבן זכר.

או-אז נחה דעתו של רבי לוי-יצחק מברדיצ'ב. אכן, זו סיבה ראויה להתברך מן השמיים בבן שהאיר את העולם בתורתו.

[על-פי 'תולדות המגיד מקו'ניץ']

וחותמינו לחיים טובים ולשלום

ברכת התורה

ריון ברינה

"לאדם מערכי לב ומה' מענה לשון" (משלי טז, א)

לעילוי נשמת מו"ר אבי: יעקב בן רחל וצדוק מרת אימי: שרה-סרח בת שמחה ויוסף מרכוס מרדכי בן רבקה ויוסף: דינה בת שרה נפתלי בן רזה: סמי בן שמחה: גורג'י בן שמחה רבי מאיר בן אשר: יוסף חיים בן לאה: יהודה בן טובה שלמה בן זוהרה: יעקב בן סאלם: חיים בן דוד ורחל אשר מסעוד בן זוהרה: רחמים בן חאור אברהם: רפאל בן תמו אפרים בן ציון ורבקה: עופר בן יחיא: דוד (רוג'ה) בן שמחה משה אהרן בן מאיר יצחק: מאיר בן שמחה: שמעון בן רחל בן זינו מינה בת מרדכי שמואל: יפה נדרה בת נעימה: רחל בת שמשון מרים בת עזיזה: כותן בת חביבה: אהובה (דייזי) בת טובה חיה בת יוסף: רחל בת חנה: חנינה בת כמסיה

להצלחה: (לאון) בן מלכה: אליעד יעקב, הדס-הודיה, תמר, יעל, מיכל שרה בני פאולה בנימיץ בן צילה.

זיווג הגון: זהבה בת אטו:ג'ימי שמואל בן אסתר:נעמה בת אסתר:יצחק בן חיה: אליהו בן אילנה רחלי בת זהבה: עדינה בת שמחה: לאה רחל בת איריס: בתיה בת אסתר

לרפואת:

הרב מאיר נסים בן כמסאנה שליט"א יעקב ישראל בן גלית: אריאל בן אביגיל מחסם בן עליזה: שמעון בן רחל: אברהם בן אנט עווד בן הגר: גולן בן דינה אורטל בת גלית: יוקטריה בת שרה: זולית בת חנה פאולה בת דינה: גלית בת רות: מרים קרן בת רבקה אילה לאה בת ציפורה: שושנה בת שדרה רחל בת נארה: רות בת לינה: נורית בת רחל לימור הודיה, ושחנה בתות תורן יפה

לזרע של קימא:

יהודה יחזקאל יוסף בן רחל מרים נפתלי שלמה בן לאה שושנה רייזל בת מינה מיטל בת לולו שמחה צביה בת רחל: חן בת דלילה (בן זכר) יובל בן שלומית: אושר בת אורנה הודיה בת ציפורה: רחל בת חיה יעל בריכה בת אביגיל: עדי בת מזל

להזמנות, להקדשות ולתרומות בסלולרי - 050-3828752

או במייל: Ronbarina@gmail.com

כתובת: רח' הקוצר 2 רמת השרון

מצוה לתרום מכספי מעשר לזיכוי הרבים
ניתן לשלוח צ'ק לכתובת: רח' הקוצר 2 רמת השרון מ.4741102

דבקות במהומה בערב יום כיפור - סיפור מדהים

העיר אפטה הייתה כמרקחה. המחשבה כי החזן בבית הכנסת ביום הקדוש יהיה מוט'ל הפוחז, זעזעה את לב התושבים.

מוט'ל זה היה מִפְרָ כיהודי קל דעת, שמתרועע עם הגויים ואוכל ושותה בחברתם. עם זה אהב פרקי חזנות, ובבואו לתפילות בימים הנוראים היה נהנה להצטרף בקולו אל הרינה והתפילה.

תשוקה גדולה בערה בליבו - להיות החזן בתפילות יום הכיפורים ולהציג לכל הקהל את היכולות החזניות שלו. מובן שהגבאים מנעו זאת ממנו. 'בעל תפילה' נדרש לא רק לקול ערב ולהכרת נעימות התפילה, אלא בעיקר שיהיה ירא שמיים ומידות טובות.

ואולם מוט'ל, המקורב לראשי השלטון, ידע לנווט את דרכיו ולהשיג את אשר רצה. באותה שנה החליט כי יקבל את עמוד התפילה על אפם ועל חמתם של הגבאים. לקראת יום הכיפורים פנה אל ידידו, מושל המחוז, בבקשה כי יפקוד על גבאי בית הכנסת למנות אותו לחזן לתפילות היום.

שליח מיוחד מטעם המושל הופיע לפני הגבאים ובידו צו חתום. בצו נכתב כי על ראשי הקהל להעמיד את מוט'ל לחזן בתפילות יום הכיפורים.

למקרא האיגרת נפלו פניהם של ראשי הקהל. הוראתו של המושל הייתה בלתי-נסבלת. כיצד יעבור היום הקדוש כשאדם קל דעת ופוחז כמוט'ל יתפוס את עמוד התפילה?! אבל אי-אפשר להמרות את הוראת המושל, ובאין ברירה נאלצו ראשי הקהל להיכנע ל'הנחתה' מלמעלה.

אותו ערב יום כיפור נדמה היה בקהילה כערב תשעה באב. האווירה הייתה רְוּיָת אֶבֶל וכאב. גם ההליכה לבית הכנסת לתפילת 'כל נדרי' הייתה מְלֵנָה חרון כבוש ושיברון לב.

הרגע הגדול של מוט'ל הגיע כאשר ניגש אל עמוד התפילה לפתוח באמירת 'כל נדרי'. הוא פסע בראש מורם, כמי שהניצחון מונח בכיסו, בעוד עיניו כול נעוצות בו בבוז ובזעם. הוא תפס את התיבה בשני צידיה, משל היה חזן ותיק, כחכח מעט בגרונו, והתכוון להתחיל בנעימה המסורתית של 'כל נדרי'. הוא לא ידע מה מצפה לו...

ברגע שפתח את פיו והשמיע את קולו נשמע בחלל בית הכנסת רעש מחריש אוזניים. מוט'ל נבהל וסובב את ראשו לאחור, להבין מה מקור הרעש. מול עיניו התגלה מחזה שטרם נראה כמותו.

מאות המתפללים עומדים על רגליהם ומכים בידיהם בחוזקה על מחזורי התפילה שלהם. בימים ההם נהגו לכרוך את המחזורים בכריכת עץ, והרעש שנוצר על-ידי ההכאה על גב המחזורים היה גדול.

קולו של מוט'ל לא הצליח לגבור על הרעש הנורא. גם כשעברו כמה דקות ונדמה היה למוט'ל כי יוכל לשוב ולסלסל בקולו להנאתו, הוסיפו המתפללים להכות במחזורים בכל הכוח ולא נואשו ממאמציהם למנוע ממוט'ל הפוחז לשמש שליח ציבור ביום הקדוש.

כשהבין מוט'ל כי קהל המתפללים לא יניח לו להשמיע את קולו, וכי בכל רגע שבו הוא נאחז בעמוד התפילה נגרם לו זיוון גדול - נטש את המקום בעלבון צורב.

המתפללים נשמו לרווחה. בליבם חשו הקלה רבה. מייד קראו הגבאים לחזן הקבוע, וזה ניגש למלא את שליחותו כדת וכדין.

עכשיו התנהלה התפילה על מי מנוחות. ההמולה שככה, והחזן הקבוע הוביל את תפילת היום הקדוש כבכל שנה עד סיומה.

טיב הקהילה

ב"ד

וילך - וי"ב
ו' תשרי תשפ"ב
 זמני הדלקת הנרות ומצ"ש

וילך - הרה"ג 5:50
וילך - מוציש"ק 7:01
וילך - ר"ת 7:41

סוף זמן קריאת שמע ותפילה

סו"ק ש"א 8:45 | **סו"ת א' 10:00**
סו"ק ש"ב 9:28 | **סו"ת ב' 10:28**

המניח לפי שיעור קיץ |

גליון מס':
641

ו"ל ע"י קהילת שבת בבית ד'

בנשיאות מורנו ורבנו הרה"צ

רבי גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א

טיב הפרשה

הכל מאת ה'

אביו מרן הקדושת וי"ט עובדא דלהלן: פעם הופיע אברך צעיר לפני מרן הזב"ר חיים מצאנז זי"ע, כדי לדרוש בעצתו בענין עסק פרנסתו, הלה עמד בפני פרשת דרכים, ולא ידע מה יבחר לו כדי להחיות נפשו, אם יתן ידיו בסחורה, או שיציע עצמו להיות 'מלמד דרדקי', או שישב את רגליו לבית המדרש וישליך יתנו על השי"ת?

כששמע הרה"ק את תוכן השאלה, נתן ענינו בהקפדה על האברך, ושאלו: אטו סוחר אינו צריך להשליך יתנו על השי"ת? ומי הוא זה המבטיח להמלמד את לחם חוקו אם לו זה הזן את העולם כולו בטובו? הן הסוחר והן המלמד אינם בטוחים בהשתדלותם, וכולם צריכים להשליך יתנם על השי"ת...

גם אם סיבב הקב"ה שיקבל האדם צרכיו ע"י בשר ודם, מוטל עליו לדעת שאין זו מתנה מהבשר ודם, אלא שהקב"ה הוא זה שנתן לו באמצעות אותו אדם, וללא ספק שעליו להודות להנותן ולהוקיר לו טובה על כך, אך אין זה מסיבת היותו 'נותן', כי אם מסיבת רצונו של הקב"ה שיכיר האדם טובה למי שסיבב על ידו את טובתו, אבל עיקר ההודאה צריכה להיות למי שנתן לו באמת, ואם אין האדם מכיר מיהו הנותן האמיתי, ומרבה להודות למטיבו הגשמי, הרי הוא דומה למי שקיבל מתנה מאדם המלושב עם בית יד, והמקבל פונה אל הבית יד ומודה לו על כך מאוד...

בשעתו של מרן בעל החפץ חיים המציאו את מכשיר ה'מצלמה' לראשונה, ואמר על כך החפץ חיים' שכיון שיש לקלוט בעולם בזה שנחלשו החושים להכיר שיש עין רואה' על כן המציאו זאת כדי לעזור על קיומה, כי בכך יווכח האדם שיש עין הקולטת ומשמרת. כמו כן כשהמציאו בשעתו את מכשיר ה'פאטופון' ששימש במקום מכשיר ה'טלפון' של היום, אמרו: שרצו לעזור אותנו על האמונה שיש 'אוזן שומעת'.

ולפי דבריו אלו אפשר לומר כי בימינו שנתמעט מאוד הדעת צריכים אנו חיזוק גדול באמונה שיש מקור לכל הסיבות, ועל כן המציאו מושג של 'שליט' שאין לו חיבור לשום גוף ואעפ"כ יכולים באמצעותו להדליק מכשירים שונים ממרחקים מבלי שיהיה להם איזה חיבור, כמו כן זכינו בימינו למכשיר ה'פלא פון' שגם כן אין לו שום חיבור ובכל זאת הוא עושה את שלו וכשמתקשר אדם לחבירו הנמצא רחוק ממנו באלפי קלומטרים מתעורר הצלצול אצל חבירו ויכולים לדבר זה עם זה.

כל זאת בא לעזור שגם הבריאה עצמה מתנהל על ידי מנהיג עליון, כי כשם שה'שליט' יכול להדליק גם כשאין לו חיבור עם המכשיר ה'נדלק', כמו כן הם ה'סיבות הטבעיים', גם אם אין אנו רואים איך הם מקושרים עם הבורא ברוך הוא צריכים אנו לדעת שאכן שלוחים הם מאת ה', ולא מצד עצמם הם מטיבים עם האדם, אלא הקב"ה ברוצנו הטוב המציאו אל האדם כדי שיוטב לו על ידו...

ה' אלקיך הוא עבר לפניך הוא ישמיד את הגוים האלה מלפניך וירשם יהושע הוא עבר לפניך באשר דבר ה': (לא, ג)

הנה ידע משה רבינו שעד יום סילוקו מן העולם שימש הוא כסיבה לישראל לחלצם מכל מיצר, הן בעודם במצרים שימש הוא כשליח ה' להזהיר את פרעה ולחלצם מידו, והן לאחר מכן החל מ'קריעת ים סוף' ועד יום מותו היה הוא זה שאליו הפנו את מצוקותיהם, והוא היה גם זה שחילה את פני בוראם בכל הפעמים שהכעיסו לפניו, והוא זה שחילצם מסכנת האומות שעמדו עליהם, וגם את הגיבור המאוי' 'עוג מלך הבשן' שכולם חלו ורעדו מלפניו הרג בכמה מכות נאמנות.

וכעת שהינו מודיעים על סילוקו מן העולם יתעצבו וידאגו כי מעתה אינם יודעים מי יעמוד להם כשיצטרכו לעמוד במלחמה מול יושבי הארץ, ואילו היו מובטחים מראש כי הכיבוש תהיה באופן ניסי, שוב לא היו מוטרדים, אולם מאחר שהמלחמה היתה אמורה להתקיים בדרכים טבעיים, היו יראים מאוד, כי בעיני הבשר היה נראה שמצד הטבע לא היה בהם את היכולת לכבוש את הארץ, ואילו לזכותו של משה או לכווחותו הכבירים שוב לא יזכו, ואם כן מי יעמוד להם בעת צר?

ולכן בא משה וחזיקם, ואמר להם שייסרו דאגה מלבם, וישימו בטחונם בבוראם, כי השי"ת הוא זה שעושה הכל, וגם אם מצוים אנו להילחם עם הכנעניים בדרכים טבעיים, אין זה אות להסתרה, אלא שכן עלה ברצון הבורא יתברך, אבל בפועל יראו איך שיהיה הוא בעזרם, הוא ישמיד את הגוים האלה מלפניך והוא ינחיל לכם את הארץ.

והוסיף משה לחדיר בהם עוד את האמונה, שלא יטעו ולא יעלו על דעתם חלילה שעד עתה היה הוא זה שעמד להם בעת צר, כי לא שימש להם כי אם כסיבה שנשלח להם בההשגחה העליונה, וגם כעת יעמיד להם השי"ת את יהושע במקומו, אבל עליהם לדעת שגם 'יהושע הוא העובר לפניך כאשר דיבר ה'', כלומר גם הוא אינו ח"ו מגינם ומעוזם, ומה שהוא יעמוד בראש, הוא רק כאשר דיבר ה', הקב"ה חפץ שיהיה הוא הסיבה והאמצעי לישועת ישראל, אבל אין זה מצד כוחו העצמי חלילה, ועל כן על ישראל לשים עיקר מבטחם בהשי"ת.

דבריו אלו היו צוואה לזורו ולזרות, כי בכל הדברים שהאדם צריך להם אסור לו לבטוח בה'סיבות' המשמשים רק כ'אמצעים' להשיג את מבוקשתו, ועליו לבקש מעם השי"ת שימציאו לו את צרכיו. ובמידה שאין הוא רואה לפניו איזה סיבה תשמם כאמצעי למבוקשו, לא יתעורר חלילה מורך בלבבו, אלא תמיד ישים בטחונו בהשי"ת מתוך אמונה כי הרבה דרכים לפניו, ואין לו כי אם ליתן ענינו למרום ולהתפלל לפניו.

מסופר שביום שבו נכנס הרה"ק מסאטמאר לחופה, סיפר לו

טיב המערכת

דרשו ד' בהמצאו

היה איש אחד עני מאוד שבני ביתו רעבו ללחם ולא ידע לשיית עצות בנפשו כיצד להיחלץ מסעבו המר, והנה יום אחד בלכתו ברחוב עוצר אותו אליהו הנביא ושואלו: למה נפלו פניך? תינה האיש את צעדו בפניו וסיפר לו על רוע מצבו, אמר לו אליהו הנביא: אני מברך שהעסק הראשון שתעסוק בו, תצליח בו מאוד.

בהתרגשות רבה רץ האיש לביתו כשהוא שש ושמת, למראה פניו העליונות חשבה רעייתו כי לבטח השיג אוכל עבור ילדיו הרעבים אך הוא נכנס בסעדה ושאלה: היכן שמורות הפרוטות המעטות שחסכו, כשהבינה האשה כי אין כאן אוכל חשבה שמה נשתבשה עליו דעתו מרוב צער, אך הוא בשלו: היכן הכסף? כשראתה שהוא רציני החלה לבזוזת ולהקניטו, והוא לא נשאר חייב והשיב לה מנה אחת אפיים ונצרה ביניהם מריבה, והוא היה הסגנת שהרי קיבל ברכה מאלהיו הנביא שיצליח בעסק הראשון שיעסוק בו...

עשר הימים שמראש השנה עד יום הכיפורים נקראים עשרת ימי תשובה והגמרא אומרת שהפסוק 'דרשו ד' בהמצאו קראוהו בהיות קרוב, עולה על עשרה ימים שבין ראש השנה ליום הכיפורים והרמב"ם כתב בהלכות תשובה, אף על פי שהתשובה והצניקה יפה לעולם בעשרה הימים שבין ראש השנה ויוה"כ היא יפה ביותר ומתקבלת היא מאד, שנאמר 'דרשו ד' בהמצאו'.

קיבלנו מהשי"ת במתנה ימים נעלים אלו שאפשר לפעול בהם ולהצליח בהרבה 'עסקים', הן ברוחניות והן בגשמיות, עלינו להיות חכמים ולנצל היטב את הזמן שניתן לנו, שלא נהיה כאותו ביש מזל שברוב כסילותו הפסיד את ההזדמנות הגדולה שלו, כולנו מתעוררים כל אחד ברגע שלו, וכשזה קורה עלינו לחפס את הרגע היקר הזה לבל חסמוק מאיתנו, וע"י שנקבל על עצמנו איזה קבלה טובה היא תעזור לנו לשוב בתשובה שלמה ולהתקרב להשי"ת ולהצליח בעסק הנכון!

(ע"פ טיב המעדים - ימים נוראים)

ניתן לשמוע את שיחותיו של מורנו ורבנו שליט"א • במספר מיוחד וישיב

באידיש: 073-2951321 • בלשון הקודש: 073-2951320

עדכוני קבלת קהל 0534-100024

טיב
ההודעות

ו"ר הועדה הרוחנית: ר' יעקב רבינוביץ | עורך: ש. טולדשיין

כח התשובה בעשיית והשמחה בכפרתינו ביום הכיפורים

חובת התשובה בכל יום

בעמדינו בימי עשיית מוטל עלינו לדעת את מעלת התשובה בימים אלו, דהנה מצות תשובה חיובה היא גם בכל ימות השנה, וכדאיאתא בגמרא (ברכות יט): 'תנא דבי רבי ישמעאל: אם ראתי תלמיד חכם שעבר עבירה בלילה - אל תהרהר אחריו ביום, שמא עשה תשובה. שמא סלקא דעתך? אלא: ודאי עשה תשובה' ע"ל. הרי לנו מכאן שחובת התשובה מלכתחילה הוא מידי יום ביומו, וכבר כתב רבינו יונה ב'שערי תשובה' (שער א אות ג) בזה"ל: 'ולא ימצא איחור התשובה זולתי בעמי הארץ, אשר הם ישינים שוכבים ולא ישיבו אל לבבם, ולא דעת ולא תבונה להם למהר להמלט על נפשם' ע"ל. ולא זו בלבד שישנה מצות תשובה בכל ימות השנה, אלא גם חובה היא, וכדאיאתא ב'שערי תשובה' לרבינו יונה (שער א אות ב) וז"ל: 'ודע, כי הווסא כאשר יתאחר לשוב מחטאתו יכבד עליו מאד ענשו בכל יום, כי הוא יודע כי יצא הקצף עליו ויש לו מנוס לנוס שמה, והמנוס הוא התשובה, והוא עומד במרדו והנו ברעתו, ובידו לצאת מתוך ההפכה, ולא יגור מפני האף והחמה, על כן רעתו רבה. ואמרו רבותינו זכרונם לברכה על הענין הזה (קהלת רב ז, לב): משל לכת של לסטים שחבשם המלך בבית האסורים, וחתרו מחתרת, פרצו ויעבורו ונשאר אחד מהם. בא שר בית הסוהר וראה מחתרת חתורה והאיש הוא עודנו עצור, ויך אותו במטהו. אמר לו: קשה יום! הלא המחותר חתורה לפניך ואיך לא מהרת המלט על נפשך? ע"ל. הרי לנו שמלכתחילה אין לנו להשהות מצות התשובה לעשרת ימי תשובה, אלא תיכף אחר שחטא זורו עצמו לתשובה.

מועלת התשובה בעשיית

אולם זאת עלינו לדעת כי גם אם התשובה מועלת בכל ימות השנה, אין היא עושה רושם כל כך כפי מה שהיא עושה בעשרת ימי התשובה, וכדאיאתא בספר 'תוספות חיים' על 'חיי אדם' (כלל קמג) שמעלת התשובה בעשרת ימי תשובה היא יותר מכל השנה, ורישומה באלו הימים לעומת שאר ימות השנה היא כאור החמה לעומת אור הלבנה. וכעין זה מובא גם בספר 'סדר היום', שההבדל בין התשובה בעשרת ימי תשובה להתשובה בשאר ימות השנה, הוא כהבדל בין אור לחושך. כיון שכן ראוי ונכון שגם הצדיקים והתלמידי חכמים שהקדימו תשובתם בכל ימות השנה, יעסקו שוב במצוות התשובה בימים אלו, כדי להוסיף בכך ערך לתשובתם בעבר.

וידועים דבריו של הי"ע דבש' לרבינו יהונתן אייבשיץ ז"ע (חלק א דרוש א) כי שבעת הימים שבין ראש השנה ליום הכיפורים, מכוונים לשבעה ימי השבוע, ובכל יום יעשה תשובה על אותו יום. ודרך משל, יום ראשון יעשה תשובה על כל מה שחטא בימי ראשון של כל ימות השנה, וכן ביום שני, וכן בשאר שבעת ימים.

החסד במחילת העוונות ב'יום הכיפורים'

ואחר שאכן זוכים אנו לעסוק בתשובה בעשרת ימי התשובה, עלינו לשמוח מאוד בהכניסנו ליום המקודש בשנה, הוא 'יום הכיפורים' שבו הקב"ה מעביר אשמתנו ומזכה אותנו בסליחה ומחילה. עלינו להתבונן עד היכן מגעת החסד העצום שעושה עימנו בוראינו בזה שהינו מוחל וסולח לעוונותינו, כי אלמלא המחילה והכפרה היינו צריכים להתכפר על ידי עונשי גיהנום שהם קשים מנשוא, וצער הגיהנום אי אפשר לנו לעמוד על מהותם הקשה, אולם זאת אנו יודעים שאפילו הצער הקל ביותר שבגיהנום הוא קשה הרבה יותר מהצער היותר קשה שבעולם הזה. ובנוסף מפסידים מכל חטא גם טובה מרובה בעולם הזה, מלבד מה שעל ידי החטא נמשך מטמון גדול על הלב, ומונע מלקיים מצוות ה' ברעותא דליבא. ומכל זה אנו נפטרים בזכות התשובה בימי עשיית ובזכות עיצומו של יום הכיפורים.

גם זאת מובא בספרים שאלמלא הכפרה ביום הכיפורים לא היינו יכולים להתקיים כשהבחירה בידינו, שהרי אמרו חז"ל 'עבירה גוררת עבירה', וככל שמתרבים החטאים כך מתרבה המשיכה אחריהם, ורק בזכות שמחל הקב"ה את עוונותיהם של ישראל אנו זוכים לתקומה מול היצר.

ואכן כך המחיש המשגיח דקמניץ הגר"צ ר' משה אהרן שטרן זצ"ל את שמחתו ביום נשגב זה, כפי אשר שמעתי ממנו כמה וכמה פעמים, שאלמלא לא היה מתבייש היה יצא בריקוד ביום הכיפורים מיד אחר אמירת 'ברכת שהחיינו'...

וזוהו אחד מהטעמים למה שנפסק בשו"ע (סימן תרד סעיף א): 'ש'מצוה לאכול בערב יו"כ ולהרות בסעודה', כדאיאתא ב'שערי תשובה' לרבינו יונה (באות ח) וז"ל: 'ואם עבר אדם על מצוה לא תעשה ועשה תשובה, ידאג לעוננו ויכסוף ויחכה להגיע ליום הכיפורים, למען יתרצה אל השם יתברך, כי רצונו חיי הנפש והגוף וחיי כל נוצר, כמו שנאמר (תהלים ו, ו) חיים ברצונו. ועל כן אמרו רבותינו ז"ל (ראש השנה ט). כל הקובע סעודה בערב יום הכיפורים כאילו נצטוו להתענות תשיעי ועשירי והתענה בהם, כי הראה שמחתו בהגיע זמן כפרתו, ותהיה לו לעדה על דאגתו לאשמתו ויגונותיו לעוונותיו. וכמו שהובא בטור, ממדרש הידוע, מחייט אחד שקנה דג דמים מרובים וכו', ואמר הטעם כיון שזה יו"ט וגם מחילת העוונות, האם לא אקנה אפ"י ביותר מזה.

ועפ"ז אפשר קצת להמליץ ולפרש מה דאיאתא בגמרא דמלבד מה שמוטל על אדם להתוודות ביום הכיפורים תקנו להתוודות גם לפני מנחה שמא יחנק בסעודתו. ועל אף שכמעט ואין אדם נחנק בסעודתו, ועל דברים שהם בגדר חשש רחוק אין חוששים, מכל מקום יש לומר שכאן שונה, מאחר שמרוב שמחת המשכיל בטובת הבורא ברוך הוא ירבה כל כך בסעודתו עד שייחנק ח"ו.

השילית יעזור שנזכה כ"א לכתובה וחתומה טובה בספרן של צדיקים גמורים ולשנה טובה ומתוקה.

הלכות מוצאי יום הכיפורים

א. אין מסיירין הטלית עד אחר תפילת ערבית של מוצאי יו"כ (מ"ב י"ח סק"א).
ב. טעה ואמר המלך הקדוש אינו חוזר (חיי"א כ"ד ס"ג). וכן אם טעה ואמר המלך המשפט אינו חוזר (מ"ב ס"י ק"ח סק"א).

ג. טעה ואמר זכרנו וכו' מי כמוך וכו' וכתוב וכו' בספר חיים וכו', אם לא אמר עדיין וכתבנו וכדו' אינו חוזר, דהוא שבח בעלמא, אבל אם אמר כתבנו שזה שייך רק בעשיית, ה"ז חוזר לראש הברכה, ואם סיים הברכה אינו חוזר (מ"ב ס"י ק"ח סק"ח).

ד. מתפללים תפלת ערבית, ואומר הבדלה בחונן הדעת (ש"ע ס"י תרכ"ד ס"א).
ה. צריך להוסיף מחול על הקודש גם ביציאתו, שימתניו מעט אחר יציאת הכוכבים, דהיינו עד שיראו ג' כוכבים קטנים ורצופים, ותוך הזמן הזה אסור באכילה וריחיצה וסיכה ושאר העינינים, ובכלל זה שלא יטול הידים כרגיל קודם התפילה (מ"ב ס"ב ס"ג).

ו. אין שיעור להוספה זו, ולכן כיון שמתפללים אחר צה"כ מותרין בכלול, אף שעדיין לא הבדילו על הכוס, חוץ מאכילה ושתי' שאסור קודם הבדלה, ואפילו כשחל בחול (מ"ב ס"ג סק"ג).

ז. טוב להבדיל במוצאי יום הכיפורים בעודו לבוש עם הקיט"ל, והוא ע"פ ט"ו (אף המגן ס"ג סק"ח).
ח. מבדילין על הכוס, ואין מברכין על הבשמים כמו בכל מוצאי יום טוב.
ט. מברכין על האור במוצאי יום הכיפורים בהבדלה, והטעם לפי שפסקה הנאתו בו ביום, שכל היום לא היו יכולין להשתמש בו ועכשיו הותר לו, להורות שיום זה היה קדוש יותר משאר ימים טובים, שהיה אסור להבעיר בו אש, ועכשיו הותר. ולכן אין לברך אלא על נר ששבת מבעוד יום, או על האור שנדלק מן הנר ששבת, וכן מותר להדליק נר מגחלים ששבתו ולברך עליו, אבל אין מברכין על האור שהוציאו עתה מן האבנים או מעצי גפרית שקורין שוועבעליך וכל כה"ג, ואפילו על אור שהדליקו ממנו אין להקל (ש"ע ס"ד ומ"ב וביה"ל ס"ג).

הבדלה

ז. טוב להבדיל במוצאי יום הכיפורים בעודו לבוש עם הקיט"ל, והוא ע"פ ט"ו (אף המגן ס"ג סק"ח).
ח. מבדילין על הכוס, ואין מברכין על הבשמים כמו בכל מוצאי יום טוב.
ט. מברכין על האור במוצאי יום הכיפורים בהבדלה, והטעם לפי שפסקה הנאתו בו ביום, שכל היום לא היו יכולין להשתמש בו ועכשיו הותר לו, להורות שיום זה היה קדוש יותר משאר ימים טובים, שהיה אסור להבעיר בו אש, ועכשיו הותר. ולכן אין לברך אלא על נר ששבת מבעוד יום, או על האור שנדלק מן הנר ששבת, וכן מותר להדליק נר מגחלים ששבתו ולברך עליו, אבל אין מברכין על האור שהוציאו עתה מן האבנים או מעצי גפרית שקורין שוועבעליך וכל כה"ג, ואפילו על אור שהדליקו ממנו אין להקל (ש"ע ס"ד ומ"ב וביה"ל ס"ג).

י. על נר יארציית אין לברך שאינו עשוי להאיר רק לזכר נשמת המת (מ"ב ס"י ח"צ סק"ג), נר של בית הכנסת יש אומרים שאין להבדיל עליו, אלא מדליקין נר אחד ממנו, והנכון להבדיל על שניהן ביחד, דהיינו להדליק נר אחד מנר בית הכנסת, ולא יבדיל על נר עצמו של בית הכנסת לחוד, שבזה בודאי יוצא, וה"ה אם היה לו נר אחד בביתו שהיה

י. על נר יארציית אין לברך שאינו עשוי להאיר רק לזכר נשמת המת (מ"ב ס"י ח"צ סק"ג), נר של בית הכנסת יש אומרים שאין להבדיל עליו, אלא מדליקין נר אחד ממנו, והנכון להבדיל על שניהן ביחד, דהיינו להדליק נר אחד מנר בית הכנסת, ולא יבדיל על נר עצמו של בית הכנסת לחוד, שבזה בודאי יוצא, וה"ה אם היה לו נר אחד בביתו שהיה

לך אכול בשמחה את לחמך

י. אוכלים ושמים במוצאי יום הכיפורים, דהוי קצת יום טוב, שבת קול יוצאת במוצאי יום הכיפורים ואומרת לך אכול בשמחה את לחמך וכו' (ש"ע ס"ג ומ"ב ס"ג).

מתחילין בבניית הסוכה

י. המדקדקים מתחילים בעשיית הסוכה מיד במוצאי יום הכיפורים, כדי לצאת ממצוה אל מצוה, וביום המחרת יגמור לעשות את כולה (ש"ע).

סיפורי השגחה פרטית שנשלחו לפערכת ע"י הקוראים

אין חכם כבעל הנסיון

הנוסע המכובד ירד מהמונית ואני נסעתי להפסקה קלה. בהפסקה ניקיתי מעט את המונית ומצאתי על המושב האחורי ארבע בדמות ארנק תפוח. ספירה מהירה גילתה יותר מעשר אלף דולר במזומן!!!

בדקתי את הסימנים וגיליתי שזה שייך לאדם שהורדתי לפני כמה דקות. מצבי הכלכלי היה דחוק וזה היה פיתוי לא קל במצבי אבל לפני שהיה ליצר מספיק זמן לעבוד עלי, לחצתי על דוושת הגז ישר לבניין המשרדים שלי והורדתי את הנוסע. הצגתי את הפרטים המזהים של הארנק לשומר והוא אמר שזה הבעלים של החברה. לבסוף הוכנסתי פנימה לטרקלין המפואר ומיד למשרד של האדון. הושטתי לידיו את הארנק. הוא היה המום כיצד עמדתי בפיתוי ומיהרתי לדרכי.

למחרת התקשר הסדרן בחברת המונית ושלח אותי לכתובת מסוימת. פתאום הופיע אותו אדון, בעלים של החברה, מסתבר שהוא התקשר לחברה וביקש אותי בתור נהג ליום ארוך של נסיעות ופגישות שבסופו שילם ביד נדיבה.

כעבור מספר שבועות של נסיעות דרך חברת המונית, פנה אליי ואמר שהוא מחפש נהג קבוע עבורו וישמח אם אהפוך לנהגו האישי מכיון שהוא רוכש אמון כלפי אחרי שהחזרתי לו את הארנק. לאחר שפרס לפניי את תנאי ההעסקה גיליתי שארוויח יותר ממה שאני מרוויח כיום מהעבודה המאומצת שלי והבטתי את הסכמתי לשמחתו ולשמחתי.

שנים רבות עבדתי כנהג מונית עד שנשחקתי לגמרי מהעבודה הזו ורציתי להחליף מקצוע אבל לא ידעתי לאיזה מקצוע אלך והנהג הקב"ה סידר לי עבודה קלה ונעימה.

מכרתי את המונית והפכתי לנהגו האישי ברכב שרד בנסיעות קלות ומהנות. חלק גדול מהזמן הוא שהה בחו"ל ובזמן הזה הייתי חופשי לביתי ללא צורך להגיע למקום העבודה מה שנתן לי את השקט שהייתי כה זקוק לו.

עם העבודה הזו זכיתי להצטרף עם הבוס לפגישות חשובות ובעיקר לברכות של גדולי הדור שאני כאדם מסורתי לעולם לא הייתי זוכה לכך אילו היה ההשגחה הפרטית לפגוש יהודי יקר שכזה. בין היתר התחככתי בעולם העסקים וכאשר הבוס חזר לגור בחו"ל כבר נכנסתי לעולם העסקים והסתדרתי בצורה הטובה ביותר.

לסיכום: אם בא לפניך ניסיון, אל תיפול ברשת ותזכה לעושר ואושר!!!

בעל המעשה: י.ל.

שבעזרת השם יהיה הכל מסודר, ואין צורך לדאוג.

כשכבר התקרב ובא יומא רבא דראש השנה, ועדיין לא ידעו הגבאים את מי לשלוח לפני התיבה, ניגשו אל הרב ושאלוהו שוב בענין ממלא מקומו של החזן, אולם אף עתה לא אבה רבי יוסף חיים להשיב להם דבר ברור.

הגבאים הנאמנים שכבר הכירו את גודלו וצדקותו של רבם הקדוש, הסיקו שכנראה יש לו לרב 'בעל תפילה' נאמן, וסמכו על דעת רבם.

אתא ובא יום הדין הגדול של 'ראש השנה', הקהל התאסף כולו אל בית התפילה, אנשים נשים וטף, כשעל פניהם נסוכה יראת יום הדין המהולה בשמחת החג, בבחינת (תהלים ב, יא) 'וגילו ברעדה. והגבאים המסורים עדיין אינם יודעים מי ניגש אל העמוד לתפילת מעריב של ליל ראש השנה, ולתפילת 'המלך' שלמחר עם תפילת המוספין, אבל ליבם נכון ובטוח על דעת מרן הגאב"ד הגדול, שכל דרכיו בהשכל ובחכמה.

תפילת מנחה החלה ברוב התעוררות, כנודע שיש בכוחה של מנחה של ערב ראש השנה, התפילה האחרונה בשנה, להעלות ולתקן את כל תפילות השנה כולה. כמו שמתפללים בה ומבקשים על כל השנה החולפת כולה: "ברך עלינו את השנה הזאת, ואת כל מיני תבואתה לטובה וכו'". הקהל העטוף בבגדי לבן האריך בתפילתו בצילו של האילן הגדול מרא דארעא דישראל.

והנה לאחר שהסתיימה תפילת מנחה, והגיעה העת לעמוד לתפילת ערבית, הסב הרב הצדיק את פניו קדשו אל מול מקום מושב בנו של הבעל תפילה המנוח - האבל - והחוזה לו בידו לגשת להתפלל לפני התיבה.

הציבור כולו עם הגבאים וראשי הקהל נאחזו בפליאה רבה, כיצד דילג רבם הגדול על הלכה מפורשת בפוסקים, ושלח אל העמוד דוקא את הברך האבל להתפלל לפני התיבה. - אך הם ידעו והבינו שבוודאי טעמו ונימוקו עימו, ובכל מקום הלכה כמותו.

לאחר התפילה הטעים רבי יוסף חיים והסביר את פשר הוראתו, רבות התלבטתי ב'שאלה' זו, סיפר הרב, אך לבסוף הגעתי למסקנא שהן נכון הדבר שאין זה לכתחילה שהאבל יגש להתפלל לראשונה לפני התיבה בימים הנוראים. אך יותר גרוע מזה היה אילו היתה אימו אלמנת הבעל תפילה המנוח רואה שאדם אחר ניגש לפני התיבה ולא בנה. כי אז לבטח היתה מוציאה אנחה כבדה מליבה במקומה שבעזרת נשים, ואנחה כאוונה שכזאת גרועה הרבה יותר מכל הענין שאין האבל ניגש אל התיבה.

ללמדנו עד היכן מגעת הזהירות מצער הזולת, בפרט צער האלמנה והיתום ששוועתם עולה לפני ה' ממש, עד שלפעמים נדחה מפני זה ענין המובא להלכה. וכמוכן אין אנו יורדים כאן לענין הלכה, כי אם לענין מוסר לעורר ולהתעורר בעיצומו של יום הכיפורים, כשכל ישראל עסוקים בתיקון עניינים הללו שבין אדם לחבירו, שאין יום הכיפורים מכפר עליהם עד שירצה את חבירו.

זקני ירושלים העידו עליו על מרן הגרי"ח זצוק"ל, שבמשך כל יובל שנות כהונתו כרבה של ירושלים התפלל תמיד באותו בית מדרש, שבשכונת 'בתי מחסה' בעיר העתיקה, סמוך ונראה למקום המקדש. והיה יושב תמיד במקומו המיוחד, ומעולם לא אירע שייבקש לפתוח או לסגור את החלונות, מחמת קור או מחמת חום, וכן לא את הווילון, ואף בימי זקנה ושיבה כשתשש כוחו, כי ירא היה שמא ישנו אחד מן הקהל שאינו חפץ בזה, וייגרם ח"ו על ידו צער לאיש ישראל.

• § • § •

עיצומו של יום מכפר

עצמו של יום הכפורים מכפר לשבים

שנאמר (ויקרא טו, ל) 'כי ביום הזה יכפר עליכם' (רשב"ם מ"א ס"ד' תשובת ח"ג)

בסוגיא פ"ק דשבועות (ג:) פליגי בה תנאי, לרבי 'עיצומו של יום מכפר' אף לשאינם שבים, ולרבנן אינו מכפר כי אם לשבים, ופוסק הרמב"ם כאן כרבנן שאינו מכפר אלא לשבים בלבד, כמבואר בכסף משנה על אתר.

וביאר המפרשים, שאף שפסק כרבנן נקט הרמב"ם בלשונו הזהב כרבי: "עיצומו של יום מכפר". משום שאף כי לרבנן שהלכה כמותם צריך גם תשובה לכפרת יום הכיפורים, ו'עיצומו של יום'

ללא תשובה אינו מכפר. - מכל מקום עיקר כפרת יום הכיפורים לכולי עלמא נובעת מכוח 'עיצומו של יום', אלא שלרבנן אין עיצומו של יום מועיל לשאינם שבים.

וסברת טעמא דמילתא, מחמת שעצמו של יום ושורש יצירתו יש בו יצירה שונה משאר ימים. כמ"ש בתנא דבי אליהו רבא (פרק א): "ימים יצורו ולו אחד" (תהלים קלט, טז), זה יום הכפורים לישראל, שהוא שמחה גדולה לפני מי שאמר והיה העולם, שנתנו באהבה רבה לישראל" ע"כ. ובאוצר המדרשים מדרש חסר ויתר (עמו' 197) הגירסא: "ימים יצורו ולא אחד בהם. כתיב 'ולא' בא', וקרינן לו בויו", מלמד שברא הקב"ה מכל ימים יום אחד יום הכפורים לכפרה" ע"כ.

וביאר זה המדרש, שיום הכיפורים שונה מיסודו מצד עצם יצירתו מיצירת שאר הימים. כי 'ימים יצורו' של כל ימות השנה בסדר יצירה אחת, 'ולא אחד בהם', שנבדל ביצירה שונה בתכלית, יצירה עליונה המיוחדת ליום הכיפורים. 'ולו אחד בהם', שנאצל ביצירה רוחנית לו יתברך בלבדו יום שכולו רוחניות, ואינו בגדר יצירה הגשמית כשאר ימים, יום זך וטהור שנאצל מעולמות רוחניים עליונים. לפיכך נדמים אנו בו כמלאכי השרת הרוחניים, אין בנו אכילה ושתייה כמלאכי השרת, ומתלבשים בגדי לבן כמלאכים, ואף זועקים 'ברוך שם כבוד מלכותו' כמותם.

והיינו המכוון 'עיצומו של יום מכפר', מצד עצם קדושתו העצומה, והאור המופלא הזורח בו להאיר ולזכך את נשמות ישראל. שעל אור מיוחד זה תקנו לומר בהתקדש ליל כל נדרי "אור זרוע לצדיק" (תהלים צז, יא) כידוע, והרי הוא בא מצד עצמו בעוצם קדושתו וטהרתו לצחצח עוונותיהם של ישראל.

ומה דקיימא לן הלכתא כחכמים, הוא רק 'תנאי' שהתנו בחלות פעולת עיצומו של יום שצריך בו תשובה, ואז ממילא יכפר 'עיצומו של יום'. ואף לשיטתם אין מירוק העוונות נעשה מתוך עבודת התשובה כבשאר תשובת השנה, כי אם עיצומו של יום הוא המכפר, כדיליף קרא 'כי ביום הזה יכפר' שהיום גופא מכפר. וכדמוכח מסוגיא דארבעה חילוקי כפרה (יומא פו.) שבכוח עיצומו של יום הכיפורים לכפר אף על דברים שאין התשובה הרגילה מכפרת. ורק נצרכת התשובה מצד האדם כדי לטייע בעדו שתתפוס בו חלות כפרת עיצומו של יום, שכן אם הוא מצידו מחזיק בחטאו ואינו שב ממנו, הרי הוא מונע בזה את חלות כפרת עיצומו של יום, והודף אותה ממנו שלא תוכל לחדור ולהאיר בו לנקות ממנו את שמץ חלאת עוונותיו.

לפיכך מוסיף הכתוב: "כי ביום הזה יכפר" - אבל ביחד עם זאת "עליכם לטהר אתכם", מחויבים אתם מצידכם לעזוב החטא ולשוב בתשובת יום הכיפורים לפני ה', ואז עיצומו של יום יכפר עליכם לטהר אתכם, לפני ה' תטהרו! • § • § •

מסופר על רבה של ירושלים, מרן הגה"ק רבי יוסף חיים זוננפלד זצוק"ל מרא דארעא דישראל, שלאחר פטירת הבעל תפילה הקבוע שהיה מתפלל בבית מדרשו את תפילות הימים הנוראים, בהגיע חודש אלול סמוך לירח האיתנים שאלו גבאי בית הכנסת את רבם הגרי"ח מי יגש השנה לתיבה? מאחר שבנו של הבעל התפילה הוותיק אבל הוא אחר פטירת אביו, והרי כתבו הפוסקים שאכל שלא החזיק עדיין להתפלל בימים הנוראים אינו ניגש לתיבה.

רבי יוסף חיים התחמק מלהשיב תשובה ברורה, רק הרגיעם

המעונין לדכות את הרבים בסיפור של השגחה פרטית פוזנץ לשלוח אל ר' שפחה ספואלס
בפקס: 15326517922
או ל: o.y.wines@gmail.com

שהלך לעולמו.

מנהג המקום היה כאשר מתמנה רב חדש בעיר, שעולה לדרוש את דרשת הכרתו בהיכל בית הכנסת הגדול במקלות כל העם. וכל בני הקהילה ביחד עם ראשי וטובי הקהל באים לקחת את הרב מביתו, ומלווים אותו בכבוד גדול בתופים בשיירים ובמחולות בדרכו אל 'מעמד ההכתרה' שבאולם בית הכנסת הגדול. הרחובות שבהם אמורה התהלוכה לעבור צוחצחו וקושטו בכרזות נאות ומאירות, נרות רבים הודלקו על פתחי הבתים ועל החלונות, והכל המתינו למעמד הגדול.

בהגיע העת באו ראשי הקהל עם כל העם אל ביתו נאווה קודש של הגה"ק, והרב יצא בהדרו כשגלימתו הרבנית עוטפת אותו מכל צדדיו, והמצנפת המהודרת נתונה עטרה לראש צדיק, והתהלוכה החלה בחרדת קודש בדרכה לשמחת כל בני העיר.

והנה באמצע הדרך נעצר הרב, וביקש לשנות את תוואי כיוון התהלוכה, ובמקום לצאת בדרך המוכנה לפניהם שהיא הדרך הקצרה והישירה אל היכל בית המדרש, ביקש לעקוף את דרכם סביב סביב.

לתמיהתם של ראשי הקהל מדוע יעדיף הרב להלך סחור סחור, אחר שכבר הוכנו וקושטו כל הרחובות המתוכננים באור יקרות, ואילו הדרך העקיפה אינה מוכנה לפניהם לתהלוכה זו כלל. - הסביר הרב הצדיק

בחן ענוותנותו: הנה הדרך הרגילה שהתוויתם אמורה לעבור דרך בית אלמנתו של הרב הקודם המנוח זכרונו צדיק לברכה, ועתה אם תעבור כל תהלוכת הענק הזו בשיירים ותזמורת ליד ביתה, הרי כשתראה בעיניך את החגיגות הגדולות של התמנות הרב החדש, יעלה בליבה כל הצער והכאב על פטירת בעלה, ותיגרם לה עוגמת נפש חלילה. - אינני מסוגל לגשת אל יום שמחתי על חשבון צערה וכאבה של אותה אלמנה, לפיכך אבקשכם לשנות את כל תוואי התהלוכה, ואף שנצטרך בשביל כך להאריך הדרך הרבה, ולהתהלך ברחובות שאינם מוכנים לכך, הכל שווה בשביל מניעת צער מלב האלמנה החשובה.

טיב מעשים שכאלו ממחישים לנו עד כמה היתה זהירותם המופלגת של הצדיקים גדולי הדורות בעניינים שבין אדם לחבירו. וביום הכיפורים דגן כשישראל קדושים מתפייסים זה עם זה, ועורכים חשבון נפשם לתקן היטב את העבירות הקשות הללו, יש לתת אל לב את הזהירות בכבודם של ישראל, ובכך זוכים לכפרת עיצומו של יום.

בשנות זקנותו של הגה"צ רבי חיים שמואלביץ זצוק"ל ראש ישיבת מיר המעטירה, היה לו יום אחד עמוס עד מאוד, כשבנוסף לשיעור כללי הגדול שנצרך למסור בהיכל הישיבה בפני מרן רובנו, כובד גם בסנדקאות ברית מילה, והשתתף בפדיון הבן של תלמיד קרוב, ולאחר מכן עוד נשא הספד קורע לב בלוויה חשובה.

כשחזר לביתו לאחר 'סדר יום' עמוס שכזה, שאף

לאיש צעיר איננו יום קל כלל, היה הרב הזקן חלש ותשוש. בשעת ערב מאוחרת בעת שח הרב בביתו באפיסת כוחות, נזכר פתאום שהזמן הערב לשמחת בר מצוה שעורך אחד מתלמידיו לבנו. תיכף התחזק הרב בשארית כוחותיו ויצא לדרכו להשתתף באותה שמחה, כשהוא בקושי צועד פסיעה אחר פסיעה נשען על משענתו.

בהגיעו אל השמחה שמחו מאוד לקראתו, אך כשראו את גודל חולשתו כשבקושי שרך את רגליו, שאלוהו תלמידיו: ילמדנו רבינו, מדוע נצרך הרב להטריח את עצמו באפיסת הכוחות להגיע לבר מצוה? הרי בעל השמחה

שהוא מתלמידיו הקרובים בוודאי יבין אל ליבו, שנבצר ממנו מחמת חולשתו לבוא. ומה גם שאין זו בר מצוה ראשונה אצלו, ואף יוכלו חתן הבר מצוה עם אביו לעלות אל מעונו של ראש הישיבה ולהתברך מפיו, ומדוע טרח עבורו את כל הטרחה הזאת. נענה ראש הישיבה גאון המידות, ואמר, לא היתה

יום כיפור
י' תשרי תשפ"ב
 זמני הדלקת הנרות ומצ"ש

הדה"נ 5:45
 מוצ"ש"ק 6:56
 ר"ת 7:36

סו"ק"ש א' 8:46 | סו"ת א' 10:00
 סו"ק"ש ב' 9:29 | סו"ת ב' 10:30

זמנים לפי שיעור ק"י

כאן שום אפשרות שלא לצאת ולהשתתף בשמחה זו, מאחר שבעל השמחה אבי החתן הוא מן המשתתפים הקבועים בכל השיעורים והוועדים שלי בישיבה, ומחויב אני לו 'הכרת הטוב'! שכן אם אין תלמידים אין ראש ישיבה, ואם אין מאזינים לשיעורים - אין מגיד שיעור...

צא ולמד כמה יש להקפיד בעניינים אלו, שלאחר שחש אותו צדיק חובת 'הכרת הטוב' לאיש ישראל, יצא באפיסת כוחות ובמסירות נפש, כדי להכיר לו טובה על השתתפותו בשיעוריו.

• § •

אחד ממקורביו של מרן הגה"ק רבי יצחק זאב סאלווייצקי זצוק"ל מבריסק, עלה בנחיצות לביתו ביום השישי ערב שבת קודש בעלות המנחה כשכולו מודאג וכאוב מאוד, מחמת מצבה החמור של אשתו החולנית ל"ע, שבשעות אחרונות הגיעה למצב של סכנת נפשות, ומצבה חמור ביותר.

כששמע הבריסקער רב את הצרה הקשה, הרהר כמה רגעים בחיפוש עצה טובה ונכונה בדבר. ולאחר מכן פנה אל האישי ואמר: הנה עתה בשעות אלו של טרם פרוש השבת את כנפיה, רצים יהודים לטבילה במקוה לכבוד שבת, זו היא שעת הכושר טובה עבורך!

גש נא אל המקוה הסמוך, המתן מחוץ למקוה על היהודים היוצאים בטהרת לבבם ונשמתם מן המקוה, ובקש מהם 'ברכה טובה' לרפואתה השלמה של זוגתך תחי', רפואת הנפש ורפואת הגוף. - בין כל אותם יהודים טובים העולים בטהרתם בתמימות בודאי ימצא אחד שיברך אותך מעומק הלב, וברכה כנה של יהודי טהור היוצאת מעומקא דליבא, בכוחה לפעול גדולות ונצורות!

שמעו האיש סבר וקיבל, הוא נעמד מחוץ למקוה ובכאב לב וצער קשה התחנן בפני היוצאים שיברכו את אשתו החולנית שזקוקה לישועה, ואכן ישראל קדושים נענו לבקשתו בחפץ לב, ונתנו את ברכתם. ועד מהרה זכו לראות בישיבת ה' עמהם, בזכותו של צדיק, היא קמה מחוליה וייסוריה, וחיתה עוד רבות בשנים בבריאות איתנה, לאורך ימים ושנים טובות.

טיב הלקח מוסר השייך לנו כעת, כשישראל קדושים מברכים איש את רעהו בשפע ברכות טוב ביום הקדוש דגן. לברך ולהתברך בכל לב ונפש, ואין איתנו יודע כמה יכולה ברכה טובה של חבר נאמן להמשיך ישועה של שנה טובה ומתוקה, ולהיחתם לחיים טובים בתוך כל ישראל, אמן.

בתהלים הזה
לא רק אומרים תהילים
אלא לומדים תהילים

ספר תהלים

ספר תהילים זה, היינו אוצר יקר מאוד ממשנתו של הגה"צ רבי גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א ובו מדורים מגוונים השווים לכל נפש אשר כל אחד ימצא בו אופת נפש, ללמוד התהילים וללמוד מהתהילים

טיב התהילות
 ביאור בשפה ברורה ונעימה על כל תיבה ופסוק

טיב הפוסד
 פירוק מוסר והדרבה בעבודת ה' לאורם של רבותינו המפרשים

טיב הפנינים
 אוצרות ופנינים דרך דרוש ורמז

על הברכה יעמדו

ניתן להנציח את העלון לשפחות, לברכה והצלחה או ליארצייט | התורמים להפצת העלון | לקבלת העלון במייל (דוא"ל) נא לשלוח למייל המצוי"ב

לע"י יעקב צבי בן ישראל	לע"י מרת הינדל בת משה ירמיהו ובלומה	יוסף בן טילה רחא לרפואה שלימה	האחים היקרים העומדים תמיד לימין רבינו הרב יהודה בן שרה שיינדל והרב שאול יחזקאל בן שרה שיינדל וכל משפחתם - להצלחה בכל העניינים	שרה שיינדל בת טילה רחא להצלחה בכל העניינים	לע"י מרת חיה סאסא בת לאה נלביע' יסיון תנצבה.	לע"י הבחור שמואל מאיר ז"ל בן יבלחטיא רבי ישראל יצחק נלביע' יח נסלו תנצבה.	גרפצ'יק סל: 02-5002321	קשת הרשת מיתוג יי"צ וקידום מכירות 02-6257948 info@keshet-hareshet.co.il	גל-19
------------------------	-------------------------------------	-------------------------------	---	--	--	---	------------------------	---	-------

מאוצרות הפרשה

וילך משה וידבר את הדברים (לא, א)

אומר רש"י לצאת ולבא בדברי תורה, מלמד שנסתמו ממנו מסורות ומעיינות החכמה. ויש לדקדק מה הטעם משה הלך ולא באו אליו כל ישראל, כמו שהיה תמיד כמו שכתוב ונועדו אליך כל העדה (במדבר י, ב-ג). וביותר קשה מנלן לרש"י שנסתמו ממנו מעיינות חכמה, שרש"י כותב מלמד וכו'. וי"ל, אומר היעב"ץ ע"פ מנחות ז. דאיתא שם שאבימי אמר שעי"כ שהוא טורח והולך הוא יזכה לזכור תלמודו. וא"כ הכל כמין חומר. הנה מדוע משה הלך? כי נסתמו ממנו מעיינות החכמה...

ואמר ביום ההוא הלא על כי אין אלקי בקרבי מצאוני הרעות האלה, ואנכי הסתר אסתיר פני ביום ההוא על כל הרעה אשר עשה (לא, יז-יח)

נמצאים אנו במרחק של ימים ספורים מיום הכיפורים, אשר כידוע בו חותם הקב"ה את דינו לשנה הבאה כולה, ומי מאיתנו אינו רוצה שהקב"ה יחתום את דינו לחיים טובים ולשלום?! מי אינו חפץ שה' ברחמיו יסיר מעליו כל נזק וצער?! ואם כן, במה הדבר תלוי? תשובה לכך מצאנו בדברי קודשו של מרן האור החיים הקדוש זיע"א בפרשת השבוע, פרשת וילך, וכך כתב: "ודע כי אין צרה ואין רעה בעולם שאינה כנגד עבירה... כי ה' יסד יסורים כנגד כל החטאים, כדרך שקבע שכר כנגד כל מעשה טוב!". כלומר, איך תיראה השנה הבאה? בעצם אין הדבר תלוי אלא באדם עצמו! כי כל מצווה או מעשה טוב שיעשה האדם, כבר קבע לו הקב"ה שכר טוב על כך; ומאידך – כל מעשה רע שיעשה האדם, יש כנגדו עונש! ואם כן, מה לנו כי נליץ על הקב"ה? שהרי אין הדבר תלוי אלא בנו ובמעשי ידינו! ועל כך אמר דוד המלך ע"ה בתהילים: ה' צלך על יד ימינך". כלומר, כשם שהצל של האדם נע וזו לפי תנועותיו, ואין לו לאדם להתלונן על תנועות הצל שלו, כי הדבר תלוי אך ורק בתנועותיו, כך ממש הקב"ה מביא על האדם שפע של טובה וברכה או חלילה ההיפך בהתאם למעשיו שלו! הבה נשתדל להרבות במצוות ובמעשים טובים ונזכה לשנה טובה ומבורכת!

ואנכי הסתר אסתיר פני ביום ההוא (לא, יח)

מדוע כפלה התורה "הסתר אסתיר"? באר הגאון מוילנא: כאשר פוקדת צרה את האדם, אם הוא מבין שצרה זו באה עליו בגזרת שמים, ומתוך כך ישוב אל ה' ויתחזק בתפלה לפניו – יושע. אך אם חלילה יחשב כי צרה זו באה אליו מדרך הטבע ולא בהשגחה, ומתוך כך ימנע מתשובה ותפלה, לא יוכל להמלט מהרעה. זוהי משמעותם של 'החטאים המעכבים את התשובה', שהחוטא בהם נענש בכך שהקדוש ברוך הוא מסתיר ממנו את הידיעה שהעונש בא אליו מידו יתברך, וממילא הוא תולה זאת בפגע הטבע ואינו שב בתשובה.

זהו שכלל הכתוב: "ואנכי הסתר" – אעלים מידיעתם כי הצרות באו עליהם, משום ש"אסתיר פני ביום ההוא". כיון שכך יתלו הם את רעתם בפגעי הטבע וימנעו מלשוב ולהתפלל, וממילא לא יושעו. (דברי אלה) והיה כי תמצאן אתו רעות רבות וצרות וענתה השירה הזאת לפני לעד כי לא תשכח מפי זרעו (לא, כא)

במסכת חגיגה (ה.) מובא: שכשהיה רבי יוחנן מגיע לפסוק זה היה בוכה ואומר: עבד שרבו ממציא לו רעות וצרות, [האם] תקנה יש לו [לעבד]? ויש להבין, הלא בפרשת כי תבא נכתבו צ"ח קללות קשות ביותר, ומדוע לא בכה עד שהגיע לפסוק זה?

פרש רבי יעקב יהושע פרומן מלודז: בתחלת הענין (לא, טז) נאמר: "וקם העם הזה וזנה", ופרש 'בעל הטורים': "תגין' על הקו"ף – לומר שימאסו בק' ברכות". מדבריו משמע שעד כה הגנה על ישראל זכות מאה הברכות, וכפי שכתב הרוקח (סי' שכ) שמצות 'מאה ברכות' נועדה להציל את ישראל ממאה קללות; תשעים ושמונה הכתובות בפרשת כי תבא, ושתיים נוספות שנרמזו בפסוק "גם כל חלי וכל מכה". אולם עתה, לאחר שמאסו במאה הברכות בכה רבי יוחנן על כך ששוב לא תהיה להם זכות שתגן עליהם. (נחלת יעקב יהושע, הובא בגליון וכל מאמינים) "שתשים דמעוטינו בנאדך להיות"

בכל ערב יוה"כ, נוהגים היו בני בית של רבי יעקב ישראל, מגיד מישרים דקרמניץ, לבוא לבית אביהם הרב כדי להתברך מפיו. פעם שכחה אחת מבנותיו הנשואות לבוא להתברך, ומשךך - מיהרה ללכת לפתח בית הכנסת, כדי לפגוש שם את אביה ולקבל את ברכתו. פגש אותה אביה הצדיק בחצר בית הכנסת כשהיא בוכה, וילדה הקט בורעותיה, אשר גם הוא בוכה בכי רב... שאל הסב את הילד לפשר בכיו, והילד השיב: כיון שאני רואה את אמי בוכה, גם אני בוכה... תשובה זו חדרה לעומק נפשו של רבי יעקב, וזעזעה אותו. נכנס רבי יעקב לביה"כ, עלה לפני ארון הקודש, וסיפר לקהל בבכיה את דברי התינוק. וכה אמר: אם הילד הקטן, שראה רק פעם אחת את אמו בוכה, בכה גם הוא, אנו, שיודעים כי השכינה בוכה על גלות עמ"י וצרותיו, כמו שכתוב "במסתרים תבכה נפשי", ואמרו בגמ' (ברכות ג.) בת קול מנהמת כיונה ואומרת: 'אוי להם לבנים שבעוונותיהם החרבתי את ביתך, שרפתי... את היכלי, והגליתים לבין האומות, על אחת כמה וכמה שעלינו למרר בככי ולהוריד כנחל דמעה על צער השכינה הקדושה! כל הקהל שהיה בבית הכנסת, התעורר בבכיה גדולה למשמע דברי הרב הקדוש. והעיד ה"חווה" מלובלין זצ"ל, שבשעה זו נעשה רעש גדול בשמים, מכח התשובה וההתעוררות של המתפללים בעת דרשת הרב... (ספר השמים).

הכדור האחרון - ישנם יהודים שלקראת תפילת 'נעילה' נכנסים לרפיון מעבודת היום. רבי לייב חסמן זצ"ל הביא על כך משל נפלא: משל לאדם שהסתובב בעיר עם נשק, שמא ייתקל בחיות רעות. בעודו מהלך ראה במרחק מה דב המתקרב אליו. מייד כיוון את נשקו כלפי הדוב, אך לרוע מזלו כל הכדורים החטיאו את המטרה. שוב הרים האיש את נשקו וירה, והפעם רק כדור אחד פגע בבטנו של הדוב הזועם. בעודו פצוע, החל הדוב להתקרב אליו יותר. וכידוע, דב פצוע הוא מסוכן ביותר... הדוב הפצוע החל שועט לעברו במהירות, האיש הסתכל במחסנית הכדורים וגילה לחרדתו כי נותר לו כדור אחד בלבד... עתה הבין כי חייב הוא לפגוע בראש הדוב ולהורגו, אחרת הוא יהיה לטרף בפי הדוב. חיל ורעדה אחזו בו, הוא ידע היטב כי באם יחטיא את המטרה - לא תהיה הזדמנות נוספת. אם הפעם הפגיעה לא תהיה מדויקת - זה סופו. לאחר כל עבודת היום - אמר המשגיח זצ"ל - נותר לאדם באמתחתו רק כדור אחד, תפילת נעילה, אל לו ח"ו להחטיא הכדור האחרון, שכן לא יהיה אחריו כדור נוסף!.

כתוב בחז"ל, דרשו ה' בהמצאו אלו עשרה ימים שבין ר"ה ליוה"כ. ישנו סיפור ידוע על רבי יצחק טוביה וויס זצ"ל גאב"ד העדה החרדית: שנת תרצ"ט, ימים אחדים לפני פרוץ מלחמת העולם השנייה, כל הדרכים כבר בחזקת סכנה ובלבול, כולם מחפשים דרכי מילוט להציל נפשיותם, באחד מהימים הטורפים הללו, התפשטה בשורת הצלה כאש בשדה. אורגנה רכבת הצלה לילדים!!! רכבת המיועדת לאלף ילדים בלבד, שתשמש עבורם כמצילת חיים, אלו שיזכו לעלות עליה, יגיעו לאנגליה, שם תיקח עליהם חסות הממלכה האנגלית. הבשורה המרנינה הביאה את כל ההורים לרוץ ולתור, ולעשות כל טצדקי להשגת אישור עליה על רכבת זו, לוודא שבנם יהיה אחד מאותם אלף. גם ר' שלמה וייס, אביו של הילד יצחק טוביה, ניסה בכל דרך להביא הצלה לילדי ביתו, ואכן הצליח בס"ד. למחרת נפרד הילד מהוריו כילד בגיל י"ב, לפני בר המצווה, בדמעה ובתפילה. לפני שעלה לרכבת נתן לו אביו ר' שלמה הי"ד מתנת פרידה: סידור תפילה בו כתב לבנו 'אחוז עצמך בה' בכל עת ובכל מקום'. בכך זכה אותו נער יצחק טוביה, להיות אוד מוצל מאש יחיד מכל העיירה כולה הי"ד. הרכבת הגיע לאנגליה, שם פונו הילדים למחנה בסמיכות לונדון הבירה. הילד יצחק טוביה הפך בה לדמות נערצת שהפיחה חיי רוח בשיחות חיזוק לחבריו, אודים מוצלים מעמק הבכא, תושבי המחנה. שנה לאחר מכן, שנת ת"ש, ובתוך המחנה מורגשת תכונה רבה. הילדים המיוותמים מצפים לאורח רם מעלה. הלוא הוא מלך אנגליה בכבודו ובעצמו שעומד להגיע לבקר את הילדים, שאותם הציל, ביום המיועד יצאו כל הילדים לשדה על אם הדרך, לפתע, בלא הודעה מוקדמת, פרץ נער אחר מן השורה ורץ קדימה היישר לעבר מרכבת המלך. החיילים מיהרו להרחיקו, אך המלך עצר בעדם, הורה לעצור את המרכבה, לקרוא לילד ולשמוע מה בפיו. בעיניים בוהקות קד הילד קידה ופתח ואמר לפני המלך: אדוני המלך! כמה אסיר תודה אני לפניך, על חסדך הגדול שעשית עמנו, כאן פרץ הילד בבכייה, וכשכולו תחינה המשיך ואמר: "אבל אדוני המלך! שמחתי אינה שלימה בהעלותי על ליבי את הגעגועים להורי היקרים, שנשארו מאחור בתוך הגיהנום הנוראי, שם בין חיות הטרף! נפשי יוצאת מדאגה עליהם, מי יודע מה עלה או יעלה בגורלם...? לו רק היית מציל גם אותם, כי אז היתה שמחתי שלימה!". המלך, הלא מלך הוא, ולא ענה כלום. רק שאל לשמו ומשהשיב הנער, נופף לו המלך לשלום. כעבור שבועיים ימים הופיעו בשערי המחנה אביו ואמו של אותו ילד, מלווים בגדוד מלכותי, חיבקו את בנם החכם... הבן האמיץ שעל ידו באה הצלתם ותשועתם, הצלת חייהם. מיותר לתאר את דמעות שאר הילדים שלא חדלו מלהתחרט, אילו השכילו גם הם לבקש בעת שהמלך היה בשדה. אוי. לו רק השכילו... הכל היה נראה אחרת.

נתאר לעצמינו שהילד היה רק שולח למלך מכתב, ומבקש שיציל את ההורים שלו, מה היה קורה, אולי הוא היה קורא את המכתב, אבל לא יותר מזה, אז מה קרה כאן, והתשובה היא שהוא הצליח לבקש מהמלך כשהוא היה לרגלי המלך, כשהמלך היה ממש לידו, והוא ידע לנצל את ההזדמנות.

ככה אנחנו צריכים להרגיש בעשרת ימי תשובה, המלך כאן, לידינו, אפשר לבקש הכל, וכשהמלך נמצא לידינו הוא שומע, אסור להחמיץ את ההזדמנות, כי עכשיו זה הזמן.

פינת ההלכה

בניית סוכות בחצר משותפת שאין מספיק מקום לכולם

שאלה: בית משותף שלנו מתאים למספר מוגבל של סוכות בחצר המשותפת. אנחנו וכן דיירים אחרים מתגוררים בבניין כבר שנים רבות. בעבר היו גם דיירים לא דתיים בבניין. זה הקל על מיקום הסוכות. לאחרונה דירה של לא דתיים נמכרה לשכן חדש דתי. בשנה הקודמת הוא אמנם בנה את סוכתו בחצר, אבל במקום לא נוח, שהוא פחות טוב מכל המיקומים של השכנים האחרים. הוא מנסה לטעון שמגיע לו שוויון כמו כל הדיירים, לכן אם ועד הבית לא ימצא לו פתרון לשביעות רצונו, הוא יבקש רוטציה במיקום הסוכות. אנחנו השכנים הותיקים, טוענים לחזקה. מה עוד שחלק מן הסוכות שלנו מותאמות למיקום שהורגלנו בו. מי צודק? **תשובה:** אין חזקה לסוכה שנבנית בחצר השותפים - אפילו אם מוחזק במקום שנים רבות אין לו חזקה. ולכן הדייר החדש שהגיע יכול לדרוש רוטציה עם השכנים, או שיסדרו לו מקום נוח לבנות סוכה. מקורות: **אין חזקה על בניית סוכה** אומרת המשנה (ב"ב מב, א) ששותפים אין להם חזקה זה על זה. ולכן שותף שמשתמש שימוש קבוע ברכוש המשותף, אם השימוש הוא סביר ולא מקפידים על סוג שימוש כזה, אין למשתמש חזקה בחצר השותפים. לכן בניית סוכה ברכוש משותף אין על זה חזקה, וגם אם החזיק לבנות שנים רבות באותו מקום יכול אחד השכנים לדרוש חלוקה הוגנת ולדרוש לבנות במקום שבנה כבר כמה שנים. **שכן שבנה פרגולה או גדר ברכוש המשותף** הרמ"א בהגהת השו"ע סו"ס קמ פסק ששותף שהשתמש בשימוש שמקפידים עליו יש עליו חזקה. וז"ל: "היה לו חלק בחצר בשותפות, אם הוא מקום שדרכן להקפיד בזה, או שעשו שאר דברים שדרך להקפיד עליו ולא הקפידו עליו, הוי חזקה למה שהחזיק". וכתב הסמ"ע (ס"ק כב) שני דינים. א. שותף שהחזיק בשימוש מסוים אינו צריך לטעון שקנה זאת משאר השותפים, אלא בעצם ששתקו לו על השתמשותו הרי זה ראה שמחלו לו על כך וזכה בחזקה ע"י מחילה זו. ב. בחזקה זו אין צורך בהחזקה ג' שנים אלא כיון שהוא דבר שמקפידים עליו ושתקו, זכה בחזקה מיד. ודין זה הוא לכו"ע, ואפילו לדעת הפוסקים הסוברים שחזקה בחצר חברו תהיה רק אחר ג' שנים, אבל בחצר השותפים תהיה החזקה מיד. ולפ"ז שכן שבנה גדר ברכוש המשותף, או בנה פרגולה בצורה שנהוג להקפיד, ושתקו השכנים ולא מחו, יש לאותו שכן חזקה בחצר. **צורת חלוקת רוטציה** במקרים שאין חזקה ואחד השכנים דורש רוטציה עם השכן שבונה בחצר המשותפת, לא יכול לטעון שכיון שאתה בנית סוכה כמה שנים, הרי הזכות שלי לבנות כמה שנים כנגד השנים שאתה בנית. ולא מתחשבים בשנים שבנה האחד, אלא מכאן והילך עושים רוטציה. וכדברי הרמ"א בשו"ע סימן קעא סעיף ח: "לא חלקו, והשתמש בו אחד מן השותפין כמה שנים, לא יוכל אחר כך האחר לומר: אשתמש ג"כ זמן שנשתמשת, דכל זמן שלא חלקו כל אחד בשלו הוא משתמש". (בית ההוראה המרכזי דין)

חידה שבועית

מי האלו אקלפי באשמי?

תשובה על חידה פר"ש: בשעת רוגו (כט, יט וברש"י). תשובה על חידה: לוח שנה.

מזל טוב

מרכז העיר: משפחת ליס להולדת הבת

גני הדר-עמישב: משפחת גליק להולדת הבן משפחות פולק – כהנוביץ להולדת הבת הנכדה

פתרונות לחידות והודעות לשמחות ניתן לשלוח עד יום שני בפקס: 037608833 או למייל a7608833@gmail.com

היחידה לתרבות חרדית
מינהל שירותי קהילה

לע"ג ר' יצחק זאב הלוי ז"ל
בן ר' אליעזר שלום הלוי ז"ל
לע"ג מרת לאה אלטע הדס ע"ה
בת ר' יעקב הלוי הי"ד

המאמר **שבת אורה**

אזהרה המורה! העלון מיועד אך ורק לרציניים שיודעים את השיבות התפילה, ובשעת התפילה לא מועינים בעלון ובשאר דברים. גלילוי נשמת ר' דב בן ר' מאיר יוסף ז"ל

וילך

בהשקפה ראשונה

פרשה ופירושה

מאמרי השקפה. מוסר והנהגות

לקט פירושים על פרשת השבוע

מספר אחד התלמידים, של רבי אליהו לופיאן זצ"ל, באחד השיחות דיבר רבי אליהו, על כך שכל אחד חייב לעשות חשבון נפש על העוונות שנכשל בהם. לתועלת הענין ביקשה הציע לרשומם בפנקס. כך ידע החוטא לשוב בתשובה שלימה על חטאיו. הרישום עלי-ספר גם יסייע ביד החוטא להזהר מהם להבא. אולם - הוסיף - את העוונות אין לכתוב במפורש ובפרוטרוט אלא רק ברמזיה, כדי שאם ייתקל מאן-דוהו בפנקס, לא יבין. כהמחשה, הוציא רבי אליהו, מכיסו פנקס קטן. הפנקס היה בלוי, ודפיו המצהיבים העידו שאכן הפנקס עתיק יומין. בפנקס זה - אמר - רשמתי את כל חטאי מאז שנעשיתי בר-מצוה. (ר' אליהו)

הקהל את העם האנשים והנשים והטף וגו' וברש"י האנשים. ללמוד: והנשים. לשמוע: והטף. למה בא, לתת שכר למביאים. ידוע הטעם שמביאים את הטף, כדי שאזניהם יקלטו דברי תורה, ועיניהם יראו, ואף על פי שאין הם מבינים, יש לכך השפעה, כפי שמסופר בירושלמי (יבמות פ"א, ה"ו) על אמו של רבי יהושע בן חנניא, שהביאה את עריסתו לבית המדרש כדי שאזניו יקלטו דברי תורה. בענין זה, מספרים, שתקופה קצרה לאחר השואה. הרב מפונבין זצ"ל הלך להציל ילדים יהודים מהמגורים, ילדים שהוריהם הפקידים בשנות הזעם במגור כדי שינצלו ממות בידי הגרמנים ימ"ש. באחד המקרים פנה הרב מפונבין זצ"ל לראש המגור בבקשה שיחזיר לו את הילדים הנמצאים במקום. כדי להחזירם לאמונתם ולכור מחצבתם. ענהו הכומר בתמימות מעושה: כאן לא נמצאים ילדים יהודים כלל, כולם פה הם נוצרים, ומה גם שאין לך כל הוכחה שיש כאן יהודים ועל סמך מה אתה בא לבקש אותם. אמר לו הרב מפונבין: אני אוכיח לך, אבל רק בבקשה קטנה לי אליך, אנא הרשה לי להיכנס בערב לאחר שתסתיים ארוחת ערב וההכנה לשינה, נענה הכומר לבקשתו והכניסו בשעה המיועדת. הילדים כבר שכבו במיטותיהם, פתח הרב מפונבין וצעק בקול רם "שמע ישראל"... והנה החלו קריאות מכל הצדדים "מאמע מאמע" (אמא אמא)... הגיב הרב ואמר: הנה ההוכחה שלי ואין לך הוכחה מוצקה מזו. הילדים שמעו "קריאת שמע" לפני השינה, ומיד נזכרו באמנם... כאשר מלמדים ילד קטן דברי תורה, אף שאינו מבינם אזניו קולטות, ונשאר במוחו רושם לעולם. וזהו פירוש הפסוק "הקהל את העם אנשים נשים וטף למען ישמעו ויראו ולמען ילמדו ויראו את ה'". אם הטף ישמעו אפילו לא יבינו, ילמדו ליראה את ה', וזהו כוונת חז"ל "ליתן שכר למביאייהם" כפי ששבחו את אמו של רבי יהושע. (אחלה אברהם)

ביום הכיפורים האחרון לחייו, אחרי תפילת נעילה, ירד לביתו, רבי יהודה לייב חסמן זצ"ל, מנהל רוחני בישיבת חברון. התענית החלישה אותו מאוד. "מנין" מבחורי הישיבה ירדו עמו. פניו הבהיקו, ושמתו היתה עצומה, על שובה להשלים את התענית. כאשר ישבו בחבורים, וחיוכו שיגע זמן תפילת ערבית, נענה ואמר הסבר נפלא, במעשה של יונה הנביא: אמר יונה, לאנשי האוניה - כך קראנו בהפסרת היום - "שאוני והטילוני אל הים". לכאורה אל "שאוני" מיותר לנמרי, מה הוסיף יונה בזה? וכי לא די באמרו "הטילוני אל הים" בלבד? אלא, ביקש, יונה הנביא, שיעקבו את הטלתו לים ככל האפשר, ואפילו כדי רגע קט, כמה שלוקח "שאוני". כי אין יקר בעולם יותר מחיי האדם. אפילו כאשר כבר נגזרה גזירת מיתה, גם אז כדאי מאוד להאריך את החיים בכל מה שאפשר. מי יודע כמה גדול ערך חיי האדם בשניות אחרונות שלו! סיים המשגיח: עלינו להבין ולהשכיל, שנשאר לנו קצת עוד רגע של קדושת יום הכיפורים - הבה, נאחז בה, אל המרגליות היקרה הזו ולא נאבדנה בלא דעת! (איד יחלי. חיים שיש בהם)

ועתה כתבו לכם את השירה הזאת ולמדה את בני ישראל אמר "החפץ חיים" זיע"א: מצוה זו של כתיבת ספר תורה, היא המצוה האחרונה בתורה. ובא הציור לאחר שנאמר בפסוק הקודם: "ואנכי הסתר אסתיר פני ביום ההוא", ללמדנו שאפילו בעת "הסתר פנים" גדול כוחה של התורה הקדושה, להגן ולהציל מכל צרה ויגון. כמו בדורנו אנו, דור של "הסתר פנים", מכל מקום התורה מפיצה את אורה, למען נרע את הדרך בה נלך, כמו שמשלו חז"ל (סוטה) על הפסוק "כי נר מצוה ותורה אור", שעל ידי אור התורה ננצל מן הפחים והבורות וכל המכשולות של חשכת הגלות. ומסיים החפץ חיים את דבריו ואומר: וביחוד בעת צרה ויגון כזה, שעם ישראל נמצא בתוכה, ש"מחוץ תשכל חרב ומחזרים אימה", עלינו להחזיק במעוז התורה ביותר, ולהאיד החשכה והעלטה שבאה בעקבות הסתר פנים שאין כמוהו. (שליל אורות)

שיחותיו של רבי אליהו לופיאן זצ"ל בימים הנוראים פלחו את הלבבות. כל שיחה היתה מלהיבה יותר מקודמתה. בהגיע ערב יום כיפור, לאחר ארבעים ימי עבודה רוחנית, הוא הצליח לרומם את התלמידים למדרגות עליונות של תשובה, עד שכל אחד הפך להיות אדם אחר לגמרי. תלמיד אחד תיאר את שיחת ליל יום כיפור, כדלקמן: רבי אליהו הפסיק לפתע את שיחתו וקורא לציבור השומעים לבטא בקול רם בקשה מלפני ה', שיעזור להם להתקרב אליו: "הבה נצעק אל השי"ת. שלא יהיה כאן אחד שירתע בגלל שמתביישו!" הפסוק שנבחה היה (תהילים נ"א, י"ב) "לב טהור ברא לי אלוקים ורוח נכון חדש בקרבינו" מיד שמעו רעש של המון. הכל ניסו לצעוק את המילים בכל כוחם, אבל לא הצליחו. מרוב התרגשות הם לא יכלו להשלים את הפסוק בצעקה גדולה. כולם פרצו בבכי סוער, והדמעות זלגו מהם ללא מעצור. לפני תפילת נעילה, בשעות האחרונות של יום-כיפור, נודעה עוצמה מיוחדת לשיחתו. אחרי שעות על שעות בנושא התשובה, הוא היה גומר כאילו אישית, כמו, "אין לי כח לעשות תשובה! אין לי חשק לשוב בתשובה! או "אינני רואי לעשות תשובה!... הבה נתחנן אל השי"ת, לחדש בי לב חדש... תגרום לי לשוב בתשובה! ואז הוא היה צועק את הפסוק "לב טהור... שהביע באותה עת את כל רחשי לבו. מיד כל הקהל היה שב ומצטרף אליו, כולם יחד וזעקים את מילות הפסוק עד כלות הנפש. ובכל זאת שמעו את קולו הארי מעל כולם. אחרי כן היה קורא עם הציבור פרק פ', בתהילים, וכשהגיע לפסוק ד': "אלוקים: השיבנו והאר פניך ונושעה", הוא היה מרים את קולו והקהל הצטרף בכוונה עצומה ובשגחה גדולה. כמו כן, פסוק ח': "אלוקים צבקות השיבנו והאר פניך ונושעה". וכן הלאה בפסוק ט"ז: "אלוקים צבקות: שוב נא הבט משמים וראה ופקוד גפן זאת". וכמו כן בסיומו בפסוק כ': "ה' אלקים צבקות: השיבנו האר פניך ונושעה". כשרבי אליהו סיים, השראתו הגיעה במלואה לכולם. תפילת נעילה נאמרה בכוונה עצומה ובמצב שבלי ספק היה בתשובה שלימה מלפני ה' יתברך. (ר' אליהו)

כי ידעתי את יצרו אשר הוא עשה היום בטרם אביאנו אל הארץ אשר נשבעתי: בדומה לכאן, אומר "החפץ חיים" (על התורה), נאמר גם בתהלים (ק) "כי הוא ידע יצרנו" יש בכך משום הכרה בגודל כחו של היצר הרע. מאידך גיסא, רואים אנו שהחכם מכל אדם מכנה את היצר בשם "מלך זקן וכסיל" (קהלת ד). אמנם אין כאן כל סתירה, שכן התואר "כסיל" לא ניתן ליצר הרע על שום היותו כסיל. המציאות מוכיחה שהוא עושה את מלאכתו בערמה ובחכמה, שהרי הוא מצליח ללכוד ברשתו אף את החכמים הגדולים ביותר ו"אין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא" (קהלת ז). מרוע בכל זאת נקרא היצר בשם "כסיל" אומר "החפץ חיים" ששם זה ניתן לו על שם מלאכתו, כשם שהעוסק במסחר נקרא "סוחר" ומי שמלאכתו בבנייה מכונה "בנאי", כך גם היצר נקרא "כסיל" משום שמלאכתו היא להכשיל את בני האדם בכסילות. [יש לציין שהדברים מפורשים בפירוש רש"י שם בשם המדרש: "וכסיל" - שמתעוה בדרך רעה". (ולשון המדרש, אות טו: ולמה קורא אותו כסיל - שהוא מלמד לאדם לדרך רעה) "החפץ חיים" לא חידש אלא את ההסבר שהוא נקרא על שם מלאכתו] (ילקוט לקח טוב)

סיפור מההפטרה

ועל הכל...

"פרפראות"

כך היה מתבטא, רבי שבתאי יודלביץ זצ"ל, בדרשה לקראת "ימים הנוראים" על אותם אנשים שאינם מתבוננים, לשוב בתשובה על העבירות שבידם: "עובר חודש אלול, סליחות, עובר ראש השנה, עובר עשרת ימי תשובה. ערב יום כיפור, בן אדם לוקח תרנגול לבן, עם כרבות, ואומר "זה כפרתי, זה חליפתי, זה תמורת, זה התרנגול יך למיתה, ואני אכנס לחיים טובים ארוכים ושלים", רבות! מה היה אם התרנגול, היה פותח את הפה, כמו אתונו של בלעם, ואומר לאותו אדם, תתביש לך, אני כפרתך? קמת לסליחות, שבוע, או חודש, אני קם כל יום קייץ, חורף, גשם, שלג, קור וחום. לשון הרע אני לא מדבר, לגנוב אני לא גונב, אני אהיה כפרתך? אולי אתה תהיה כפרתי? היה לאותו אדם בושה וכלימה. (מראה הגדות)

"ענין של טעם"

הטעם שמפסידים ביום הכיפורים, במנחה, בספר "יונה", כתב ה"אבודרהם": ללמד לבני העולם, שאין אדם יכול לברוח מפני השם, אם עבר עבירות, כמו שכתוב "אנה אלך מרוחק, ואנה מפניך אברח, אם אסק שמים שם אתה, ואציעה שאול הנך".

"מפי כתבם"

עלינו לדעת כי תרי"ג המצוות שהעניק לנו הבורא יתברך הם ששימאות ושלוש עשרה "שערים" שמהם נכנסים לתוך היכל אחד, ואחרי שנמצאים כבר בתוך ההיכל, הכל נראה אחרת. מי שזוכה בימים אלו לעשות תשובה אמיתית נשינו מדרכיו הקודמים וכו', ואפילו רק על דבר אחד, זוכה להיכנס למצב של "שובה ישראל עד ה' אלוקיך" (הושע יד, ב) - להגיע עד לפני כסא הכבוד! או אז מובטחת לו סייעתא דשמיא עצומה לשינוי בכל שטחי החיים. אשרי מי שזוכה לכך! ענין זה רואים אנו פעמים רבות אצל בעלי תשובה. אחד מגדולי מחזירי התשובה שבדור סיפר שהגיע למקום מסויים בו הוא היה אמור למסור דרשה לפני ציבור, ובסופו של דבר הגיע לדרשה רק יהודי אחד - רחוק מקיום תורה ומצוות. כשראהו אותו רב, אמר לו: "בוא ואלמדך הלכה אחת: נטילת ידים בבוקר בעת הקימה מהשנה". וכך עמד ופירט לו את אופן הנטילה על פי ההלכה: לוקח את הספל ביד ימין, מעבירו ליד שמאל ומתחיל לטויל את יד ימין... אחרי שש שנים הודמן הרב לאותו מקום, והנה רואה הוא למולו יהודי נכבד. שאל אותו היהודי: "האם כבוד הרב מכיבדני?" "לא" ענה הרב. "אני הוא היהודי שלפני שש שנים לימדת אותו הלכות נטילת ידים בבוקר!" כשראה שהרב נזכר בענין, הוסיף אותו יהודי ואמר: "השינוי היה איטי, לא ביום אחד. אולם כיום ב"ה כבר מוסר אני שיעור יומי קבוע בגמרא!" אותו יהודי זכה להיכנס פנימה דרך שער אחד של קדושה, וכך, לאט לאט, צעד אחר צעד, התקרב אל האמת. יהודי שבעמקות ובעקשנות עובר על ענין מסויים עד שממש כובש את הדבר, הוא כביכול עובר דרך שער לכסא הכבוד. רבי ישראל סלנט זצ"ל היה אומר, שעל ידי עשיית תשובה על דבר אחד זוכה אדם למעין "יום כיפור", והרי ביום כיפור ישנה סייעתא דשמיא להמון דברים. זהו היופי המיוחד הטמון במצות התשובה. על כל יהודי, אפוא, בימים אלו לקיים את מצות התשובה. לתפוס נקודה מרכזית אחת ולעבוד עליה כפי יכולתו. זהו עיקר עניינם של ימים אלו - תשובה, תפילה וצדקה. ואכן בימים אלו מובטחת לאדם סייעתא דשמיא מיוחדת. (רבי שמשון פינקוס זצ"ל)

"מקום לשאלה"

שאלה: איך יתכן שדעת אדם אחד, תהיה עדיפה על דעתם של מאה בני אדם?

תשובה: לגבי יום כיפורים, בחולה שיש בו סכנה והחולה אומר שהוא צריך לאכול, שהוא מרגיש שללא אכילה, יכבד עליו חוליו, אפילו שמא רופאים ואומרים שלא צריך לאכול שומעים לחולה. (שריע - סימן תרי"ח ס"א, ובמשנה ברורה ס"ט)

שובה ישאל עד ה' אלוקיך כי כשלת בעונך; קחו עמכם דברים ושובו אל ה'. על בימת בית הכנסת הגדול בתל אביב, עלה רבי בנימין שקוביץקי זצ"ל, שנודע בשם "המגיד ממינסק" פתח בדרשתו ואמר: רבותי! בדרכי לבית הכנסת פנשתי ילד קטן, ממרר בבכי. איך קוראים לך ילד? שאלתי. ישראליק? ענה לי הילד! ומרוע אתה בוכה? איברתי את אבא שלי ואינני מוצאו! ניסיתי להרגיעו והצעתי לו: אולי נצא יחדיו אל הרחובות הסמוכים ונחפשנו? השיב לי הילד בקול בוכים: כבר חיפשתי אותו ולא מצאתיו. והיכן חיפשת אותו - באלו הרחובות היית? כבר הייתי בהיכל, בביאליק, באחד העם ובשנקין, ולא מצאתיו... אמרתי לו: אם כן בוא יחד עמי ונחפש אותו בבית הכנסת ובבית המדרש! אתם שומעים רבותי! - המשיך המגיד: "ישראליק" איבד את אבא שלו, הוא משך את ידו מתוך יד החמה של אבא, הוא ביקש לצעוד לבד ברחוב ההומה הנועש והרועש, הוא ביקש לחוש שהוא כבר 'גדול', שהוא כבר 'עצמאי', שיודע הוא ללכת לבד, שיודע הוא להסתדר לבד! הוא התבייש לתת יד לאבא כי הוא לא ילד קטן. ואז לפתע הוא ראה איזו 'אטרקציה' - איזה דבר חדש שבא לעולם, והוא ביקש להכירו, לבדוקו מקרוב... זה סיקרן אותו! וכך איבד את אביו ונשאר לבדו, תועה בהמולת הכרך הגדול. "אטרקציה", קוסם, מאחו עיניים, להטוטן! מיהו אותו תועה לאבד את דרכו, להשאירו תועה לברו? זהו השטן, זהו היצר הרע, זהו ה"ס"מ המסמא עיניהם של ילדים לבל ימצאו את אביהם! רבותי! המשיך המגיד ממינסק: לא רק "ישראליק הקטן" איבד את אבא שלו גם "ישראליק הגדול" איבד את האבא שלו... עינו הלכה שבי אחר "אטרקציות" חדשות, אחרי איזה חידוש,מאחו עיניים שבא לעולם, אחרי איזה רעיון המתימר להציל את העולם! והיכן הוא חיפש את אביו ב'הרצלי' ב'ביאליק'? ב'אחד העם'? אין זו דרכו של אביו, שם אין האבא נמצא! וככל שהוא חיפש את אבא במקומות כאלו, הוא רק התרחק יותר ויותר ממקום המצאו האמיתי של אביו... "ישראליק", ועק המגיד, הגיע הזמן שתחפש את אבא שלך בבית הכנסת או בבית המדרש הסמוך לו, שם! שם נמצא אבא שלך!!! "כי כשלת בעונך" - אי אפשר להתקיים בלי אבא! אדם צריך אבא, אדם צריך אמא, אדם צריך בית, אדם אינו יכול לחיות לבד! אבא יש רק אחד, ואמא יש רק אחת. אבא זה הקב"ה ואמא זו השכינה הקדושה, ורק בבית המדרש היהודי תוכל למוצאם! כי בכל המקומות שבהם חיפשת אותו לא תמצא אותם! שם תמשיך להיות יתום ללא מעודד וללא תומך. "ישראליק" איבד את 'אביו' בחוצות הכרך, הוא חיפש בין אלו שדחקו מליבותיהם של ישראל את 'האבא' שבשמים ומכרו תמורתו את ה'אדם', את הכוחי ועוצם ידי, הרי אותם משכילים הם אלו שהוציאו אותו מידיו של אבא שלו, והיאך הולך הוא לחפש ביניהם? וכי מה לכהן בבית הקברות? וכי שם יחפש את אביו, אצל אלו שמכרו לו את הגאווה המדומה המעורטלת, המנותקת מה' ומתורתו! הם שטיפחו אצלו את הכוחניות, את הלהטוטנים הגשמיים האנושיים! ישראליק שוב הבייתה! כשלת! הולך אתה מדחי אל דחי! הכישלון ניבט מכל שטחי החיים שלך, רוחנית, מוסרית, חברתית. אבא נמצא בבית! אבא מחכה לך! ידו פשוטה לקבל פניך, "אהבם נדבה" - הוא יגדוב לך אהבה! איפה הבית שלי? שואל "ישראליק", כה התרחק הוא עד כי שכח היכן נמצא ביתו! הבית שלך הוא בית הכנסת היהודי, בית המדרש היהודי, ארון הספרים היהודי! היכן שמצאו את מנוחתם, את שלותם, את תכלית חייהם, את תוכן חייהם, הרמב"ם, הרמב"ן, רש"י והרשב"א, רבי יהודה הלוי, האר"י הקדוש, הגר"א מוילנא, וכל אלפי רבבות גדולי האומה היהודית. שם תמצא גם אתה את מנוחתך, שם תמצא מענה לכל שאלותיך! מזור לכל תחלואיך, שם תמצא את אלוקיך - את האבא שלך! הכל איכזבו! הכל כשלו! לא נותרה לנו שום ברירה כי אם 'שובה ישראל עד ה' אלוקיך'! (באר יצחק)

מפתגמי אוריתא

פתגמים וציטוטים מהשנה ורעיונות בדרכה של תורה

האמת כבדה, על כן נושאה מעטים. (המאירי)

מי שאין לו יחוס עצמו, לא יועילנו יחוס אביו ואמו. (בן המלך)

הבונה על האמת והצדק, כבונה על הצול, והבונה על החול. (הרמב"ם)

נר לשולחן שבת

בין כסה לעשור

גליין 803 תשפ"ג

לע"ג רבי משה אשר קלוזנר ז"ל
ב"ד יוסף אלימלך ז"ל
נלב"ע ה' בתשרי תש"פ

ויהי אחר השמיטה:

אפשר לתפוס זכות עצומה - השמטת העבירות

כלל גדול אמרו חז"ל: עבירות שבין אדם לחברו אין יום הכיפורים מכפר עד שירצה את חברו.

חידוש הרב "מראה הגדול", הגאון רבי רפאל אשכנזי, רבה של איזמיר: נראה שמה שבעיני ריצוי חברו זה בשנים רגילות, אבל בשנת השמיטה, כיון שמקיים מצות השמיטה כתיקנה ומשמט חובות חברו, גם ה' לא ימנע טוב ממנו ומכפר לו גם עבירות שבין אדם לחברו בלי בקשת סליחה וריצוי - מידה כנגד מידה! (ח"א דרוש ו')

כתב ה"שדי חמד": אם כי לא מצאתי סתירה מפורשת לחידוש זה, מכל מקום אין דעתי העניה מסכמת לחלק בזה בין השנים. אלא נראה שבכל זמן ובכל שנה, אין יום הכיפורים מכפר בלא ריצוי בעבירות שבין אדם לחברו! (ח"ט מערכת יתה"כ פ' ב' י"ד)

הביא החיד"א: אמרו חז"ל אם אין אתם גוברים חובות ושטרות בשמיטה, גם אני לא אגבה עבירות שלכם!

פירשו חכמים, הקב"ה כביכול הינו בעל חוב שלנו עומד עלינו ושטרו בידו לגבות העבירות, וזו סגולה בשמיטה, מידה כנגד מידה שלא יגבה שטרו מעוונות. (נחל קדומים" פר' בהר)

"עשרת ימי תשובה, בינונים תלויים ועומדים".

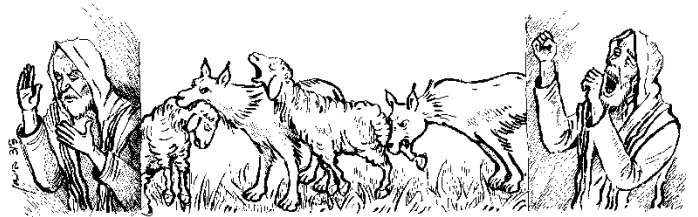
תלויים ועומדים ממש!

אחד מבני הישוב בו גדלתי נפצע במלחמת ההתשה, באחת ההפגזות המצריות על איזור התעלה. רסיסים רבים חדרו לגופו. אחרי מספר ניתוחים הוצאו כולם חוץ מאחד - רסיס שישב ממש על העורק הראשי של הלב, הרופאים לא יכלו, פחדו לגעת בו והחליטו להשאירו.

כל בני הקיבוץ ידעו על כך, האיש היה סמל ודוגמא ל"תלויים ועומדים"! אנו הילדים היינו מכנים אותו "ההוא עם הרסיס בלב..."

כך חי עשרות שנים, יום אחד הוא פתאום שבק חיים. לא מחלה, לא תאונה, לא ארוע מוחי, הרסיס פשוט זז!

(נר לשולחן שבת" מידידי הרה"ג א"ב שליט"א)

בבית הכנסת הגדול בקהילת אוסטררהא, בכל ימות השנה היה השמש מכריז קודם חזרת הש"ץ בתפילת שחרית: 'שתיקה יפה בשעת התפילה', חוץ מראש השנה ויום הכיפורים שאז צעקה יפה. (את המנהגים כתב הגאון האדר"ת - הובא בקובץ התורני "זכר לאברהם" ועיין ערוה"ש תקפ"ב י"ד)

בימי קדם, בימים הנוראים היה קול הבכיות וצעקות המתפללים בבתי הכנסת ובתי המדרש נורא ואיום. ואילו בדורנו התפילות נאמרות בהשקט ובטח כרגיל... מה זאת!?

יש לומר, משל לכבשה שהזאב תפסה. הנה אם תופס אותה ברגליה, הרי היא צווחת ופועה בקול גדול, אך אם הזאב תפס בצווארה, במקום שהנפש תלויה, הרי היא שותקת וגרונה ניחר. כן הדבר בענין שלנו, בימי קדם שהאמונה היתה חזקה אף אם נכשלו וחטאו ונתפסו בידי היצר היה זה רק בידיים או ברגלים, וזעקו עד שמים ורעשו סיפי בתי הכנסת בתפילה ובתחנונים, אך עתה... ה' ירחם עלינו ועל כל ישראל. (לב אליהו" שביבי לב)

מוחה של תפילה בעשרת ימי תשובה - כתב הרב "שתילי זיתים": שלש תפילות נשמעות. תפילת יחיד בדמעות בכל יום. תפילת יחיד בין ראש השנה ליום הכיפורים, ותפילת ציבור בכל יום. כל מי שבוכה בתפילתו, כוכבים ומזלות בוכים עימו ותפילתו נשמעת.

(צ' ל' כנה"ג בשם שט"ג)

הרי לנו, יחיד בין ראש השנה ליום הכיפורים, תפילתו נשמעת גם בלי שיבכה!

ימי תשרי נותנים ביד האדם כלים עצומים. אם בכל השנה אנו הולכים ברגלנו - בכוחות עצמנו. בחודש תשרי אנו מוצאים את עצמנו בתוך מטוס...

אם בכל השנה אנו עובדים בעשר אצבעותינו, בחודש תשרי אנו מקבלים "כלי עבודה" - שופר, י"ג מידות של רחמים שבכוחם להזיז את כסא הכבוד.

אלו ימים של עוצמה, אם רק נדע איך לעבוד - איך להפעיל את הכלים שניתנו בידינו, אפשר להגיע לפסגות עצומות - עד ראשו מגיע השמימה!

(שיחות הגאון רבי שמשון פינקוס ימים נוראים עמ' מ')

נשמו של הסבא מקלם אומרים משל:

אדם אחד לא הרגיש טוב והלך לרופא. הרופא חקר אותו על מצבו והחל לבודקו. כאשר הרופא התחיל להוציא מכשירים שונים ולערוך בדיקות נוספות, הוא הבין שכנראה מחלתו אינה פשוטה. אך כאשר בנוסף הרופא התקשר והזמין פרופ' מומחה בעל שם מעיר אחרת שיבוא לעזור לו, הבין שאם צריך להזמין רופא כה גדול שיבוא ממרחק, בהכרח שהוא לקה במחלה קשה ביותר.

הנמשל: בעת שניגשים ליום הדין, כל אחד יודע שיש לו מה לתקן ולא הכל כפי שצריך להיות. אולם כאשר מתבוננים באיזה אמצעים משתמש הקב"ה כדי לזכותנו בדין, מתחילים אנו להבין את מצבנו הקשה.

שלושים ימי אלול, ראש השנה, שופר, צדקה, סליחות, כפרות, יום כיפור. ולא זו בלבד, אלא הקב"ה בעצמו צריך לבוא כדי לעזור ברפואתנו: "דרשו ה' בהמצא" - אלו עשרה ימים שבין ראש השנה ליום הכיפורים" (ר"ה ית). בהכרח שמצבנו קשה מאד. (שם עמ' ע"א)

במשך ארבעים שנה הג"ר יצחק ליבוביץ היה בעל קורא בכולל פוניבז', ובימים נוראים שימש בעל תוקע.

קרה ובעל התפילה הקבוע לימים נוראים היה מסופק אם יוכל לשמש בתפקידו. הגבאי היה נתון בהתלבטות קשה, שהרי להזמין חזן אחר אינו יכול, שמא יבוא הקבוע, ולא להזמין בעל תפילה אחר גם אינו יכול, מחשש שישאר ללא בעל תפילה...

הגבאי שהכיר את רבי יצחק, מצא בו פתרון פשוט, יציע לו זאת. הוא הרי יתכונן כמו שצריך. הוא גם מתאים בקולו הערב ובצדקותו להיות חזן בציבור כה נכבד.

בני הבית סיפרו כי במשך ימים רבים הוא ישב עם קלטות והתכונן והתכונן... ובסוף הוא לא היה החזן...

סיפור זה חזר על עצמו מספר פעמים, שביקשווה להתכונן על הספק, והוא בכל פעם התכונן, אע"פ שבסופו של דבר לא הוא שניגש להיות שליח ציבור.

הוא לא רצה להיות "חזן", הוא רצה שלציבור יהיה הכי טוב ובשביל זה התכונן והתכונן. (עין הבאר" ערוה"ש עמ' שי"ח)

אחת הסליחות המרכזיות היא: "עננו ה' עננו, עננו אבינו עננו". מפני מה אנו כופלים "עננו"? כך היה אצל אליהו בהר הכרמל, שאמר "ענני שתדד אש מן השמים, וענני, שלא יאמרו מעשה כשפים". (ברכות:ו) העולם נוהגים לומר, שאין יודעים איזה "עננו" גדול יותר, הראשון או השני... איזה נס יותר גדול, ירידת האש על המזבח, או להוציא מליבם של ישראל שזה לא מעשה כשפים... עם שחונך שנים על עבודה זרה וכשפים, די באחד שיאמר שמה שעשה אליהו הוא כישוף, כדי שהכל ירד לטמיון.

יש להבין מדוע יהודי שמבקש סליחה, שמתפלל לשנה טובה יש לו לכפול "עננו", אין לו כישוף בבית... למה נקבע כך הנוסח? נסביר זאת על פי דברי הגמ' (ר"ה טז): "כל שנה שרשה בתחילתה מתעשרת בסופה". פירש רש"י שישראל עושין עצמן רשין בראש השנה לדבר תחנונים ותפילה - "תחנונים ידבר רש".

אחד הביאורים הידועים להסביר גמרא זו: כאשר עשיר מבקש בראש השנה על השנה הבאה, הוא אומר: 'אנא ה', תמשיך לי את השנה שהיתה, בעסקים שלי, את החיים הטובים שהיו לי'. הרי הוא לא חסר דבר. ואילו עני מבקש: 'הקב"ה תן לי דברים שלא היו לי בשנה הקודמת, כסף, פרנסה, חיים מאושרים'.

זה מה שכתוב בגמרא, יש לבקש כמו רש - אדם שיודע שצריך הכל מחדש ובלעדי זה אין לו כלום, מתחנן אפילו על חייו גופא. כך הוא בתפילת "עננו":

"עננו" הראשון אנו מבקשים 'בני, חי ומזוני, בריאות ושפע'. "עננו" השני אנו מבקשים כמו "רש-עני" - אנו אומרים לה: אנו מבינים את מצבנו, אין לנו כלום, לא חיים, לא פרנסה, ובזכות זה ה' ישפיע עלינו רוב טובה! ("נר" מפני ידידי הרה"ח א. קניג)

באמירת "כל נדרי" היה המנהג לאומרו ארבע פעמים, שלש להיתר הנדרים שעברו, והרביעית לכתלם להבא. (אדמת קודש"א י"ד י"ב)

העתק התקנות וההסכמות מהפנקס העתיק של קהילת פורטוגזים תוניס: סדרי הגורל של ספר כל נדרי:

בכל ראש חודש אלול יתקיים הגורל בנוכחות הדיינים על כל הספרים הכשרים הנמצאים בבית הכנסת, והספר אשר יעלה בגורל יהיה ספר "כל נדרי" של ליל כיפור. והספר הזה לא יונח לגורל בשנים שלאחר מכן, עד יתום הסיבוב על כלל הספרים.

אולם אם בא ס"ת חדש לבית הכנסת, הספר הזה הוא היוצא ל"כל נדרי" בלי גורל, ובשנה הבאה יושם עם הספרים בגורל.

כל ספר תורה שיעלה בגורל ל"כל נדרי" ירשם בפנקס הגזבר של בית הכנסת על מנת שיזכרו שהספר ההוא זכה, וכן כדי שלא יוכנס לגורל בשנים הבאות. (פנקס קהילת פורטוגזים תוניס)

איזה חסד עצום עשה עימנו הקב"ה שיש לנו מזגנים!

מפורסם היה הגאון רבי שמעון סופר בחומרותיו המופלגות!

כתב הגאון רבי שמעון סופר, רבה של ערלוי: הנה בליל "כל נדרי" על ידי קיבוץ העם, הנרות הרבים הדולקים בבית הכנסת, אכילת הסעודה המפסקת והתפילה עצמה, האנשים מזיעים הרבה, לפעמים יכולים לסחוט את הבגד מרוב זיעה...

יש לדון, האם יהיה מותר לשבת על הספסל, הרי על ידי זה סוחטים את הזיעה מהבגדים?

תשובה: הלכה היא, פסיק רישא שלא ניחא מותר בשבת ויו"ט. אכן באיסור סחיטה בזה יש לדון: אם הוא תולדת דישה, כאן כל הנוזלים הולכים לאיבוד. ואם הוא תולדת ליבון, הרי העולם נוהגים ללבוש לכבוד החג בגדים נקיים, אם כך אין פה איסור.

יש עוד צד להקל, שמחמת העמידה ביום כיפור הוא עייף ויגע וחלוש, ובפרט בשל טירדת היום והתפילה הארוכה יהיה צער גדול אם לא ישב לנוח. וכן מצינו בפוסקים, שמשום צער הקילו. אך יש להעיר, כי להקל במקום צער או משום כבוד הבריות זה רק בדיעבד, אבל אם הוא יודע מלכתחילה שיבוא לידי איסור, יש לפעול שלא יהא צריך להיתר זה. (שו"ת "התעוררות תשובה" ח"ב י"ב)

עם קיטל בליל "כל נדרי" לחדר ניתוח

סיפר ידידי הג"ר י.א. שטיגליץ: אבי מורי לקה בלבו בשלהי חורף שנת תשנ"ג, מצבו היה קשה ביותר, הרופאים לא נתנו לו סיכוי וקבעו כי הוא חייב השתלת לב. אלא שמורו ורבו, הגה"צ רבי ראובן יוסף גרשונוביץ התנגד שהוא יעשה השתלת לב.

הוא בירך אותו באומרו: "אתה עוד תערוך את ליל הסדר!" הוסיף וציווה עליו כי מעתה במשך כל השבוע הוא יהיה בישיבה, ישקיע כל כולו בלימוד התלמידים ורק בשבת יחזור לביתו. כך עברו עליו שנתיים של נס בריאותי.

אלא שלאחר פטירתו של הרב גרשונוביץ בניסן תשנ"ה מצבו שוב התדרדר. באתי לפני מרן שר התורה בבקשת עצה וברכה. הצגתי לפניו את מצבו של אבי ואת מה שאמר הרב גרשונוביץ.

רבי חיים קניבסקי השיב, על פי דברי הספרי, שהצדיק בחייו יכול להגן על תלמידו, (מחלוקת בספרי, פר' עקב עיי"ש) אבל עתה אחרי הסתלקותו צריך הוא לנסוע לחו"ל להשתלה, אפילו ביום הכיפורים!!! והוסיף ברכה מעומק הלב לרפואה שלימה.

אבי נסע במוצאי צום גדליה לחו"ל. התחזית היתה שזה יקח חצי שנה עד שימצאו לב חדש. נגד כל התחזיות, בליל יום הכיפורים באו לקחת את אבי ישירות לבית החולים, עם הקיטל.

מי שעשתה את הניתוח היתה רופאה בכירה בבית החולים. לפני ההשתלה היא אמרה שהיא נוהגת לתת לפצינט את ידה ללחיצה, להרגיש אותו... נענה אבי ואמר "את היד שלי אני נותן, אבל את הלב אתן..."

כאשר סיפרו זאת לרבי חיים הגיב וברך: "לב טהור ברא לי אלוקים"... בחסדי שמים ההשתלה הצליחה, אבי חי עד תשע"ב!

אנקדוטה: שלש שנים אחרי הניתוח, אותה רופאה הוזמנה לכנס קרדיולוגים בארץ. בהרצאתה סיפרה בהתרגשות על רבא"י אחד מארץ ישראל שלא לחץ את ידה וציינה בהתלהבות את דבריו! ("נר לשולחן שבת" - את הלב שהוציא, הורה רבינו לקבור בבית העלמין היהודי שם)

יום הכיפורים - יום החתימה, הסליחה והכפרה.

רבים שואלים איזו קבלה לקחת על עצמם ביום הקדוש הזה. קבלה שתשנה אותם, תעשה אותם טובים יותר, מחוברים יותר.

מעט מזמנותה של המחנכת הצדקנית - מרת חנה גיאת ע"ה, ממנה נוכל ללמוד ולקבל נקודות של חיזוק באמונה ובשמחה.

מרת חנה גיאת השיבה את נשמתה ליצירה בו' אלול תשפ"א, לאחר שש שנים מייסרות של התמודדות עם מחלת הסרטן.

למרות הסבל הרב שעברה, החיוך לא מש מעל פניה מעולם. היא הרגישה וידעה בוודאות גמורה שכל מה שעובר עליה הוא מאת אבא שאוהב אותה.

בבית החולים בו הייתה מטופלת היו קוראים לה "הזמרת"! כי אכן כך הייתה. על כל דבר ודבר היתה אומרת "תודה לך השם" ו"מזמור לתודה" היה שגור בפיה!

באחד השבועות האחרונים לחייה, המדדים שלה ירדו. היה צורך להזמין אמבולנס, היה נראה שזה הסוף. כאשר מד"א הגיעו, שאלו שאלות כמקובל וביקשו לפנות אותה ל"מעייני הישועה".

באותו רגע הגיע עוד צוות ששאלו שאלות נוספות. אחת השאלות היתה: "האם יש תרופות שהיא אלרגית אליהם?" בעלה ענה: "לא". ואחרי דקה הוסיף: "שכחתי לומר לכם שהיא אלרגית לעצבות..."

למחרת בבוקר כתבה אחת הבנות מכתב לאביה: "אבא היקר, תודה רבה לך ולאמא על כל השנים של אמונה ושמחה, זה עוזר לנו מאד.

אבא, כאשר מד"א הגיעו, זה היה זמן לחוץ ומפחיד, המצב של אמא היה לא פשוט בכלל. ועדיין-אתה אומר בבדיחות שהיא אלרגית לעצבות, אתה לא יודע מה זה עשה לי! תודה רבה אבא, אני אזכור את זה לנצח".

כל מה שקורה זה מאת ה', וכל מה שה' עושה זה הכי טוב, גם אם אנחנו לא מבינים!" זו היתה משנת חייה על אף יסוריה.

ניתן לתרום ליתומי משפחת גיאת ע"י קופת העיר ונדרים פלוס קרן 5276

פניני הפרשה

וילך

עלון מס' 1157

שנה כ"ג התשפ"ג

יו"ל ע"י הקרן לזיכוי הרבים. נייד: 052-7654216
כתובת: רח' הרב רוזובסקי 14/13 אשדוד. דוא"ל: 7654216@gmail.com

נפלאות מתורתך

ועתה כתבו לכם את השירה הזאת ולמדה את בני ישראל שימה בפייהם – הז"ל עמדו על המלים "שימה בפייהם": הרי אם כבר לומדים תורה, ודאי שהתורה נמצאת בפי לומדיה ומהו "שימה בפייהם"? והדבר מבואר על פי מה שאומר המדרש בשיר השירים שאין אדם יכול להורות הלכה מתוך דברי תורה, מפני שהיא סתומה וכולה סימנים, כמו שנאמר "ולמדה וגו' שימה בפייהם". ולכן נאמר "כי טובים דודיך מייזן" – טובים דברי דודים מיינה של תורה, כי רק מתוך דברי חכמים אדם מורה כראוי, על ידי שלומד פירוש דברי התורה. ובספר "משנת רבי אהרן" לרבי אהרן קוטלר זצ"ל מבאר שהתורה היא כמו מפה של הארץ. אי אפשר לצייר את גודל העולם כולו על גליון נייר, ואפילו לא רחוב אחד. אלא שהמקומות הופכים במפה לסימנים – עיר קטנה מסומנת בנקודה קטנה וארץ גדולה מסומנת בנקודה גדולה וכו'. כך כל התורה רחבה היא מני ים, וכל מה שכתוב בה הם סימנים שצריך אדם היודע לפענחם. ולכן ניתנה התורה שבעל פה, והבנת התורה נמסרה לחכמי הדור. ומנפלאות התורה, אע"פ שכולה סימנים ובכל תג יש רמזים גדולים, בכל זאת יש בה משמעות בפשט, עד כדי כך שאפשר להסבירה לילדים רכים ביותר ויבינו לפי פשוטו של מקרא. ולכן נאמר למשה רבנו שחויז ממה שילמד את בני ישראל, צריך גם ללמדם את הסימנים ומשמעותם.

*

מסופר על הגאון ר' אהרן קוטלר זצ"ל, שכאשר היה עדיין בליטא, התאפשר לו להימלט מידי הנאצים, אך שררה אצלו התלבטות גדולה מאוד: האם להיענות למכתביו של הגאון ר' משה פינשטיין זצ"ל שהפציר בו להגיע לארה"ב ולהצטרף אליו "להפרחת שממות המדבר הרוחני האמריקני", או לעלות לארץ ישראל ולהצטרף אל העולם הרוחני המתפתח. הצדדים היו שווים ולא היתה בידו החלטה ברורה. הוא הטיל את גורל הגר"א, ולפניו הופיע הפסוק: "ויאמר ה' אל אהרן לך לקראת משה המדברה" (שמות ד, כז). התשובה היתה ברורה. הגר"א פירש זאת כך: "ויאמר ה' אל אהרן" (רמז לשמו: אהרן קוטלר), "לך לקראת משה המדברה" (ידידו רבי משה פינשטיין, שהיה אז במעין מדבר – שכן ארה"ב היתה אז מאד ירודה מבחינה רוחנית). ואכן הרב קוטלר קיבל את הסימן, הגיע לארה"ב, ותוך זמן קצר הקים את הישיבה בעיר לייקווד בניו ג'רסי, מהישיבות הגדולות בעולם. והשפיע רבות על יהדות ארה"ב.

יחיד ומיוחד	עצה טובה
<p>יום כיפור היחיד שהתבטלה בו התענית כשחגג עם ישראל את חנוכת בית המקדש הראשון שבנה שלמה המלך, חלו שבעת ימי חנוכת המקדש בתשרי, ואחד מהם אף יצא ביום הכיפורים. בכל זאת, חגיגות חנוכת המקדש נמשכו כרגיל: הקרבנות הוקרבו והעם אכל ושתה (עיין מועד קטן ט' ע"א). ולמה באמת סברו שלמה המלך וחכמי הדור שאין צורך לצום באותה שנה? הסבירו המפרשים שמכח הקדושה הגדולה שהשיגו בחנוכת המקדש הגיעו למחילת עוונות גם בלא הצום.</p>	<p>קנית הדסים וערבות מוקדם? מומלץ שתשים אותם בקירור שלא יתייבשו. אם הערבה נראית חצי יבשה ניתן ל"החיותה" על ידי שמשרים אותה בגיגית מים למספר שעות. (הרב מנחם בורשטיין שליט"א).</p>

מגיד דבריו / פנינה מתורתו של הגאון רבי בוגיד סעדון זצ"ל

"אם בקשת לעשות צדקה, עשה אותה עם עמלי תורה, שעמלים בה הרבה, והיינו בני עניים שאין להם עסק אחר רק התורה, ועוסקים בה כראוי ועמלים בה כדי למצוא מזון לנפשם, שיהיו רבנים ודיינים ומלמדים תינוקות וכיו"ב לפרנס נפשם ובני ביתם" ("מגיד חדשות" ח"י דרוש י"ד).

ואנכי הסתר אסתיר וגו' ועתה כתבו לכם את השירה הזאת וגו' (ל"א י"ח-י"ט)

סמך הסתרה למצות כתיבת התורה, לרמוז למ"ש הג"ר נפתלי סופר זצ"ל בס' בית אפרים (דרוש ב' דף ד' ע"ב) וז"ל: ושמעתי שאדמו"ו הגאון מהרמ"ם (החתם סופר) זצ"ל כאשר היה מקיים מצות עשה "כתבו לכם" וכו', היה נותן ס"ת בבית המדרש בפתר וכו'. ע"ש. ושור"ר שכ"ה בס' נטעי גבריאאל הל' הכנסת ס"ת פי"ח ה"ב שנהגו כך כמה גדולים ומהם הצ"צ ועוד ע"ש. (הרה"ג ר' רחביה חרוק שליט"א).

נקודת חן / עובדיה חן

גדולה תשובה מאהבה

כדברים האלה כתב גם הגאון רבי יאשיהו פינטו (הרי"ף) זצ"ל (יומא פ"ו ע"א) שארבעה חילוקי כפרה המוזכרים בגמרא אינם אלא לשב מיראה, אבל השב מאהבה אינו זקוק לשום סיוע - לא ליום הכפורים לא ליסורין ולא למיתה, אלא בתשובה לבדה מתכפר הכל. וזהו שנאמר: "אני לדודי" - כשהתשובה מאהבה, כמשל האשה המתרפקת על דודה מתוך אהבה, אז "ודודי לי" - תכף ה' עמו, ואינו צריך להמתין ליסורין רח"ל או ליום הכיפורים.

*

הגאון רבי עזריה פיג'ו זצ"ל בספרו "בינה לעתים" כותב שרק כאשר עושה האדם תשובה מאהבה נחשבת תשובתו לתשובה שלימה, ועל כן אנו מבקשים "החזירנו בתשובה שלימה", שיעוררנו השי"ת לאהבתו כדי שנשיג את התשובה השלימה ואז יהיה זה "לפניך".

בדרך כלל כדי להגיע לתשובה מאהבה, יש לעבור דרך תשובה מיראה. הגאון רבי יוסף אלבו זצ"ל בספרו "העיקרים" (מאמר רביעי פרק כ"ד) מוצא זאת בפסוקים: "בְּצַר לָךְ וּמְצָאוֹךְ פֶּלַח הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וגו' וְשִׁבְתָּ עַד ה' אֱלֹהֶיךָ" (דברים ד, ל). המדובר פה בתשובה מיראה, שאינה התשובה המובחרת. אך מבטיח הכתוב, שאם נשוב ולו מיראה, יעזרנו הבורא יתברך לשוב אליו מאהבה: "וּמָלַח ה' אֱלֹהֶיךָ אֶת לְבָבְךָ... לְאַהֲבָה אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ".

*

כשעושים תשובה מאהבה, זוכים לישועה מושלמת. ובזה ביאר הגאון רבי לוי נחמני זצ"ל (הובא בספר "קול יהודה" עמ' מ"ח) מה שנאמר "רצון יראיו יעשה ואת שוועתם ישמע ויושיעם" (תהלים קמה, יט), היינו העושים תשובה מיראה זוכים שה' יושיעם מידי אויביהם, אך עדיין האויבים ישארו בעולם והסכנה מרחפת. ואילו העושים תשובה מאהבה, זוכים שהאויבים גם יושמדו והאיום יוסר כליל, כמו שכתוב בהמשך "שומר ה' את כל אוהביו ואת כל הרשעים ישמיד". והוסיף שלכן במלחמת המפרץ ה' שמע את תפלות ישראל והושיענו, אך האויב לא הושמד ועדיין ריחפה סכנה, כי עשו תשובה מיראה, ואילו היו עושים תשובה מאהבה היה האויב מושמד לגמרי.

ידועים דברי חכמינו שהעושה תשובה מאהבת ה' יתברך, לא די שנמחלים לו החטאים שעשה, אלא שכל העבירות שעשה במזיד הופכות למצוות (יומא פ"ו ע"ב). אם נתבונן, הרי זה הפלא ופלא, לדוגמא, אם אכל נבילות וטריפות, הופכות האכילות האלו להיות מצוה, ונחשב לו כאילו אכל בשר של קרבן פסח.

חידוש גדול יותר משמיענו רבנו האור החיים הקדוש (במדבר כא, ח) שהעובר עבירה בורא ויוצר "מזיק" שמביא עליו חולאים ויסורים, אך ברגע שהוא עושה תשובה מאהבה, אותו מזיק נהפך להיות הרופא שלו, וקטיגור נעשה סניגור.

ובזה מסביר האור החיים את ענין הנחשים שבאו להזיק ולהמית בעם ישראל על שדיברו נגד ה' ומשה רבנו. ומה היתה תקנתם? ציוה ה' למשה לעשות נחש מנחושת, וכל נשוח שיביט עליו יתרפא מהנשיכה ויחיה. רפואתם באה דוקא על ידי נחש, כדי ללמדם שאותו נחש שנוצר מחטאם ובא להענישם על עוונותם, הוא בעצמו נהפך להם לרפואה - אם יסתכלו בו בהתבוננות של תשובה פנימית מאהבה, וישעבדו לבם לאביהם שבשמים.

*

עוד מחדש האור החיים שמה שאמרו שעל עבירות חמורות של עריות או עבודה זרה, תשובה אינה מכפרת לבדה וצריך גם יסורים ומיתה, זהו רק כשעושים תשובה מיראה, אבל כשעושים תשובה מאהבה, אין צורך לכלום. תשובה מאהבה הופכת את העבירות למצוות, ועל מצוות כמובן לא מקבלים יסורים...

ובזה מפרש האור החיים את הפסוקים בפרשת ואתחנן (דברים ד, כט): "וְעַבְדְּתֶם שָׁם אֱלֹהִים מַעֲשֵׂה יְדֵי אָדָם וגו' וּבְקִשְׁתֶּם מִשָּׁם אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ וּמְצַאתֶם, כִּי תִדְרְשׁוּנוּ בְּכָל לְבָבְךָ וּבְכָל נַפְשְׁךָ". כלומר, למרות שתעבדו עבודה זרה, יספיק לכם "ובקששתם משם את ה' אלקיך ומצאת", דהיינו תשובה לבד אפילו בלי יסורים. ומדוע? "כי תדרשנו בכל לבבך ובכל נפשך" שאתה עושה תשובה מאהבה מכל הלב והנפש.

ויספרו לבניהם / ספור לשלחן השבת

“ספר תורה נפל!”

מגודל אהבת התורה של אותם יהודים שהיו עובדים לפרנסתם, ובכל זאת פינו מזמנם לעשות עמו חסד של אמת, והכל עשו בשמחה גדולה, כאשר לא ניכר בהם שום קושי.

בוקר אחד, הגיע רבי פראג'י כהרגלו אל ביתו של רבי חויתה כדי לקחתו למעיינות המרפא. משום מה, באותו יום המלווים הנוספים שרגילים לבוא עמו לא הגיעו. לבדו, לא יכול היה רבי פראג'י לקחת את הרב, והוא חכך בדעתו מה לעשות.

יצא לרחוב העיר, לחפש מאין יבוא עזרו, ומבטו נתקל בבית קפה יהודי סמוך. ללא השתהות מיותרת, נכנס לבית הקפה, נעמד במרכזו, והרעים בקול מבוהל: “ספר תורה נפל, ואין מי שירים אותו! חושו מהרה ובואו אחריי!”.

נבהלו היושבים למשמע הדבר, ויצאו בריצה להרים את ספר התורה שנפל... הובילם רבי פראג'י אחריו עד אשר מצאו עצמם בביתו של רבי חויתה. חיפשו בארבע פנות ולא מצאו ספר תורה על הארץ. מבטם נדד מן הרצפה אל רבי פראג'י בצפייה להסבר על קריאתו הבהולה.

הרים רבי פראג'י את קולו ואמר בנימת תוכחה: “מורנו רבי חויתה, חשוב לא פחות מספר תורה! אין היום מי שיקח אותו למעיינות המרפא, וספר תורה שרוי בצער...”. תיכף ומיד נענו האנשים במקום וסייעו לרב להגיע למעיינות המרפא.

בשנת התש”ה, התגברה על מרן הגאון רבי רחמים חי חויתה הכהן זצ”ל מחלת הרומיטיזם שממנה סבל, ובשל כך הלך לדרוש ברופאי תונס. כשראו רופאי תונס שמצבו אינו מעלה ארוכה, יעצוהו לעבור להתגורר בעיירת המרפא “חמאם אלף” הסמוכה לתונס, כדי להתרפא במעיינות המרפא שבה המועילים לחולי הרומיטיזם.

ככבוד גדול ובחביבות יוצאת דופן, התקבל רבי חויתה על ידי יהודי המקום. הם העריכו מאד את גדולתו, ובכל עת שמחו לעזור לו. האחד והמיוחד שנחלץ ביותר לעזרתו בכל ימי שבתו בחמאם-אלאף, הוא רבה של העיר הגאון המקובל רבי ישועה פראג'י פיתוסי זצ”ל.

מהרגע הראשון בו נפגש עם רבי חויתה, נקשרו נפשותיהם בעבותות האהבה, ובכל ימי שהותו של רבי חויתה בעיירה, הגדיל חסדו עמו, היה לו לאחי עזר ולאחיסמך, ועשה כל מאמץ לסעדו ולדאוג לרפואתו ולרווחתו. בעזרת אנשי העיירה נדיבי הלב, השתדל מאוד להביא בפניו את טובי הרופאים מעיר הבירה ומחוצה לה, ולדאוג לו לטיפולים ולרפואות הטובות ביותר, מבלי להתחשב בעלויות הכספיות שהיו כרוכות בכך.

מדי יום, היה רבי פראג'י מגיע יחד עם עוד כמה אנשי חסד, לקחת את רבי חויתה למעיינות המרפא. במסירות ובאהבה, מסייעים היו לו לטבול במעיינות, ומחזירים אותו לביתו. והיה רבי חויתה משתאה

☺ זה לא חוק! ☺

מדוע בשעה שיהודי אומר לחברו “שלום עליכם”, חברו עונה לו הפוך “עליכם שלום”?

אומרים על כך בהלצה: בשעה שיהודי אומר משהו לחברו, אפילו אם זו רק ברכת שלום, הלה מוזכר לומר מיד הפוך. “שלום עליכם?” לא! איפכא מסתברא: “עליכם שלום!”...

☺ חוק חוק אפ... ☺

העם היהודי מתאפיין בכך שלכל אחד יש דעה משלו.

לאחר שאזל מן השוק

הופיע הספר

הכתב והמכתב ח”א

במהדורא חדשה ומתוקנת בתוספת עשרות כללים ועצות חדשות

כעת ניתן להשיג את שני הכרכים בטל' 052-7654216

אור המאיר

שאלות ותשובות שענה לשואליו בקצרה מרן רה"י הגאון רבי מאיר מאזוז שליט"א

(מתוך ספר "מקור נאמן" ח"ד שעתיד בע"ה לראות אור)

שאלה: חולים שהרופאים מורים להם לשתות ביום כיפור, האם עדיף שיקחו עירוי במקום שתיה דרך הפה? תשובה: עדיף עירוי, אבל אם החולה רוצה להתפלל בבית הכנסת ולא נוח לו עם העירוי – ישתה בשיעורים על פי ההלכה.

שאלה: אדם שקונה ספר ראשון של כל נדרי ומכבד אדם אחר להחזיק הספר – על מי הסגולה תחול על הקונה או על מחזיק הספר?

תשובה: על הקונה, וכן משמע בכה"ח (סי' תרי"ט אות מ"ו) בשם שער הכוונות. ומכל מקום נראה שהקונה יקה את ספר התורה וינשקו ויתנהו לחבירו להוציא מן ההיכל ולהניחו על התיבה.

שאלה: האם אפשר ששני אנשים יחד יקנו ויחזיקו את ספר ראשון של כל נדרי כדי לזכות בסגולות שבעניין? תשובה: נוהגים אצלנו להוציא שבעה ספרי תורה, ואומרים שסגולת הספר הששי כמו הספר הראשון. ואם אי אפשר, יוציאו שניהם ביחד למנוע מחלוקת.

שאלה: בבית הכנסת שלנו נוהגים לעשות את הוידוי הגדול של רבנו נסים בליל כפור לאחר תפלת העמידה. וכעת הראה לנו אחד מהאברכים בספר כף החיים (סי' ס"ח סק"א) שלא לומר וידוי זה, גם לא בליל יום כפור. כיצד עלינו לנהוג?

תשובה: תגידו את הוידוי הגדול, ואין לחוש לשום דבר. כל טעמי המתנגדים רק בתוך התפלה, אבל בלילה בסליחות שאחר התפלה אין שום חשש. ומהרה"ו עצמו כשהיה חזן אמר אותו בחזרת שחרית כידוע.

שאלה: האם השליח ציבור יכול לעמוד ללא נעלים בעמידה של יום כיפור? תשובה: מותר, ובלבד שיהא בגרביים. היו בתי כנסת שכל הנכנסים חולצים נעלים, כמו בבית הכנסת אלגריבה ועוד.

שאלה: האם יש חשש סיכה כשמפזרים ביום כיפור מעט בושם על כף היד? תשובה: סיכה אין כאן, אבל יש כאן רחיצה של תענוג (ולהעביר הזוהמא יש להתיר).

שאלה: האם ביום כיפור מותר לחלק לילד מיני מתיקה או שצריך להאכילם רק מאכלים הכרחיים? תשובה: אפשר לתת לו עוגות וסוכריות. זה לא תשעה באב.

שאלה: האם ההורים צריכים לבקש מחילה מילדיהם על כך שפגעו בהם? ואם כן, מדוע השמיטו זאת הפוסקים?

תשובה: בדרך כלל ההורים פוגעים לשם חינוך או שנראה להם שזו הדרך הנכונה. ובכחאי גוונא אין צריך מחילה. וילד גדול אסור להכותו או לפגוע בו, והעושה כן עובר משום לפני עור לא תתן מכשול, כמבואר בגמרא קידושין (דף ל"ב ע"א). ואם התברר לאבא שהכה את בנו הקטן בטעות, א"צ לבקש ממנו מחילה, כי קטנים לאו בני מחילה נינהו, כדאיתא במסכת בבא מציעא (דף כ"ב ע"ב). רק לומר לו "טעיתי" ותחבק אותו ותעודד אותו.

לקבלת העלון בדוא"ל, שלחו בקשה ל: 7654216@gmail.com

לע"נ רחל בת מזל ע"ה
לע"נ לאה בת שרה ע"ה
לע"נ יוסף יצחק ז"ל בן שושנה תבלח"ט

להצלחת פסח יוסף בן מלכה הי"ו

לע"נ רבי עובדיה בן לולו זצ"ל
לע"נ רבי אליהו בן אסתר זצ"ל
לע"נ אפרים בן מימה פנינה ז"ל

אֶלְדָּנוֹת

לְשִׁמְנוֹ עֶשֶׂת

כִּרְשֵׁת וַיֵּלֶךְ - עֶשֶׂת שְׁנָה

כ"ז, ט"ו קנ"ו

לְהַכִּינֵם לִפְנֵי שְׁהוּחַל הָאָסוּר. כִּידוּעַ, לְאַחַר מִכּוֹן הוֹצִיאוּ הַגְּרָמָנִים אֶת הָאֲזָרְחִים הַלְלוּ מִשְׁטָחָה, אוֹלָם לְגְבוּלוֹת פּוֹלִין לֹא זָכוּ לְהִגִּיעַ. הַפּוֹלְנִים הִקְצוּ מְקוֹם מִיָּחַד עַל גְּבוּלוֹת אֲרָצָם בּוֹ הוֹשִׁיבוּ אֶת כָּל הַפְּלִיטִים, כְּאֲשֶׁר הֵם מִתְעַלְמִים מֵאַחֲרִיּוֹת לְמַצְבָּם. אוֹ אֲזַנְתְּלוּ שׁוֹב עֵינָיו הַצּוֹפִיּוֹת שֶׁל הַרְה"ק הַמְהַר"א זִיע"א, כִּי אֵלּוּ הִיָּה ר' זְעֵלִיג וּוְאֵלֶּף יוֹצֵא בְּעֵתוֹ וּבְזִמְנוֹ וּמִגִּיעַ לְבֵיתוֹ בְּפִרְנָקְפוּרְט, שׁוֹב לֹא הִיָּה יָכוֹל לְחוֹר מִשָּׁם לְפּוֹלִין וְלֹא הִיָּה מִתְאַחֵד עִם בְּנֵי מִשְׁפַּחְתּוֹ לְעוֹלָם ('בְּקִדּוּשְׁתּוֹ שֶׁל אַהֲרֹן' ח"א עִמּוּד רִס"ט).

הַסִּכָּה וְהַהֲקָפוֹת

מִסְפָּרִים שְׁכֵאֲשֶׁר הַרְה"ק רַבִּי דָּוִד מְדִינּוֹב זִיע"א הִיָּה אֶצֶל הַרְה"ק הַשֵּׁר שְׁלוֹם מְבַעֲלָזָא זִיע"א, הִיָּתָה הָאֲכַסְנִיָּה שְׁלוֹ בְּסִכְתּוֹ שֶׁל הַרְבִּי (לֹא הִיָּה זֶה בְּסִכּוֹת). כְּאֲשֶׁר בָּא לְטַל בְּרִכַּת פְּרֻדָּה, הַפְּצִיר בּוֹ הַרְבִּי שִׁישָׁאָר עוֹד מֵעַט. עֲנָהוּ הַרְה"ק מְדִינּוֹב: אֲנִי יוֹשֵׁב פֹּה בְּסִכָּה וְהַרְבֵּנִית שְׁלִי עוֹשֶׂה הַקְּפוֹת בְּבֵיתָה, מִשּׁוּם שְׂאִין לָהּ כֶּסֶף וְהִיא נִאֲלָצֶת לְקַחַת בַּחֲנוּת בְּהַקְפָּה ('הַחֲכָמָה מֵאִין' עִמּוּד מֵא).

לְחוֹזֵר עִם אוֹתוֹ גּוֹי

פַּעַם בְּמוֹצָאֵי רֵאשׁ הַשָּׁנָה נִכְנַס אֶחָד מִחֲסִידֵי הַרְה"ק רַבִּי דָּוִד מְטָאֲלָנָא זִיע"א לְקַבֵּל בְּרִכַּת פְּרֻדָּה וְשָׂאֵל אוֹתוֹ רַבִּי דָּוִד: מַה זֶה שְׂאֵתָה מִמֶּהָר כָּל כֶּה. הַשִּׁיב הַחֲסִיד, כִּי הִבְעַל עֲגָלָה שְׁלוֹ, הַנִּכְרִי, מִמְתִּין עֲלָיו, לְכוּ מִמֶּהָר עֲצָמוֹ, אָמַר לוֹ רַבִּי דָּוִד: בְּזֶה הַגּוֹי שְׂבָאָת, בְּזֶה הַגּוֹי אֲתָה נּוֹסֵעַ הַבֵּיתָה ('אוֹצֵר יִשְׂרָאֵל' עִמּוּד קַכְד).

הִיָּה כְּדָאֵי לְהַשָּׂאָר

הַצְדִּיק הַרְבֵּה הַקְדוֹשׁ רַבִּי שְׁלֵמָה מְזוּוֹיַעֵהֶל זִיע"א נָסַע לְהַרְה"ק רַבִּי דָּוִד מִשְׁשׁוֹרְטְקוֹב זִיע"א. רַבִּי שְׁלֵמָה עָשָׂה הַכְּנוּת רַבּוֹת

לְמָה אֲתָה מְמַהֵר הַיּוֹם בְּתָם הַיָּמִים הַנּוֹרָאִים שֶׁל שְׁנַת תַּרצ"ט, אַחַר שְׁבַת בְּרֵאשִׁית, כְּשֶׁנִּכְנַס הַחֲסִיד הַמְפָּרֶסֶם ר' זְעֵלִיג וּוְאֵלֶּף וּוְאֵלֶּף דְּמָאָן ע"ה לְקַחַת בְּרִכַּת פְּרֻדָּה מֵהַרְה"ק רַבִּי אַהֲרֹן מְבַעֲלָזָא זִיע"א וְלְחוֹזֵר אֶל עִיר מְגוּרָיו בְּפִרְנָקְפוּרְט שְׁבַגְרָמְנִיָּה, כְּדָרְכוּ בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה, נִשְׂאֵל עַל יְדֵי הַמְהַר"א: לְמָה אֲתָה מְמַהֵר הַיּוֹם. הַדְּבָר הִיָּה לְפָלֵא בְּעֵינָיו שֶׁל ר' זְעֵלִיג וּוְאֵלֶּף, שְׂכֹן כָּל שָׁנָה שְׁהָה בְּצֵלָא דְמַהִימְנוּתָא עַד אַחַר שְׁבַת בְּרֵאשִׁית, וְלְאַחַר מִכּוֹן הִיָּה חוֹזֵר לְבֵיתוֹ, אֲךָ כְּחֲסִיד פִּקַּח הַבֵּין מִיָּד כִּי יֵשׁ דְּבָרִים בְּגוֹ וְאִין רְצוֹן רַבּוֹ זִיע"א שִׁישׁוֹב כְּעַת לְבֵיתוֹ, וּבַהֲדִי כְּבִישִׁי דְרַחֲמָנָא לְמָה לִי. וְעַל כֵּן עָנָה עַל אֲתָר: רַבִּי, אִינִי מְמַהֵר. וְכִשְׂרָאָה שְׁהַמְהַר"א קָבַל דְּבָרָיו, חוֹזֵר לְבֵית הַמְדַרְשׁ כְּשֶׁבְּכוּנְתּוֹ לְהַשָּׂאָר לְפִי שְׁעָה בְּבַעֲלָזָא.

יָמִים סְפוּרִים לְאַחַר מִכּוֹן הִגִּיעַ אֵלָיו טְלָגְרַם מְזוּוֹיַתּוֹ, שְׁהִיא נִמְצָאת כְּעַת עִם בְּנֵי הַמִּשְׁפָּחָה אֶצֶל קְרוּבֵיהָ בְּעִיר רֵאזוּאָדוֹב שְׁבַפּוֹלִין, לְאַחַר שְׁהַגְרָמָנִים גְּרָשוּ אֶת כָּל אֲזָרְחֵי פּוֹלִין שְׁשָׁהוּ בְּאֲרָצָם. עוֹד הוֹדִיעַתּוֹ שְׁבַעַת גְּרוּשָׁם הַתִּירוּ לָהֶם הַגְּרָמָנִים לְקַחַת אֶת כָּל חֲפְצֵיהֶם, וְכִשְׂיָצְאוּ הַחֲמִילִים מִבֵּיתָם אָמַר לָהּ אֶחָד מֵהֶם: דְּעִי שְׁלוֹקְחִים אֲתָכֶם לְמְקוֹם שְׁמַמְנוּ לֹא תַחְזוּרוּ לְעוֹלָם, וְעַל כֵּן כְּדָאֵי לְקַחַת רַק חֲפְצִים יְקָרֵי עָרָךְ. וְאִמְנָם הַגְּרָמָנִים הוֹבִילוּ אֶת אֲזָרְחֵי פּוֹלִין לְתַחֲנוּת הַרְכַּבָּת, וּמִשָּׁם הִסִּיעוּם עַד אֶל הַגְּבוּל הַפּוֹלְנִי. בְּתַחֲלָה אֲשֶׁרוּ לָהֶם הַחֲמִילִים הַפּוֹלְנִים שְׁעַמְדוּ בְּמַעֲבְרֵי הַגְּבוּלוֹת אֶת הַכְּנִיסָה לְפּוֹלִין, אֲךָ לְאַחַר שָׂרְאוּ שְׁהַשִּׁירוֹת הוֹלְכוֹת וְגוֹבְרוֹת וְאֲזָרְחֵי פּוֹלִין, יְהוּדִים וְגוֹיִים, מוֹשְׁבִים אֶל אֲרָץ מוֹלְדָתָם, נִאָּסַר מְעַבֵּר הַגְּבוּל אֶפְלוּ לְאֲזָרְחֵי פּוֹלִין. מִשְׁפַּחְתּוֹ שֶׁל ר' זְעֵלִיג וּוְאֵלֶּף הַסְפִיקָה עוֹד

תלפיות' עמוד 433).

'מִרְכַּבְתֶּיךָ יְשׁוּעָה'

באחד השיחים אמר לי כ"ק אדמו"ר הגה"ק רבי דוד חי אביחצירא שליט"א, שזקנו הקדוש ה'בבא סאלי' זיע"א, היה נוהג לברך את מו"ר אביו רבי מאיר זיע"א בשעה שהיה נפרד הימנו בפסוק 'כי תרכב על סוסיה מרכבתיה ישועה' (חבקוק ג ח), ואף הוא ברך ואמר 'כי תרכב על סוסיה מרכבתיה ישועה'. וחשבתי שאולי הרמז הוא להמונא מהקדוש רבי שמשון מאסטרופולי זיע"א שפסוק זה הוא נגד עין הרע, שכן כתב בספר 'דן ידיו' (מאמר י) וזה לשונו: והנה ב' פעמים שיא שיא גמטריא 'תרכב', והסוד כי תרכב על סוסיה ישועה, כשהוא בדרך אינו צריך שתירא מן עין הרע. עין שם המאמר.

וילך משה

פרשת השבוע פותחת בדברי הפסוק (דברים לא א): 'וילך משה וידבר את הדברים האלה אל כל ישראל'. ופרש רבנו הרמב"ן: 'וילך משה' - כאשר השלים כל דבריו אז הלכו כל הנצבים לפניו והטף והנשים איש לאהליו, ולא הצרך הכתוב להזכיר זה, כי כבר אמר (לעיל כט ט יא) 'אתם נצבים היום כלכם לפני ה' אלהיכם וגו' לעברך בברית ה' אלהיך, ואחר עברם בברית ילכו מפניו. ויאמר הכתוב עתה, כי משה הלך ממחנה לזיה אל מחנה ישראל לכבדם, כמי שירצה להפטר מחברו ונא לטל רשות ממנו.

(מתוך הספר ספיר ויהלום להרב הגאון רבי מנחם מנדל פומרנץ שליט"א)

לנסיעתו הראשונה לטשורטקוב, ואף עברו עליו נדודים שונים בדרך הארצה. לאחר שקבל את פני הרה"ק מטשורטקוב ושהה שם יומים ולא הרגיש ולא ראה מה שהתכוון לראות, נתן דעתו לחזור. היה זה בסמוך לשבת קדש. כשנכנס לרבי דוד משה לקבל ברפת פרדה, שאלו מדוע זה הוא רוצה לעזוב לפני שבת קדש. השיב רבי שלמה, שלא זכה לראות מה שקוּתה נפשו. אמר לו הרבי: אם כן השאר פה לשבת קדש. וסיים הרבי מזויעה ואמר בזה הלשון: היה כדאי להשאיר, כי ראיתי וראיתי, ושני ענינים שעמלתי עליהם שנים רבות נתישבו לי בשבת זו. כפי הידוע גלה הרה"ק מזויעה בהזדמנות אחרת שאחד הענינים שנתישבו לו בשבת זו הוא סוד המקוה אותה קבל מהרה"ק מטשורטקוב, ואכן את הקויטלעך קבל בעת טבילתו במקוה (הנאדר בקדושים' עמוד 423).

נכנסו דרך החלון

פעם במוצאי ראש השנה, כאשר דחפו החסידים עצמם לקבל ברפת פרדה מהרה"ק המהר"א מבעלזא זיע"א, היו איזה חסידים שמחמת מהירותם לדרך לא יכלו להתממה ולהמתין עד שיגיע תורם להכנס אל הרה"ק. שתו עצה בנפשם להכנס בחדר דרך החלון מבחוץ. כאשר נגשו החסידים, גער בהם המהר"א ואמר להם, שלפי שעשו כדבר הזה אשר לא יעשה, ימתינו עד שיגמר לברך את כל הנפרדים ואחר כך יפרד מהם. באין בררה המתינו אלו החסידים עד שנגמר כל התור. וכשנכנסו לקבל ברפת פרדה אמר להם: בדין היה שלא להפרד מאתכם כלל, אבל יהודי טאר נישט אויספירן, ולכן הפעם אפרד מאתכם (תל

שו"ת קתר

חידון אֵלֶּצְנוֹת - נושא פרסים איזה חג מזכר בפרוש בפרשה זו?

פתרון החידה וכן שם הזוכה, יפורסמו אי"ה בגליונות הבאים

פתרון החידה - פרשת מטות:

ש. באיזה פסוק בפרשתנו מופיע שמן של תשע ערים שונות?
ת. כשהשבטים ראו בן וגד ביקשו לקבל את נחלתם בגדה המזרחית של הירדן, הם הזכירו תשע ערים: עטרות, דיבון, יעזר, נמרה, חשבון, אלעלה, שבם, נבו, בעון (במדבר לב ג).

שם הזוכה בסידור מתיבתא מנחה מעריב בהוצאת "עוז והדר":

פרשת מטות:

ה' יוסף צפר מניו יורק.

מהתיקנות הדף היומי

בס"ד | פנינים מתוך שיעורי הדף היומי של הרה"ג אברהם ישעיהו קובלסקי שליט"א

יומא דהילולא קדישא

ליומא דהילולא של הרבי הקדוש רבי אברהם המלאך בנו יחידו של הרבי הקדוש המגיד ממעזריטש נסתלק ביום י"ב תשרי (תקל"ז)

לאחר הסתלקות הרבי הקדוש המגיד ממעזריטש, ממלא מקומו של מרן אור שבעת הימים הבעל שם טוב זצוק"ל, עברה ההנהגה אל בנו יחידו הרבי הקדוש רבי אברהם המלאך שמילא את מקומו. התלמידים הקדושים של המגיד ממעזריטש, הרכינו את ראשם אליו, והתקשרו אליו בעבותות אהבה. אמנם לא לזמן רב, כעבור ארבעה שנים בלבד מהסתלקותו של אביו הגדול, נסתלק גם הוא בעודו צעיר לימים, בן ל"ז שנים בלבד. הרבי הקדוש רבי פנחס מקאריץ זצוק"ל אמר, שאם הוא היה מאריך ימים, היו כל הצדיקים נכנעים לפניו, וכולם היו נוסעים אליו.

הרבי הקדוש רבי אברהם זכה לתואר נדיר: "המלאך", כי היה קדוש וטהור כמו מלאך אלקים, ולא אכל במשך כל המעט לעת רק עור של בן יונה בלבד. ומסופר, שאחד מהגדולים בזמנו, התפלא על מה שקוראים אותו "מלאך", והלא לילד אשה הוא, ורצה לחקור את הדבר, ונסע אליו לשם כך, והגיע לצל קדשו בערב תשעה באב. וראה שבכניסת הלילה התיישב על הארץ, ונתן ראשו בין ברכיו, וישב כך זמן רב. פתאום הבחין, שיש למטה על הארץ סביב גופו נחל של דמעות, והבין שהוא בוכה על חורבן בית המקדש. לתדהמתו הרב, שהה כך המלאך עד ליום המחורת עד חצות היום, בלי לנוע מהמקום, לא נעמד ולא התיישב, רק ישב כל הזמן באותה תנוחה, כשראשו בין ברכיו, והחיל דמעות כמים. או אז הבין האיש, שאכן שמו נאה לו להיקרא "מלאך", ושלל על חינוך קוראים אותו כן.

גם הרבי הקדוש רבי ברוך ממעזריטש זי"ע ואחיו בעל ה'דגל מחנה אפרים' זי"ע, נסעו פעם אל המלאך במיוחד למטרה זו, לראות למה נרעש העולם כל כך ממנו. בבואם אל עירו של המלאך, הלכו תיכף אל ביתו. ויהי כאשר אך ראו את פני המלאך מבעד החלון, נפל עליהם פחד גדול כל כך עד שברחו שניהם. מרוב הבהלה והריצה נאבד לרבי הקדוש רבי ברוך אחד ממנעליו, וה'דגל מחנה אפרים' איבד את ספר התהלים שלו. וכל זה היה מגודל הפחד שנפל עליהם בראותם את צורתו הקדושה.

*

פעם היה ברית מילה, שהרבי הקדוש רבי אברהם המלאך שימש כמוהל, והמאור עינים הרבי הקדוש רבי נחום מטשערנוביל זי"ע היה הסנדק. בעת שביד המלאך את הברכה, תפסו יראה גדולה מהשי"ת, עד שהסכיך נפל מידו, מנובן שמיד הרימו את הסכיך ומסרו זה לזה למלאך, ועשה את הברית מילה. לאחר הברית מילה, שאל המאור עינים את המלאך, איך מגיעים ליראה כזו באופן גדול כזה. השיב לו המלאך, "השאלה שלך היא חידוש אצלי". וכונתו היא שאינו מבין בכלל מהו הקושי בזה, וכי איך אפשר שלא ליראה יראה גדולה מהשי"ת הגדול והנורא.

כאשר חזר המאור עינים' לאכנסיתו היה נרעש לגמרי, והכניס לו הגבאי איזה דבר לשתות, אבל המאור עינים' ישב שקוע ברעיוניו ולא רצה לשתות, כשהגבאי הפציר שהרבי ישתה משהו, ענה לו המאור עינים', וכי איך אפשר לשתות או לאכול כשרואים את גודל היראה שיש לבשר דם מפני השי"ת.

מה זוכה יהודי שמתאפק מלפגוע בחבירו

**פ"ד תעניתים מדי יום
ביומו**

השבוע בדף היומי (כתובות דף צב): נלמד בסייעתא דשמיא, "לא יחא לי דתיהי לשמעון תרעומת עלי". יהודי מבקש בימים הנוראים, בני חיי ומזוני רויח, אבל האם אנחנו חושבים שאנחנו גם צריכים לקבל על עצמינו איזה קבלה טובה. אז נגיד ווארט, ואולי יהיו אנשים שיקבלו את זה כקבלה טובה.

הרבי הקדוש רבי אהרן מבעלזא זצוק"ל אמר בשם אביו הרבי הקדוש רבי יששכר דוב: כשבא ליהודי הזדמנות לפגוע בחבר, להגיד לו איזה קנתון, באידיש אומרים אַ טײַטע, און ער האלט זיך אָין – והוא מתאפק, כדי שלא יהיה לחבירו תרעומת עליו, אז זה נחשב בשמים כמי שצם פ"ד תעניתים. אנשים רצים לפדיון הבן כסגולה, מי שאוכל מסעודת פדיון הבן או משתתף בפדיון הבן, זה נחשב כפ"ד תעניתים, אך באמת יכולים לזכות כל יום שיהיה לנו כפ"ד תעניתים.

היות ואנו נמצאים בימים שספרי חיים וספרי מותים פתוחים לפנינו, נספר סיפור נורא מהרבי בעל ה'דגל מחנה אפרים' זצוק"ל: כשהנתיבות שלום מסלונים הוא חלה לא עליכם במחלת השחפת, במשך שנה שלמה הוא היה נחשב לא עליכם כשכיב מרע, כי בזמנו המחלה היתה חשוכת מרפא. עד כדי כך, כל לילה לפני השינה היה הנתיבות שלום אומר וידו, כי הרופאים אמרו לו, שהם לא יודעים אם הוא יקום מחר.

באחד השבתות נדע ביישיבה שהמצב של הראש ישיבה, הגיע למצב של פיקוח נפש ממש. אחד התלמידים שהוא היה מהבית חסיד בעלזא, רץ לבית מדרש של הרבי הקדוש רבי אהרן מבעלזא, בתקוה שהוא יצליח להתקרב לרבי, ולהזכיר את מרן ה'דגל מחנה אפרים' זצוק"ל. אבל כשהוא הגיע, יצא מרן הרבי מבעלזא מבית המדרש, והיה ציבור ענק סביבו, ולא היה מסוגל לגשת אליו. אז הוא החליט להזכיר את הרבי בלחישתו, בשקט ובלב נשבר הוא החל למלמל "שלום נח בן צביה לרפואה שלימה".

באותו שנה נפתח שביל מהרבי מבעלזא לאותו בחור, וכך אמר לו הרבי מבעלזא: רבי שלום נח

בן צביה סלונים'ער ראש ישיבה, רבים צריכים לו, ער וועט האבן א רפואה שלימה – יהיה לו רפואה שלימה. ואכן מאותו מוצאי שבת החל תהליך ההחלמה של הרבי הנתיבות שלום עד שהוא הבריא לגמרי, והוא חי אחרי זה שישים שנה.

(מתוך הפתיחה לשיעור – כתובות דף מב, כ' אב תשפ"ב)

מי הוא המליץ יושר כשאין מליץ יושר

בתפילת מוסף של ראש השנה ויום הכיפורים אומרים, בְּאֵין מְלִיצִי יוֹשֵׁר מוֹל מְגִיד פְּשָׁע. מצאתי הבוקר בספר מזקנים אתבונן תיאור נורא על הרבי הקדוש רבי יואל מסאטמער זכותו יגן עלינו ועל מסאטמער כל ישראל. הוא מביא, שעבודת התפילה של הרבי רבי יואליש היה למעלה מדרך הטבע, עם יגיעה עצומה, בפרט ביומיים של ראש השנה, הרבי התפלל ברחמים ובתחנונים, כבן המתחטא לפני אביו. כשהרבי הגיע במוסף לזמפני חטאינו, הוא געה בבכיות עצומות, עד שכל הנוכחים שמה הזדעזעו, הרגישו בחוש שכל מהוייו וכל רצונו בעולם הוא, שיתגלה כבוד מלכותו יתברך.

הוא מספר, שהרבי דרש לפני תקיעות, מתוך בכיה והתעוררות עצומה. בין הדברים הרבי אמר, שאנחנו אומרים במוסף, בְּאֵין מְלִיצִי יוֹשֵׁר מוֹל מְגִיד פְּשָׁע, אמר הרבי, עד לפני כמה שנים, עוד היו צדיקים בינינו, שהם המליצו טוב בעד כלל ישראל, אבל היום אין לנו הצדיקים שיהיה בכוחם להמליץ עלינו לפני כסא כבוד, אָבְעֵר ס'אִיז דָאָךְ דָאָ צוּבְרָאָקְעֵנע העֶרְצָעֵר – אבל יש בעולמך הרבה לבבות נשברים, ואני אחד מהם, והרבי כל כך התייפח בבכי שקרע את הלב של כל הקהל.

המשיך הרבי ואמר, שההייליגער עבודת ישראל אמר, באין מליץ יושר, יהודי אף על פי שחטא, אך הוא ידע גודל שפלותו, והוא מבקש מבורא עולם שימחול לו, זה לבד מליץ יושר, מול המגיד פשע.

(מתוך הפתיחה לשיעור – כתובות דף מב, כ"ו אב תשפ"ב)

יכולים
לזכות כל
יום שיהיה
לנו כפ"ד
תעניתים

בשבת קודש שבת פרשת עקב שבת מברכים חודש אלול, בורא עולם האיר לי ווארט בחמלת ה' עלי ובסייעתא דשמיא. הפסוק (פרק יא פסוק ו), ואת כל היקום אשר ברגליהם, כל היקום של האדם נמצא בְּהַרְגְלִים, על ידי שישנה את ההרגלים, ישנה את היקום. ובהמשך הפסוק בקרב כל ישראל, אחרי שאדם ישנה את ההרגלים, יוכל להשפיע על קרב כל ישראל. כל אדם יש לו הרגלים ברוחניות ובגשמיות, ברוחניות, לב יודע מרת נפשו, כל אחד יתן לעצמו דוגמאות. אך בגשמיות ניתן דוגמא אחת: אח התארח בשבת קודש אצל אחיו, בשבת בבוקר הלך האח הבעל הבית להכין לעצמו קפה, והאח האורח שם לב שהוא שם לעצמו בכוס שלש כפיות סוכר, אז האח אמר לו באידיש, "סױגן אין קאָנױע?" - סוכר בקפה? מאותו רגע הפסיק הבעל אכסניא להכניס סוכר בקפה, הוא שינה הרגל. ועכשיו נחשוב, שאותו בעל אכסניא הוא מגיד שיעור בישיבה, וביום ראשון הוא מספר בהתלהבות לבחורים את הסיפור, הרי יש סיכוי שהוא ישנה לעוד קבוצות בחורים את ההרגלים שלהם. עד כאן בדרש של הפסוק. ועכשיו לפשט, רש"י הקדוש מפרש בד"ה ואת כל היקום אשר ברגליהם - זה ממונו של אדם שמעמידו על רגליו, זה גמרא בפסחים (דף קיט.). בפשטות ההסבר בזה, דעני חשוב כמות, ולכן רק כשיש לאדם כסף הוא בגדר אדם. אך אולי אפשר לומר, דממונו של אדם קאי על הכסף שאדם עושה עם זה מצוות, מצות צדקה, מצות אתרוג, מצות תפילין, מצות מזוזה, מצות שופר, ממון כזה מעמידו על רגליו, זה יגן עליו בזה ובבא.

(מתוך הפתיחה לשיעור - כתובות דף מה, כ"ד אב תשפ"ב)

דברי אלקים חיים ממרחק הרבי הקדוש בעל המנחת אלעזר ממונקאטש זצוק"ל ליום הקדוש יום הכיפורים

בענין נעילה אשר הוא עיקר יום הכיפורים והחיותם, והכל הולך אחר החיותם, ולעומת זה מגרה היצר הרע בלב ההמוניים, למהר ולקטוף מלוח עלי שיח בתפלתם בנעילה, ובעת התפילות ופיוטים הקדושים, והגררנים חוטפים חטיפה מול חטיפה וממהרים על הש"ץ, ואינם מכוונים לבם. ולא עוד אלא שיגמרו לפעמים שיאכלו קודם שעה וחומש לשקיעת החמה תחת האופק, שהוא שיעור בין השמשות בצאת שבת שבתון, כמו שנהגו לפסוק לחומר דבין השמשות בכל שבתות השנה, ולא גרע על כל פנים משאר שבתות השנה, והדרים סמוך ביתם לבית הכנסת, יכשלו באכילה ושתית הבדלה ומלאכה דאורייתא בתוך משך השיעור הנזכר.

ואמרת על זה בתוכחת מוסר בדרשה לשבת שובה בבית הכנסת לפני בוא יום ה' הקדוש והנורא הלז, ובדרך משל: למלך ששפט את בני מדינתו ויועציו, כי מלך במשפט יעמיד ארץ, והיה ביום הדין הגדול פעם אחת בשנה יבואו לפניו כולם, ובפרט שרי יועציו ופקידיו, כי אין משא פנים בדבר, ובתוכם בניו האהובים אשר גם כן המה משרי יועציו הגדולים.

ובחתימת גמר המשפט לעת ערב, נכנס המלך עם בניו האהובים לתוך קיטון סמוך לבית הגדול, ואמר להם, הגישו נא טענותיכם להצדיק את עצמכם, כי הזמן קצר וקרוב חריצת המשפט, כי נכמרו רחמיו מאוד על בניו, על כן חפץ להצדיקם בדין, ושיאמרו לפניו ביחוד טענות עצומותיהם לזכות.

ובמשך דברו עמהם החלו כל אחד לעיין בהמורה שעות, להראות כי המה רעבים ורוצים לאכול ולילך לביתם, כי כבר רד היום ועומדים במשפט, וכאילו למשא להם דיבורי המלך אביהם עמהם. ומובן ממילא כי חרה בם אף המלך אביהם, איך המה נבערים מדעת, באשר כל נפש חיותם תלוי באותו זמן, לכוין לבם לדבר כראוי, ולהמציא זכות טענותם, ועתה יחשבו איך למלאות גרונם וכריסם. גם אם לא אכלו כל היום, אין לך עזות גדול ושגעון יותר מזה.

והנמשל מובן, כי אנחנו עומדים למשפט ביום הקדוש כל היום במצות עינוי, רעבים גם צמאים, ועיקר המשפט וחריצתו הוא בעת נעילה, שאז החיותם לבני אדם לחיים או וכו', כמבואר בהאריז"ל (עיי' במאמר חקור דין ח"ב פכ"ד להרמ"ע מפאנו ז"ל וביד יהודא שם בד"ה והוא כמו רמ"ג שעות וכו') כי בשעה שנייה במוצאי יום הכיפורים הוא נעילה, והיינו שעה וחומש אחר שקיעת החמה כנ"ל, והחומש הוא כבר שעה שניה במוצאי יום הכיפורים, ואז נעילה וגמר החיותם.

וכבר נודע מתלמידי הבעל שם טוב ז"ל בספריהם, כי נעיל"ה הוא רומז לאב ומלך שריחם על בנו ונוע"ל את עצמו עמו בחדר מיוחד, ומדבר עמו כל חפצו בצרכי בנו בחפצו לרחם עליו ביחוד.

ויש לומר, שזהו רמז בדברי הפייטן בפזמון סליחות ליום ד' מעשרת ימי תשובה, "להציגי בתוך שער הננעל", שמתפללין זה קודם יום הכיפורים ונעילה, והוא מתאים גם כן עם המשל שכתבנו בזה, ובעת נעילה שאז בסופו, היינו בסוף שעה וחומש כנ"ל מהרמ"ע, והמלך אבינו מכניס אותנו לתוך החדר קטן כנ"ל, שנציע טענותינו, כי אז עת לחננה לרחמנו ולהציל נפשותינו, ועיקר עבודה שבלב הוא תפילה, לייחד לבבנו אליו ית"ש בתפלותינו.

והאיך נעזי פנינו ונקשה ערפינו לעיין אז במורה שעות, כאילו הוא לעול ולמשא, ואל תעש תפלתך קבע אלא רחמים ותחנונים לפני המקום הזהיר התנא באבות, בכל פעם, ומכל שכן בתפלת נעילה ביום הכיפורים, ולא להיות מקבלין דין מן דין תאות אכילה ירמזון, ויקרצון בשפתותיהם ועיניהם, והמורה שעות יראון זה לזה, וממילא יוכל להיות קטרונ גדול חס ושלום, אחרי כי אבינו מלכנו רוצה לרחמינו, וספר אתה למען תצדק, בעת רחמים אשר פותח לנו שער בעת נעילת שער לינעל את עצמו כביכול עמנו, ואיך נסכך בנפשנו משני עולמות בפתאות ורשעות כזה חלילה.

על כן חוסו על נפשתיכם, ותכוונו לבכם אז ביותר, על חיותנו וצרכינו עם כל בית ישראל, והעיקר על גלות השכינה לעורר רחמים גדולים בבכי ובתחנונים, ונזכה לחיותם חיים, ולבא בקיבוץ גליות לירושלים במהרה דידן.

מאוצרות הפרשה

ויצו משה אותם לאמר מקץ שבע שנים במועד שנת השמיטה בחג הסוכות וגו' תקרא את התורה הזאת נגד כל ישראל באזניהם הקהל את העם האנשים והנשים והטף וגו' למען ישמעו וגו' (לא, י-יב). המאור ושמש מבאר, דהשורש העיקרי משרשי העבודה, הוא אהבת בני ישראל זה לזה מקטנם ועד גדלם, וכאשר נמצא בבני ישראל אהבה ואחוה וריעות, אין מקום להמסטינין להרע להם. ועל ידי זה מסתופף בהם יראת ה', כי יקשיבו זה לזה להטות לדרך הטובה.

וזהו אמרו תקרא את התורה הזאת וגו' באזניהם הקהל את העם, פירוש, שדבר זה ותורה זאת תקרא באזניהם - שיקהלו ויתאחדו כאיש אחד לאהוב זה את זה מקטנם ועד גדולם. וזהו האנשים והנשים והטף - שיאהבו כולן זה לזה, ועל ידי זה ישמעו וילמדו ליראה את ה'.

אם תשיב משבת רגלך עשות חפצך ביום קדשי (ישעיה נח, יג) הרבי הקדוש מרוז'ין פירש את הפסוק כך, "אם תשיב משבת" - זה שבת שובה, אם תשיב משבת רגלך, היינו שתעשה תשובה בשבת זו ותשיב מהרגילות שלך, אזי הקדוש ברוך הוא יעשה חפצך ביום קדשי - זה יום הכפורים, למחול עוונותיך.

נקודה
למחשבה:

לשמיעת שיעורי הר"ג אברהם ישעיהו קובלסקי בקול הלשון חייג: 073-295-1340 | לקבלת העלון בדוא"ל: a0548470661@gmail.com

להרצאות | לשיעורים | להנצחות | לתגובות | לתרומות, ולכל ענין אחר בנוגע לגליון: 054-847-0661

מאורות השבת

עם "מאורות הפדישה"
מבית "מכון המאיר"
עמודים: 4-6

שע"י המכון התורני המאיר ירושלים

וילך - שבת שובה תשפ"ג | גליון לא | עורך ראשי: הרב נעם יעקובי שליט"א

מכון התורני "המאיר" (ירושלים יפו 208 קומה 3; א-ה בין 9:00 ל-18:00) מציע שירותי הקלדה, הגה"ה, עריכה, עימוד ועיצוב ברמה מקצועית לספרי קודש, חוברות, עלונים. לפרטים: 0504108058. בענייני העלון נא לפנות לעורך שיחי: 0527145386; להערות והארות: yoelf@asiatec.co.il

ענין הבאת הטף למקדש דוקא במצוה זו

פ. א.

לא תשכח מפי זרעו, שיעבור מה שיעבור אין תורה משתכחת, ומכל מקום נאמר בפסוק זה לא תשכח "מפי" זרעו, פירוש שיוכל איש ישראל בכוחו שבפיו למצוא הארה מדברי תורה ותפלה. כלומר אע"פ שבודאי אין שום דבר נגמר בלי עזר עליון, וגם כל מצוה ועבודת האדם במידות וכיוצא בזה הכל מאתו יתברך, אבל בודאי יש לאדם איזה חלק גם כן והוא על ידי עצם הרצון וההתעוררות לעשות הטוב בעיני ה'. וידוע ששכר מצוה מצוה, פירוש שגוף המצוה הוא רק שכר מה' יתברך שיוכל לעשות המצוה, כלומר מאחר והיה לו רצון למצוה מזכהו הקב"ה בגלל רצון זה לקיימה בפועל. ולכן שואלת הגמרא טף למה באים? הרי בשכר הטירחא שלהם אין שום תועלת שיוכלו לקיים בזה המצוה. ועל זה באה התשובה לתת שכר למביאייהם, כי טרחת האב ורצונו להמשיך את טפיו וזרעו לעבודתו יתברך היא הגורמת השכר שיתן ה' יתברך הארה גם לבניו. ודבר זה נוהג גם בכל פשוטי בני ישראל שאין להם שכל ורצון כראוי, מכל מקום על ידי הביטול לגדולים וטובים ממנו יכול להועיל רצון הצדיק לתת שכר להדבקים בו. וכן כל מי שיש לו איזה רצון רוחני נעלה וטוב, עליו למסרו לציבור ולא להשאירו רק לעצמו, כי בודאי צריך להיות חביב יותר לאדם דבר טוב הנעשה מכלל ישראל מדבר פרטי שלו, ועל ידי זה מקבל הקב"ה רצונו בתוך כלל ישראל. עכ"ד השפת אמת. ואולי כוונתו בסיום דבריו, שכאשר אדם חולק עם הציבור את מחשבותיו הטובות וההארות העליונות ועל ידי כך גם הציבור עושה כן, כביכול מחשיבים לו את מעשי הציבור כאילו גם הוא עצמו עשאו.

בפרשה זו נזכר לראשונה ענין מצות ההקהל, וכמו שכתוב: "ויצו משה אותם לאמר מקץ שבע שנים במועד שנת השמטה בחג הסוכות, בבוא כל ישראל לראות את פני ה' אלקיך במקום אשר יבחר תקרא את התורה הזאת באזניהם, הקהל את העם האנשים והנשים והטף וגרך אשר בשעריך למען ישמעו ולמען ילמדו ויראו את ה' אלקיכם ושמרו לעשות את כל דברי התורה הזאת".

הגמרא במסכת חגיגה דף ג ע"א מביאה שהאנשים הגברים באים ללמוד, הנשים באות לשמוע, והטף, למה באו? כדי לתת שכר למביאייהם.

ידועה השאלה, אם באמת הקטנים לא מבינים ואולי אפילו קצת מפריעים, מה ענין להביא אותם ועוד לתת שכר למביאייהם.

ישנו תירוץ ידוע, שכיון ובין כה וכה מאחר וגם הגברים וגם הנשים צריכים לבוא, בבחינת איש בל יעדר, ממילא שהם גם חייבים להביא את הטף כי אין מי שישמור עליהם, ועשה הקב"ה חסד שגם דבר המוכרח נחשב למצוה אם בסופו של דבר בפועל יש על זה ציווי ישיר מהקב"ה.

בשפת אמת על התורה כותב וזה לשונו: וקשה ממה נפשך, אי אין תועלת בזה מה שכר יש על זה. אלא שבודאי גם טף אין חידוש שיוכלו לקבל הארה בנפשותם על ידי התורה, שהרי הפסוק בתחילת פרשת נצבים אומר אתם נצבים היום כולכם לפני ה' וגו' טפכם נשיכם וגו', על כרחך שיכולה להיות הארה בנפשותם לטוב ממעמד נכבד שכזה גם בעודם טף עוללים ויונקים, אבל מאחר ולכל דבר והארה צריכים התעוררות האדם תחילה, והקב"ה הרי הבטיח כי

כמו שיענש על כל חטאיו ואפשר יותר מהם והאחרון הכביד, וכאשר ברך ברכת שהחיינו שזה באמת שמחה אמיתית שהקב"ה נתן יום סליחה לכל פשעי בני אדם להסיר מעליהם השטן, ויאות לברכו ולהודות לשמו על גודל רחמיו מצדו יתברך, אולם אם לא שב אדם מדרכו הרעה מוטב לו שלא היה יום הקדוש הזה ומוטב לו שנהפכה שליתו על פניו בערב יום הקדוש הזה, כי היום הזה הכפיל עוד ענשו לבלי קץ בעונש חשבון העדר התשובה, ע"ז ידו כל הדוים. השיבנו ד' ונשובה אליך באמת ובתמים.

(משך חכמה דברים ל, כ)

דין וחשבון (אבות ג-א) פירש הגר"א דין על העבירה שעשה וחשבון על המצות שהיה יכול לעשות בעת שעשה העבירה. ולפ"ז תסמר שערות אנוש ביום הכפורים דקיי"ל (יומא פה, ב) דעם תשובה מכפר גם על חמורות ובלא תשובה גם על קלות אינו מכפר, א"כ כמה גדול החשבון שביום שנענה גם היחיד, ואין השטן שולט עליו כמאמרם (יומא כ) השטן בגימ' שס"ד, ונקל לעשות תשובה, ובדבר קל יוכל לזכות לחיים הנצחים ולהיות אהוב למקום, ואם חלילה לא עשה תשובה יוכל להיות העונש על החשבון היינו העדר עשייתו התשובה

זכרון לצדיקים

רבינו המלבי"ם זצוק"ל נפטר א' תשרי תר"ם

בציבור, וכן הטיפו ללמוד אך ורק "פשט" המקרא, לעגו לאגדותיהם של חז"ל, ואף טענו כביכול למומחיותם היתרה בשימוש הלשון העברית. לכן אף המלבי"ם ניסה למנוע את השפעתם הנלוזה, וסיגל לעצמו לשון מליצית.

● המלבי"ם מרבה לבאר פסוקים רבים לפי שיטותיו של ספר "מורה נבוכים", ואף מבאר כמה ענינים של "מעשה בראשית" לפי חכמת הטבע (והיו עוד מגדולי ישראל שאחזו בשיטה זו).

● המלבי"ם יצא במלחמת תנופה להוכיח שכל דרשותיהם של חז"ל מעוגנים היטב בעומק פשוטו של מקרא. זאת ביסס במיוחד בחוברתו "אילת השחר" (שהובא כמבוא לפירושו על ויקרא) שם הוכיח על פי תורת הצורות של התיבה, כללי תחביר הפסוקים, ובהגדרות מדויקות מה הם ההבדלים בין השמות הנרדפים. בדומה למפעל חשוב זה עסק גם בן דורו, הגאון הנוודע ר' יעקב צבי מעקלנברג, מחבר

● רבי מאיר לייבוש בן יחיאל מיכל (וייסר) היה חותם שמו "מלבי"ם", והוא כנראה ראשי תיבות משמו ושם אביו. וי"א שהוא תרגום עברי של שם משפחתי שלו "וייסר" (להלבין). ובכתב רבנות הראשון לקהילת ווערשנע, מובא בהקדמת רש"א מרגליות למהד' שנת תש"ך של "ארצות חיים", דף 5, המלבי"ם חותם שמו "מאיר יהודה בן יחיאל".

● הוא נולד בתקס"ט (1809) בוולין, אוקראינה, ונפטר בקיוב (פולין) בשנת תרל"ט (1879). הוא נתייחס בילדותו. כותב הרב איסר פרנקל (אב"ד תל אביב): "כמנהג הימים ההם השיאו לו אשה בהיותו בן ארבע עשרה. האשה שהיתה בת עשירים וחניכת אסכולת הקוראים לעצמם "משכילים", לא ראתה בעין טובה את התמדתו העצומה של בעלה, העלם הרך, לעסוק בתורה. היא החליטה איפוא להתגרש מבעלה המלבי"ם. האברך

רבי מאיר ליבוש לא הופתע ממאורע זה בחייו הפרטיים. שמח על האפשרות שניתנה לו עתה להקדיש כל עיתותיו לתורה, החל מלקט חומר לספרו הגדול "ארצות החיים" על שו"ע או"ח. ("יחידי סגולה", עמ' 8). חמש שנים עמל על המלאכה ועוד טרם מלאו לו עשרים שנה, יצא למסע על פני ארצות אירופה וכתב יד של החיבור בידו, כדי לקבל הסכמתם של גאוני תבל.

● רבה של ברעסלוי, הגאון ר' זלמן טייקטין, אירח את העלם בביתו משך שנה תמימה וכאן השתלם בידיעותיו התורניות, ודרש בשבתות ובמועדים בפני הציבור, שמרוב התפעלות נשאוהו לא פעם על כפיים. לגאון ר' זלמן נודע כי בעיר לנטשיץ (הסמוכה לזודר) בתו של ראש הקהילה נתאלמנה מבעלה. יאה זה נאה ומתקבל אם המלבי"ם ישאנה לאשה. המלבי"ם התחתן בשנית והיה לרבה של וורשנה בשנת תקצ"ח" (בגיל 29).

● בגיל שלושים נתקבל לרב במחוז פוזן (גרמניה) ואח"כ (בשנת תר"ה) בקמפן (פרוסיה). כעבור זמן מה היה לרבה של קהילת בוקרשט, בירת המדינה הרומנית. בתקופה הזאת למד להכיר את ארחות חייהם ואת דרכי חשיבתם של יהדות "ההשכלה", ואף היה צריך להתמודד כדי לענות על אופי שאלותיהם וגישתם לערכי היהדות. השפעה זו ניכרת היטב בכתביו. הרקע למפעלו הספרותי של המלבי"ם היה כדי לחזק נאמני התורה נגד הפלישה המסוכנת של ההתבוללות ושל תנועת הריפורם (שהתפתחה אז במיוחד בארצות גרמניה) שבזדון התקיפו תקנותיהם של חז"ל ואופני דרשותיהם של המקרא. אויבי התורה הללו השתמשו בדרשות שדרשו

הספר החשוב "הכתב והקבלה" (עיין שם בהקדמתו, מה היו מטרתיו).

● בשבע קהילות המלבי"ם כיהן. הוא נדד מוורשנה שבמחוז פוזן שבפרוסיה (שם כיהן שלש שנים משנת 1837-1840) לקעמפען שבאותו מחוז, שם חנה שמונה עשרה שנה (1840-1858). בקיץ 1858 הגיע לבוקרשט, ממנה גורש לאחר שש שנים, במרץ 1864, לרוסצ'וק ומשם עבר לקושטא. ומאלול תרכ"ד שהה משך ששה חדשים בפאריז. משם בא באדר תרכ"ה ללונטשיץ שבפולין. שם לא כיהן ברבנות, והקדיש זמנו לפירוש התנ"ך. שנה אחת (עד שנת 1870) כיהן ברבנות בחארסון שבאוקראינה. ושנה נוספת בלונטשיץ שבפולין (עד שנת 1871). משם עבר למוגילב (מוהילב) שבאוקראינה, בה שימש כרב ראשי שלש שנים (עד שנת 1875). משם עבר לבית חתנו ובתו בסמולנסק. ולאחר מכאן המשיך בקניגסברג (פרוסיה) בה כיהן כארבע שנים (1875-1878) כרב עדת יוצאי פולין ורוסיה. לבסוף קבל משרת רבנות בקרמנצ'וג שבאוקראינה. אולם בדרך למקומו החדש חלה, נפל למשכב בעיר קייב ונפטר שם א' של ראש השנה שנת תר"מ (1879) בגיל שבעים.

● בטרם נסע לקרמנצ'וג קיבל הזמנה בכתב מאת ועד הקהילה בניו יורק להיות "רב הכולל" לכל מדינת אמריקה, במשכורת המופלאה (בימים ההם) של חמשת אלפים דולר לשנה (היה נהוג אז להשתכר עשרה דולר בשבוע), מלבד ההכנסות הגדולות שבעיר גדולה כמו ניו יורק. אבל כיון שהמלבי"ם הגיע לגיל שבעים ובריאותו היתה רופפת, בני משפחתו מנעו זאת ממנו. בדרכו לשמש ברבנות קרמנצ'וג, חלה את חליו, ונפטר.

● ונסיים כאן בדברי הרב גרינבוים, בסוף הקדמתו ל"הכרמל": המלבי"ם ז"ל היה גאון ישראל וצבי פארם והודם, מאיר עיניהם ומרים כבודם. שר התורה וזיו החכמה, כוכב מזהיר באור יקרות העולה פעם אחת בהרבה דורות, איש מופת, חכם הרזים, אביר החכמה בנגלה ובנסתר, בחקר אלוה בדעת ומזמה, מואס בהבלי הזמן וכבוד המדומה [כנראה מהקדמתו ל"ארצות השלום" ועוד מקומות] שלם

בדעות ומדות, יפה תואר קומה שלמה, צדיק נשגב מגדיל עז לשם ה' ותורתו, אשר עליה מסר נפשו מעודו עד צאת נשמתו. ומקום הניחו לו מן השמים, להרים כבודה ולזקקה שבעתים. כי מלבד תקפו וגבורתו בחריפותו ובקיאותו, חננו ה' בלשון למודים אין כמוהו (כאשר יעיד גם ספרו הקטן והעמוק "משל ומליצה", מליצה נשגבה) במתק לשון וניב שפתים לוקח לבבות ומאיר עיניים עכ"ל. (כל זה לקוח מספר "אוצרות המלבי"ם)

ימי הרחמים

"שובה ישראל עד ה' אלוקיך"

"ולך ה' חסד כי אתה תשלם לאיש במעשהו". וקשה מה חסד הוא זה שמשלם מדה כנגד מדה. ופירש בעל הבינה לעיתים, כי ע"י שהעונש מכוון כנגד החטא ע"ז יוכל להתעורר ולפשפש במעשיו ולעשות תשובה [על ידי העונש ידע במה חטא ומה עליו לתקן].

ובזה יש לפרש הפסוק "שובה ישראל", עשה תשובה "כי כשלת בעונך", כלומר מאחר שאתה רואה שהעונש מדה כנגד מדה דהיינו שנכשלת מעין עונך, מזה יש לך להבין כי הקב"ה רוצה בתשובתך...

(בעל קצש"ע)

"עד ה' אלוקיך". חיוב הבעל תשובה להגיע לדרגה "עד ה' אלוקיך", והטעם ע"ז נאמר "כי כשלת בעונך", פי' כי אי אפשר לבעל תשובה להעצר באמצע הדרך, כי עונותיו והרגליו מושכים אותו מטה מטה, ודרך המפלט היחידה היא ע"י שישאף ויחזור "עד ה' אלוקיך", וכענין "אורח חיים למעלה למשכיל למען סור משאול מטה", ואם זה אצל כל אדם כך, הרי זה שנכשל ושקע וחסא על אחת כמה וכמה.

(הגר"ח שמואלביץ)

"שובה ישראל עד ה' אלוקיך". כי תכלית ושלימות התשובה צריכה להיות על שגרם חלול ה' ועל צער שגרם כביכול למעלה, כמו שאמרו במתני' שכשאדם מצטער שכינה מה לשון אומרת, קלני מראשי קלני מזרועי וכו', וזהו "שובה ישראל עד ה' אלוקיך".

(שארית מנחם)

"כי כשלת בעונך". זה נאמר לכל איש ישראל, ואף שחטא והרשיע הרבה צריך להאמין כי עיקר הרצון הפנימי שלו לא נפגם, כמ"ש אין אדם חוטא אלא אם כן נכנסה בו רוח שטות, וכל חטאיו הם בבחינת "מכשול" שנכשל ונתפתה, כמו שאמרו בגמ' גלוי וידוע לפניך שרצונינו וכו' אלא שהשאור שבעיסה מעכב. ויכול לשוב - עד ה' אלוקיך.

(עפ"י השפת אמת)

"שובה ישראל עד ה' אלוקיך". ואמרו בגמרא, גדולה תשובה שמגעת עד כסא הכבוד. ממה שצריכים שהתשובה תגיע עד כסא הכבוד ממש, חזינן שהחטא ח"ו פוגם ומגיע עד כסא הכבוד ממש...

(מרן הגרא"מ שך)

שובה ישראל וגו'. פירוש, "שובה ישראל" עד שתדע כי "ה' אלוקיך", כי מה ש"כשלת" ויש לך קושיות באמונה זה רק "בעונך" מפני שהרבית לחטוא לכן מטומטם לבך ונכשלת. (לב אליהו)

"עד כמה גדול כוחה של תשובה", שמעתי מעד שמיעה, ששמע מפה קדוש של הגה"צ רבי יצחק בלאזר זצ"ל על הפסוק ביחזקאל לג "חי אני נאום ה' אם אחפוץ במות הרשע, כי אם בשוב רשע מדרכו וחייה", והסביר זה בצירוף לקוח מן החיים, אם מי שהוא יספר ענין שאינו מתקבל על לב שומעיו, צריך הוא לאמת דבדיו, ויש שמאמת את זה בשבועה. אולם אם המספר הוא אדם גדול וחשוב, מבלי כל ספק יאמינוהו בלא שבועה, ואם האדם הנכבד הזה זקוק לשבועה, שמע מינה, שהענין המסופר על ידו רחוק מן המציאות, עד שהוכרח לישבע עליו.

והנה אם הקב"ה בכבודו ובעצמו הוכרח לישבע על התשובה שהיא מתקבלת, "חי אני נאום ה'" שהתשובה מועילה, שמע מינה שהדבר הזה הוא בתכלית הרחוק מן החכמה ומן המציאות, עד שאין לך אפילו אחד בכל העולם שהיה יכול לעמוד על אמיתת זה הענין, לולי נשבע הקב"ה על אמיתתו.

ומעתה צא וחשוב, עד היכן הדברים מגיעים, כי מצד השכל וההגיון אין ענין התשובה מתקבל על הלב כלל, וכמאמרם ז"ל בילקוט תהילים על הכתוב "טוב וישר ה'", שאלו לחכמה ולנבואה, הנפש החוטאת מה תהא עליה, ותשובת שניהם היתה להעניש את החוטא, עד ששאלו להקב"ה וכו', ואם כן מן הראוי להשתמש במתנה רבת הערך הלזו, היא התשובה, שהקב"ה נשבע עליה שהיא מתקבלת. (הגר"ש גריינמן)

מאורות הפרשה

”וַיִּלְךְ מֹשֶׁה” (דברים לא, א)

זכור לו יום המיתה

איתא במדרש (תנחומא א), אין ”וילך” אלא לשון תוכחה, שנאמר ”לכו חזו מפעלות אלקים” (תהלים מו, ט), ע”כ.

יש להתבונן, מהי התוכחה הנרמזת כאן בדברי משה רבינו ע”ה. וביאר בספר ”מנחת עניי”, שתוכחת משה היתה כמה שאמר להם, ”בן מאה ועשרים שנה אנכי היום” – היום מלאו ימי ושני! וכתב הזוהר הק’, שאף משה רבינו לא ידע שזוהו יום פטירתו, אלא באותו יום נתגלה לו הדבר. וזו היתה תוכחתו – אין איש היודע עתו, וכל אחד צריך להציב לנגד עיניו את תכלית ביאתו לעולם, וכמו שאמרו חז”ל, שוב יום אחד לפני מיתתך (אבות ב, י).

ויש להוסיף, שתוכחה זו מרומזת בדבריו, שהלא באמת יש לדקדק מה שאמר בן ”מאה ועשרים אנכי היום”, והלא תיבת ”היום” לכאורה מיותרת. אלא כאן רמז ש”היום” נודע לו יום פטירתו, וממילא מרומזת בתיבה זו, וכמש”נ.

(אהל משה)

”וַיִּלְךְ מֹשֶׁה וַיְדַבֵּר אֶת הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה אֶל כָּל יִשְׂרָאֵל” (דברים לא, א)

”וידבר את הדברים האלה אל כל ישראל” – אף לאחר שנסתלק מהעולם – ”וילך משה”, ממשיך הוא לדבר ”את הדברים האלה אל כל ישראל”, שהרי איתפשטותא דמשה בכל דור ודור.

(רבי שלמה מרדוסק, תפארת שלמה)

”לֹא אוֹכַל עוֹד לְצֵאת וּלְבֹא” (דברים לא, ב).

כיון שנסתמה כסורת משה למה לו חיים

פירש רש”י וז”ל: ד”א לצאת ולבוא בדברי תורה, מלמד שנסתמו ממנו מסורות ומעיינות החכמה (סוטה יב, ב), עכ”ל. וכתב ב”שפתי חכמים” וז”ל: וז”ל והטעם כדי שלא יצטער שנטלה הגדולה ממנו ונמסרה ליהושע, דכיון שנסתמה ממנו מסורת החכמה, למה לו חיים, עכ”ל.

ביאור הענין, משה רבינו, כל מציאותו היתה מסירת התורה מפי הגבורה, הוא אשר זכה לקבל את התורה מהקב”ה בעצמו. ומלבד מה שהיה אבי הנביאים, הרי גם בתורה הוא זכה למדרגה הנשגבה והשיג גם מה שנעלם מהחכם מכל אדם, וכל מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש כבר נמסר לו בסיני, על כן כיון שנסתמו ממנו מעייני החכמה, למה לו חיים.

וידועים דברי הרמב”ם (פ”ז מהל’ רוצח הלי’ א), תלמיד שגלה לערי מקלט מגלין רבו עמו שנאמר (דברים יט, ה) ”וחיי עשה לו כדי שיחיה, וחיי בעלי חכמה ומבקשיה בלא תלמוד כמיתה חשובין, וכן הרב שגלה מגלין ישיבתו עמו, עכ”ל. ואם אמרו כן על בעלי החכמה בכל הדורות, הרי שכלפי משה רבינו ע”ה הוא קל וחומר בן בנו של קל וחומר.

ובפירוש ’שפתי כהן’ על התורה (שמות א, יד) על הפסוק שם ”וימררו את חייהם בעבודה קשה” כתב כך וז”ל: בביטולם בתורה שהיא חייהם שנאמר (דברים ל, ב) ”כי הוא חיין”, וכן אמרו ז”ל (מכות י, א) על הפסוק (דברים יט, יא) ”ונס אל אחת הערים וחי”, תלמיד שגלה מגלים רבו עמו, ורב שגלה מגלים ישיבתו עמו שנאמר (ויקרא יח, ה) ”וחי בהם” עשה לו כדי שיחיה וחיי בעלי חכמה בלא תלמוד תורה כמיתה הם

חשובים, וכן כתב הרמב”ם ז”ל פרק ז מהלכות רוצח (הלכה א), אם כן לזה לא אמר ”וימררו אותם” אלא ”את חייהם”, וכן ’חייהם’ בגימטריא ’חכמה’, כמו שכתב הרמב”ם ז”ל ”חיי בעלי חכמה ומבקשיה בלא תלמוד כמיתה הם חשובים”.

(אהל משה)

”הִקְהֵל אֶת הָעָם הָאֲנָשִׁים וְהַנְּשִׁים וְהַטָּף וַיִּגְרֶךְ אֲשֶׁר בְּשַׁעֲרֵיךָ לְמַעַן יִשְׁמְעוּ וְלַמַּעַן יִלְמְדוּ וַיִּרְאוּ אֶת ה’ אֱלֹהֶיכֶם וְשָׁמְרוּ לְעֲשׂוֹת אֶת כָּל דְּבָרֵי הַתּוֹרָה הַזֹּאת” (דברים לא, יב)

ראשית חכמה יראת ה’

”למען ישמעו ולמען ילמדו ויראו את ה’ אלהיכם”. מזה, דהעיקר בכל הלימוד, שעי”ז ”יראו את ה’ ושמרו לעשות” וכו’. ובפסוק י”ג ”ובניהם אשר לא ידעו ישמעו ולמדו ליראה את ה’ אלקיכם”.

(אור אליעזר)

”הִקְהֵל אֶת הָעָם הָאֲנָשִׁים וְהַנְּשִׁים וְהַטָּף” וכו’ (דברים לא, יב)

המוכה אחר במעוה

פירש רש”י, ”והטף” – למה באו, לתת שכר למביאייהם. ומזה יבין האדם כמה שכר המזכה את זולתו בדבר מצוה, שהרי כאן נותנים שכר למביא הטף שאין להם שום הבחנה. ועי’ שלה”ק (במס’ שבת סד”ה כשהחזן מתחיל).

(אור אליעזר)

”וּבְנֵיהֶם אֲשֶׁר לֹא יָדְעוּ יִשְׁמְעוּ וְלִמְדוּ לִירְאָה אֶת ה’ אֱלֹהֶיכֶם כָּל הַיָּמִים אֲשֶׁר אַתֶּם חַיִּים עַל הָאָדָמָה אֲשֶׁר אַתֶּם עֹבְרִים אֶת הַיַּרְדֵּן שָׁמָּה לְרִשְׁתָּהּ” (דברים לא, יג).

להתייגע ביראה כל הימים

ולמדו ליראה את ה’ אלהיכם כל הימים. אמר הסבא מקלם זצ”ל, ”כל הימים” אינו מוסב על היראה, שודאי נוהגת בכל עת ובכל שעה, אלא על הלימוד.

הוא אומר, ש”כל הימים” צריך להמשיך ולהתייגע בלימוד היראה. אין זמן שאדם יכול להמעיט מעט ממלחמת היצר, והאופן לעמוד כנגדו הוא על ידי ”ולמדו ליראה”. וזהו שאמרו חז”ל, אל תאמין בעצמך עד יום מותך.

ועל דרך זה אמר הסבא מקלם זצ”ל לבאר את לשון הפסוק (משלי כב, ו) ”חנוך לנער על פי דרכו גם כי יזקין לא יסור ממנה”, וכי אטו לעת זקנה די הוא החינוך שנתחנך בילדותו, אלא הפירוש הוא דמוטל על האדם להתרגל בחינוך, שגם בזקנותו יהיה מורגל במלאכת החינוך לפי דרכו, ואז יעלה מעלה מעלה. וזוהי מעלת המוסר – להתרגל בחינוך.

כלומר, הא מילתא פשיטא, שגם בעת זקנה ושיבה אדם צריך להמשיך לחנך את עצמו, אך בתקופה זו שכוחותיו מתמעטים והולכים, מוכרח הוא להיות מורגל לחנך את עצמו, ומידה זו הוא יכול לרכוש רק אם יתמיד עליה כבר מימי נעורו.

”וַיְחַרְהוּ אִפְי בּוֹ בַיּוֹם הַהוּא וַעֲזוּבָתִים וְהִסְתַּרְתִּי פָנַי מִפָּנֵי הָיָה וְלֹא כָל וּמְצָאָהוּ רַעוֹת רַבּוֹת וְצָרוֹת וְאָמַר בַּיּוֹם הַהוּא הֲלֵא עַל פִּי אִין אֱלֹהֵי בְּקַרְבֵי מְצָאוֹנֵי הָרַעוֹת הָאֵלֶּה” (דברים לא, יד)

”כי אין אלהי בקרבי” – מאחר שהאלהות אינה חדורה בקרבי

פנימה – "כי אין אלהי בקרבי", אלא רק מהשפה ולחון, לכן "מצאוני הרעות האלה".

(רבי יוסף משה מזלח"ץ, ברית אברהם)

"ואמר ביום ההוא הלא על פי אין אלהי בקרבי מצאוני הרעות האלה, ואנכי הסתר אסתיר פני ביום ההוא על כל הרעה אשר עשה פי פנה אל אלהים אחרים" (דברים לא, ז - ח)

עיקר התשובה היא על שורש החטא

הנה כבר טרחו המפרשים לבאר (ראה רמב"ן, ספורנו ועוד), מדוע אחרי התשובה יסתיר פניו.

וביאר ה'חתם סופר' דהיודוי לא היה על שורש החטא אלא רק על החטא לבדו, ששורש החטא היה כלשון הפסוק "כי פנה אל" וכו' – הפניה לעכ"ם, ומזה נגרם החטא בעצמו, ועבירה גוררת עבירה.

ולפיכך, התשובה צריכה להיות בשורש החטא וסיבתו הראשונה, ואף שנראה מלשון הפסוק שהסתרת הפנים היא על הרעה אשר עשה, מכל מקום הואיל והכל נכלל בסיבה הגורמת, התשובה הנדרשת היא להתקרב לשורש הסיבה, עכת"ד.

ומרן הגאון רבי אהרון קוטלר זצ"ל סיים את דברי ה'חתם סופר' במילים אלו, "והנה תיקון השרשים ודאי אי אפשר בלי לימוד המוסר".

(אהל משה)

"ועתה פתבו לכם את השירה הזאת ולמדה את בני ישראל שימה בפייהם למען תהיה לי השירה הזאת לעד בבני ישראל"

(דברים לא, ט)

יש לדייק מה הלשון "ועתה", ועיין מש"כ בזה באוה"ח הק'. וי"ל בעזה"י, הן ידוע מגדר הטבע כי הרכוש אשר רכש האדם בזיעת אפו פרוטה לפרוטה יחדיו, ונדבקו להצטרף לחשבון ע"י טירחות וגיעות, יתקיים יותר מהרכוש אשר יקבל האדם בלא עמל וגיעה, כי לעומת שבא כן ילך, ולכן אמרו ז"ל (ברכות סג, ב, שבת פג, ב) 'אין דברי תורה מתקיימין אלא במי שממית עצמו עליה', כי אף בחכמת התורה הק' כן היא, והנסיון תלמדנו, כי במקומות שישיראל נדושין כעפר הארץ, שמה מאירים באור התורה כשמש בצהרים, ומי שרכש יגיעת התורה ק' ע"י יגיעה ויכול להתיצב על מעמדו אף אם נדוש כעפר, זה יוכל לעלות בגבהי מרומים.

וזה שנאמר, "ועתה כתבו לכם את השירה הזאת", היינו ועתה דייקא, אחר שאמר שם מה שיקרה את ישראל "כי תמצאן אותו צרות רבות ורעות", אמר על זה שעתה הוא העת לכתוב השירה וללמדה לבני ישראל, כי אם ימסרו נפשם על התורה וירכשו התורה ע"י יסורין, אז יתקיים התורה"ק אצלם.

(מהר"ם בריסק, דרשה לחינוך ספר תורה - רבי מרדכי בריסק הי"ד)

"ועתה פתבו לכם את השירה הזאת ולמדה את בני ישראל שימה בפייהם למען תהיה לי השירה הזאת לעד בבני ישראל"

(דברים לא, ט)

"את בני ישראל שימה בפייהם" – על כל אחד להשתדל שכל מה שיצא מפיו – "שימה בפייהם" יהיה אך ורק בהתאם לתורה – "ולמדה את בני ישראל". (רבי דוד יצחק אייזיק מסקוליא, צמח דוד)

"ועתה פתבו לכם את השירה הזאת" (דברים לא, ט).

מפסוק זה לומדת הגמרא בסנהדרין (כא, ב): אמר רבא, אף על פי שהניחו לו אבותיו ספר תורה לאדם, מצוה לכתוב משלו, שנאמר "ועתה כתבו לכם את השירה". וכן נפסק להלכה ברמב"ם (הלכות תפילין ומזוזה וספר תורה פ"ז ה"א) ובשלחן ערוך (יורה דעה רע, א).

ובספר החינוך (מצוה תריג) נתן טעם מדוע גם אם ירש ספר תורה מאביו מוטל עליו לכתוב ספר תורה משלו. וכה כתב: "משרשי המצוה, לפי שידוע בבני אדם שהם עושין כל דבריהם לפי ההכנה הנמצאת להם, ועל כן ציונו ברוך הוא להיות לכל אחד ואחד מבני ישראל ספר תורה מוכן אצלו שיוכל לקרות בו תמיד ולא יצטרך ללכת אחריו לבית חברו, למען ילמד ליראה את ה', וידע וישכיל במצוותיו היקרות והחמודות מזהב ומפז רב. ונצטוינו להשתדל בזה כל אחד ואחד מבני ישראל, ואף על פי שהניחו לו אבותיו, למען ירבו הספרים בינינו ונוכל להשאל מהם לאשר לא תשיג ידו לקנות, וגם למען יקראו בספרים חדשים כל אחד ואחד מישראל פן תקוץ נפשם בקראם בספרים הישנים שיניחו להם אבותיהם".

*

הכתב סופר כותב בביאור דברי חז"ל הנ"ל, אעפ"י שהניחו לו אבותיו ספר תורה מצוה לכתוב משלו. ועוד בביאור דבריהם (מנחות ל, א) כל הכותב לו ספר תורה כאלו קבלה מהר סיני. דהנה מי שאינו מקיים את המצוות לא מאהבה ולא מיראה, אלא מתוך הרגל שהרגילוהו אבותיו לקיימן, אם היה עומד לפני הר סיני לקבל עליו עול התורה לא היה רוצה לקבל עליו עול זה, שהרי גם עכשיו שכבר קבלו את המצוות מקיים אותן רק מפני שאבותיו קבלו אותן והרגילו אותן בהן. ובזה יש לתת טעם למצות כתיבת ס"ת, שכל אחד מצוה עליו לכתוב ספר תורה מחדש, להראות שאינו מקיים את התורה מפני שאבותיו הרגילוהו לזה, אלא שמקבל עליו עול התורה והמצוות בכל לבו מחדש.

ויפה אמרו רז"ל כל הכותב לו ס"ת כאילו קבלה מסיני, כי ע"י זה הוא מראה שאם היה עומד בסיני היה מקבלה באהבה ורצון.

וזהו גם מה שאמר רבא, אעפ"י שהניחו לו אבותיו ספר תורה מצוה לכתוב משלו, להראות שאינו מקיים את התורה כמצות אנשים מלומדה מאבותיו, אלא מקיים אותה בחשק ובשמחה רבה. (כתב סורו 1910)

"ועתה פתבו לכם את השירה הזאת" (דברים לא, ט)

בספר "משנת רבי אהרן" (חלק ג' מועדים מאמר זינה של תורה) להגאון רבי אהרן קוטלר זצוק"ל כתב חידוש נפלא, שלימוד התורה בשמחה אין זה רק ענין של "מדריגה גדולה" בלימוד התורה כמו בכל המצוות, שכל המצוות לעשותן בשמחה זה ענין של "מדריגה" בעבודת ה', "עבדו את ה' בשמחה" העבודה צריכה להיות בשמחה, אבל אצל "תורה" זהו "מעצם המצוה" ממש, שהשמחה הבאה מתוך לימוד, זה מגדיל ההשגה לכוון אל נכון, והלימוד שהוא בשמחה "נקבע" בלב האדם, וזה ברור לנו שאם יש ללומד "אהבת תורה" ואין הלימוד עליו למשא ח"ו, השגתו היא אחרת

הגרמ"ד הלוי סאלאווייציק ביאר, דהק"ו הוא כיון שיש צדיק בדור, אזי משפיע הוא על כל הדור.

ויעויין בתוספתא סוטה (פ"ב הל"ה): "עד שלא נגזו אליהו רוח הקודש מרובה בישראל שנאמר וכו". מלמד שכולם חבריו של אליהו והיו שקולים כנגד אליהו. ומנין שנסתלקה מהם רוח"ק שנאמר" וכו'. הרי דמצינו השפעה של צדיק [בחייו] על כל הדור.

ויעויין עוד בתוספתא פ"י שם: "כל זמן שצדיקים באין לעולם טובה באה לעולם, כל זמן שהיה אברהם קיים היה שובע". וזה מבואר אצל אליהו הנביא דגם ברוחניות יש השפעה, וכדלעיל גבי רוח הקודש.

ולפי זה מבואר הקל וחומר, שכל זמן שהיה משה רבינו הרי שהשפעתו מרובה וכו', ואעפ"כ "ממרים הייתם", וא"כ כל שכן לאחר מותו.

ענין זה יש לראות בדברי רש"י על הפסוק (בראשית כח, י) "ויצא יעקב מבאר שבע": "לא היה צריך לכתוב אלא וילך יעקב חרנה, ולמה הזכיר יציאתו, אלא מגיד שיציאת צדיק מן המקום עושה רושם, שבזמן שהצדיק בעיר הוא הודה הוא זיוה הוא הדרה, יצא משם פנה הודה פנה זיוה פנה הדרה וכן (רות א ז) "ותצא מן המקום", האמור בנעמי ורות". והרי שבהיות הצדיק בעיר ישנו הוד זיו והדר רוחני המתפשט בכל סביבתו [ואם אפילו כשרק יצא מן העיר "פנה הודו וכו'", כ"ש וכ"ש שכן הוא לאחר פטירתו מן העולם].

"פִּי יִדְעָתִי אַחֲרֵי מוֹתִי פִּי הַשְּׁחַת תִּשְׁחַתּוּן וְסִפְרָתֶם מִן הַדֶּרֶךְ אֲשֶׁר צִוִּיתִי אֲתֶכֶם וְקִרְאת אֲתֶכֶם הֲרַעָה בְּאַחֲרֵי הַיָּמִים פִּי תַעֲשׂוּ אֶת הֲרַע בְּעֵינֵי ה' לְהַכְעִיפוֹ בְּמַעֲשֵׂה יְדֵיכֶם" (דברים לא, כט).

המניח תלמיד או בן ממלא מקום אינו מת

פירש רש"י: והרי כל ימות יהושע לא השחיתו שנאמר "ויעבדו ישראל את ה' כל ימי יהושע", מכאן שתלמידו של אדם חביב עליו כגופו כל זמן שיהושע חי היה נראה למשה כאילו הוא חי.

מכאן שתלמידו של אדם חביב עליו כגופו. ועיי' (ב"ב קטז, א) "אשר אין חליפות למו ולא יראו אלקים", חד אמר כל שאינו מניח בן כמותו וחד אמר כל שאינו מניח תלמיד, פי' דתלמידו של אדם כשהוא ממלא מקומו נעשה חליפתו וכאלו האדם קיים דמי, וכמו שפירש רש"י כאן שכל זמן שהיה יהושע חי היה נראה למשה כאלו הוא חי, לפי שהיה יהושע תלמיד מובהק וממלא מקומו של משה נעשה הוא חליפתו וכאלו משה קיים, וכל זמן שהיה יהושע חי הוה כאלו היה משה חי, כדאמר שם דוד שהניח בן כמותו לא נאמרה בו מיתה רק שכיבה כמו מי שהולך לשכב לשעה והבן ינחל העסק, וכל זה כשהניח תלמיד הגון ממלא מקומו, אבל חלילה המניח תלמיד שאינו הגון אשר ע"י הדרכת רבו ולימודו מורה לו היתר ומקיל בעבודת ה', מוכח מזה גופא שעל האדם לדאוג שע"י מעשה התלמיד יענש הוא. וכה"ג ראיתי שהחתם סופר ביאר בזה מאמרם ז"ל (ברכות כח, ב) "ולא עוד אלא שאיני יודע באיזו דרך מוליכין אותי", כי אולי ע"י התלמידים (עיי' חוט המשולש).

(אור אליעזר)

לגמרי, וזה למדנו מהכתוב "ועתה כתבו לכם את השירה הזאת", ופירשו בגמרא (נדרים לח, א) שפירושה של "השירה" מכוון על כל התורה ולא רק על פרשת האזינו, כיון שענין "שירה" נובע מכמה מקורות ויסודות והיסוד הראשון הוא "השמחה", לא שרים מתוך עצבות, "שירה באה מתוך שמחה", אין אומרים שירה אלא על היין שנאמר בו "המשמח אלוקים ואנשים", וגם לימוד התורה הוא "שירה ורינה", שיש כאן "כולה שמחה" שהתורה נותנת "שמחה" בלב העוסק בה, "פקודי ה' ישרים משמחי לב".

מין ראש הישיבה בעל האבי עזרי זצ"ל אמר (הובא ב"מראש אמנה"), כי מה שכתוב בתורה בלשון "שיר" ולא כתוב "ועתה כתבו לכם את התורה הזאת" הוא מפני ששירת התורה היא השירה היחידה אשר תעמוד לנו לעד, ואפילו בימי הגלות המרים, כאשר הבית חרב והצרות תוכפות, התורה עמנו בכל עת ושירה זו יכולים אנו לשיר בכל מצב. כי התורה היא המעמידה אותנו והמחזקת את כוחנו והיא הנותנת לנו את התרוממות הרוח המביאה את האדם לידי שירה. (קונטרס שירת דוד)

"וְלִמְדָה אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל שִׁמְחָה בְּפִיהֶם" (דברים לא, יט).

יש לפרש הכוונה במה שאמר "שימה בפיהם", גם לפרש דברי הירושלמי (ביכורים ג, ו) 'כל המקיים ספר תורה בתוך ביתו עליו הכתוב אומר (תהלים קיב, ג) "הון ועושר בביתו וצדקתו עומדת לעד".

ונראה, כי עלינו לדעת כי לא זה עיקר הרכוש מה שסיגלנו לכתוב ס"ת ביגיעה בקיבוץ פרוטה ופרוטה, והס"ת מונחת בארון הקודש סגור ומסוגר, כי רק אז הספר תורה יתקיים לעד, מה שילמדו ממנה דורות הבאים ויומסר התורה"ק מדור לדור, וממשפחה למשפחה, וקיום הספר תורה צריך שיהיה ניכר בבית ישראל בבניו ובבנותיו, זהו הקיום לעד, כי הלא הס"ת המונחת בארון, בקל יכולים לשללה, אבל הס"ת המונחת בבית ישראל היינו בלב כל אחד ואחד, זו לא יושלל ולא ישרף.

וע"כ אמר הירושלמי, "כל המקיים ספר תורה בתוך ביתו", היינו בקרב אנשי ביתו, כי בניו ובנותיו הולכים בדרך התורה והמוסר, "עליו הכתוב אומר וצדקתו עומדת לעד", כי רק תורה כזו יתקיים לנצח נצחים, וישאר לדור דורים, כי האבות ימסרוה לבנים ובנים לבנים עד סוף כל הדורות, ולא יוכל לכלות, ונהרות לא ישטפוה.

וזה כוונת הפסוק, "ועתה כתבו לכם את השירה הזאת", אבל לא די בעצם הכתיבה, רק צריך לזה גם "ולמדה את בני ישראל שימה בפיהם", כי רק אם הספר תורה ייכנס לפיהם של כלל ישראל, תהא לה קיום למשך כל הדורות.

(דרושי מהר"ם בריסק - רבי מרדכי בן יהושע הבריסק הי"ד)

"פִּי אֲנֹכִי יִדְעָתִי אֶת מִרְדְּךָ וְאֶת עֲרֻפְךָ הִקְשָׁה הֵן בְּעוֹדְנֵי חַי עִמָּכֶם הַיּוֹם מִמְרִים הֵייתֶם עִם ה' וְאִף פִּי אַחֲרֵי מוֹתִי" (דברים

לא, כז).

השפעת הצדיק על הדור

יש לבאר את הקל וחומר.

אופק חדרה

כניסת שבת	17:56	לוח מקומי
יציאת שבת	19:02	
רבינו תם	19:37	
אור החיים	18:08	
	18:57	
	19:39	

אגלו נשמת
 שושנה שירה חגי' בת אברהם, מיכאל חגי' בני בן סעדיה, לזכות אריה חגי' בני בן שושנה, טלעת בת טאוס, צדוק בן סעיד הינדי, ציון נגר בן סעדיה, אסתר תוהמי בת סעיד, נפתלי ברזילי בן עדיד, דיקלה בת אסתר וישראל, חביבה בת צביה, פנחס ששון בן רבקה, אסיה (אילנה) בת הלה, סעדיה בת יהודה, חנה מנצור בת יוסף, רחל שגן בת שולמית, רותי בת לאה, אליגית בת שושנה, נוהה בת מרים, אביבה אשתו בת שלום, עופר בן רוזה, חיים בן דוד בן ארי, בן ציון בן יפת וימימה יששכר, יאיר בן שמואל, קמר (שושנה) נגר בת עזראד.

וה' הוא ההולך לפניך הוא יהיה עמך לא ירפך ולא יעזבך לא תירא ולא תחת (לפ"ח)

מה רבו מעשיו וחוכמתו של בורא-העולם, שגם כאשר הוא מביא רחמנא לצלן צרה על האדם, הוא מודד הכל במידה, עד הפרט האחרון.
 שלא כמו מלך בשר ודם, שכשהוא צריך להעניש, הרי שגם אם הוא מחונן, המלך, בלב טוב ומבין, אין באפשרותו להציב מחיצה ולהבדיל בין מה שמגיע למה שלא מגיע, ובין מי שמגיע לו למי שלא מגיע לו, ולכן בהכרח יקבל האדם גם את מה שלא מגיע לו, אצל ה' יתברך אין דבר כזה!

מה שמגיע לאדם, יגיע, בלא שתהא שום אפשרות להתחמק מכך, ומה שלא מגיע לו - לא יגיע. הכל שקול ומדוד.
האמונה בכוחו האינסופי של הקב"ה, אמורה להביא את האדם למנוחת הודעת, כי גם בהימצאו בצרה כלשהי, הרי שלבד מעצם האמונה שהמכה באה מהקב"ה, ולא מאף אחד אחר, והכל לטובתו, עוד הוא מתאזר במנוחה כאשר הוא יודע ומאמין שגם עומק הצרה מדוד ושקול לפרטי- פרטים, ומה שלא נגזר עליו, לא יגיע. בדרך זו, יש בכוחו לטבול את הצרה, ולהעמיסה על עצמו ביתר-קלות, כי הוא בטוח בכל ליבו שברגע שתסתיים סאת-הייסורים שנגזרה עליו, הוא ישוב להיות כאחד האדם.

באחד הבתים התרחש אסון כבד, כאשר בעל-הבית, שהיה תלמיד חכם מופלג וירא שמים, נפטר בגיל צעיר, והותיר אחריו יתומים רבים.
 הגם שלהוותנו ולגודל-חרדתנו כבר היו אסונות כאלה בבתיים רבים, רחמנא לצלן, אסור בתכלית האיסור 'להתרגל' לבשרות-איוב שכאלו, וצריך האדם לשתף עצמו בצער המשפחות, ולסייע להן בכל מה שאפשר.

יום אחד - והיה זה בימים שבין יום הכיפורים לסוכות - התדפקה האלמנה על פתח ביתנו, והיא נרגשת כולה. "אני רוצה לספר בשבחו של מקום, ולתאר את הנס שעשה עמדי", אמרה, כשהיא מנסה לעצור בעד רגשותיה.
 "מדי שנה בשנה, במוצאי יום הכיפורים", היא מספרת, "היה בעלי יצ"ל לוקח סולם גבוה ופותח את גגון הסוכה כדי להתחיל במצווה מיד לאחר היום הקדוש.

הגגון שלנו ממוקם סמוך לכמה עצים גבוהים, ובזווית המתאימה מאוד לציפורים, ולכן כל פעם כאשר הגגון היה נפתח, היינו נתקלים בכלכוד נורא של ציפורים, שכדי לנקותו נזקק בעלי לשעה ארוכה מאוד.
 השנה, בהיעדרו של בעלי, פתחתי את הגגון בכוחות עצמי. והנה, פלא-פלאים, הגגון היה נקי, כמו ברגע שסגרנו את הסוכה בשנה שעברה! לא יאומן! לא היה שם ולו לכלוך אחד!"
 "באותו רגע פרצתי בבכי", מספרת האלמנה, "ואמרתי "ריבונו של עולם, מה רבו מעשיך! לכל צרה יש גבול, ומכיוון שהשנה נותרתי לבדי, באין אישי עימי, חסכת ממני את המאמץ הגדול הכרוך בניקוי הגגון!"

האלמנה הוסיפה וציינה שתופעת הלכלוכים על הגג התרחשה במשך עשרות שנים ברציפות ומעולם לא קרה שפתחו את הגג ומצאוהו נקי, וגם בשנה זו לא היתה כל סיבה הגיונית ועילה מציאותית לניקיון הגג.

אבל מי שמחפש 'הגיון' בדרכיו של השם יתברך, אינו יודע את הדרך הנכונה בחיים. הוא יהיה עדימך לא יעזובך ולא ירפך... (עלינו לשבח) יש יהודים טובים, בעלי לב רחום, ההולכים בדרכי-החסד של אביהם שבשמים, וכאשר חבריהם נקלעים לצרה, וזקוקים ליד תומכת ולכתף מסייעת, הם מקיימים את לשון הפסוק **'הוא יהיה עמך'**, ונמצאים עם החבר, ועושים כל שאלא ידם על מנת לחלצו מן המצר.
 ואל יהי דבר זה קל בעיניכם. לא כל תמיכה, ולא כל עזרה לזולת, היא דבר מובן-מאליו. יש מקרים שכדי לתמוך ביד החבר בעת צרתו, צריך לאזור תעצומות-נפש מיוחדות, וגם אז עדיין לא בטוח שהאדם יכול להתגבר על עצמו, ולעזור לחברו ברוח-לב שכזה.
 והדוגמא הפשוטה לכך היא כאשר לשני אנשים יש אותו עסק, באותו רחוב, וקהל-היעד האמור להימנות על לקוחותיהם, מגיע ממש מאותה שכונה. האם כאשר תפרוץ שריפה אצל אחד מהם, יהיה לשני

כל כך קל לסייע בידו להיחלץ מהאסון שפקד אותו?
 הרי באופן טבעי הוא 'אינו מצטער' בשריפה זו... וגם את זאת אמרנו בניסוחו הכי-עדין שאפשר...
 וגם אם לא הגיע לדיוטה תחתונה שכזו, שילך בעצמו לשרוף את העסק של חברו, אבל לעמול ולהתייגע ללא הפוגה כדי לשחרר את עמיתו מהעול הכבד שנפל עליו?
 וגם אם נראה אותו ניגש למקום השריפה, ושולח פה-ושם את ידו בעזרה, הלא לכאורה הוא עושה זאת רק כדי שלא יאמרו עליו ששמח בצרתו של חברו...
 האם לא זו היא הנהגתם הטבעית של בני האדם-עלי-אדמות?!

הרי אם נראה את בעל העסק יוצא מכליו ו'שורף שעות וימים' כדי לעמוד לצידו של המתחרה שלו, נצביע עליו בהתפעלות גדולה עד מאוד, ונאמר שהוא מלאך!
 מזדמן לנו לשמוע פעמים רבות אנשים המוציאים מפיהם את המשפט 'הכל בידי שמים, גם הפרנסה', ובוודאי שהקב"ה אינו מקפח שכר שיחה נאה זו גם אם יצאה מפיו של אדם כזה שאינו מתכוון בדיוק למה שהוא אומר.
 שאלת-השאלות היא, עד כמה מוכנים האנשים הללו להתנהג על פי הכלל הזה הטבוע בפיהם...

כאשר הם נקלעים לניסיון, וניתנת להם לכאורה אפשרות להרוויח על חשבון הזולת, או-אז אפשר לבחון אותם האם באמת ובתמים הם מאמינים שגם הפרנסה היא בידי שמים, או שפיהם דיבר שווא וימינם ימין שקר, רק מי שליבו חף מכל ספק בעניינים אלה, ובכל שעה הוא מאמין שאין אדם יכול לנגוע במוכן לחברו, ולו כמלוא הנימה, רק הוא מסוגל להתנהג כפי שהתנהג הרב מנחם לונגר, מחשובי חסידי בעלז ברמת אלחנן, ומנהל בה מזה שנים רבות את צרכניית 'בשערייך'.
 הוא אפילו אינו מבין מה אהנו עושים עסק כל כך גדול מן העובדה שהוא עמל ויגע במשך כמעט 24 שעות תמימות, לילה ויום, בסיוע לבעל-המכולת השני ברמת אלחנן, שמכולתו עלתה באש... "הרי בסך הכל עשיתי מה שהייתי מחויב לעשות", הוא אומר בפשטות אופיינית.

הבה נשמע מה עושה יהודי טוב כמו הרב מנחם לונגר.
 השריפה שפרצה בחנות המכולת השנייה היתה פתאומית ביותר, ובתוך זמן קצר הפכה החנות למאכולת-אש, על כל מוצריה ומדפיה, מקרריה ומכליה.

החל למן הרגע שהשמועה הלא-טובה הגיעה לאוזניו של ר' מנחם, לא נתן האיש הזה מנוחה לעיניו ותנומה לעפעפיו, ולמרות שהיה זה יום חמישי, 'יומה הגדול' של כל צרכניה, ה'מארחת' אז לקוחות רבים הבאים לערוך את הקניות לשבת, לא התחשב מיוחדעו במאומה, ועזב את הצרכנייה שלו על מנת לסייע ביד עמיתו.

הסיוע החל בכך שהרב לונגר שכנע את בעל המכולת ששנרפה שלא ישתהה ולא ימתין בפתיחתה מחדש, אלא שיעשה את כל המאמצים על מנת שכבר למחרת בבוקר תהיה המכולת שלו פתוחה לקהל, וזאת מהסיבה הפשוטה שלקוח שקנה עד היום בחנות מסוימת, ועבר לחנות אחרת, גם אם עשה זאת מחמת אילוצים, הרי שצריך לחשוש שהוא ימצא עתה יתרונות רבים בחנות השנייה, שהיו חסרים לו עד היום, וכיון שכבר הוכרח לעבור אליה - הוא יישאר שם.

בעל המכולת שעלתה באש היה כה מדוכדך מעצם האסון שאירע בחנותו, שלא היה מסוגל לחשוב על דבר כזה של פתיחת החנות כבר למחרת. מבחינתו זה לא היה מציאותי כלל וכלל.

מעבר לקשיים הלוגיסטיים והארגוניים, הרי שכל המבנה היה שרוף לחלוטין, אבק ואש תימרות-עשן עדיין עלו ממנו, והשכל הישר אמר שאף בן-אדם לא יכנס לחנות במצב שכזה, גם אם כל המצרכים יהיו מונחים שם כבכל יום.

ר' מנחם לונגר לא מתייאש מהמאמצים לשכנע את עמיתו. הוא מדבר על ליבו, ומבטיח לו שיסייע לו בכל התהליך הארגוני, ובאשר לנושא הריח שעלה מהחנות הוא מציע לשכור מכולה גדולה, ולהציבה ברחבה שליד המכולת, ולהניח שם את המצרכים, וכך לא יצטרכו הלקוחות לסבול מהריח והעשן.

הלכות

הלכות יום כיפור

- מצווה להרבות באכילה ושתייה בערב יום הכפורים וכן דרשו חז"ל ועיניתם את נפשותיכם בתשעה לחודש בערב. וכי בתשעה לחודש מתענים והלא בעשירי מתענים, אלא לומר שכל האוכל ושותה מעלה עליו הכתוב כאילו התענה תשיעי ועשירי ועיקר מצוות האכילה ושתייה היא ביום של ערב יום הכפורים, ולא בלילה. ואף הנשים חייבות במצוות אכילה ושתייה בערב יום הכפורים.

- עבירות שבין אדם לחבירו אין יום הכפורים מכפר, עד שיפייס את חבירו.

- מנהג יפה לטבול בערב יום הכפורים במקווה טהרה.

- יום הכפורים לילו כיומו לכל דבר, אסור במלאכה, ובאכילה ושתייה, וכן אסור בסיכה ורחיצה נעילת הסנדל ותשמיש המיטה.

- חולה שהוזהר מרופא שלא יצום, פן יכבד חוליו ויבוא לידי סכנה, ואפילו אם החולה אומר שאינו צריך לאכול, אין לו להתענות אלא יאכל וישתה פחות פחות מכשיעור, ובמקום חשש ספק סכנה, אסור לו להחמיר על עצמו ולהתענות.

- בהבדלת מוצאי יום הכפורים על הכוס, אין מברכים "בורא מאורי האש" אלא רק על אור שבת, ולא על אור שהוציא והוא עתה על יד גפרור וכיוצא בזה. (חזון עובדיה)

תוך כדי השיחה הוא מתקשר לבעל חברת מכולות, מברר את מחירה, ומפעיל את כל קשריו על מנת שהמכולה תגיע כבר בשעות הקרובות ותוצב ליד המכולת השרופה.

הרב לונגר אינו נח לרגע, ומביא מהצרכנייה שלו מדפים ריקים שעליהם תונח הסחורה, הוא מספק לבעל המכולת מוצרים שהחברות לא מסוגלות לספק מהיום להיום, הוא רותם לשם כך את ילדיו-שלו, וכל משפחת לונגר נתמתת כדי לסייע במשימה הקדושה הזו. אה, איזו דוגמא חינוכית רואים לפנינו הילדים!

מטבע הדברים, לאחר הטראומה הגדולה שפקדה את בעלי המכולת, לא היתה דעתם פנויה כדי לחשוב על כל הדברים שהם זקוקים למחר.

כך למשל שכחו להתקשר לחברת 'תנובה' על מנת להזמין את המצרכים למחרת - לא היו מוצאים את מצרכי החלב הכל-כך נחוצים.

את ההזמנה הזו ב'תנובה' אפשר לבצע רק בין השעות 7 ל-8 בערב. כמה דקות לאחר השעה 8 נזכרו בעלי המכולת שלא הזמינו מצרכי חלב... אבל ר' מנחם הרגיעם, 'חששתי שתשכחו מזה, וביצעתי עבורכם את ההזמנה'...

רק כאשר המכולה הגיעה, והמצרכים סודרו בה, וגם כל יתר הפרטים עמדו על מכונם, נרגע הרב לונגר, ושב לנהל את הצרכנייה שלו. שוו בנפשכם במה מדובר כאן, הרי בחישוב מסחרי פשוט היה מנהל הצרכנייה יכול להרוויח מהשריפה שפרצה במכולת השכונתית. אז נכון שאסור לו להראות פנים שמחות, ולגלות שהוא שבע-רצון מהשריפה, אבל מכאן ועד סיוע כל כך ממשי - עדיין רחוקה הדרך...
הוא יהיה עימך ולא יעזובך ולא ירפך. (עלינו לשבח)

מצפה שהיה

מצפה האדולפים

סיפר הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א; ערב חורפ-י עמדתי בתוך קבוצת אנשים בתחנה וחיכינו, כמקובל במקומותינו... תוך כדי התקדורו השמים והחלו יורדים גשמי ברכה. מיהרנו ונכנסנו ל'לובי' של בית סמוך, לתפוס מחסה.

עיתון שהציץ מאחת מתיבות הדואר, משך את תשומת ליבו של מאן דהוא. הוא שלף אותו מהתיבה והחל לקרוא בעיון. מכיון שהחשכה הקשתה עליו, שלח את אצבעו ולחץ על מתג התאורה. לאחר שתי דקות כבה האור ושוב שלח ידו. כך נשנה המעשה כמה שפעמים.

ניגשתי אליו ושאלתי: אתה יודע שהינך גנב?!
מדוע אתה מתערב?
אני רב.
אז מה?
תבין, אני מסדר קידושין, עורך חופות בחתונות, בחופה מעמידים שני עדים כשרים, וגנב פסול לעדות. אמור לי בבקשה את שימך כדי שאדווך במחלקת רישום הנישואין כדי שיכניסו אותך ברשימה המעודכנת של פסולי העדות!...

הלה נרתע מעט ואמר: כבוד הרב, אני מוותר על המעמד הזה. מה עלי לעשות.

השבתי לו: קח כסף, כתוב על פתק: 'זהו תשלום עבור צריכת חשמל' ותכניסו לתיבת ועד הבית.

נטלת ללא רשות. תחזיר, תשלם, שוב בתשובה.

"נחפשה דרכינו" - בל נחשוב כי כל דרכינו היו כשורה. נתחיל לחפש, להעמיד לנגד עינינו את הדרכים שהילכנו בהם במשך השנה.

"ונחקורה" - אחרי שיהיו הדרכים גלויות לפנינו נחקור את פנימיות המעשים נבדוק את סיבתם. נערוך חשבון נפש. אז נוכל לבוא ולומר: "ונשובה אל ה'" - רצוננו לתקן, לשוב בתשובה שלימה. (ומתוק האור)

רבי יעקב אידלשטיין זצ"ל רבה של רמת השרון- סיפר שברמת השרון נפטר יהודי שהיה רחוק מתורה ומצוות. אחד המתפללים ניגש לבקש שיבוא להספיד אות אותו יהודי, אך מאחר שהלה לא הגיע לבית כנסת הוא לא הרגיש שום קשר אליו: על מה ולמה יבוא? האם צריך הוא להתחיל להסתובב בכל הלוויה שנערכת ברמת השרון? אמר לו היהודי: "אספר לרב סיפור על הנפטר: אנחנו קבוצה של יהודים יוצאי פולין שנפגשים כל שבת אחר הצהריים, יושבים ביחד ומדברים, מעלים חוויות וזיכרונות מהעולם שהיה. פעם אחת שמתי לב, שהיהודי הזה, שנפטר, יוצא החוצה לפני צאת השבת, ואחרי דקות ספורות חוזר. כשראיתי שהעניין חוזר על עצמו שאלתי אותו לאן הוא יוצא ומה הוא מחפש בחוץ הזה? אמר לי: "במלחמת העולם השני התגייסתי לאחד הצבאות של בעלות הברית. נסעתי באוניה ופתאום פגע בה טיל פגיעה ישירה והיא החלה לשקוע. רוב הנוסעים שהיו עליה טבעו למוות, אני עצמי תפסתי קרש ונתלית עלי. היים היה סוער, תפסתי את הקרש בכל כוחי, אבל הרגשתי שעוד מעט עוזבים אותי כל כוחותיי. תורה ומצוות לא קיימתי, אבל בשארית כוחי אמרתי: ריבונו של עולם, אם אתה מציל אותי מכאן, אני לא מעשן יותר בשבת. הוא לא קיבל על עצמו לשמור שבת - אלא רק עבירה אחת פחות. דקות ספורות אחר כך אני רואה פתאום מטוס של בעלות הברית מחפש ניצולים. הטייס ראה אותי, הוריד לי חבל והצליח להעלות אותי למעלה והציל אותי. מאז, בכל שבת כשאני יושב איתכם ומדבר, אני יוצא החוצה לראות אם כבר יצאו שלושה כוכבים, ורק כשיוצאת שבת אני מתחיל לעשן". **אמר על כך רבי יעקב אידלשטיין**; כמה מופלאים רחמיו הגדולים של הקב"ה! אדם עומד לטבוע, הוא נמצא על שערי מוות - ובעקשנותו לא מוכן לקבל על עצמו עול תורה ומצוות ולא מוכן לחזור בתשובה! הוא מוכן 'להתנדב' לפרט אחד קטן - לא לעשן בשבת... וכבר הקב"ה שולח לו נס הצלה. רק נתאר לעצמנו, כמה רחמים וברכה ייתן הקב"ה ליהודי, שבאמת מתחרט על מעשיו, ותופס את עצמו ומקבל על עצמו עול תורה ומצוות!

(דורש טוב)

שבת שלום ומבורך

פרשת וילך - שבת תשובה

חינוך ילדים - כל הזמן לשבח את הילד ולתת חוס ואהבה

הקהל את העם הנשים והטף התורה מצווה אותנו על מצוות הקהל, פעם בשבע שנים בחג סוכות לאחר שנת שמיטה המלך קורא בספר דברים. התורה מצווה להביא גם את הטף למעמד זה, טף אלו תינוקות, שואלת הגמי' במסכת חגיגה דף ג': טף למה באין הרי אינם מבניים עונה הגמרא כדי ליתן שכר למביאיהן (להוריהם). בספר גור ארי' (פ"ו וילך) כתב שטף מדובר בקטן שיכול ללמוד. דאם לא כן מה שכתב למביאים יש כאן וכן עוד אחרונים. והמהרש"א במס' חגיגה כתב ש-טף מדובר בילד שלא הגיע לחינוך וכן עוד אחרונים ואלה הסוברים שגם לא הגיע לחינוך טעמים על פי הירושלמי כפי שנאמר על רבי יהושע אשרי יולדתו [יבמות ד"ה א'] שאמו הולוכה עריסתו לבית הכנסת שבביל שיתדבקו אזניו בדברי תורה:

[התוס' בחגיגה שם כתבו: ועל זה סמכו להביא קטנים לבית הכנסת עכ"ל. ועיין במס' סופרים (פרק י"ח הלכה ו) מכל מקום לשני פירושים אלו בין אם הגיע לחינוך הילד בין אם לא הגיע לחינוך מותר הבאתו היא לחנוכו במצוות מגיל קטן ועל זה נאמר חנוך לנער על פי דרכו גם כי יזקין לא יסור ממנה

כיצד לחנך ממך בלע"ה הקהלות יעקב" (הסטייפלר) זצוק"ל (כפי שרשם מבפיו חכם אחד שליט"א)

א. ללמוד מדרך נועם. ב. ללמוד מוסר כל יום כעשר רגעים. ג. להחזיר בהם שנין העולם הפקר. יש שכר ועונש. לא להתייאש, למרות הקושי בחינוך. ה. לחיות ולהרגיש את התלמידים. אם התלמיד מתרשל, לחקור אצל התלמיד סיבת הדבר, וזה מביא לקשר ואהבה עם התלמידים. כתב באורחות יושר (עמ' לט): ואמרו"ר זלה"ה היה מיינע ללמוד עם הילדים מגיל שבע מוסר, אפילו חמש דקות בכל יום, כדי שידעו שהעולם אינו הפקר ואדם אין חי לעולם, יש גן עדן וגהינום וכו'. ויש ללמוד איתם בספר קל שגם ילדים יבינו, כגון אורחות צדיקים וכחאי גוונא, ובמשך הזמן ידבק בהם יראת שמים ויראו תועלת. וכשיהיה בהם יראת שמים, יהיה הכל טוב, בעזרת ה'. עד כאן לשונו, עיין שם.

חלק מחינוך הילד חובה לתת לילד מחמאות חוס ואהבה כל הזמן לתת מחמאות חוס ואהבה ולשבח את הילדים

סיפר אברהם, (מובא באוהלך יעקב) לחבירו אבא שלי לא דבר איתי אף פעם בלשון חבה ואהבה. תמיד רק צעק עלי. אף מלה טובה לא אמר לי, לרבות ביום בר המצוה שלי. וביום חפתי - אינני מגזים - מלה אחת, עדיד אחד לא קבלתי ממנו, לדאבוני. כל כך רציתי לשמע מלה טובה, אינה חוזק ועדיד - ולא זכיתי. כל מלה היתה מוסיפה לי המון. ובמצב כזה, אם נשארתי יהודי דתי זה ממש סכים. פעם אמרתי לאבא, פשעך עלי: אינה פטונית גש לך עלי? כמה שהשקעת - כמה הוצאת עלי... אולי, כמה היה חסר לי דבר קטן שלא עולה שקל - חוזק ועדיד, נשיקה מאבא... סים דבריו. וכמה מרגש, דברים מבו, שמחפה שנים למלה, נשיקה ולא קיבל ספר תלמיד חכם חשוב, שהמחנה שלו היה קפדן מאד והשתמש הרבה עם הנדנים... עד כדי ששקראו לו "אכזרי", והסוף היה, שיותר מחצי הכיתה לא הלכו לשיבות בגלל זה... פרושים מתירים... ובבבל - אינה פנים יש למחנה כזה אצל תלמידים!!

מחנה אחד התחיל את השנה עם עשרים וארבעה תלמידים, והלך בכח, בתקיפות ובמדת הדיו. תלמיד זה הוא משחת מאד, וזה חצונו מאד וכו' וכו'. אמרו לו, לא זו הדרך! התנפחו את הרבה, ותמיד הוא צדק [לדעתו...]. כי איך יתכן אחרת לכוז. חצונו, לכוז משחת, לכוז שקרן וכו'... עד שלסוף השנה נשרו תלמידים, והוא נשאר עם שמונה תלמידים מתוך עשרים וארבעה... וכשראה התוצאות, עשה חשבון הנפש, ופנה לתלמיד חכם בשאלה קצרה: מותר לי לעבד בחנוך? ענה לו לא. ועוב. התחרט והטער צער רב על העבר. וכאחד שעוסק בחנוך, אני יודע שכן היא המציאות - שעל ידי אהבה מצליחים מאד מאד אפילו עם תלמידים קשים ביותר. להראות להם אהבה, ולהרבות בשיחות עם כל אחד ואחד, ושיארו התלמידים שתרב והמורה אוהב אותם מאד ומתפנים... אז ורק לטובתם מה שמקפידים עליהם שיקשיבו טוב לשעורים ושיחזרו הרבה ושייתנהגו טוב, ועל ידי אהבה משפיעים מאד אפילו על תלמיד הקשה ביותר. הטפול על ידי יד

הזקה ועצבים שונים ומשונים, קלים וקשים, מקלקל מאד, לנכות לה' יתברך על חינוך הילדים ואין זה מקרה בודד יוצא מן הכלל, וידוע ומפורסם מהרבה מקרים, לא עלינו. באחד המקרים בחוץ לארץ פתאום נודע לאבא שבתו עומדת להתחתן עם חלוני ממש, וגם אז לא נדע איך להתנהג, ובא אל בתו בצעקות. וכשראה שזה לא עוזר כלום, בא בדברי אהבה לבתו ואמר לה: אני אקנה לך תכשיטי זהב ויהלומים וכו' וכו'. ענתה לו הבת: אבא, זה כבר מאחר... כל השנים לא הרגשתי כלל שיש לי אבא אוהב... לא היה לך שום קשר איתי...

אם רוצים להעיר לבן או לבת אך ורק בדרכי נועם ועם המון שבחים מחמאות חוס ואהבה ורק לאחר מכן להעיר את ההערה כי אחרת ההערות אלו יכולות לגרום לילד צלקת לכל החיים לפגוע בביטחונו העצמי ולא להאמין ביכולותיו לפגוע קשות בלימודו כיון ששומע רק הערות ולא מקבל מחמאות, חשוב בכל צורה שהחורים יתנו רק מחמאות גם סתם בלי קשר, כל הזמן לשבח ואפילו אם זה לא ממש מדויק זה בונה מאד את הילד מחמאות אלו. לפעמים לאחר כל הרבה הערות הילד חושב שהוא שלילי למרות שמעלותיו עולות לאין ערוך. ממה שעשה ומתחיל להאמין שהוא שלילי ואז קשה מאד להוציא לו את זה ממוחו ולחזור ולהאמין ביכולותיו יש לתת כל הזמן מחמאות וחוס ואהבה

לנכות לה' יתברך על חינוך הילדים

ספר רב אחד בירושלים, שפעם באה אליי אמה אחת בתלונה, שבתה סתנה מדרך התורה. ואמר לה: ראי, יש לי קבלה ששמעתי מאמי, עליה השלום, והיא - פשאת אופה עונה, תבכי בדמעות לה' שבתך תחזר בתשובה, וראי שהדמעות יפלו לעשה שאת לשה, ולאחר שתאפי את העונה הזאת תאכלי אותה את בתך. וכן עשתה וראתה נפלאות.

ומבא בתנא דבי אליהו פרק י"ח, מעשה בלחן אחד שהיו לו עשרה בנים - ששה בנים וארבע בנות, והיה בכל יום משתטח ומלחץ עפר בתפלה ותחנונים להקדוש-ברוך-הוא שלא יצא שום פסול משום אחד מנורו, ולא יברו ימים רבים עד שפא עזרא והקלה את ישראל מבבל, וזכה אותו כהן לראות דורות ישירים משךריתם בכהנה גדולה בבית המקדש.

ספור זה היה בתקופת גלות שבעים שנה שבין בית ראשון לבית שני, שאז נרדו ישראל לדיוטה תחתונה מפיחנה רוחנית עד כדי שנשארו נשים נכריות, ושקחו את כל התורה, והיה אותו כהן נרא וחרד על בניו ובנותיו ועל פן היה משתטח בתפלה בכל יום ומלחץ עפר, וזכה שנתקבלה תפלתו ונשמר זרעו מפל קלקול. **ספור המגיד הירושלמי רבי צבי מיכל הקר זצ"ל**, שפעם אחת היה מהלך בשכונת מאה שערים בשעה מאחרת בלילה, וראה יהודי מתגולל שם ליד האשפה המרפזית. התקרב הרב צבי מיכל לראות שמה מכיר הוא את אותו יהודי, והנה זה רעהו וידידו. עשה עצמו כלא רואה, והמשיך בדרכו כדי שלא לבשו. לאחר זמן, כשפגשו, בקש ממנו להודע פשר דבר, והראוהו ידיו את התנא דבי אליהו שהבאנו למעלה, ואמר לו שממנו למד, וכה מעשהו מדי פעם להתגולל בעפר להשתטח בתפלה להקדוש-ברוך-הוא שישמר זרעו מפל קלקול.

לזהרה לא לדבר על שום תלמיד חכם

מסופר, שבא פעם יהודי תלמיד חכם להגאון רבי שלמה זלמן אורבאך זצ"ל ושאל אותו: "רבי למה בני לא גדלו תלמידי חכמים, ולעומת זאת שכני החלבן - בניו גדלו תלמידי חכמים" שאל אותו רבי שלמה זלמן: "אמור לי, כשהיית שומע איו דרשה ולא היה מוצא חן בעיניך מה שהרב דרש, מה היית אומר " אמר לו: "רבי, אגיד לכוודו את האמת - הייתי אומר, שאינו יודע לדרוש ואני לא מבין למה הלך לדרוש. " המשך לשאול אותו רבי שלמה זלמן: "מה עשית אם היה לך שאלה והרב פסק משהו שלא היה נראה לך " אמר לו אותו יהודי: הייתי אומר, שהרב אינו יודע ללמוד וכדומה. "

אמר לו רבי שלמה זלמן: "זוה ההבדל בינך לבין אותו חלבן. כשהלכתם לשאול את הרב שאלה היית מבטל את דברי הרב כשראו הבנים איך שהנך מבטל את התלמידי חכמים והרבנים, גם הם ביטלו אותם בלבם, ולכן גדלו עמי הארץ... שכנך החלבן - לעומתך - כשהיה שומע את הדרשה, היה באמת ובתמימות אומר שדרש יפה מאוד ללא שום ביקורת, ומקבל את האמת ממי שאמר, וכן החלבן היה מקבל את פסוקי של הרב ללא עוררין, ועל כן, כשבניו ראו איך שאביהם מכבד את התורה ואת התלמידי חכמים בכל אתר ואתר, זה המריץ אותם להיות תלמידי חכמים. ("מ"אהליך יעקב")

כתוב בהז' בכלי שאדם מודד בה מודדים לו דהיינו אם אדם קפדן גם בשמים יהיו איתו קפדנים ואם אדם יהיה וותרן כלפי חבירו גם בשמים יהיו כליו באותה הנהגה של וותרנות לכן כדאי שאדם תמיד יסגל לעצמו את מידת הויתור בפרט בימי עשרת ימי תשובה שהם הקובעים לכל השנה נקבל על עצמנו תמיד לוותר

מרן ראש הישיבה הגאון הרב אליעזר מנחם מן שך זיע"א, אמר על עצמו: כל החיים שלי תמיד ויתרתי, ומעולם לא חסר לי דבר. מרן רבינו עובדיה יוסף זצ"ל זכה למידת הוותרנות, והוא לא היה עונה למחרפים ולמפריעים לו (עי' בהקדמת יבי"א ח"ו), ובזכות זה זכה מהשמים לכל הברכות שבטורה,

בעל המנחת יצחק בזכות שויתר לא לבייש בת ישראל זכה לבן
 פוסק הדור, בעל ה"מנחת יצחק", התחתן שלוש פעמים. את אשתו הראשונה נשא לפני המלחמה. לאחר המלחמה, לאחר פטירתה של אשתו הראשונה, נשא את אשתו השנייה, ולעת זקנותו התחתן בפעם השלישית מהזויג הראשון נולד לו בן אחד, יחיד ומיוחד: ר' בעריש, ומהבן הזה היו לו יותר ממאה צאצאים. חוץ מהבן הזה לא היו לו ילדים, לא המזווג הזה ולא משני הזוויגים האחרים. הוא ספר שזכה לבן הזה בעקבות מעשה שהיה: את אשתו הראשונה הוא לא ראה לפני החתונה, השידוך איתה נגמר על ידי שליח, והנה, כשהתקרב מועד החתונה התברר כי האישה בעלת מום. אמו בקשה ממנו לבטל את החתונה, בטענת מקח טעות, אך ה"מנחת יצחק" סרב: "אסור לבייש בת ישראל", אמר. כל ניסיונותיה של אמו להסביר עד כמה יהיו קשים לו החיים עם אישה שכזאת, הוא בשלו: "אסור לבייש בת ישראל! כאמור, הוא התחתן איתה, ומהנישואין האלו נולד בנו יחידו! והוא אמר כי על פי טבע לא היו יכולים להיות לו ילדים, והילד הזה נולד בנס, וכל זה בזכות הויתור, שלא רצה לבייש בת ישראל!".

הגאון רבי חיים קרייסורטה ויתור על מיטה ובזכות זה ניצל מהגרמנים
 הגאון רבי חיים קרייסורטה זצ"ל רבה של אנטורפן, סיפר מעשה נורא: לפני המלחמה בהיותי בחור למדתי בישיבה שלא היתה לי בה מיטה לשניה. היה עלי ללכת מרחק עצום להציע לאכסניה שם היתה מיטתי, כך נמשך הדבר במשך שנה וחצי. לאחר שנה וחצי נמצאה לי מיטה בסמוך לעזרת נשים. היה זה בשבילי יום חג, יום טוב! מעתה לא אדקק לכתת רגלי ולבזבז זמן יקר, בכל לילה. בלילה הראשון, כשהלכתי לישון על מיטתי החדשה, פגשתי בחור סגי נהור, שבור ורצוף, כששאל אותי היכן אני הולך לישון? ומתוך דבריו הבנתי כי אין לו מיטה לישון... ריחמתי עליו ונתתי לו את המיטה החדשה שלי, ואני המשכתי לכתת רגלי עד לאכסניה המרחקת, שם הייתה מיטתי. המלחמה פרצה. באחד הימים נכנסו הגרמנים לישיבה וטבחו בכל הלומדים ללא רחם. הם תפסו בידיים בחור אחר בחור, ירו בו, וזרקו אותו מהחלון. כשהגיע התור שלי, הסתובבתי לקיר וזעקתי: 'ירבנו של עולם! אתה לבדך יודע כמה קשה היה בעל לוותר על מיטתי לטובת אותו בחור שבור ורצוף! אנא! בזכות הויתור הזה – רחם עלי, שהנאצי מיישש יותר גם לי... כשהנאצי תפס אותי, וכבר כיון את נשק אולי, התחנתי לפניו שירחם עלי. אך מה זה כבר יכול לעזור! כולם התחננו על נפשם, וזה לא עזר להם במאומה... והנה, אני למרבה הפלא נשאתי חן בעיניו. הוא לחש לי: 'אני יורה על הקיר. תעשה את עצמך נופל ומת, ואז אני אזרק אותך מהחלון למטה'. וכך היה. לאחר שיכאלתי ירה בי והרג אותי הוא זרק אותי מהחלון, וכך בחסדי השם יתברך, נצלתני". כמה גדול כוחה של הוותרנות!

תווה הביזנות הם מתנה שאין גדולה הימנה
 אחד מרבני ירושלים ספג במשך תקופה השמצות וביזנות. בצר לו פנה לרבו, רבי זונדל קרויזר זצ"ל, שהיה מגדולי ירושלים, ותינה בפניו: "מביישים אותי, מדברים עלי לישון הרע ורכילות". ורבי זונדל שותק. הוא חזר והתלונן: "רבה! שופכים את דמי". ושוב, רבי זונדל לא עונה. אמר הרב: "בשבילי מה יש לי רבה, שלא יהיה אל מי לדבר כונן לי פעקל של צרות!". נענה רבי זונדל ואמר לו: "אמרת שהם מביישים אותך? אם כך אין לך 'פעקל של צרות', הם נותנים לך מתנה! הם נותנים לך את ההודמנות שתשמע את חרפתך – ותשתוק, תוותר! זוהי מתנה שאין גדולה ממנה!"

העושר שלי בזכות שאני בולם פי ובזכות זה אני זוכה להיות יסוד העולם
 מספרים על אחד האדמו"רים שהיה עשיר מופלג. הרבה כסף "הסתובב" בביתו, דא עקא, היו לו הרבה רודפים ושונאים שניסו להרע לו, פעם אחת פנתה אליו הרבנית ואמרה לו: "הרי אתה 'פועל ישועות' הרבה אנשים נושעים על ידך, מדוע אינך שם קץ לכל הרודפים והשונאים שלך?", נענה ואמר לה: "יש מושג הנקרא 'צדיק יסוד עולם'. העולם 'עומד' עליו. כשהקב"ה שולח שפע לעולם, במיון ושאר צרכי האדם, הוא מעביר אותו דרך היסוד של העולם, דרך הצדיק. במיון כמו כל בוס ראשי ששולח כסף דרך מנהל הסניף, לכל העובדים. "אנני", המשיך הרבי'ה ואמר: "אמנם אינני 'צדיק יסוד עולם' אבל ישנו עוד יסוד שהעולם עומד עליו. הו"ל (חולין פט ע"א) אמרו: 'אין העולם מתקיים אלא בשביל מי שכולם על עצמו בשעת מריבה', שנאמר (איוב כו ז): 'תולה ארץ על בלימה' כל עוד רודפים אותי, ואני בולם את פי – הרניני בבחינת 'יסוד עולם', והשפע יורד דרכי לעולם, זהו פשר הכסף הרב שיש לנו. אבל אם יפסיקו הרודפים לרדוף – גם כסף לא יהיה לנו". (הנני בידך)

ויתור ובזכות זה ניצל בנו
 מספרים על יהודי שגר בקומה שניה ומתחתיו היתה חנות למכירת מיטות ולולו תינוקות, בעל החנות היה רגיל לקום בבוקר מוקדם ולמלא את רחבת המדרכה במוצרי החנות כדי שיראו העוברים והשבים את סחורתו ויבאו לקנותה. דבר זה הפריע מאד לשכן כיון שהמיטות והלולים היו חוסמים את המדרכה ומפריעים לו ולבני ביתו, ניגש לשכן לבעל החנות וביקש שלא יניח את סחורתו על המדרכה אשר מיועדת לעוברים ושבים, אך בעל החנות לא שת לבו גם לאצת (מושאל משמתי, כג) כל הקשיב לשכן והמשיך להעמיד את סחורתו במאמצ המדרכה, אין קול ואין עונה ואין קשב (השכן שהיה בצער גדול רצה להתלונן בעל החנות לעירייה, אך קודם לכן הלך לסטייפלר (רבי יעקב קנייבסקי זצ"ל) ושאלו אם מותר וכדאי לו לעשות זאת. הסטייפלר השיב לו: ועתה בני שמע בקולי (בראשית כז, ח), תוותר ואל תמסור אותו לעירייה, אין דבר, תוותר, מוותר לא מפסידים. אותו אדם שהיה

שהיה ירא שמים בתכלית סבר וקיבל את דברי הרב ולא התלונן לעירייה על אף הקושי הגדול. לאחר חודש וחצי, ילדו הקטן בן שנה וחצי טיפס על אחת החלונות ונפל מהקומה השנייה, אך למרבה המזל נפל לתוך הלול בעל המזרנים של בעל החנות ובכך ניצלו חייו. ה' יתברך נתן בליבו של בעל החנות לשים את המיטות והלולים במדרכה כדי להציל את ילדו של השכן שכבש את יצרו, ויתר ולא התלונן. ללמדך שאין אדם מוותר ומפסיד, ושומע לעצה חכמה (משלי יב, טו)

היסוד בחיי הנישואים והחיים בכלל לווותר ולוותר
 הגמ' במסכת תמיד דף לב אומרת מה יעשה אדם ויחיה, ימות, היינו מה יעשה אדם ויחיה דהיינו שיהיה לו חיים טובים שלווים ושמיחים, ימות דהיינו שימית את עצמו ילך נגד הטבע שלו דהיינו יוותר כל הזמן לכל אדם ובפרט לקרוביו ואשתו ומה יעשה אדם וימות דהיינו שהחיים שלו יהיו חיוו חשובים כמיטה, ויחיה, דהיינו שלא יוותר לעולם לאף אחד שכן כביכול הוא חי הוא לא משפיל את עצמו ואז סופו לרוב עם כולם ולבסוף יהיה בודד וגלמוד שאף אחד לא רוצה את רצונו ובמקום לשמור יגרום לעצמו רק עצבות וחיים שאינם נעימים כלל לכן ילמד מדברי חז"ל אלו תמיד לוותר גם אם זה נגד טבעו ואזי יזכה לחיים טובים הרב קובי לוי מספר לפני שנים רבות שמעתי שיחה מוסרית מפיו של אחד מגדולי הדור זצ"ל וכך אמר: "בחורים יקרים, אתם עומדים בפני הקמת בית בישראל בשעה טובה ומוצלחת. ידוע לכם שאדם בלי אשה, שרוי בלא תורה בלא ברכה בלא שמוחה. יוצא אם כן שהבית שתקמו חופן בחובו את התורה שהיא מעמידה העולם כולו, וכן את האושר הפרטי שלכם, שהוא הפרנסה, הבריאות ושמחת החיים היומיומית. 'אני יהודי זקן אבל ברצוני לתת לכם נוסחה מופלאה המורכבת משלוש מילים בלבד, שיש בה את הסוד המופלא לשמור על שלום ביתכם והעיקר להקים משפחה עם אשה ובעל וכמובן ילדים מאושרים בריאים בנפשם ובגופם". אני זוכר היטב את הגבות שהורמו, את העיניים התמהות לנוכח היומרה להוריד לעולם הנבוך משהו, את נוסחת האושר בשלוש מילים בלבד, האומנם? זעק האוויר בדממה רוגשת. "שלוש מילים אמרת, זו הנוסחה ומילה אחת לא יותר.

המילה הראשונה - לוותר. המילה השנייה - לוותר, והמילה השלישית, כמובן - לוותר, זו הנוסחה לשלום הבית והאושר לוותר, לוותר, לוותר."
 שלפני פנקס מוכסי ורשמי את עיקרי הדברים, וכה הוסיף ואמר "בחורים יקרים, הויתור הוא דגל הניצחון של היהודי המאמין שאין אדם נוקף אצבעו מלמטה, אלא אם כן הכריזו על כך מלמעלה. על הכל ניתן וצריך לוותר, על ה-כ-ל!!! חוץ מבער אחד, והדבר הזה הוא ייהרג ואל יעבור "כבוד שמים". על חילול ה', על פגיעה בקודשי ישראל ובמצוות, כאן הקו-האדום. אך האמינו לי, אני אש זקן ובעל נסיון, מי שיוותר על עקרונות כל ענייני העולם הזה, לאשתו, להוריו, לאחיו ואחיותיו, לשכניו ולכל יהודי בעולם, יגלה שהקב"ה לא יצריך אותו לעמוד מול נסיון של חילול ה', ואם כן יעמוד מול נסיון כזה, הוא יעמוד ניצב וזקוף גיבור כארי רץ כצבי עז כנמר וקל כנשר לעשות רצון אביו שבשמים".

לוותר. מילה קטנה - מעשה גדול. לוותר על הכל: זה אפשרי? זוג מתחתן, היכן נגור? ויכווח. שבת ראשונה ושניה, למי הולכים? ויכווח. להורים שלי, להורים שלך. אין כסף. הדוחק מעיק! קונים לאשה בגד חדש או תכשיט כן או לא? לוותר! אין כסף! קשה לוותר, אבל שכר הויתור - אין לו קץ ואין לו קצבה. [הויתור שמדובר כאן הוא בעיקר הבעל כלפי האישה בעל צריך להיות מלא הכרת הטוב לרעייתו שבדרך כלל עובדת שתי "משורות" אחת בעבודתה ואחת בביתה]

לוותר גם אם לפי דין תורה זכה בדבר
 מסופר על רבינו בן ציון אבא שאול זיע"א, שפעם ניגש אליו בחור משיבת פורת יוסף וסיפר שמצא שטר של חמישים לירות שהיה סכום נכבד בימים ההם, ושאל מה הדין והאמת היא שהחללה היא "הרי אלו שלי", והיינו שאינו צריך למצוא את המאבד מכיון שאין סימנים לכסף מזומן, ויכול להשאיר את המציאה ברשותו ולהשתמש בה. אבל הרב לא אמר לו כך, אלא הוציא שטר של חמישים לירות מהכיס ואמר לו: "הא לך מתנה ממני, ועתה, לך לבית המדרש ותחפש מי איבד את הכסף". עלה בחבור לבית המדרש, וראה אדם קשה יום, שמחפש שטר של חמישים לירות שלקח בהלוואה מגמ"ח, והנה אבד לו, מיד החזיר לו החבור את השטר, והשיב את נפשו. אמר לו הרב: זה מה שכתוב (ב"מ ל:): "לא חרבה ירושלים, אלא בגלל שהעמידו דבריהם על דין תורה, ולא עשו לפנים משורת הדין". שאין פירושו "הרי אלו שלי" ואסור להכריז, אלא שכן הדין, אבל תמיד צריך לעשות לפנים משורת הדין (האיר המזרח ח"יב עמ' שנו).

רב יוסף ויתר על ראשות הישיבה וכך האריך ימים וגם היה לבסוף ראש ישיבה. בגמרא במסכת ברכות (סד). מסופר: רבה היה למדן גדול מאד, ורב יוסף היה בקי עצום בהרבה מאד ספרים. והוצרכו החכמים למנות ראש ישיבה, ולא ידעו מי עדיף, רבה או רב יוסף? ובסוף החליטו שרב יוסף עדיף, ובכל זאת ויתר רב יוסף והסכים שרבה יהיה ראש הישיבה, ובסוף הרוויח מזה הרבה. וכך האריך ימים וגם היה לבסוף ראש ישיבה

הויתור והזירה לחיים: בספר בפניש החזק על הרב מצליח מאזו מסופר על אדם של הרב מזו שהיתה ותרנית מאד הם גרו כמה משפחות בבנין משותף בקומת גג היו תולים כביסה היה לה מתלה כביסה לא היה חוטים היא טרחה ושמה חוטים כדי לתלות את כביסתה שכנה ראתה את החוטים שהכינה ותלתה את הכביסה שלה וכך לא ייה לה היכן לתלות ובכל זאת לא אמרה כלום וויתרה וכך היה מנהגה לוותר היא סיפרה שלאחר עשרות נשים היה חולה ונפטרה מהעולם אבל אמרו לה בשמים בזכות שאת מוותרת יש לך זכות לחזור לעולם הזה
הקפיד לקרא קרבנות לפני התפילה מעשה שיהיה עם בצידי פחדו שהיתה שנת בצורת והוא שלח את תלמידיו לעיר מסיימת שחיפשו את אשק אחוץ כדי שיתפלל שירד גשם. כאשר הם הגיעו לעיר שאלו על אותו איש ונדע להם שהוא שיכור וכל היום רק שותה וישן. והלכו לביתו ושאלו את אשתו אם הוא נמצא, ואמרה שהוא ישן ותכחו לו שיתעורר, נכנסו אליו ולקחו את הבקבוק שהיה ליד מיטתו והנה כשהשתעורר הושיט ידו לקחת את הבקבוק ורואה שאין בקבוק ורואה אנשים יושבים לידו ולא מבין אמרו לו תתפלל שירד גשם ונשיב לך את הבקבוק. כששמע כך אמר יהי רצון שירד גשם. מיד נשבה רוח חזקה והביאה איתה עננים כבדים וירדו גשמי ברכה ונתנו לו את הבקבוק וחזרו לרובם לשאול אותו איך זה יכול להיות? אמר להם היהודי היה בגלגול הקודם היה צדיק יסוד עולם, אלא שחזק קטן היה לו שהיה מתחיל את התפילה מהודו, ומדלג על הקרבנות והוא כיום מגיע לבית הכנסת קורא עד הודו וחוזר לשנות ולישון. ולכן תפילתו לא שבה ירקם ע"כ.

בן איש חי והליכות עולם פ' וילך האזינו דיני יוה"כ וסוכות

[א] מצוה לאכול בערב יום הכיפורים ולהרבות בסעודה, [ה"ע ג] הנשים **חייבות** וכתבו המקובלים ז"ל שצריך לאכול שיעור שני ימים אם יוכל האדם לאכול כל כך, כדי לתקן באכילה מה שצריך ליום זה וליום הכיפורים הקדוש, והאדם יעשה כל מעשיו לשם שמים והשי"ת לא ימנע טוב להולכים בתמים, מצוה לאכול דגים בערב יום הכיפורים בשחרית דוקא

[ב] בסיובו כפרות יכוין לשם חת"ד בר"ת זה חליפתך תמורת כפרתך, והוא יוצא מס"ת פותח את ידיו, ולנקבה יאמר חליפתך תמורתך כפרתך בצירוי"ת תחת לתי"ו, ועושיין בהם כנגד ד' מיתות בית דין לכפר על האדם, ולכן צריך האדם להרהר בתשובה באותה שעה, וכפי הסוד ענין שחיטה זו היא מתקן הגבורה לכן זמן הראוי יותר לדבר זה הוא באשמורת סמוך לעלות השחר שהוא עת רצון, ובבגד נהגים מחמת ריבוי הכפרות לשחוט מתחילת הלילה עד ד' שעות מהבוקר ובטוחים בה' שהכל יקובל ויעלה לרצון לפניו כאלו נעשה הכל כראוי: [ה"ע ה] **היום מחמת המכשולות שקרו הורו האחרונים להקדים את שחיטת הכפרות מספר ימים לפני יום הכיפורים** [ד] בסעודה המפסקת נהגים בביתנו מזמן קדמון לטבל הפת בסוכה, וכן מנהג שאשכנזי אך צריך גם מלח על השלחן ולטבול הפת במלח, ונהגין באשכנזי לומר בגמר סעודה המפסקת שיר המעלות בשם ה' וכו' ואומרים מזמור לתודה בשחרית:

[ה] בעירות שבין אדם לחבירו אין יום הכיפורים מכפר עד שיפייסנו, ועל כן כל אדם צריך לבקש מחילה מחבירו בערב יום הכיפורים או קודם בעי"ת, וטוב שהחזון יכריז קודם כל נדרי לומר רבתי תמחלו זה לזה ויאמרו הקהל מחנה, כדי שיתעורר אותה שעה סגוריה מעלה על ישראל דבר בעתו מה טוב, וכן הנהגתי בבגד

[ו] כל אדם ינסק ידי אביו ואמו בערב יום הכיפורים לעת ערב קודם שילך לבית הכנסת ויבקש מהם מחילה, ודבר זה הוא חיוב גדול על כל אדם, ומי שאינו עושה כן נקרא חוטא ומזלזל בכבוד אביו ואמו, דאם בין אדם לחבירו חיוב זהו: לבקש מחילה קודם יום הכיפורים כל שכן מאביו ואמו שאין אדם ניצול מחטא זה בכל יום, ואם הבן שוטה ולא ביקש הם יתנו לו מחילה, שיאמרו בפייהם אנכי מושל לבני פי' על כל מה שחטא לי מחילה וכן הבעל יתן מחילה לאשתו על אשר בזבה מן הבית שלא כרצונו, וכן כל תלמיד שיש לו רב בעיר ילך אצלו קודם יום הכיפורים ויבקש ממנו מחילה:

[ז] ויהיו בטבילה בערב יום הכיפורים, ומי שאנוס ואינו יכול לטבול במקוה יעשה תשעה קבין כמו שכתבנו לעיל פרשת נצבים, וגם הנשים יטבילו בערב יום הכיפורים בשביל טהרה, וכן יעשו בערב יום הכיפורים האנשים והנשים, ועיין מטה אפריים שכתב אפילו נערים ובתולות שהם בני מצוה יש להם לטבול, וידקדקו בחציצה, ויעשו הטבילה אחר קציצת צפרנים וסריקת שער "

[ט] הנשים מלדיקין נרות כמו ליל שבת, ומברכים להדליק נר של יום הכיפורים, ומנהג בגדד שהנשים מברכים שהחיינו בנרות יום טוב ויום הכיפורים, [ה"ע י] **לא יברכו שהחיינו בהדלקה אלא יכוונו לצאת בבית הכנסת מהשליח ציבור ואם רוצות לברך יש להם על מה לסמוך ואם ברכו בהדלקה נאסדות בחמש העונות מיד** [ה"ע יא] **יש להדליק ואחר כך לברך והיוצאים ביד רמ"א ישארו במנהגם**

[י] נוהגים הנשים באשכנזי לתקן ביום שמונה לחדש תשרי הפתילות של נרות יום הכיפורים, ושל נרות המולכים אותם לבית הכנסת להדליקם בשביל יום הכיפורים, מפני שאותו היום הוא יום ראשון של חנוך בית המקדש ומנהג יפה הוא:

[יא] תוסיף מחול על הקודש, ובליל שבת הקבלה היא באמירת בואי כלה ומזמור שיר ליום השבת, אך בליל כפור חל התוספת בברכת שהחיינו, ואם קבל התוספת בפירוש בפיו חל מעת קבלתו, והמנהג שזה האוחז ספר כל נדרי הוא יברך שהחיינו בקול רם ויכוין להוציא הציבור ידי הציבור ידי חותם בברכתו והשומעין יכוונו גם כן לצאת בברכתו, ואם יש אדם שאינו שומע הברכה היטב יברך לעצמו שעה שזה מברך, והמברך יאמר תחלה שני פעמים אור זרוע לצדיק בקול רם, והציבור יאמרו עמו בלחש, ואחר כך יאמר ברשות מורי ורבותי והקהל משיבים שמים, כלומר ברשות שמים ופרשתי דרך רמז בר"ת שמים, שומע משמיע יחדיו מכוונים:

[יב] קטן קודם י"א שנים לא יתענה, ואחר כך אם יכול יתענה, וחיוב דאורייתא הזכר בן י"ג שנה ויום אחד והנקבה בת י"ב שנה ויום אחד, ומדרבנן יש חיוב קודם שנה לחנכם:

[יג] אפילו אם חל בחול לא יאמרו פסוק והוא רחום אלא יאמר כי אל רחום וכו' הה' צבא-ות עמנו וכו' הה' צבא-ות אשרי וכו' הה' הושיעה וכו', ולא גרע ח"ו יום הכיפורים משאר ימים טובים דאין אומרים אותו: [ה"ע יד] **יש לומר והוא רחום אפילו שחל בשבת שכן מנהג ארץ ישראל**

[יד] יזהר שלא יניח בליל כפור כלי מים של שתייה אצל מטתו אף על פי שצריך למים בשביל להשקות הקטנים, אלא יניחו רחוק, דיש לחוש פן יעמוד משנתו צמא הרבה וישכח שהוא יום הכיפורים וישתה ח"ו, ומותר לבלוע הרוק ביום הכיפורים, ויש מחמירין ומי שאפשר לו יזהר בכך: [ה"ע טז] **אין להחמיר בבליעת הרוק** [טז] אף על פי שיש מתירים ליגע באוכלים ביום הכיפורים, מכל מקום יש ויחזיקו ולכן דוקא אשה שצריכה לכך שמוכרחת ליגע כדי לתת לבנה וכיוצא א"ז יש לסמוך על המקילים אבל שאר אדם שאין לו צורך גדול ליגע צריך לזהור:

[יז] לקדוש ה' מכוונד זה יום הכיפורים כבדהו בכסות נקיה, ואמרו חז"ל מציעין המטה, והשלחן פורסין עליו מפה יפה כמו בשבת, ויזהר כל אדם שלא יגע במנעליו שאף על פי שהם בגד יטמאו ידיו, וברכת שעשה לי כל

כרכי לא יאמר ביום הכיפורים מפני שכל העולם יחפים: [ה"ע יט] **היום מברכים שמונה עשרה ומוסף ונעילה וסליחות והודוים, ואם אינו יכול להוריד דמעות אומרם בקול בכו כמו שכתבנו כי שמע ה' קול בכיי וקודם קריאת התורה יתעוררו בבכיה על מיתת בני אהרן הע"ה, ויכולה בכיה זו שתגין, ויזהר כל אדם לסדר התפלה והסליחות בינו לבין עצמו מקודם יום הכיפורים כדי שיכוין מה שהוא מוציא מפיו כי קדוש היום לא-להינו והכל הולך אחר כונות הלב, וצריך לומר נוסח על חטא בסדר תשר"ק גם כן, ובעת הודוי יכה על הלב ממש ואצל רוב בני אדם תמצא הלב תחת הדדים בארבע אצבעות, ויזהר בזה בכל עת שאומר דווי בכל ימות השנה:**

[יט] יאמרו י"ג מדות במתן וכו' ושרון לב וזה ההעיקר, ויש חסידים כשאומרים י"ג מדות מונים אותם באצבעותיהם כדרך שעושיין באמירת יש אומרים סמנים של הצרי והצפורן ומנהג יפה הוא שבזה התעורר הכונה, וגם יש בזה חיוב מצוה:

[כ] אפילו חל יום הכיפורים בחול יאמר מוספי בלשון רבים: [ה"ע כ] כשחל ביום חול יאמר "את מוסף" וכשחל בשבת יאמר מוספי [כא] ביום הכיפורים ילמדו ביחזקאל מריש סי' מ' עד סוף סי' מ"ג ששם נבואה שנתנבא יחזקאל הע"ה על בית שלישי ביום הכיפורים עצמו, דכתיב בראש השנה בעשור לחודש ויניחו ראש השנה דובל, ואמרו רבותינו ז"ל במדרש אי"ל הקב"ה ליחזקאל הע"ה ילמדו ישראל נבואה שלך על צורת הבית ומעלה אני עליהם כאלו עוסקים בבניינו ע"כ:

[כב] ביאור ארים ימינך ואצמך פורקנך הכונה על לידת היחידה למלך המשיח, ומ"ש גלי גבורתך עלן הוא על דעת משי"ה עוררה את גבורתך ולכה לישועתה לנו, ויש מדקדקים לומר גלי גבורתך ופרוק לן וכן אני נוהג צריך אדם לפרש דבריו בתחנונים, על דעת מ"ש מהרח"ו ז"ל ותקרה טובה ומ"ש דינן אפיק לנהורא רוצה לומר בחסד הנקרא אור, ובאמירת עשה למען אברהם אזרח תמימך שאומרים בסליחות יוסיפו ביום הכיפורים בכל הסליחות שבכל התפילות לומר עשה למען עבדך שמוך, ויאמר זה קודם שיאמר עשה למען הרוגים ושרופים וכו': [כג] אחר שיאכל סעודת התענית בליל מוצאי כפור יאמר על השלחן פתיחת אליהו זכור לטוב, וכתב רב יעב"ץ ז"ל ללמוד בר"מ פ' אמור דף רבי עקיבא בן יוסף אשר נהרג על קדושת צ"ט ע"ב יומא דראש השנה איהו יומא דדינא וכו' עד דף ק' זכאה חולקיהון בהאי עלמא ובעלמא דאתי, ואחר כך יברך ברכה אחרונה על סעודתו ויקום בזריות לעשות איזה הכנה לסוכה

פרשת האזינו דיני סוכה: [א] צריך לישב באויר סוכה, והישן תחת המטה אם יש מגג המטה עד לארץ עשרה טפחים לא יצא ידי חובה, וכן לא ישן תחת שלחן שגבוה עשרה טפחים:

[ב] יזהר לעשות הדפנות קודם הסכך ואם להפך פסולה, [ה"ע כד] **לכתחילה יניח הדפנות לפני הסכך בדיעבד כשר ויכול גם לברך לישב בסוכה** ויזהר שלא יניח דבר המקבל טומאה בסכך, ולכן עצי הסכך לא יהיה בהם בית קיבול דאז מקבלים טומאה, וממחמת כן יזהר גם כן שלא יניח עצים של המטה בסכך מפני שהם מקבלים טומאה, והפירות הם מקבלים טומאה ולכן לא יתלה רימונים וכיוצא בסכך, אלא רק בפחות מארבעה טפחים ביניהם לבין הסכך, דאז אף על פי שהם מקבלים טומאה כיון דהוא תולה אותם לנוי בטלי לגבי סכך ולא מפסיל משום סכך פוסל אבל אם יש ארבעה טפחים לא בטלי לגבי סכך והוי פירות אלו סכך פסול, ואף על גב דאין רחבים ארבעה טפחים גזרין אטו רחבים ארבעה, מיהו במנורה שיש חשך דליקה אם יתלנה בפחות מן ד"ט מותר לתלותה שיעור ד"ט או יותר דחשיב זה כדיעבד, אך יזהר שלא ישן תחתיה:

[ג] לא יאכל בערב סוכות מחצות ואילך, כדי שיאכל בלילה לתאבון כי האכילה בלילה הראשונה דאורייתא וכאשר נבאר בע"ה, והא דסגי בערב פסח משעה עשירית וכאן צריך להזהר מחצות, היינו כי בליל פסח אוכלים המצה אחר קריאת ההגדה שוהין זמן הרבה ואם יזהר משעה עשירית יש זמן הרבה עד שיגיע אכילת מצה, משאם כן בסוכות הוא אוכל מיד כשתחשך לכך צריך להזהר למנוע האכילה מחצות:

[ד] יקדש אחר שהיה לילה ודאי, ובליל ראשון יברך לישב בסוכה ואחר כך שהחיינו, כי ברכת שהחיינו קאי על הסוכה ועל קדוש יום טוב, אבל בליל ב' יברך שהחיינו ואחר כך לישב בסוכה:

[ה] בכל עת שיש קדוש יברך לישב בסוכה אחר ברכת קדוש ובזמן שלא מקדשים יש נוהגין לברך לישב בסוכה קודם ברכת המוציא אחר ברכת ידיים וכן נוהגים בביתנו וכן עיקר, ויש נוהגין לברך לישב בסוכה אחר ברכת המוציא קודם שיאכל ואין חשוב הפסק דהוי כגביל לתור"ה"ע **לכתחילה יש לברך בימי החג לישב בסוכה תחילה כשהוא עומד ואחר כך ישב ויברך המוציא והנוהגים לברך אחר המוציא יש להם על מי לסמוך וכשיש קידוש נוהגים לברך בזמן הקידוש** ובכל פעם שמברך לישב בסוכה יברך מעומד ואחר כך ישב ואם שכח ולא בירך קודם אכילה יברך כל זמן שלא סיים אכילתו, [ה"ע ו] ואם סיים לאכול פת כל שעודו ממשיך לאכול תבשיל או פירות יברך ואם ירצה לברך ברכת המזון כדי שיטול ידיו ויברך לישב בסוכה ויאכל הרשות בידו, ואין בזה חשש גורם ברכה שאינה צריכה:

[ו] בליל א' ובליל ב' לדידן דיתבי בחו"ל צריך לכוין באכילתו בכזית ראשון שהוא חיוב דאורייתא כמו כזית מצה בליל פסח [ה"ע ז] **ויכוון גם לקיים מצוות סוכה זכר לעניי כבוד שהקיף הקב"ה את עם ישראל בצאתם ממצרים לבל יכח משם ושרב ובדיעבד כל שכיון לצאת בלבד יצא, לנכון לכתחילה לאכול כזית ראשון לראש תעורתו לפתן**, וטוב שיפרש דבר זה בפיו כשאומר לשם יחוד קודשא בריך ושמינתיה קודם אכילה, וצריך לאכול יותר מכביצה פת לכולי עלמא:

[ז] יזהר שלא יניח בליל כפור כלי מים של שתייה אצל מטתו אף על פי שצריך למים בשביל להשקות הקטנים, אלא יניחו רחוק, דיש לחוש פן יעמוד משנתו צמא הרבה וישכח שהוא יום הכיפורים וישתה ח"ו, ומותר לבלוע הרוק ביום הכיפורים, ויש מחמירין ומי שאפשר לו יזהר בכך: [ה"ע טז] **אין להחמיר בבליעת הרוק** [טז] אף על פי שיש מתירים ליגע באוכלים ביום הכיפורים, מכל מקום יש ויחזיקו ולכן דוקא אשה שצריכה לכך שמוכרחת ליגע כדי לתת לבנה וכיוצא א"ז יש לסמוך על המקילים אבל שאר אדם שאין לו צורך גדול ליגע צריך לזהור:

[יז] לקדוש ה' מכוונד זה יום הכיפורים כבדהו בכסות נקיה, ואמרו חז"ל מציעין המטה, והשלחן פורסין עליו מפה יפה כמו בשבת, ויזהר כל אדם שלא יגע במנעליו שאף על פי שהם בגד יטמאו ידיו, וברכת שעשה לי כל

אנו מבקשים סליחה ומחילה מכל מי שנפגע מאתנו בכל צורה שהיא או שראוי לבקש ממנו מחילה בכל אופן שהוא גמר חתימה טובה יהי רצון שלכל אחד ואחד הקב"ה ימלא את כל משאלות ליבו ולטובה וכה דברי החזון איש זצוק"ל: (באגרות חלק א', אגרת ל"א): "נהנה אני לשבח ליבות בני אדם, ומאד חובתי להזהר מלגרום אי נעמימות לבני אדם אף לרגע אחד". (הרב לוגסי) **כותב שולחן ערוך (סימן קנ"ה) ויקבע עת ללמוד, וצריך שפאותו עת יהיה קבוע שלא יעברנו אף אם הוא סבור להרויח הרבה אומר הרה"ק רבי שלמה מזוועה"ל זצוק"ל "כל פסיעה שאדם פוסע עבור הזולת - חוסך בכך אלף פסיעות עבור עצמו**

שאלה האם מותר לקצוץ ענפים מעץ פרי בשביעית ויש על הענפים פירות שלא ראויים לאכילה תשובה: כתב הרמב"ם הלכות שביעית פרק חמישי סעיף יז מתיר לקץ אילנות לעצים בשביעית קדם שינהיג בהן פרי. אבל משניתחיל לעשות פרי לא יקץ אותו וְשָׁהֵר מִפְּסִיד הָאֵקָל וְנֶאֱמַר (ויקרא כה-ו) 'לָכֵן לֹא־תִקַּח' וְלֹא לְהַפְסֵד. וְאִם הוֹצִיא פְּרוֹת וְהִגְיעוּ לְעוֹנֵת הַמַּעֲשָׂוֹת מִתֵּר לְקַץ אוֹתוֹ שְׁהָרִי הוֹצִיא פְּרוֹתָיו וּבְקָטֵל דִּין שְׁבִיעִית מִמֶּנּוּ: וְשֵׁם סְעִיף יֵחַ וּמֵאִמְתִּי אֵין קוֹצְצִין הָאֵילָן בְּשְׁבִיעִית. הַחֲרוּבִין מְשִׁשְׁשָׁלוּ. וְהַפְּגִימִים מְשִׁינְרָעוּ. וְהַיִּתִּים מְשִׁנְצָו. וְשִׁאָר כָּל הָאֵילָנוֹת מְשִׁינְצָאוּ בְּסֵר. לִכֵּן אִם הִגְיעוּ הַפְּרוֹת לְעוֹנוֹת הַמַּעֲשָׂוֹת מִתֵּר וְאִם לֹא אִסוּר

שאלה: המשאל מקדחה ואמר לו כדי להרכיב נברשת ואחר כמה דקות התחרט המשאל ורוצה את המקדחה האם צריך להחזיר למשאל תשובה מעיקר הדין אינו חייב להחזיר אם קיבל את המקדחה והגביה אותה כיון שעשה קנין אלא ירכיב מיד את הנברשת ויחזיר כפי שמבואר בסיומן שולחן ערוך חושן משפט הלכות שאלה סימן שמא סעיף ה ומיהו ודאי שמשום הכרת הטוב שהמקדחה של המשאל אם רוצה אותה בחזרה יחזיר לו אותה אבל לא מעיקר הדין בפרט אם כבר הזמין את תכירו שירכיב לו את הנברשת ופעם אחרת לא ימצא מי שירכיב לו והווי הפסד אינו חייב להחזיר לו מיד

מצוות כתיבת ספר תורה וקניית ספרי קודש

הרי זה בכלל ברוך. וכפי שהבאנו לעיל בדברי החינוך שהיום יש גם מצווה לקנות ספרי לימוד שילמדו בהם שזה עושה נחת רוח לנפטר וכן כותב הטור בשם הראש בסימן ער ביורה דעה שהיום יש מצווה לקנות גמרות ופוסקים כיון שבזה לומדים היום

וכבר פסק מרן הרב עובדיה זצוק"ל בספרו "ביע אומרי" יורה דעה, חלק ח', סימן ל"ו שעדיף להוציא בכסף ספרים שיש בהם זיכוי הרבים, וכגון ספרי הלכה, וכדו', וזה עדיף מאשר יקנו ספר תורה שיעמוד בהיכל בית הכנסת. עיין שם

סגולה לבנים - שיכתוב ספר תורה אם הוא סופר סת"ם, ואם לאו ישיגו וישתתף בכתיבת ס"ת או בהוצאת ספר לאור, או שעשה גמ"ח לספרי קודש. ורמז לזה בדברי הגמ' (כתובות נ.): "צדקתו עמדת לעד" (תהלים קיב ט), זה הכותב ספרים ומשאלין לאחרים. והפסוק שלפניו הוא "גבור בארץ יהיה זרעו, דור ישרים יברך" (תהלים קיב ב). וזה רמזו בתורה הקדושה, שכתוב: "זה ספר תולדת אדם" (בראשית ה א), דהיינו שע"י כתיבת זה הספר יזכה לתולדות אדם. וכתב בספר "אמרי שפ"ר" כלל טז, וזה לשונו: "ובעניי ראתי שאשה אחת נפקדה לשה עשר שנים אחרי שכתבה ספר תורה - ע"י סופר, תיכף במשך חצי שנה אחרי הכתיבה ילדה בן זכר". סגולה להניח רימונים על ספר תורה, לזכות בזרע בר קיימא. (הרב עזרא עטיה זצוק"ל)

מסופר שבשנת תקי"ב היה לא עלינו, סטרוג על העיר מזיבזו עירו של הבעש"ט. אנשים רבים, נשים וטף חלו במחלות שונות, וכמה מהם היו גוססים ר"ל ותהי צעקה גדולה בעיר, כי אין בית שאין שם חולה אחד או שניים. ויבואו אל מורנו הבעש"ט ויבכו במר נפשם על החולים, ויתחננו בפניו להרבות בתפילה עבורם. וינן הבעש"ט: שהוא אינו יכול להושיע להם בזה, ורק הם בעצמם יוכלו להציל את החולים, להחליש את גל לבטל את רוע הגזרה... תמיד עבודת ישראל עמך עושה רצון החליש את הגזרה ולבטלה. ועבודת ישראל שהיא עומדת תמיד לפני ה' יתברך לעשות רצון טוב, הם אותיות שבתורה, שהם בשני אופנים: אמתיות שבתורה וספר תהלים וכתביבת ספר תורה שהם ישתתפו כולם. (אגרות קודש, האדמו"ר הרי"ש, חלק ו')

הנאה ביותר לספרי התורה

כאשר הגאון רבי אליעזר מטלו זצ"ל כהן ברבנות "קלם" וקראש ישיבתה, ארע שנלחחו שנים מבחורי הישיבה לצבא, והיה צורך בסכומי כסף גדולים לפדותם, לא הסס רבי אליעזר ומשכן את "עטרת הכסף" של ספרי תורה בשל כך. התרעמו נכגדו גבאי בית הכנסת, קרא להם רבי אליעזר ואמר: "התרערה הנאה ביותר לספרי התורה" היא: לימוד התורה של שני הבחורים המשוחררים. (תנועת המוסר ח"ב עמוד 435)

מסופר על הרה"ק רבי יהושע העשיל זצ"ל אבד"ק קאמארנא, שפעם בעומדו בבית הכנסת, שמע אי אלו המשוחחיים על מסכת האנשים הנדרשת לצבא. לפי תומם סיפרו איך בני האמידים והחשובים פדו את עצמם בכסף כפי שהיה מקובל באותם הימים, אך רק נער אחד פשוט ועני עומד להישלח לצבא, מאחר שלא היה מי שישלם בעד נפשו. נזעק הרב הקדוש מקאמארנא ואמר: "כיצד זה ניתן לאיש מישראל להיטמע בין הגויים עד שחיו תאבד נפש מישראל. ענו לו הנוכחים: הרי מדובר בצעיר שגם כך אין לו עתיד גדול, ואין מי שיוזיל הון מכיסו בעבורו". הרב הקדוש רבי יהושע העשיל לא השגיח בדבריהם, ואמר "חייבים להציל כל יהודי באשר הוא". זוג הרבנית ע"ה ידעה את נפש בעלה והבינה כי לא יהסס למשכן עבור המצווה את תכשיטיה ואת כלי הכסף. הלכה והחביאה כל הכלים. יגש בפתח לארון הקודש, פתח את דלתותיו ומול ספר התורה המעוטט בכתב כסף מעשה ידי אומן, ואמר בקול נרגש: "תורה הקדושה! הרי את פארן של ישראל, ואין את צריכה לפאר של כסף. אטול את הכתר ואמשכן אותו בעבור אותו בחור, וכש ירחיב ה' לנו נחזיר לך את הכתר". אבל ועשה. משכן את הכתר ובכסף שקיבל פדה את הבחור והכניסו אל ביתו. מהר מאד נוכח לדעת כי אכן מדובר בחור פשוט, בור ועם הארץ, או אז התחיל לדבר על ליבו, ואמר לו: "ראה גם ראה. עבורך לקחתי את כתר תורה מעל ספר התורה הקדוש, ואיך אשא פנים אם תגדל ללא דרך ארץ וללא תורה?". דבריו היוצאים מן הלב פעלו על הבחור רושם עז, הגה"ק התמסר להדרכתו וחינוכו עד שנעשה לאיש ישר והגון.

כתב ספר החינוך מצווה תריג. לכתב כל אחד ספר תורה לעצמו. שנצטוו להיות לכל איש מישראל ספר תורה ומי שאי אפשר לו לכתבו בידו ישכיר סופר שיכתוב לו, ועל זה נאמר (דברים לא, יט) ועתה כתבו לכם את השירה הזאת ולמדה את בני ישראל, כלומר כתבו לכם תורה, שיש בה שירה זאת. משרשי המצוה, ... למען ילמד ליראה את השם, וידע וישכיל במצותיו היקרות והחמדות מזהב ומפז רב.

ודע בני, שאף על פי שעיקר החיוב דאורייתא אינו רק בספר התורה, אין ספק שגם בשאר הספרים שנכתבו על פירוש התורה, [כגון גמרות ופירושי תורה] יש לכל אחד לעשות מהם כפי היכולות מן הטעמים שאמרנו, ואף על פי שהניחו לו אבותיו מהן דברים. וזהו דרך כל אנשי מעלה יראי אלוקים אשר היו לפנינו לקבע מדרש בביתם לסופרים לכתב ספרים רבים, כברכת השם אשר נתן להם. עכ"ל

מדברי החינוך רואים שהמצווה לכתוב ספר תורה הוא כדי שילמד בה וכן אם יש לו ספר תורה מאבותיו מצווה לכתוב חדש כדי שילמד בספר חדש וכך יהיה לו יותר חשק בלימודו כיון שמצוות תלמוד תורה עלה על כל המצוות ומי שאינו יכול ללמוד תורה חייב להחזיק תורה וגם מי שלומד תורה ויש לו יכולת להחזיק תורה חייב להחזיק תורה בעין יפה כיון שלימוד התורה מעל הכל ישנם אנשים שאשיריהם תרמו כמה ספרי תורה אבל לא יודעים להחזיק תורה הרבה יותר חשוב. אדם תרם ספר תורה אחד זכה, מכאן ולהבא במקום לתרום עוד ספרי תורה שיחזיק כוללים יחזיק תורה שאין מצווה יותר גדולה מזו אשריו בעולם הזה ואשריו בעולם הבא מי שמחזיק תורה זה כאלו הוא למד תורה שנאמר בצל חכמה בצל הכסף מובא ומי שזכה שבניו הם בני תורה ולומדים תורה אשריו לעילה ולעילה שברא מזכי אבא ומה שלומד הבן נזקף לזכות ההורים בגמרא במסכת שקלים דף טו. כתוב רבי חמא בר חנינה רבי הושעיא היו מטיילין באלו בתי כנסיות של העיר לוד א"ר חמא בר חנינא לר' הושעיא כמה ממון שיקעו אבותי כאן שבנו בתי כנסיות לתפארת אמר ליה כמה נפשוט שיקעו אבותיך כאן כלומר כמה נפשוט הפסידו אבותיך כאן האם אין בני אדם שעוסקים בתורה עדיף היה לתת את הכסף ללומדי התורה וכך יכלו ללמוד יותר תורה מאשר להשקיע ביפוי בתי כנסיות רבי אבון בנה שערים גדולים ויפיים לבית הכנסת בא רבי מנא אליו אמר לו תראה מה עשיתי איהו שערים יפיים אמר עליו את הפסוק [הושע ח-יד] וישכח ישראל את עושהו [היינו קיום מצוות זיהבן היכולות] ויבנה היכולות לעבודה זרה[האם אין בני אדם שעוסקים בתורה עדיף היה לתת את הכסף ללומדי התורה וכך יכלו ללמוד יותר תורה מאשר להשקיע יופי והדר בבתי כנסיות על פי גמרא זו כתב ספר חסידים סימן אלף לט מי שיש לו ממון לא יאמר אעשה בית הכנסת ובית המדרש אלא יתן לצדיקים שיעסקו בתורה.. ליראי ה' הלומדים לקיים המצוות.

מכאן ילמדו הגבאים שלימוד תורה מעל הכל היה מעשה עם אדם שרצה לתרום ספר תורה לבית הכנסת אמר לו הרב צדקה תראה כמה ספרי תורה יש בהיכל הספר תורה יצא פעם בכמה חודשים לתרום להחזקת הישיבה להחזקת כולל להחזקת כוללים ושכרן הרבה יותר גדול וכן היה מעשה שאחד האחים לקח גמ"ח עזרה לנזקקים וכל האחים תרמו יחד לגמ"ח זהו האדם שגירת האמא אמרו כולם שנקנה ספר תורה לעילוי נשמת האמא, ולכן הצטמצם מאד הגמח כיון שהכסף עבר לתשלום הספר תורה האמא באה אליהם בחלום ואמרה ספר תורה יוצא לקריאה פעם בחודש, חודשיים תחזור ותתרום לגמ"ח ונזקקים שהקמתם שבזה יש לי נחת רוח מאד

חיותו החזקת תורה כתוב בתלמוד ירושלמי מסכת סוטה פ"ז ה"ד ר' אחא בשם רבי תנחום ברבי חייה [אם] למד ולימד ושמר ועשה והיתה ספיקה [אפשרות] בידו להחזיק [תורה] ולא החזיק הרי זה בכלל ארור. ר' ירמיה בשם רבי חייה בר בא [אפילו] לא למד ולא לימד ולא שמר ולא עשה ולא היתה ספיקה[אפשרות] בידו להחזיק תורה ובכל זאת החזיק תורה [בידו להחזיק והחזיק

מי שביקר אבותיו הקדושים אברהם יצחק ויעקב משה אהרון דוד ושלמה הוא יברך ויגמול ויעזור ויורם ויצלח את התורמים היקרים ובני ביתם: חרד אשר, דוד אשר חיה, צבן וציל וציפור, יצחק וינבד תהלה חרד, גר חרד, ישראל וקרין חיה, ציפור חרד ומשפחתה, חי ואביבה חרד, ויבולו וזכרתי חרד, משה חיים בן אביבה, עמי ושושנה כהן, אליהו ורות נחמה חרד, רפי ואביבה זגרון, שמואל ונורית חרד, כהן שמעון ומרים, מיכאל ואליס חרד, עמוס רויאל ואוריה חרד, נעמוס רויאל פראנטי, יוסף ומינה חרד, הרב אבא נתן, בת שבע חרד וכל משפחתה, אברהם וסניגלית מסס, ר' יעקב צבאן, דוד ואילנה ביתן, ר' יעקב אוזיב, כהן רחמים וסווי, ר' ברקיה בן, מוושן וינתן, [ליוונו הנון תהילה בת שרה, רות בת תמר, עינב ליטל ומול אורון בני ציפורה. שתורמים לכוללי קול כמסגרת/ערב, כולל יום, כולל ליל שיש, כולל ליל הזמנים, ועוד] ולעלו השבעי. שולחן מלכים בחסמי ישימרת ותיחיים מכל צרה ונוק יצילים יבינה כוכב מערכתם וכל אשר יפנו ישכילו וכל אשר יעשו יצלחו ויבטל האל-מעליהם כל גזירות שוות ורעות ויגורו עליהם ויגורו עליהם מרובות. וזכות התורה מרובות. וזכות התורה מכל צדס וימלא כל משאלת ליבם לטובה, לחיים טובים ומצולחים, ויסיר כל מחלה וכל דבר רע ונהיה תמיד שפחים ומאשרים אכמ"ר. לעיני: יורם בן יולר, רחל בת מולה, אליהו בן מנכריה. לקבלת העלון: YORAMADAD@GMAIL.COM 054-8464024 כל הכיבוד מסורות

אורי וישעי

בית מדרש רב פעלים ע"ש מרן רבנו יוסף חיים זי"ע
בראשות מו"ר הרב אורי סבן שליט"א

התשפ"ג
פרשת וילך הפטרה וידבר דוד
18:05 כניסת השבת:
19:00 יציאת השבת:
19:38 לשיטת רבנו תם:
804 גיליון מס'

הערות או הארות ניתן לשגר לעורך אלון ארביב ס"ט לת"ד 613 נתניה או בדוא"ל: 4136465@gmail.com

כתם פז - כאוריק אפרטה

וילך משה וידבר את הדברים אל כל ישראל, ויאמר אליהם בן מאה ועשרים שנה אנכי היום, לא אוכל עוד לצאת ולבוא (לא, ב) רבותינו מביאים שהלך משה רבנו מפתח לפתח, ומבית לבית, ואמר להם ראו זקנתי ומה יש בכוחי לעשות עתה, ורק תורה מצות ומעשי טובים שעשיתי הם עומדים לי (הובא בספר אמרי פי הנד"מ להרה"ק ר' אליהו לופס זי"ע). ומכאן למדו כמה חשוב שיוכיח אדם את חברו בדברי טובים ומועילים, שיש בהם טעם. והיא מצוה מפורשת בתורה: הוכח תוכיח את עמיתך ולא תשא עליו חטא, וידוע שכל ישראל הם ערבים זה לזה, ואמרו חז"ל שמי שרואה את חברו עובר עברה, ואינו מוכיחו על פניו, מעלה עליו הכתוב כאילו הוא עשאה, והוא נענש תחילה. מצינו בחורבן בית המקדש שלא הוכיחו זה את זה ונקנסה עליהם מיתה, ואף שקיימו את כל התורה מאלף ועד תי"ו, ולא עמדה להם זכות התורה להגן עליהם. וידוע הדבר שכל מי שיש בידו למחות באנשי עירו, ולא מוחה, הרי זה נתפס בעון וכו'.

בימינו גברה מידת החנופה חס וחלילה, ואדם מתביש לומר לחברו מדוע הוא עובר על מצות המלך, מלכו שעולם? והוא עושה את עצמו כמי שלא רואה וכמי שלא שומע, או לנו מיום הדין, או לנו מיום התוכחה. וכשיבוא אדם זה במשפט ישאלוהו, על כבודך מחית!!! מדוע על כבוד שמים לא מחית? ואז מה נענה ביום פקודה? או שיש מי שמפחד שמא יתלוצצו עליו הליצנים ויאמרו, מי שמך לאיש שר ושופט עלינו? או יאמרו לו: טול קורה מבין עיניך!!! ועל כך כתב הפלא יועץ שצריך להזהר שלא להוכיח מי ששווג באופן שידוע בברור שלא ישמע, אך אם יודע שהדבר אסור והוא עובר עליו, לא יפחד אלא יוכיחו על פניו אולי ישוב מדרכו הרעה.

מלך פקן וכסיל

כי ידעת את יצרו אשר הוא עושה היום (לא, כא)
הנה החכם מכל אדם קורא את יצר הרע מלך זקן וכסיל (קהלת ד, יג) והכוונה היא לא שהוא בעצמו כסיל, כי להיפך אנו רואים כי יש בכוחו ללכוד ברשתו אף את החכם ביותר גדול, כי אין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא, אלא הכוונה שהוא נקרא על שם מלאכתו, כמו שמי שעושה נעלים נקרא סנדלר, ומי שתופר בגדים נקרא חייט, כן היצר נקרא כסיל, כי מלאכתו היא להכסיל את בני האדם, הוא עושה את הכל לכסילים (חפץ חיים) ומסופר על אחד מגדולי הדור שהעלילו עליו עד שתפסוהו והושיבוהו בבית כלא, ומכיון שנכנס לשם תמה על היצר הרע השוטה שמצאהו שם, וענה: מילא אני העלילו עלי והביאוני בעל כרחי הלום, אבל אתה היצר הרע כלום מי שהוא עליך או תפסוך ואם כן מה לך פה שוטה וכסיל (תורת הפרשה).

עטרת פז - מאמר ארוך

פרשתנו פותחת בפסוק: וילך משה, ורבים מרבותינו הקשו, ולהיכן הלך? הלא היה לפני כל-ישראל ומה פרוש וילך? היה צריך לומר ויאמר משה או וידבר משה אלא מובן מה שאמרו חז"ל אין שלטון ביום המות, ואת זה למדו קל וחומר ממושה רבנו ע"ה, כשהגיע יום פטירתו של האדם אומרים לו וילך. וזה מראה לנו קודם יום הכיפורים מוסר גדול, מה אנחנו מה חיינו רימה תולעה בחיים חיותנו ואל יפתה היצר הרע את האדם שהעולם הפקר או טבע ולא כאותם הטיפשים האומרים מי הלך ובא ומי ראה שיש עולם אחר כי אחר שהוא מת ישליכוהו לאשפה, אבל כשהגיע שעת גסיסתו כבר הוא מודה ומתחרט מהמראות המשוונות שהוא רואה ומהסבל הנורא שהוא סובל ועל זה אומר לנו הושע הנביא קחו עמכם דברים ושוב אל השם. כלומר על עצמכם ושובו בתשובה מכיון שהגיע יום הכיפורים ואין אדם יודע מה יהיה דינו ובשביל זה מרעישה התורה הרבה על יום ראש השנה ויום הכיפורים שכל אחד יתקן מעשיו ויחזור בתשובה ולא תאבד שום נפש מישראל ח"ו.

והמגיד מדובנא זי"ע המשיל יפה על יום הכיפורים שהוא יום תשלום המלאכה. משל למלך אחד שהביא כמה פועלים ונתן להם סחורה יקרה וסיכם אתם שיעשו לו רהיטים ממינים אלו ואלו וציווה כמה פעמים שישגיחו על העבודה שלא יקלקלו את סחורה ולא תלך לאיבוד, אחרי שמסר להם את הסחורה ופטרם מלפניו שלח פקידים גבוהים להזהירם שיש להם זמן שנה אחת כדי לגמור את העבודה ושיפקחו עיניהם ביותר על העבודה מפני שבגמר המלאכה, המלך בעצמו יבוא ויבדוק ואם חס ושלום יהיה איזה קלקול קטן דמם בראשם. וכן שלח פקידים יותר קטנים כמה וכמה פעמים עד שהגיע היום המוגבל הוא היום האחרון של השנה ובבוקר בא המלך עם הפקידים הגבוהים לבדוק את הסחורה שהיא הנשמה היקרה עם הגוף יחד וסוף סוף אנחנו בני אדם ולא יצדק לפניך כל חי. וכבר קיבלנו התורה בהר-סיני ואחרי כן שלח לנו הקב"ה את הנביאים והזהירונו חכמינו ז"ל גם כן הנמשלים לפקידים הנאמנים לשם, על זה אומר הנביא הושע קחו עמכם דברים ושובו אל השם יעזוב רשע דרכו ואיש און מחשבותיו, וידוע שרוב העברות באים מתוך הפרנסה, מה נאמר ומה נדבר ומה שוה התפילה והצדקה מאחר שהמשא ומתן הוא ברמאות ותחילת דינו של אדם הוא על משא ומתן באמונה ועל זה התחילה הפרשה במילה וילך לומר לך שאין שלטון ביום המות וקל וחומר ממושה רבנו כמו שכתוב ויאמר אליהם משה בן מאה ועשרים שנה אנכי היום לא אוכל עוד לצאת ולבוא.

וכי משה רבנו ע"ה לא היה יכול לצאת ולבוא והלא הכתוב אומר לא כהתה עינו ולא נס לחה ולא תשש כחו? אלא מרמז לישראל שכשהגיע זמנו של האדם להפטר מן העולם לא ממתנינים לו ואין שלטון ביום המות, לכן ימהר האדם לחזור בתשובה, ולפעמים היצר הרע מפתה את האדם שהוא רשע גדול ומלא עונות וסוגר לו כל הדלתות עד שחס ושלום מתיאש האדם אומר כאשר אבדתי וזה איסור גדול כי אין יאוש לישראל חס ושלום ואף שחטא ישראל הוא ואם במקרה חטא וחזר וחטא לא יתיאש מרחמי שמים.

שבת שלמה, נאמר תתימנה שבועת העונות!

לעילוי נשמת המנורה הטהורה זכה וברה
מרן חכם שלום כהן בן הרבנית תפאחה מלכה זי"ע
תניציבי'ה

העלון יוצא באדיבות משפחת גניש הי"ו
להצלחתם ולרפואתם ולחיי משפחתם
אורך ימים בימינה ובשמאלה עושר וכבוד, אכ"ר

עין טובה

מסופר על כ"ק האדמו"ר בעל הפני מנחם מגור זצוק"ל שהיה מיוחד מאד בעין טובה.

במוצאי שבת קודש לפני אמירת סליחות ברב עם, היתה קבלת קהל, והיה תור ארוך של אנשים שרצו ברכה. בין העומדים בתור היה גם ד"ר מומחה לרפואת עיניים, שהיה מטפל בקביעות בעיני האדמו"ר. כשהגיע תורו, נכנס הד"ר פנימה וביקש ברכה ואמר שהוא יוצא לכינוס עולמו של רופאי עיניים, כינוס שמתקיים פעם בשנה באירופה.

הרבי התעניין: מה מטרת הכינוס?

והד"ר הסביר שמחליפים הרופאים דעות, מספרים על חידושים ותגליות.... הרבי שאל האם יש חשש שרופא יישש לו תגלית מיוחדת הוא לא ירצה לספר זאת כדי לשמור את כל הכבוד בשבילו? הרופא התפעל מהשאלה ולא הספיק לענות ואז אמר הרבי: תגיע לכינוס תבקש את רשות הדיבור ותגיד לחברך הרופאים שרבי מירושלים ביקש ממך לומר לכולם שכמו שאנו כל המתכנסים כאן, רוצים לשפר את הראייה של המטופלים שלנו, ודואגים שגם להם תהיה עין טובה לראות טוב. כך גם חובה עלינו לראות בעין טובה מבחינה מוסרית אנחנו צריכים לעזוב שיקולים אישיים של כבוד וכו' ולעשות הכל כדי לקדם את רפואת העיניים בעולם, לטובת בני האדם, לגלות עין טובה גם לחברינו למקצוע ולגלות סודות ותגליות נסתרות גם לחברינו.

הרופא שמע את בקשת האדמו"ר הודה לו ויצא מחדרו. כשהגיע הכינוס הגדול של רופאי העיניים מכל העולם, הד"ר מירושלים הקשיב לכולם, וכשהגיע זמנו לדבר, לא שכח את בקשת הרבי וסיפר לכולם על הרב הזקן מירושלים. היתה דממה באולם, כולם רצו לשמוע מה רב זקן מירושלים אומר, ואז הד"ר הסביר על העין טובה והוסיף שתחרות היא דבר טוב אבל לא בזמן שזה בא על חשבון החולים. כולם הקשיבו לדברים ואז קם ד"ר יגוסלבי ואמר בנאומו שיש לו תגלית חדשה ומיוחדת הוא לא תכנן לשתף ולספר זאת, אך לאחר הדברים המיוחדים של הד"ר מירושלים שנגעו לליבו הוא רוצה לשתף את כולם בחידוש המהפכני ומי שרוצה לשמוע עוד פרטים שיבוא באופן אישי. כמוכן, בעקבות זאת היה שם קידוש ד' גדול.

עצירת גשמים

מעשה רב היה בימי הרה"ק הבעל שם טוב זצוק"ל, שפעם אחת נעצרו השמים ולא ירדו גשמים, וגזרו תענית וזעקו בתפלה ולא נענו, ובתוך כך נכנס לבית המדרש איש אחד מעמי הארץ, ופשוט מאוד, והיה אומר פרשת קריאת שמע, וכשהגיע לפסוק 'ועצר את השמים ולא יהיה מטר' היה בוכה הרבה מאד, וזעק מקרב לבו, ואז פתאום התקדרו השמים בעבים ומטר ניתך ארצה, וניכר הדבר שהגשם ירד בזכותו אותו הלך עם הארץ.

הבעל שם טוב הק' שאל העם הארץ מה הייתה כוונתך בשעה שזעקת הפסוק 'ועצר את השמים'? ענה לו העם הארץ שהוא, הייתי מכיוון שהקב"ה יעצור ויסחט את השמים והעננים כמו שעוצרים וסוחטים את הזיתים ויוצא שמנם, ואז 'ולא יהיה מטר' דהיינו בשמים לא יישאר מטר כי ירד ארצה, והיות שהתפלל בכוונה נענה בתפלתו שה' הבוחן לבבות ויודע נסתרות ראה כי מתפלל מעומק הלב, ורחמנא ליבא בעי.

נר אלוקים נשמת אדם
לע"נ ה"ה רחמים (רחמיץ) גניש בן חותה ז"ל
הר"ר מאיר ישראל (מיקו) גנון בן תמר ע"ה
תניצ'בה

א. עבירות שבין אדם לחברו אין יום הכפורים מכפר עד שיפייס את חברו. וכן החובל בחבירו, או שגולו, או עשק את עמיתו, אין יום הכפורים מכפר לעולם, עד שישלם לחבירו מה שהוא חייב לו, או יחזיר את האונאה או את הרבית שלקח ממנו שלא כדין. וכבר אמרו חז"ל (ויק"פ פ"ג סי' ג): סאה מלאה עוונות גזל מקטרג בראש. ואף על פי שהחזיר לו הממון שהוא חייב לו, אינו נמחל אלא צריך לרצותו ולבקש ממנו מחילה שימחול לו. ואפי' לא הקניט את חברו אלא בדברים בלבד, צריך לפייסו ולהפציר בו שימחול לו.

ב. כל אדם שיש לו סכסוך כספי עם חברו, אל יורה היתר לעצמו להחזיק בדעתו, כי אין אדם רואה חובה לעצמו (שבת ק"ט), אלא יסדר טענותיו באמת ובתמים לפני רב מובהק, להורות לו אם חייב להחזיר אותו ממון לחבירו או לא. ואפילו אם אין חברו תובעו, חייב לצאת ידי שמים על ידי שאלה לתלמיד חכם מומחה בהוראה, וכמו שאמר התנא באבות (פ"א מט"ז), עשה לך רב והסתלק מן הספק. ואפילו אם חברו לא ידע מהגניבה שנגב מאתו, צריך שיחזיר לו הגניבה, וגם לפייסו.

ג. פסק הרמב"ם אם זה שחטא כנגדו אינו מתפייס בראשונה למחול לו, יחזור וילך פעם שניה ושלישית, ובכל פעם יקח עמו ג' אנשים. ואם אינו מתפייס בג' פעמים אינו זקוק לו. אבל אם הוא רבו, אפילו אינו רבו מובהק, אלא ששמע ממנו דברי תורה, צריך ללכת אצלו אפילו אלף פעמים עד שיתפייס.

ו אסור לאדם להיות אכזרי וקשוח באופן שלא ירצה להתפייס, אלא כל אדם צריך להיות נוח לרצות, ובשעה שמבקש ממנו מי שחטא לו למחול לו, הוא מוחל בלב שלם ובנפש חפצה. ואפילו הצר לו מאד וחטא לו הרבה, לא יקום ולא יטור, וזהו דרכם של זרע ישראל ולבם הנכון, וכל המעביר על מדותיו מעבירים לו על כל פשעיו, ואם הוא לא ימחל גם לו לא ימחלו עונותיו. ויש אומרים שאם מתכוין לטובתו של המבקש, כדי שלא ישוב לכסלה עוד, או רב לתלמיד המכוין להנכו, שפיר דמי.

ערב יום הכיפורים

א. מצוה להרבות באכילה ושתיה בערב יום הכפורים. וכן דרשו חז"ל (בברכות ה: ור"ה ט), ועניתם את נפשותיכם בתשעה לחודש בערב. וכי בתשעה לחודש מתענים והלא בעשירי מתענים, אלא לומר שכל האוכל ושותה בתשיעי מעלה עליו הכתוב כאילו התענה תשיעי ועשירי.

ב. עיקר מצות האכילה ושתיה היא ביום של ערב יום הכפורים, ולא בליל ערב יום הכיפור.

ג. לכתחלה צריך לקבוע בערב יום הכפורים לפחות סעודה אחת על הפת, לקיים בזה מצות אכילה בערב יום הכפורים. ראה המאירי (ביצה טו: ו) והראב"ה ח"ב (סי' תקסג). שבולי הלקט (סי' שז).

ד. יש לאדם למעט קצת מלימודו כדי שירבה באכילה ושתיה. כן מוכח המגן אברהם ע"פ הגמ' (ברכות ה:).

ה. אין להתענות בערב יום הכפורים, בין תענית תשובה ובין תענית חלום. ואף אם רוצה להתענות עד הסעודה המפסקת, אינו נכון לעשות כן. (יביע אומר ח"א סי' לו אות ב).

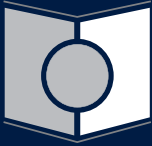
ו. גם הנשים חייבות במצות אכילה ושתיה בערב יום הכפורים.

ז. גם חולה שאינו מתענה ביום הכפורים, מחשש סכנה לחייו, צריך לאכול בערב יום הכפורים, משום תעניתו בלילה לשעות.

ח. משכימים בערב יום הכפורים לומר סליחות, ואומרים וידוי ונפילת אפים. ובשחרית אומרים אבינו מלכנו, אבל אין אומרים וידוי ולא נפילת אפים, כי יש בערב יום הכפורים הארת יום טוב. הילכך אין לומר בו בתפלה לא מזמור יענק' ה' ביום צרה, ולא מזמור תפלה לדוד, שנאמר בו ביום צרתי אקראך. וכן המנהג בירושלים עיה"ק.

ט. יש נוהגים שלא לומר מזמור לתודה בערב יום הכפורים, אבל ברוב תפוצות ספרד נוהגים לאומרו. (ילקוט יוסף מועדים עמוד עד).

י. מנהג רוב בני ספרד לומר אבינו מלכנו בשחרית ובמנחה בערב יום הכפורים. וכן המנהג בירושלים עיה"ק. (ילקוט יוסף שם).

Dirshu
דרשו' ד' ועזו
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

פי ביום הזה יכפר עליכם

לקראת שבת מלכתא

לקבלת הגליון למייל: dirshu@dirshu.co.il

תקציר שבועי של 'הדף היומי בהלכה'

גליון מס' 347

פנינים לפרשת וילך - יום כיפור

לפניכם טעימה מגיליון לקראת שבת,

**לקבלת הגירסא המלאה עם 32 עמודים נא שלחו מייל ל-info@dirshu.co.il
או חפשו 'גיליון לקראת שבת - דרשו' ברשת המקוונת**

היה דבר אחד שבו היה הרבי תקיף במיוחד: הנושא של דיבור בתפילה ובקריאת התורה. הוא לא יכול היה לסבול שיש אנשים שמדברים בתפילה. עוד בצעירותו הוא היה זה שיזם את השלטים המפורסמים, שעד היום ניתן לראותם כמעט בכל בית כנסת: 'אסור לדבר בשעת התפילה ובקריאת התורה'

מיוחד לרגל יום ההילולא ה-12 של אוהבן של ישראל ועמוד צלותהון, כ"ק מרן אדמו"ר מלעלוב זיע"א. שיחה מיוחדת עם הגאון רבי אהרן מרדכי גרין שליט"א

יעקב א. לוסטיגמן

12 שנה חלפו מאז אותו יום כיפורים גורלי בחצה"ק לעלוב. בערב יום כיפור עוד התברכנו מפיו של אוהבן של ישראל ועמוד צלותהון, כ"ק מרן אדמו"ר רבי שמעון נתן נטע מלעלוב זיע"א. עברנו לפניו בסך, קיבלנו מידי 'לעקאך' כנהוג, הגשנו בפניו 'קוויטלאך', עם שמותינו ושמות היקרים לנו לברכה וישועה.

בעת התקדש החג, ניגש הרבי לפני העמוד לתפילת 'כל נדרי' כדרכו בקודש. הפעם, כמעט ולא שמעו אותו. קולו היה צרוד מאוד בגלל ציננו כבד בו נדבק בימים האחרונים.

עמדת שם, קרוב מאוד, מרחק של מטר, אולי מטר וחצי מהרבי. פניו היו להבים, דמותו היתה כדמות מלאך ה' צבקות.

בסיום אמירת 'כל נדרי', זעק הרבי בכוחות עצומים ובקול לא לו את ברכת 'שהחיינו, וקיימנו והגיענו לזמן הזה'. על אף שקולו היה צרוד, את הברכה הזאת שמע הקהל כולו. הרבי שאג אותה בכוחות אדירים.

אחרי תפילת ערבית, בעוד הקהל אומר את 'שיר הייחוד' נכנס

הרבי למיטתו, ביקש שיסדרו את רגליו בצורה ישרה, והשיב נשמתו ליוצרה בטהרה גמורה, מתוך דביקות נפלאה בבורא כל עולמים. 12 שנה חלפו מאז, אבל בליבנו, החסידים והתלמידים, זכרו של הרבי עדיין חי וקיים. ומדי שנה, בהתקרב יום הכיפורים, אנו שבים

כשאין מקום להסתתר

"האמת שאת עיקר גדלותו הסתיר הרבי מאוד מפני הכל. את הלימוד הוא היה עושה בחדרי חדרים, כשלא רואים, אבל להתפלל צריך במניין..."

"היה דבר פלא. הרבי היה עומד על מקומו, או יושב בכסא שלו, בלי לזוז ובלי לנוע. כמעט לא ראו אותו מתנדנד בתפילה. הוא לא הרים את הידיים, לא מחא כפיים. כמעט לא ראו אותו זז בתפילה."

"פניו היו אל הקיר, והציבור יכול היה לחשוב שהוא מתפלל בצורה יבשה, בלי שום התלהבות והשתפכות הלב."

"מתי כן יכולנו לראות מה היא התפילה שלו? כשהוא היה נמצא במקום שבו התנאים לא אפשרו לו להסתיר את פניו מהציבור בזמן התפילה. או אז התגלה הסוד, ויכולנו לראות איך נראית תפילתו של הרבי."

"אחת ההזדמנויות לעשות זאת, היתה כשהוא היה מתפלל בבית המדרש 'בית דוד' ברח' בהר"ן בירושלים. זהו בית המדרש הוותיק של חסידי לעלוב, שבנוי בצורה כזאת שאין בו 'מזרח'. הכניסה לבית הכנסת הקטן היא מקיר המזרח, ליד ארון הקודש, והשולחנות הארוכים מסודרים לאורך בית המדרש, כך שאין שם בכלל אפשרות לשבת עם הפנים לכיוון קיר המזרח."

"מדי שנה, בצום גדליה הוא היה מתפלל שם שחרית, כי בראש השנה היה הרבי בירושלים כמנהג אבותיו שעשו זאת על פי הכתוב 'כל הכתוב לחיים בירושלים', ובצום גדליה חל יום ההילולא של הסבא שלו, רבי שמעון נתן נטע הראשון מלעלוב, אבי אביו, כך שאת הלילה של מוצאי ראש השנה הוא היה עושה בירושלים, ובבוקר היו משכימים לסליחות, כשמיד אחרי תפילת שחרית נסעו להר הזיתים לציונו של הרבי הרשנ"ן."

"בכל אופן בצום גדליה, יכולנו לראות את הרבי מתפלל כך בדביקות נוראה. פניו היו אדומות ובערות, גופו כמעט לא זז ולא נע, אבל ראו שהוא שקוע בתפילה בצורה שאי אפשר לתאר."

"בכל תפילת שמונת עשרה, ראו אותו עומד בהכנעה ושיברון לב. את הפנים לא ראינו, אבל את הצורה שבה עמד, זה היה דבר שלא יישכח. לפני התפילה היה מנקה את כיחו וניעו כמו שכתוב בשו"ע, תמיד היה מסדר ומהדק לראשו את הכובע לפני שהתחיל תפילת שמונה עשרה, מניח את ידיו כנגד לבו, ימין על שמאל כמו שכותבים הפוסקים, ומתפלל בכזה שברון לב, שהיה חודר לנו לעצמות."

בעיני ראיתי

דרכו היתה שהוא לא היה מעיר לאנשים, כמעט אף פעם לא דיבר קשות עם אנשים. הוא היה רך כקנה, נוח לבריות, היה מסתדר עם כל אחד, ותמיד דיבר על וותרנות ועל הכנעה."

אבל היה דבר אחד שבו היה הרבי תקיף במיוחד: הנושא של דיבור בתפילה ובקריאת התורה. הוא לא יכול היה לסבול שיש אנשים שמדברים בתפילה."

עוד בצעירותו הוא היה זה שיזם את השלטים המפורסמים, שעד היום ניתן לראותם כמעט בכל בית כנסת: 'אסור לדבר בשעת

וזכרים בכל העובדות הנפלאות שזכינו לראות ולחוות בצל הקודש, ואף שכבר נשתברו קולמוסים רבים בדברי הספד וזיכרון על רבינו זיע"א, עדיין אין בהם אפילו כטיפה מן הים כדי לתאר את מה שראינו ושמענו בחיי חיותו, ובעיקר את מה שהרגשנו בעצמותינו, כשעמדנו וצפינו בעבודת הקודש שלו."

לקראת יום הזיכרון ה-12, שוחחנו עם הגאון רבי אהרן מרדכי גרין שליט"א, רב בבית המדרש של בנו, כ"ק מרן אדמו"ר מלעלוב שליט"א בבית שמש, ומחבר ספר 'ילקוט הליכות ועניינים הנוגעים למעשה'."

משחר ילדותו הסתופף הרב גרין בצלו של כ"ק מרן רבינו זיע"א, ואת הסיפורים שאנחנו שומעים ממנו עכשיו, הוא העלה על הכתב סמוך מאוד להסתלקות, לפני 12 שנה, וכעת הוא מוסיף עליהם עוד מזכרונותיו. מפאת קוצר היריעה, לא יכולנו להביא את כל המוני העובדות והסיפורים ששמענו מהרב גרין, ואי"ה הם יפורסמו כל אחד במקומו, ועוד חזון למועד"

"שמעתי מהרבי שליט"א מלעלוב, שסיפר שהוא זוכר בימי נעוריו ובימי ילדותו, כשעוד התגוררו בירושלים, שהיה בבית דוחק גדול של פרנסה, והם חיו בתנאים של עניות ממשית. ובכל זאת, אביו, הרבי זצ"ל, היה שקוע בתלמודו ועל פניו שפוכה נהרה, והיה נראה כמו מי שלא חסר לו ימיו דבר."

"הוסיף הרבי ואמר, שתמיד כשהיה מתעורר בלילה וקם ממיטתו לשתות כוס מים וכדו', היה רואה את אביו הרבי זצ"ל, כשהוא שקוע בגמרא ולומד מתוך חיות ושמחה. כזה היה המראה הקבוע שלו, כשהוא יושב על יד הגמרא ולומד בחשק רב."

"למעשה היה משקיע רבות בלימוד העיון, ואף היה מעיין בספרי הראשונים והאחרונים, וגם בספרי אחרוני האחרונים היה מעיין כסדר. בנשיעות ארוכות, כשנסע מבני ברק לצפת ובכיוון ההפוך, הוא היה מבקש מהנהג להכניס לטייפ של הרכב את הקלטת שהיה מביא עמו, בדרך כלל היו אלו קלטות עם שיעורים מוקלטים של הגאון הגדול רבי אשר אריאלי יב"חט"א, שהרבי מאוד אהב לשמוע אותם בדרכים."

"אבל לצד הלימוד בעיון, היו לו לא מעט סדרי לימוד בבקיאות. היו תקופות שעקבו אחריו וראו שהוא לומד שבע דפי גמרא ביום. "גאב"ד מאקווא שליט"א היה מגיע פעמים רבות לסעודות מלווה מלכה אצל הרבי, וגם בהזדמנויות רבות אחרות. באחת הפעמים הוא שאל את הרבי שאלה ישירה: האם הרבי סיים כבר את כל הש"ס???"

"הרבי התחמק מלענות תשובה. הוא היה מומחה גדול בהתחמקויות, והיה ממש ערום בדעת, להתחמק מכל דבר שיש בו חשש של לשון הרע חלילה וכדו', וגם הפעם התחמק מלענות על השאלה הזאת, בענוותנותו הרבה."

"אבל האדמו"ר ממאקווא לא ויתר. הוא שאל את הרבי שוב, אם הוא סיים את הש"ס..."

"ענה לו הרבי בטון מהוסס, כביכול הוא לא בטוח בדבריו: 'אני חושב שפעם אחת סיימתי את הש"ס'..."

התפילה ובקריאת התורה'. הוא המציא את הרעיון הזה של תליית שלטים כאלו בתי הכנסת, והוא גם דאג לגייס מימון להדפיס ולהפיץ אותם בכל מקום אפשרי.

גם על ארון הקודש בבית מדרשו שבבני ברק, הוא הורה שיכתבו 'שתיקה יפה בשעת התפילה', כשהאותיות הראשונות מודגשות, כדי להגיש את ראשי התיבות 'שיבה', כמו שכתוב בספרים הקדושים שמי שנוהר שלא לדבר בתפילה זוכה לאריכות ימים ומגיע לשיבה. הרבי היה אומר שההימנעות מדיבור בשעת התפילה, היא המפתח לכל הישועות, ואף ציין זאת כסגולה מיוחדת נגד המחלה הידועה ל"ע.

אני זוכר מעשה נורא שראיתי במו עיני, שפעם אחת בקריאת התורה היה יהודי אחד שישב בבית המדרש ופטפט.

הרבי היה עומד במשך כל קריאת התורה עם סטנדר על יד ה'בימה', כדי שהקהל לא יצטרך לעמוד על רגליו כשהוא צועד ממקומו אל הבימה בעת שהוא מקבל עלייה.

אותו יהודי פטפט, והרבי נעץ בו עיניים עם מבט תקיף מאוד, כדי לרמוז לו שיפסיק. האיש לא שם לב, או שכן שם לב והחליט להתעלם, אולי הוא חשב שהוא דיבר מדי בקול, והרבי התכוון רק שהוא ינמיך את קולו מעט, אני לא יודע למה הוא המשיך לשוחח אבל כך היה המעשה והוא פשוט המשיך לדבר.

בשלב זה נקט הרבי בצעד מאוד חריג, כשהעיר ליהודי הזה בצורה שאינה משתמעת לשתי פנים, שאין לשוחח בשעת התפילה ובקריאת התורה, ורבים מהנוכחים שמו לב לכך.

היתה זו פגיעה נוראה בכבודו של היהודי הזה, וכאמור היה זה ההיפך הגמור מטבעו של הרבי, אבל כשזה נגע לשיחה בתפילה או בקריאת התורה - הוא היה תקיף מאוד.

אחרי התפילה, כשעברו כולם לומר 'גוט שבת' לרבי, עבר גם אותו יהודי. הרבי עצר אותו ואמר לו בנועם ובנימה של מעין התנצלות: "בדבר הזה אני לא יכול להעלים עין", כך אמר הרבי, "זה ממש בנפשי!".

ישנם עוד סיפורים רבים בסגנון הזה, אודות התקיפות בה נהג כלפי מי ששוחח בתפילה או בקריאת התורה, אבל את הסיפור הזה ראיתי בעיני, והוא נצרב בזכרוני באופן מיוחד.

הרבי החוויר כסיד

באופן כללי, היה לו לרבי לב רחום וחנון. הוא היה אדם מאוד מאוד לבבי, כמו שאמר הרה"ק ה'דברי חיים' מצאנז זיע"א ש'ללוב' זה אותיות 'לו לב', כי באמת אדמו"רי לעלוב לדורותיהם, הצטיינו כולם באופן מיוחד בנושא הזה של לב רחב כאולם ואהבת ישראל שאין לה שיעור.

זכורני שראיתי פעם שמי שנהיה לימים מחותני, הרה"ח רבי ישראל קרסיאנסקי שליט"א חילק מרק לאנשים באחד הטישים בלעלוב. הרבי הבחין בזה ואמר לי "משה אהרן, הרבי רבי בונים מפרשיסחא היה אומר על הכתוב 'את קרבני לאישי ריח ניחוחי', ככה: הקב"ה אומר כביכול 'את קרבני', מי שרוצה להקריב לי קרבן,

לחמי לאישי', שיחלק לחם ומזון לאנשים שלי, לעם ישראל...". הוסיף הרבי ואמר לו, שצריכים להרבות במעשי חסד וחלוקת מזון ליהודים כמה שיותר, לפני שיבוא משיח, כי עכשיו אנחנו יכולים להקריב קרבנות בזול... לא צריכים לקנות בהמות ביוקר ולהביא לבית המקדש כדי להקריב קרבן...

כשהיו לו עניינים של עזרה לזולת, היה הרבי מגייס את כל מי שיכול היה כדי לעזור ליהודי. לא פעם הוא השתמש בקשריו הענפים ומעמדו הבכיר, של הגאון רבי יצחק דוד גרוסמן שליט"א, רבה של מגדל העמק, שהיה מסתופף בצלו של הרבי זצ"ל והיה קשור אליו בלב ונפש. הרבי היה מתקשר אליו והרב גרוסמן היה נרתם ומסייע כמיטב יכולתו.

בלי קיצורי דרך

פעם אחת, כשהיה איזה עניין דחוף, קם הרבי, נכנס לרכב וביקש מהנהג שייקח אותו למגדל העמק. מרחק נסיעה של כמה שעות...

הגיעו למגדל העמק, הרבי נכנס לרב גרוסמן שהופתע מאוד. הוא שמע מה בפיו של הרבי, איזו בקשה של עזרה למען יהודי, ותמה מאוד. למה הרבי היה צריך לבוא עד לפה כדי לבקש עזרה? הרי אפשר לדבר בטלפון...

ענה לו הרבי: "כשעוסקים בגמילות חסדים, לא צריך לחפש קיצורי דרך. צריכים להתאמץ בכל הכח, גם לנסוע עד מגדל העמק זה לא קשה מדי, כשמדובר בעזרה ליהודי!".

סיפר לי אברך, שפעם בא אל הרבי, וסיפר לו שגילו אצל הבן שלו מחלה שמצריכה טיפול רציני, ויש צורך להחליט לגבי הטיפול אם עושים את זה בבית חולים פלוני או בבית חולים אלמוני.

"כשהרבי שמע על המחלה", מספר אותו אברך, "הוא נהיה חיוור! לקח לי כמה דקות להרגיע אותו, לפני שיכולתי להמשיך בשיחה. הוא היה ממש כאוב בצורה יוצאת דופן על הצרה שנפלה עלינו. הרגשתי שזה כואב לו בדיוק כמו שזה כואב לי וכאבי הילד החולה...". כי באמת, האהבת ישראל שלו היתה בלי גבול וקצבה, והוא הרגיש עם כל יהודי כאילו היה בן משפחה קרוב.

גם כשבישרו לו על שמחות, היו פניו צוהלות משמחה. הוא ממש שמח בשמחה של כל יהודי, והצטער בצער של כל יהודי.

אני זוכר מקרה שבו יהודי שהיה צריך לארס את בתו, התיעץ עם הרבי לגבי העניין הכספי. היהודי הזה היה פושט רגל, ולא היתה לו אפשרות לתת כמעט כלום, הרבי אמר לו שיתחייב על עשרת אלפים דולרים, שאז היה סכום מכובד יחסית, שיש בו כדי לסייע לסוג ברכישת דירה, כשמחירי הדירות לא היו כל כך גבוהים כמו היום. ביום שבו שמע הרבי שהשידוך נסגר בשעה טובה, הוא הודיע לאותו יהודי שהוא הפקיד סכום של עשרת אלפים דולרים בכספת מיוחדת, כדי שישמש לרכישת דירה לזוג הצעיר, ואכן כשרכשו דירה נתן הרבי את מלוא הסכום, כאילו היתה הכלה בתו, ועוד הלווה לזוג סכום של כמה אלפי דולרים נוספים.

שמעתי מיהודי שהיה מתמודד עם קשיים רבים, היו לו צרות נוראות, והוא סיפר לרבי על כך. הרבי שמע אותו והשתתף בכאבו,

בסיום הדברים, כדאי להזכיר את מה שאמר הרה"ק בעל ה'בת עין' מאוורטיטש לתלמידיו, ששאלו אותו לפני שעלה לארץ ישראל, איך הם יוכלו להישאר מקושרים אליו כשהוא יהיה כל כך רחוק מהם? השיב להם ה'בת עין', שדבר זה מהתורה אפשר ללמוד אותו. הרי כתוב "ובו תדבק", ושואלים חז"ל וכי אפשר להידבק בקב"ה? הרי הוא 'אש אוכלה', אלא מה, הידבק במידותיו, מה הוא רחום אף אתה רחום וכו'.

אמר ה'בת עין', אני התרחקתי משלושה דברים בכל כוחי: לשון הרע, שקר וגסות הרוח. אם תתאמצו להתרחק משלושת הדברים הללו, תמשיכו להיות מקושרים אלי.

כך גם לענייננו. הרבי זצ"ל הרי היה דבק במידת החסד, הוא היה דבק בתורה, הוא היה דבק בתפילה, הוא היה נזהר בכל כוחו מדיבור בתפילה, ובכלל היתה לו לשון מאוד מאוד נקייה, ואף היה נזהר בדברים דקים מאוד על קדושת הפה והלשון. אם נידבק במידות הללו, נוכל להישאר מקושרים אליו, גם שנים רבות אחר הסתלקותו מאתנו.

ונסיים בווארט שהיה רגיל על לשונו לומר, בשם החסיד רבי יוסל טורנער, שהיה אומר על הכתוב "מגדיל ישועות מלכו ועושה חסד למשיחו", מאן מלכי? רבנן! הקב"ה מגדיל את הישועות על ידי הצדיקים ותלמידי החכמים, ולא זו בלבד אלא שהוא עושה חסדים גם עם מי שמשיחים (למשיחו עם שי"ן שמאלית) במעשיהם של הצדיקים, ובוודאי תגן זכותו הגדולה עלינו ועל זרעינו לאורך ימים ושנים.

ולבסוף אמר לו: "כשאתה מרגיש שקשה לך, אני מבקש שתבוא לשוחח איתי, ולספר לי על הקשיים שאתה נאלץ להתמודד איתם. בכל פעם שקשה לך, תבוא ותשוחח איתי".

הרבי הסביר לו אז, שהרה"ק רבי מנדלי מוויטעבסק מבאר ש"דאגה בלב איש ישיחנה לאחרים", הכוונה שעל ידי השיחה שמישהי את הצרה לאחרים, הוא משתף בצער יהודי נוסף, ועל היהודי הנוסף הרי לא נגזר אותו צער, וממילא זה ממתיק את הדין. כך התנדב הרבי להקדיש מזמנו, כדי לשמוע את הזולת כדי להקל מכאבו.

הגמרא אומרת: "גדול המלביץ שיניים לחברו יותר ממשקהו חלב". המידה הזאת, היתה אולי המידה הכי מובהקת אצל הרבי זצ"ל, תמיד ראו אותו מחייך לכל יהודי. אפשר לראות כמעט בכל התמונות שלו שהוא מחייך, כל אדם שהיה מגיע אליו, הוא היה מקבל אותו בחביבות, אם היה זה אחד החסידים שבא אליו עד צפת להתייעץ אתו, הרבי היה מתעקש להכין לו ארוחת ערב ולטגן לו חביתה. אם היה זה סתם אדם שעבר לומר 'גוט שבת' אחרי התפילה בליל שבת וכדו', היה היה מקדם את פניו עם הקריאה "אוו גוט שבת", כל אחד יצא בהרגשה שהרבי שמח לקראתו, ונהנה מאוד לפגוש אותו.

אפילו ילדים קטנים הרגישו שהרבי אוהב אותם ושמח לקראתם. גם כשכולם היו עוברים בסך במהירות, ולא היה זמן להתייחס לכל אחד, הוא היה מושיט את ידו לילדים קטנים, לפעמים גם היה מלטף אותם במעיין צביטת לחי קלה, כולם הרגישו לידו שהם רצויים ואהובים כאן, והאווירה סביבו תמיד היתה מלאת שמחה.

לפתוח את היום בטוב...

הצטרף אלינו וקבל את המייל היומי של 'דרשו'
'הפוח בכל יום' לתיבת המייל שלך

סיפורים • חיזוקים • הלכה יומית • כתבות וראיונות • פרשת שבוע

להצטרפות נא שלחו מייל לכתובת

dirshu@dirshu.co.il

העלון מופץ לזיכוי הרבים, אנא הימנעו מקריאה בשעת התפילה וקריאת התורה

דרשו | רח' הקבלן 45 ירושלים | 02-5609000 | לשאלות ופניות בכל נושא: dirshu@dirshu.co.il

לקיי
שמו קיין!

הדלקת נרות: 18:08
יציאת השבת: 18:57
רבינו תם: 19:39

ע"פ אופק תל אביב
ו' בתשרי התשפ"ג

טוב לחסות בה'

808

לחצן התשובה

וילך. ערב יום הכיפורים

לרפואה פרנסה
והצלחה: מ"א מיכאל וציפורה אחיאל. מנשה ואורה אחיאל. א"ה הדר בת נחמה. ליאורה. אורטל חנה בת הדסה וב"ב. פנינה בת שושנה וב"ב. אושרית בת פנינה וב"ב. משה שמואל בן זלדה. מוריה בת רויטל. רחל בת מרים ובעלה וכל יוצאי חלציהם. ישעיהו בן מרים. גאולה בת דבורה. לירז בת יפה. אייל רפאל בן שרית שרה. דביר בן רויטל. ליאור בן פרידה. אריאל בן רויטל.

זיווג הגון: דניאל ולירן בני אורנה. ניר ואודליה בני ציפורה.

זשב"ק: שולמית בת איריס. יסכה בת מזל. הדר בת נחמה. סתיו בת ורדה, אליס בת פרידה.

לעילוי-נשמת: הרב עובדיה יוסף בן גורג'יה, הרב שמעון בן בחריה. מ"ס צדוק בן נור ומרים בת גליה. יחזקאל בן גורג'יי. גבריאל בן סמינה. שלום בן מנחם שמריהו. יוסף בן גליה. פרחח בת טובה. יעקב בן ויקטוריה. שרון שירין ספיר ספאחי בת לאה. עליזה בת מזל טוב מלכא. משה לוי בן מריקה מרים. רוני אהרון בן מזל כהן. פנחס בן דינה. שרית שרה בת מריאן. שרה בת קמר. גלילי כהן בן כוכבה. שלמה בן סעדיה זנדאני.

"כי ביום הזה יכפר עליכם, לטהר אתכם מכל חטאתיכם", אומרת התורה (ויקרא טו, ל) הקדושה על יום הכיפורים הקדוש והמרומם. ומה עלינו לעשות? "לפני ה' תטהרו", תפתח את הפתח, תשתנה ותרצה לשוב אל ה'. "בעשרה הימים שבין ר"ה ליום הכפורים התשובה יפה ביותר ומתקבלת מיד" (רמב"ם תשובה). אולם, כתב הרמב"ם (הלכות שגגות פ"ג ה"ט): "יום הכיפורים אינו מכפר אלא לשבים המאמינים בכפרתו". מי שמאמין – לא מפחד. הכל מתכפר ונתקן בימים אלו, ובלבד שנאמין ברחמי ה' יתברך. נפלאים ביותר דבריו של ר' שלמה קלוגר זצ"ל (חכמת שלמה תרב) שאמר כי המנהג שלא לשאת אשה בעשרת ימי תשובה, סיבתו הוא כיוון שאמרו חז"ל (ירושלמי ביכורים) כי 'חתן מוחלים לו על כל עוונותיו'. לכן, אם מתחתן בימים אלו, הרי שמראה כי מחפש דרך לכפר על עוונותיו ואינו מאמין שמלך מלכי המלכים מכפר ומטהר לנו עוונותינו בימים אלו וביום הכיפורים".

רבי יששכר מאיר זצ"ל, ראש ישיבות הנגב הביא (ספר הזיכרון) המחשה נפלאה: "בימים אלו, בורא עולם עומד ומתחנן: 'בניי, פתחו לי פתח כחודו של מחט, ואני אפתח לכם פתח שעגלות וקרונות נכנסות בו'. היה יהודי אחד שנזדמן לעיר ניזו יורק' שבאמריקה. הוא נכנס אל אחד מבנייני גורדי השחקים ורצה להגיע אל הקומה ה-43. כידוע, שבבניינים כאלה, לא שייך לעלות במדרגות כל כך הרבה קומות, ולכן, הכל משתמשים במעליות המיוחדות המגיעות תוך שניות ספורות לגבהים. הוא נכנס אל אחת המעליות... המתין שם כמה שניות, ולפתע נשמעה האזעקה. אנשי התחזוקה אצו אל המקום בדאגה, אך ראו כי הדלתות פתוחות וכי הכל תקין. "האם אתה לחצת על לחצן החירום במעלית?", שאלוהו.

"אכן", השיב ברוגע. "ומדוע עשית כך?", תהמו. "מה זאת אומרת?", הוא השיב, "המעלית שלכם אינה תקינה! אני צריך להגיע לקומה ה-43, אך המעלית נשארת כאן, בקומת הקרקע ולא עולה!". "רגע, רגע, לחצת על הכפתור של הקומה שלך?", שאלוהו. "לא", השיב, "מה פתאום צריך ללחוץ על הכפתור?!... וכי זה נראה לכם הגיוני כי בפעולה פשוטה כל כך של לחיצת כפתור, אוכל להגיע לגבהים?!... אם המעלית יכולה להעלות אותי, אינני מבין מה תתרום לחיצת הכפתור הקטנה שלי!". הבינו אנשי התחזוקה כי האיש הינו שוטה ומופלג שאינו מבין דבר בסיסי – אם לחצת לחיצה קלה וקטנה – טבע המעלית להעלותך לגבהים אדירים".

זעק ראש הישיבה ואמר: "רבותי, עלינו להפנים היטיב. קבע הבורא יתברך בעולם – כי יהודי שעוצם עיניים, מתוודה לה' בליבו ועושה תשובה בימים אלו ובפרט ביום הכיפורים – נעשה אהובו של הבורא ומגיע לגבהים אדירים. כל העוונות שלו נמחקו בלחיצת כפתור. ה' יתברך מצפה מאיתנו בימים הללו של עשרת ימי תשובה רק ללחוץ על הכפתור, לפתוח פתח קטן של תשובה, לקבל על עצמנו שינוי במעשה קטן בחיינו, ואז בבת אחת תעלה המעלית למגבהים והאדם נעשה לבריה חדשה!".

ה'חידושי הר"ם' תירץ באופן מופלא: מדוע בערבית של מוצאי יום הכיפורים אומרים 'והוא רחום יכפר עוון, והלא התכפרו היום כל עוונותינו? וכן מדוע אומרים באותה תפילת יח' 'סלח לנו?... אלא כיוון שאיננו מאמינים באמונה שלימה בכפרה גמורה של היום הקדוש הזה, בו אנו נעשים נקיים וטהורים, רק על כך יש לבקש מחילה". להאמין בדבר ולקפוץ על המציאה לעשות תשובה ולהשתנות!

העלוך מוקדש לעילוי נשמת מורים בן מרימה פיניש ת.נ.צ.ב.ה

מנהג הכפרות

נוהגים לעשות כפרות עד יום כיפור. יש שעושים ע"י תרנגול ויש שעושים בכסף (כ- 20 ₪) (מחיר סעודה). ועדיף שיעשה קודם לעצמו ואח"כ יעשה למשפחתו.

מנהגי ערב יום כיפור

* אין עושים מלאכה בערב יום כיפור, והעושה אינו רואה סימן ברכה מאותה מלאכה לעולם.
* מנהג יפה לטבול במקוה בערב יום כיפור, ויש שנהגו ללקות ל"ט (39) מכות ברצועה שמתוך כך ייתן אל לבו לעשות תשובה ויכפר לו.
* אסור להתענות בערב יום כיפור כלל (יום שלישי), ומצווה גם על הנשים להרבות באכילה ובשתיה, ולכתחילה יאכל סעודה אחת עם פת.
* חובה קדושה לבקש סליחה מהוריו ורבותיו; הבעל והאישה ימחלו זה לזה, שכנראה פגעו אחד בשני.

סעודה מפסקת

מתפללים 'מנחה' בעוד היום גדול טרם סעודה מפסקת, ועושים וידוי בתפילת מנחה, שמא ייחנק בסעודתו ח"ו ונמצא שלא עשה וידוי.

מצווה מן התורה להוסיף מחול על קודש, ולכן יסיים הסעודה מעט לפני השקיעה כדי שיוסיף מחול על קודש.

אם סיים סעודתו והפסיק לאכול מבעוד יום, יכול לחזור לאכול כל זמן שלא קיבל על עצמו התענית.

* נוהגים להתעטף בציצית בברכה קודם השקיעה.

הפטורים מהתענית

* ילדים מגיל 9-10. ומגיל 9 - טוב לחנכם תענית שעות כפי יכולתו.
* מעוברת שהשתנו פניה - לוחשים לה באוזן, ואם עדיין רוצה - אוכלת.
* יולדת - תוך שלושה ימים - אוכלת, ועד היום השביעי - רק אם מבקשת.
* מפלת ל"ע דינה כמעוברת.

סגולות יום הכיפורים
1 בספר 'נגיד ומצווה' כתב בשם האר"י הקדוש: "יבקש אדם בראש השנה במוסף של יום א' דראש השנה ובמוסף של יום הכיפורים במילים: "איה מקום", אחד משלוש הדברים: שיתן לו ה' יתברך עושר מופלג לעבודתו או בנים צדיקים וחכמים, או ששיג רוח-

יום הכיפורים

הקודש". וכן הביא רבנו החיד"א הקדוש. (2) כותב רבנו חיים פלאגי כי אדם הנשאר בקפידתו לחברו ואינו מוחל לו - ידע לו שיש סתימה לתפילותיו בשמיים. ואף אם לא התכוון האדם לפגוע בחברו, אך הלה נפגע והצטער - עליו לבקש ממנו מחילה ולפייסו.
וכתב ה'מטה אפרים' כי המוותר לשונאיו ומוחל להם - גם מהשמיים יוותרו לו על עוונותיו, והוא סגולה נפלאה שתקובל תפילתו ותחינתו ביום הקדוש.
* נהגו להדליק נר נשמה בביה"כ, כיוון שהנפטרים מגיעים לביה"כ. (שיח יצחק)

חומות השנאה

עומדים אנו לפני היום הקדוש והטהור בו אנו נדמים למלאכי השרת, יום בו נותן הקב"ה הזדמנות לכל יהודי ויהודיה לפתוח דף חדש, למחוק את העבר ולבקש על העתיד. זו הזדמנות למחוק כל כך הרבה דמעות בשנה הבאה ולהשיב ולבנות לעצמנו כל כך הרבה רגעים יפים. אך חשוב לדעת כי בספרים הקדושים מובא תנאי שבלעדיו הקב"ה, ח"ו, עלול לאטום את אזניו מלשמוע תפילותנו: כותב ה'אליה רבה' בשם המקובלים (תרו' סק"א): "מי שאינו מעביר שנאה מלבו ביום הכיפורים - אין תפילתו נשמעת ח"ו". הקב"ה מבקש שביום הזה תעשה 'פוליש' בלב שלך, ה' רוצה לראות עד כמה אתה מוחל ואין לך בלב על אף אדם. ה' רוצה לראות אותך מעביר את הטינה מהלב על השכנים שמציקים לך תמיד, על ה'בוס' שמתנכל אליך, לחמותך שעוקצת אותך בלי סוף, לגיסתך שלא מפסיקה לדבר עלייך, לחברה שאת מרגישה שהיא כמתחרה שלך ויש בלבך מטען כבד עליה, או אותה חברה שאת הלכת לכל 'האירועים' שלה והיא אפילו לא טרחה להתקשר לומר 'מזל טוב'... כמובן לבעל או לאשה: תמחקו את כל הפעמים שהוא / היא פגע בך, תמחקו את המילים, המעשים, האיחורים, האי-שימת לב, החוסר הערכה שיש לפעמים, וכל שכן לאותם שאתם שונאים בלי סיבה.

הרב אפרים שרבי

התנחלות פנימי ומפנימי
דקראת יום הכיפורים

סיפר ר' חיים שמואלביץ זצ"ל כי במלחמת ששת הימים המטוסים טסו בשמי ירושלים, ואנו ישבנו במקלט של ישיבת 'מיר' בשכונת 'בית ישראל' עם כל בני הישיבה. הואיל והמקלט הוא ציבורי, ישבו שם אף אנשים נוספים מהשכונה שאינם מבני הישיבה. ישבו ואמרו תהלים. עד כדי כך היה פחד, שמכל הפצצה ששמעו היו אומרים וידוי ובוכים באמירת התהילים. והנה פתאום נתבשרו כולם על סיום המלחמה... רבים חשבו כי זה בזכות התהילים והתפילות. הרחוקים חשבו שזה בזכות הכוח הגדול של צה"ל. ואכן התפילות והתהילים היו חשובים מאד, אך היה מעשה אחד שריגש את הקב"ה ביותר, ופשוט לי שבגללו סיים השי"ת את המלחמה. ואז המשיך ר' חיים בהתרגשות וסיפר על אישה אחת שהייתה דרה בשכונתם, אישה שלבעלה לא היו כוחות להתמודד עם החיים והוא פשוט ברח, השאיר אותה עגונה עם ילדים קטנים ורעבים ונעלם, כשהוא משאיר אחריו חובות. ראיתי בעיניים איך עמדה אותה אישה גיבורה ואמרה: "בורא עולם, רמסו אותי ודרכו עליי, השפילו אותי וזרקו אותי... אבל אני מוחלת לו בלב שלם, ובלבד שתמחול גם אתה לבניך". ממש באותו רגע שהיא אמרה וידוי, נתבשרנו על הפסקת המלחמה", חתם רבי חיים שמואלביץ. כשנקה את הלב - יתנקו כל הבעיות והצרות בחיינו! אמן.

יום שמח כ-פורים!

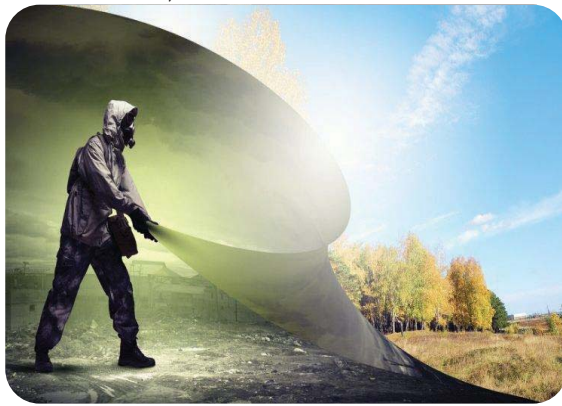
הרב אבישכר אריק

"לא היו ימים טובים לישראל כט"ז באב ויום הכיפורים", קבעו חז"ל (תענית לא), "אולם, ישנם אנשים רבים שאינם אוהבים את יום הכיפורים", אמר הגה"צ רבי סנדר ארלנגר זצ"ל, "הם צריכים לצום ביום הזה, להתענות, ללכת יחפים, והדבר מצערם. אולם אם יחשבו מעט ויתבוננו, הם יראו כמה זה 'משתלם' – הרי ה' יתברך נותן לנו כפרה, טהרה, נקיות – זכות עצומה שלא תתואר. כל מה שאנחנו צריכים זה 'לכוף כאגמון ראשו': להוריד את הראש על ידי תענית, ולהראות שאנו מוכנים להתאמץ בשביל כך".

או אז עזר הצדיק ואמר: "וכי זה בכלל נחשב למחיר כנגד הטובה הגדולה?! הלא אדם הנפטר ומגיע לעולם הבא ייתן את כל נפשו בעד שימחקו לו עוונותיו, ואנו מקבלים זאת בקלות על ידי תענית ועינוייה!". המשיך הרב ואמר: "הרי אם יפנו לעני מרוד ויאמרו לו: 'ביכולתך לשלם \$5,000 בלבד, ובתמורה תקבל בנין מפואר בן שלוש קומות – כולו שלך'. הרי ללצון יחשב אם יענה: 'איני יכול, זהו סכום גדול מדי בשבילי'. עבורו, זוהי כעת הזדמנות מדהימה שלא תחזור לעולם. ואף שאין ברשותו כעת הכסף, הרי וודאי מיד יצא לגייס את הסכום בכל דרך, העיקר שלא להחמיץ את ההצעה הנפלאה הזאת שהתגלגלה לפתחו".

זעק הרב מקירות ליבו ואמר: "ידידיי, כך צריך 'לדבר' עם הגוף הגשמי. להסביר לעצמנו כמה אושר יקבל הגוף כל השנה תמורת מאמץ לא גדול ביום הכיפורים. נכון, יש מעט קושי לצום, להתפלל ארוכות ושאר העינויים של היום הקדוש, אולם בשכר זה נמחקים העוונות שיצרו מסך בינינו לאבינו שבשמיים ומתבטלות הגזירות מחיינו!".

סיפר הגה"צ רבי בנימין פינקל שליט"א, ראש ישיבת 'מיר': "בירושלים התגורר לפני כמה שנים, יהודי יקר בשם רבי פישל העניג זצ"ל. רבי פישל עשה מעשים גדולים. אחד ממעשיו המיוחדים היה אחר השואה. צעירים רבים שעברו את מאורעות השואה, שאיבדו את יקיריהם, היו במצב של ייאוש נוראי מהחיים. הם היו שבורים נפשית לחלוטין ולא היו מוכנים לעשות מאומה. הם גידלו שער, סירבו להתרחץ, ישנו על הספסלים ברחובות והלכו ושקעו לתוך עצמם. אין להם חפץ בחיים. ככל שחלף הזמן נדף מהם ריח הצחנה נוראי למרחקים –

דבר שהרחיק אנשים רבים מקירבתם והם רק הלכו ושקעו בצערם עוד יותר. מה עשה אותו צדיק רבי פישל העניג? – ליבו הרחום לא היה מסוגל לסבול את צערם. על כן, הלך ושכר בתשלום מלא כמה אנשים בריונים בעלי כח, וציוה עליהם לקחת בחזקה מידי יום יהודי אחד כזה – להכניסו למרחץ, לספר את שערו המגודל, לרחצו מטינופו ולהלבישו בערכת בגדים חדשה ואיכותית, אותה מימן רבי פישל בעצמו. אותם יהודים שבורים הביעו התנגדות, אך הגברתנים לא שעו לבקשתם והמשיכו את המבצע עד תומו. היהודי זעק והתנגד, הצטער והתחנן, אך לא הקשיבו לו. בסיום התהליך, הועמדו הניצולים לפני מראה, ומיד הוכו בתדהמה, כשאור של תקוה חדר לליבם: "האם זה באמת אני? אדם כה נעים, מסודר ונחמד, ממש כחתן ביום חופתו". מאותו יום הפך אותו אומלל לאיש אחר, אדם בין אנשים, וחזר אט

אט למסלול חיים פורה ויציב, ורבים הקימו משפחות, כולם חייבים לו את חייהם עד היום. עזר רבי בנימין את דבריו ואמר: "רבותיי, כך עושה איתנו בורא עולם. בכל יום כיפור הוא לוקח אותנו, רוחץ אותנו ומטפח אותנו, והופך אותנו לאנשים חדשים לחלוטין. אנו מתקשים לפעמים לצום, מתקשים מעט בתפילות ארוכות ושאר עינויים, אך הוא מטהר אותנו בעל כורחנו לטובתנו. כל מה שמוטל עלינו כעת מיום זה ואילך – הוא רק להישמר מכל דבר שעתידי לטנף שוב את הנשמה, שלא תתלכלך שוב, אלא תישאר נקייה וטהורה". איזה פלא ואיזו זכות. על כך התפעל רבי עקיבא: "אשריכם ישראל, לפני מי אתם מטהרים ומי מטהר אתכם – אביכם שבשמיים!". ולא זו בלבד שהבורא יתברך מטהר ורוחץ אותנו, אלא הוא אף נותן לנו שכר אם עשינו את הניקיון הזה מתוך אהבה ש'זדונות נעשים זכויות', הכל הפוך למצוות ושכר עצום! כמה טוב ה'. לכן, כתב ה'מאור עיניים' (האוינו ד"ה איתא): "התשובה היא מצוות עשה מן התורה, ולכן צריך לעשות בשמחה". תבין שזו מתנה נדירה ותשמח בה. לכן, כתב הצדיק ר' אלימלך מליזענסק (ליקוטי שושנה) 'זמלמדנו הכתוב להתוודות על החטאים בהרגשה שאנו בטוחים בחמלתו ורחמיו של ה' יתברך שירחם עלינו וימחול לנו על כל חטאינו. וחלילה לא יתוודה מתוך עצבות, שמפרש חטאיו ועצוב שאינו יודע אם ימחלו לו, שבכל מעורר דינים על עצמו, אלא יאמר הוידוי בחרטה אך מתוך ביטחון גדול ושמחה שה' מכפר, ומודה ועוזב ירוחם'. לא מתוודים מתוך עצב, אלא בצער שהתרחקנו מה' וציערנו אותו, ותוך כדי משלבים את השמחה שברגע זה שבאמת הצטערתי על כך, ה' ניקה לי את אותו עוון לחלוטין!.

"ופשוט הוא", כתב היסוד ושורש העבודה, "ששכר קיום מצות עשה זו (תענית כיפור) שכרה מרובה בגלל צער הגוף. הנה אחיי ורעיי, יתבונן כל אדם כי ראוי וטוב לו לשמוח שמחה עצומה עד מאד בכל רגע בצער עינוי אכילה, שתיה ושאר דברים – עם קיום מצות עשה מהתורה בכל רגע שסובל העינוי!".

פסגת יום הכיפורים

התיק ארזון | 1078

ובכלל, מה אבקש ממך? ...
 "בנים? – הרי אנו כבר זקנים, לא זכינו להקים משפחה וגם לא נזכה בכך", נאנק מדמעות, כשכל החיילים גועים עמו בבכי. "האם אבקש ממך חיים? – והלא חיינו כאן בצבא האדום אבודים ומלאי תסכול מר, וכי לזה יקרא חיים?!"

"פרנסה?.. אין לנו צורך, שמלבד הפנסיה שנותן לנו ניקולאי אין לנו מה לעשות בכסף בחיים כאלו!" ... נשנק בדמע. ואז יצאה זעקה מליבו: "לא נותר לנו לבקש ממך אלא רק... שכולם יכירו במלכות שלך, שכל העולם ידע שאתה המנהיג כאן את הכל, ואנחנו בניך ומשרתי רצונך!", אמר ולא יכל להמשיך מרוב בכי. גם הרבי והתלמידים פרצו בבכי. ומיד קפץ משמחה רבי לוי יצחק ואמר: "דעו לכם, כי התפילה הזו והמילים הללו שיצאו מלבכם הבווער – הצילו את עם ישראל בשנה הקרובה מגזירות אימות ונוראות.

אף קהילה לא ביטלה את הגזירות שעמדו בשמיים, מלבד התפילה שלכם, חיילים אהובים של ה' יתברך!".
 שעת הנעילה – שעת רצון הרצונות שמגיעה פעם אחת בשנה בלבד!
 כתב ה'רוקח' הקדוש (סי' ריו, הל' י"ח): "לעת ערב (שעת הנעילה), חותם הקב"ה (דין כל אדם), ועומדים כל צבא מרום: אלו מימין ואלו משמאל. וכל הנשמות עומדות לפני הכסא להמליץ, ועומדים שני מלאכים על גלגלי רוח, זה כנפיו מסוף העולם ועד סופו, וזה כנפיו כמלא עולם. אחד סופר וחותם למתיה, ואחד לחיים והקב"ה חותם אמת. ועד עת החיתום יכול היחיד לשוב אם ישבר ליבו בתשובה שלימה מתקבלת".
 יהודי, ויהודיה יקרים, מתנה גדולה מזו לא יוכל בן תמותה לקבל כל ימי חייו. ננצל את השעה הגדולה בתבל!

חוץ ממושגי הצבא שנכפו עליהם, ואף לא הכירו מושגים יהודים. כולם כבר היו בגילאי ה-50 וגרו שם עד סוף חייהם. כששמעו החיילים המזדקנים על בואו של רבי לוי יצחק מברדיטשוב ביום הכיפורים, אחזה אותם התרגשות. הם אולם לא ידעו כמעט מאומה ביהדות, אך כולם הכירו בקדושת יום הכיפורים, ועל רבי לוי יצחק הקדוש. הם שמחו שסוף סוף תהא להם תפילה ראשונה ומרוממת בחייהם.

ואכן, רבי לוי יצחק מברדיטשוב היה חזן בתפילות יום הכיפורים, כשהוא נדמה כמלאך אלוקים, וכל תפילותיו בהתלהבות עצומה ובאש קודש. החיילים היו המומים ממחזה ההוד, ובכו מתוך כיסופין ואהבה לבורא. ואז, בהגיע הרגע הגדול, קודש הקדשים של יום הכיפורים – תפילת הנעילה, עזב הרבי את עמוד התפילה, ולתדהמת הכל – ביקש מאחד החיילים המבוגרים להיות חזן. החייל היה המום ולא הבין מה הרבי רוצה, הרי בחייו לא התפלל תפילה רגילה, ומעולם לא היה חזן. רבי לוי יצחק לא ויתר לו וקבע כי הוא יעלה חזן. שבור ומבולבל, עלה החייל ל'עמוד', הביט לעבר כולם במבוכה, עיניו התמלאו בדמעות, ואז הוא שאג בבכיה: "רבונו של עולם! גלוי וידוע לפניך שאין לי מושג איך מתפללים, אינני יודע אפילו על מה להתפלל.

שיאו של יום הכיפורים מגיע בסיומו עם הגיעה של שעת הנעילה המרוממת והקדושה.
 כתב ה'זרע קודש' (ערי"ב) בשם סידור האר"י כי 'נעילה' היא מלשון 'נעל' י-ה', לומר לנו שהקב"ה מתייחד עימנו לבד בשעה זו, בלי התערבות מלאכים או עם אחר.
 הרמח"ל (קיצור הכוונות) כתב כי ביד כל אדם להגיע בעת הזו להיות כאדם הראשון קודם החטא, שאז היה האדם ללא חטא כלל.
 נורא ואיום כתב ה'משך חכמה' (וילך ד"ה שובה) כי אף שאמרו חז"ל (יומא פו): 'מי שיש חילול ה' בידו – אין לו כח בתשובה לתלות, ולא ביה"כ לכפר', אין זה מדובר על שעת הנעילה הגדולה מכל ומכפרת אף על עוון חטא חילול ה' הקשה. השעה הגדולה והקדושה בתבל!

היה זה בערב יום הכיפורים. הרה"ק רבי לוי יצחק מברדיטשוב זי"ע, סגורן של ישראל, הזעיק את תלמידיו והורה להם: "מי שרוצה להתפלל עימי ביום הכיפורים, יעלה כעת לכרכרה".
 תלמידיו התפלאו מבקשת הרב, שהיה רגיל להתפלל בבית מדרשו, ועלו בשמחה ובסקרנות. הכרכרה יצאה למסע ארוך ועצרה בכפר נידח בקצה 'רוסיה', אותו לא הכירו התלמידים.
 "אתפלל השנה רק בכפר הזה", הורה רבי לוי יצחק. היה זה כפר בו התגוררו חיילים יהודים, שנחטפו מידי הוריהם בגיל צעיר ע"י הצבא האדום הרוסי, ונשלחו לשרת את הצאר ניקולאי ימ"ש כל חייהם. להיות עבד עולמית בלי אפשרות לחיות ולהקים משפחה. יהודים תמימים אלו לא ידעו מאומה

תיק
כיצד אדם עובר על איסור 'בישול' בשבת, ע"י מחשבה בלבד שחשב?
 תשובה: ע"י מחשבה בלבד שחשב?
 תשובה: ע"י מחשבה בלבד שחשב?
 תשובה: ע"י מחשבה בלבד שחשב?
לתגובות: 052-7151858
רחוב מעה בריל 9, ת"א, מספ' אחיאל
DANIEL777ACHIEL@GMAIL.COM

ההקדשה המרכזית
 העלון מוקדש לרפואה והצלחה: גאולה בת דבורה, ולרי אריה בן אירנה, שלמה בן אלה, אלונה בת פלינה, יואב חי אברהם ב"ב וצאצאיו, אבשלום בן ויולט. מאור בן ליאת, אסתר בת מרים. זיווג: אביחי בן גאולה. לע"נ: אמיר בן גור, בוריס בן ברכה, יהודה בן אליהו, משה בן צביה.

לכל קוראי העלון וכל בית ישראל
גמר חתימה טובה
ענה מלאה בסדי ה' ורחמי,
מוצלחת ומשגשגת ברחניות
ובגשמיות, בבני חיי ומזוני, אמן!
 תפוס אפי'
 תפוס אפי'

לא נבס"ק אתה השמחה

יו"ל ע"י מערכת "לא נבס"ק את השמחה" לתרומות, חסויות וכדו' 0534-135-183

לשליחת בדיחות או הערות והארות: דוא"ל: a05832349@gmail.com

מו"ל: שר השמחה מאיר פנחסי הי"ו | הפצה ראשית: א.ג. הי"ו

ווארט על הפרשה פנינים יקרים על פרשת האזינו.

הָאֲזִינוּ הַשָּׁמַיִם וְאֶדְבָּרָה וְתִשְׁמַעַ הָאָרֶץ...

יש את אנשי השמים שזה הצדיקים שעסוקים כל הזמן בעניינים שמימיים ויש את פשוטי העם שעסוקים בענייני הארץ שזה הגשמיות. ולצדיקים הוא פונה בלשון קשה יותר האזינו וגם אדברה, אבל לפשוטי העם הוא פונה בלשון קלה יותר של שמיעה ואמרי פי, ללמדינו לדבר לאנשים קצת רחוקים מה' יתברך בעדינות ובוהירות אבל צדיקים שכל מטרתם זה עבודת ה' נטו, מוכנים ושמחים לשמוע דברי תוכחות, כי זה דומה לאדם שאין לו עבודה ויש לו חובות והוא הוזמן לראיון עבודה שהמשכורת שם גבוהה במיוחד ותוך זמן קצר של עבודה הוא משלם את כל חובותיו ויוצא מאפילה לאורה.

והוא הלך לראיון עבודה ובדרך קנה שקית שוקו ושתייה ובלי להשים לב חצי מהשוקו נשפך על חולצתו וליכלך אותה מאוד, אלא שהוא לא הרגיש בזה ושאל את חבירו האם אני יכול להיכנס לראיון או שצריך לשפר ולסדר משהוא, החבר הטוב מיד אומר לו אל תעז להיכנס, אתה מלוכלך מאוד, תחליף קודם את החולצה ותוכל להיכנס פנימה, וזה הצדיק שידוע שסוף דבר הכל נשמע ואנו נעמוד מול מלך מלכי המלכים ליתן דין וחשבון על הכל ולכן אם יש כתם לא על החולצה אלא בנשמה הוא שמח לשמוע שהוא לא בסדר כדי לזכות להגיע נקי ומצוחצח לבית דין של מעלה.

שימו לב!

הגיליונות הבאים:

סוכות - חלק א' - 137.

סוכות - חלק ב' - 138.

סוכות - חלק ג' - 139.

עם מלא בדיחות וסיפורים
מצחיקים כדי לקיים מצווה
דאורייתא 'ושמחת בחגיך'

ניתן לקבל במייל:

a05832349@gmail.com

במקום לחפש בבית כנסת
זה אצלך בבית.

מילתא דבדיחותא

1. ילד שואל את אבא שלו: אבא, למה אין בקבוצות כדורגל קבוצה של נשים?" אמר לו האבא: "שמעת פעם ש-11 נשים ילבשו אותו דבר?....."

2. ילד שאל את אביו: אבא אך המוח עובד? עונה לו האבא: עזוב אותי משטויות יש לי דברים אחרים בראש.....

3. אין בנאדם אחד בעולם שכשראה מראה מלאה אדים או חלון מלא אבק לא כתב על זה משהו.....

העלון יוצא לאור בסיוע ארגון תורה וחסד: 'המרכז לערבות הדדית' (ע"ר 580646396)

ניתן להפיק בדיחות למייל *fe fe fe* האצרכת

מילתא דבדיהותא

4. חשבתי על זה הרבה, ולפני שאמות אני ארצה שהמילים האחרונות שלי יהיו "השארתי מליות שקל מתחת ל..." ואז למות.....
5. מכירים את זה שאתם מחפשים משהו שעוה ולא תדעו בחיים, ואז אחרי שמצאתם את הדבר הזה אתם אומרים אההה... איך לא חשבתי על זה.....
6. מכירים את זה שאתה פוגש חבר ומדבר איתו, וכשאתם נפרדים לשלום אתה מגלה שאתם הולכים לאותו כיוון.....

יצא לאור חוברת הבדיחות:

לחגי תשרי - מהדורה שניה

ניתן לקנות את החוברת בירושלים רחוב דוד 9 שכונת הבוכרים.

עוד פרטים: 0534-135-183

מחיר החוברת: 5 ₪.

הכמות הולכת ואוזלת.

ארגון: 'משמח חולי ישראל' בשיתוף גיליון 'לא נפסיק את השמחה'

יוצא בדבר היסטורי שכמותו לא היה.

לשמח חולים בבתי חולים ע"י חלוקת ענק של חוברות מלאים בבדיחות משמחות, לחגי תשרי.

וכל זה ללא עלות כלל.

מי לא רוצה לפספס כזו מצווה חשובה.

בתרומה שלך אתה משמח לא רק את החולים, אלא גם את בני משפחותיהם.

עוד זכויות ליום הדין!

ומי מוכן לוותר על מצווה חשובה זו!!

הקדוש ברוך הוא מבטיח: אם אתה משמח את שלי, אני משמח את שלך!

ניתן לתרום בדרכים הבאות:

1. הדרך הקלה והפשוטה:

נדרים פלום קופה מספר 6500 בקטגורייה האחרונה 'לא נפסיק את השמחה'.

2. בנק דיסקונט מספר חשבון 158302968 מספר סניף 064.

אפשרות לחסויות על החוברות.

המניה שלך ליום הדין.

מילתא דבדיחותא

7. מכירים את זה שאתם אוכלים ארוחה עם כל המשפחה וכשאתם באים למזוג שתיה לכוס שלכם כל המשפחה מצטרפת ומביאה לכם את הכוסות שלהם.....

8. מכירים את זה שכל פעם שאתם מגיעים למכונת משקאות ואתם לבד אתם מקווים שמישהו השאיר שם עודף.....

חג אחד. שלושה חלקים של עלונים.

כדאי מאוד להצטרף לרשימת התפוצה: a05832349@gmail.com

9. מכירים את זה כשמישהו מחזיר לכם על דלפק מתכת עודף בשקלים ואין לכם ציפורניים אז אתם לא מצליחים להרים את השקלים מהדלפק ויש תור מאחורה וכולם מסתכלים עליכם וזה נראה להם כאילו אתם משחקים עם השקל?.....

בסייעתא דישמיא

יצא לאור חוברת הבדיחות

לא נפסיק את השמחה חלק 3

ניתן לקנות את החוברת בירושלים ברחוב: רחובות הבוכרים {דוד} 9 הכניסה בצד ימין מחיר החוברת 10 ₪ בלבד! ובחוברת 252 בדיחות מצחיקות על 32 עמודים A5. אפשרות למשלוחים באזורים מסוימים בירושלים. (מרכז העיר והסביבה)

מתנה מושלמת לחגי תשרי

כל החוברות שיצאו: חלק 1, חלק 2, וחלק 3. ומשמח חתן וכלה. וכל החגים: חגי תשרי, חג פורים, חג פסח.

וכל זה רק ב- 50 ₪

להזמנות: 0534-135-183

מילתא דבדיהותא

10. מכירים את זה שדווקא מתי שאתם שוכבים הכי בנוח במיטה, אתם פתאום צריכים לשירותים?.....

11. מכירים את זה שאתם קמים בבוקר מלאי אנרגיה..... גם אני לא!!!.....

12. מכירים את זה שאתם מחפשים משהו ממש הרבה ופתאום אתם מוצאים משהו שממש לא התכוונתם למצוא ואז אתם שמחים ושוכחים מה רציתם למצוא מקודם.....

13. מכירים את זה שאתם רוצים לאכול אבל לא יודעים מה בא לכם, אז אתם הולכים למקרר ולא מוצאים משהו מתאים, וחוזרים לחדר, ואז שוב למקרר ומקווים שאולי פיספתם משהו שיבוא לכם עליו?.....

התודה והברכה: לחוברת 'מבחר העלונים'.

העלון בחסות

נא לא לקרוא את הפרסומות בשבת! לפרסום ניתן לפנות למערכת העלון

הבטחתי לפרסם

התפללתי בציון הקדוש של חכם ששון מזרחי זיע"א

אמרתי פרשת הקטורת, נתתי פרוטה לצדקה, קבלתי על עצמי לשוב בתשובה, בקשתי בקשה ולאחר כמה זמן נושעתי.

הציון נמצא בבית החיים סנהדריה בירושלים

כורך - במחיר מוזל

ספר גדול - 12 ₪
ספר בינוני - 8 ₪
ספר קטן - 6 ₪
054-8590124

חדש! חדש! חדש!

פרסום בעלון רק ב- 10 ₪
עוד פרטים:
0534-135-183
שימו לב: העלון מופץ ב- 8,000 עותקים.

גמ"ח הקלדות

דברי תורה | מסמכים
0534-135-183

ניתן לקבל את הגיליון במייל:

a05832349@gmail.com

מחודדים

ת"ר ושנתם שיהיו זברי תורה מחודדים בפ"ך (קידושין ל.)

מערכת: 073-249-0403
sikumhadaf12@gmail.com

לע"נ
הגה"ח ר' פינחס רוזנבוים זצ"ל
נלב"ע כ"ד ניסן תשע"ז

גליון
259

לדעת רב שגובה עיקר כתובה ע"י הגט אין לחוש שמא תוציא הגט בבית דין אחר ותגבה שנית - שכשפורע לה הכתובה קורעים הגט, ולראיה שנתגרשה שתוכל להינשא - כותבים על הגט שקרעוהו לא משום פסול אלא משום שגבתה בו כתובתה.

משנה . הוציאה שני גיטין ושתי כתובות, וזמן כתובה הראשונה קודם לזמן גט הראשון, וזמן כתובה שניה קודם לגט שני - גובה שתי כתובות.

הוציאה שתי כתובות וגט אחד, וזמן שתי הכתובות קודם לגט - אם לא הוסיף בכתובה השניה על הראשונה, אינה גובה מהלקוחות אלא מזמן שני, שמחלה לשעבוד כתובה ראשונה, ואם הוסיף בשניה ולא הזכיר בה את הראשונה יכולה לגבות או את הראשונה מזמן הראשון בלי התוספת שבשני, או מזמן השניה עם התוספת, ואם כתב את השניה בלשון תוספת על הראשונה - גובה שתי הכתובות.

הוציאה כתובה ושתי גיטין - אינה גובה אלא כתובה אחת, שהמגרש את אשתו והחזירה, על מנת כתובה הראשונה החזירה. וכן הדין בהוציאה כתובה וגט ועדי מיתה, אך אם זמן הגט קודם לזמן הכתובה, הרי כתבה לה כשחזר ונשאה, ולכן גובה שתי כתובות, מכח הגט ומכח המיתה.

כתובות דף צ' .

יום ג' פרשת האזינו - ערב יום הכיפורים תשפ"ג

יום זה מוקדש לעילוי נשמת האשה החשובה מרת רחל פישער ע"ה בת ר' צבי ז"ל

ת . נ . צ . ב . ה .

דף צ' - ע"א

משנה . קטן שהשיאו אביו ונשאר עמה אחר שגדל, וכן גר שנתגיירה אשתו עמו - כתובתה קיימת, שעל מנת כן קיימה, ודווקא מנה מאתים שהם מתנאי בית דין אבל אין לה תוספת שכתב לה בעודו קטן או גוי (ודברי רב יהודה שגם תוספת יש לה הפרכו מברייתא), ואם חידש והוסיף משהגדיל ומשהתגייר - נוטלת גם מה שחידש.

הדרן עלך פרק הכותב לאשתו
פרק עשירי - מי שהיה נשוי

משנה . מי שהיה נשוי שתי נשים ומת, ואין די בנכסיו לשתי הכתובות - הראשונה קודמת לשניה, ואם מתו נשיו אחריו קודם שהספיקו לגבות - יורשי הראשונה קודמים ליורשי שניה.

קדמה שניה ותפסה - ללישנא קמא אין מוציאים מידה, שבעל חוב מאוחר שקדם וגבה מה שגבה גבה, ללישנא בתרא מה שגבה לא גבה.

כתובות דף פ"ט .
יום ב' פרשת האזינו - ח' תשרי תשפ"ג
דף פ"ט - ע"א

משנה . אשה המוציאה גט ואין עמו כתובה גובה כתובתה, ואין חוששים שתוציא גיטה בבית דין אחר ותגבה שנית - שאחר הגבייה קורעים הגט. ואין חוששים שתוציא כתובתה אחר שימות ותגבה שנית בתורת אלמנה - מאחר שקיימא לן שאין כותבים שובר: לסלקא דעתך דרב - המשנה עוסקת רק במקום שאין כותבים כתובה. לשמואל - גם במקום שכותבים כתובה אם הביאה עדים שלא כתב לה כתובה, [ובמקום שאין כותבים גובה כתובתה אפילו אם טוען שכתב כל זמן שלא הביא ראיה שכתב]. למסקנת רב - דין המשנה אמור גם במקום שכותבים כתובה, שע"י הגט אינה גובה אלא עיקר כתובה, וע"י הכתובה גובה רק תוספת כתובה, וממילא אין חשש שתגבה פעמיים.

הוציאה כתובה ואין עמה גט, היא אומרת אבד גיטי, והוא אומר אבד שוברי - אינה נפרעת, שחוששים שמא כבר נפרעה. לשמואל - היינו במקום שאין כותבים כתובה, שאז יש לחשוש שכבר באה לגבות ע"י הגט, והוא טוען שכתב לה כתובה, ולא האמינוהו וחיבוהו לשלם, וכתבו לו שובר ואבדו, לכן כשמוציאה הכתובה אין גובים על ידה. לרב הסובר שגובים ע"פ הכתובה תוספת כתובה, מה שאין גובים על פיה היינו במקום שאין לה עדי גירושין, שאז נאמן שפרעה כיון שיש לו מיגו שלא גרשתיה.

מסכנה ואילך שגזרו על המצוות - אמר רשב"ג שהמוציאה כתובה בלא גט גובה כתובתה.

בעל חוב שהוציא שטר חוב ואין עמו פרוזבול וטוען שאבדו - הרי זה לא יפרע בו, ולרשב"ג מסכנה ואילך גובה בלי פרוזבול.

דף פ"ט - ע"ב

במקום שאי אפשר כותבים שובר, אף שצריך הלה לשומרו מן העכברים, וכגון: אלמנה גובה כתובתה בעדי מיתה, וכדי שלא תוכל לחזור ולהביא עדי מיתה בבית דין אחר ולגבות כתובתה שנית, וכן כדי למנוע חשש שמא גירשה קודם שמת ואחר שתגבה בעדי מיתה תחזור ותגבה ע"י הגט [לרב שבכל אופן גובים עיקר ע"י הגט] - כותבים שובר לבעל.

אלמנה מן האירוסין - אם כתב לה כתובה גובה עיקר כתובה, ונחלקו ת"ק ורבי אלעזר בן עזריה אם גובה גם תוספת כתובה שהוסיף לה. ואם לא כתב לה כתובה - נחלקו האמוראים אם יש לה עיקר כתובה בתנאי ב"ד.

נשא את הראשונה ומתה בחייו, נשא שניה ומת הוא - שניה ויורשיה קודמים ליורשי הראשונה, שהשניה בעלת חוב ויורשי הראשונה באים בתורת ירושה.

דף צ' - ע"ב

השלישית נעשית מותר ונוהג דין כתובת בנין דכרין ביורשי ראשונה ושניה, אך עדיין אין מוכח שגם ב' אחים שמתו אמם, אחת בחייו ואחת במותו, שיש לבני ראשונה כתובת בנין דיכרין ואין חוששים למריבה עם בני שניה הגובים כתובת אמם בתורת חוב.

משנה . אם אין מותר דינר יתר על שתי הכתובות, ואמרו בני כתובה הגדולה הרי אנו מעלים נכסי אבינו ומקבלים אותה ביוקר כדי שיהא שם מותר דינר - אין שומעים להם, אלא שמים הנכסים בבית דין.

נכסים הראויים ליפול להם ירושה מאבי אביהם אינם נחשבים כמוחזק לכללם בכלל הירושה לענין מותר דינר.

היה בנכסיו בשעת מיתה מותר דינר על הכתובות, והוזלו קודם ששמאו בית דין - כבר זכו בשעת מיתה יורשי כתובה גדולה לזכות בכתובת אמם.

דף צ"א - ע"ב

לא היה בנכסיו מותר דינר בשעת מיתה, והתייקרו ויש מותר דינר - לרב עמרם נוהג דין כתובת בנין דיכרין, ולרב נחמן כבר זכו בני הכתובה הקטנה בשעת מיתה לחלוק הנכסים בשווה.

לוקח שקנה ב' שדות ממי שהיה חייב כשיעור שיוזי ב' השדות, וטרף בעל חוב אחת מהן, וכשבא לטרוף השניה אמר לו הלוקח: אם שווה לך השדה הראשונה כנגד כל החוב הנח לי השדה השניה, ואם לא קח לך מעות בשיעור כל החוב והנח לי ב' השדות - רמי בר חמא ורב יוסף רצו לדמות דינו לדין משנתנו, שאין בני כתובה הגדולה יכולים להעלות שיווי הקרקע כדי ליטול כתובת אמם, ואביי ורבא חילקו שדווקא במשנתנו אינם יכולים לומר כן, מפני שמפסידים בכך לבני כתובה קטנה, מה שאין כן כאן שאין הבעל חוב נפסד בכך, שהרי מקבל כל חובו.

לוקח המעלה שיווי קרקע לסלק בעל חוב המוכר במעות, כשחוזר לטרוף מהמוכר שמכר לו באחריות מה ששילם לבעל חוב - נחלקו אם טורף כל מה ששילם, או כשיווי שקנה הקרקע שסילק בעל חוב ממנה, והלכה כדעה שניה.

היה חייב ק' זוז ומת והניח קרקע השווה נ' זוז, ובא בע"ח לטרוף הקרקע, ונתנו לו היתומים נ' זוז, יכול לשוב ולטרוף מהם הקרקע עבור נ' זוז הנוספים, שמה שפרעוהו נ' זוז בסתם היה מפני מצוה דרבנן לפרוע חוב אביהם משום כבוד אביהם, ורק אם אמרו בשעת הפירעון שנותנים דמי הקרקע הרי זה כאילו קנו ממנו הקרקע ולא כפירעון חוב, ואינו יכול לחזור ולטרפה. מכר כתובת, אמו בעוד בעלה קיים, או שמכר שדה המשועבדת לכתובתה לאחר שירשה מאביו, והתנה שאם תבוא אמו לערער יהא פטור, ומתה אמו, ובא הוא וערער על המכירה משום שהוא יורש ועומד במקום אמו - פסק רבא שאמנם לא קיבל עליו אחריות ערעור אמו אבל אחריות עצמו קיבל ואינו יכול לערער.

כתובות דף צ"ב.

יום ה' פרשת האזינו - י"א תשרי תשפ"ג

דף צ"ב - ע"א

ראובן שמכר שדה לשמעון שלא באחריות, וחזר שמעון ומכרה לראובן באחריות, ובא בעל חוב של ראובן וטרפה ממנו - סבר רמי בר חמא ששמעון חייב לפצות הבעל חוב, ואמר לו רבא שמה שלא קיבל עליו ראובן אחריות כלפי שמעון היינו דווקא מערעור שאינו מחמתו, אבל אחריות הבאה מחמתו בוודאי קיבל עליו, ושמעון פטור.

מתה אחת בחייו ואחת במותו - ספק בגמרא אם יש דין כתובת בנין דכרין לבני הראשונה, או לא - כדי שלא יבואו לידי ריב במה שבני הראשונה נוטלים חלק יותר גדול מבני השניה בירושת אביהם, שבני השניה נוטלים כתובת אימם בתורת בעל חוב, ובני הראשונה נוטלים בתורת ירושה, ונחלקו אם יש להוכיח ממתניתין דקתני 'שניה ויורשיה קודמים ליורשי הראשונה', שלשון 'קודמים' משמע שדווקא קודמים, אך אם לאחר שנטלו יורשי שניה עדיין נשארו נכסים יורשים בני ראשונה כתובת אמם מדין כתובת בנין דכרין, או שהכוונה שאם נשארו נכסים יקחו מהם חלקם בתורת ירושה.

לא תקנו כתובת בנין דכרין אלא אם כן יש דינר יותר על סכום שתי הכתובות, שאז אין נחלה דאורייתא נעקרת, ואם מתה אחת בחייו ואחת לאחר מיתתו ספק בגמרא אם נחשב שמתקיימת נחלה דאורייתא במה שבני השניה נפרעים כתובתה בתורת חוב מהירושה, ונחלקו האם יש להוכיח מהמשנה שלא נכתב בה שמדובר דווקא כיש שם מותר דינר, שגם באופן זה נוהג דין כתובת בנין דיכרין אם נשארו נכסים לאחר שגבו בני שניה [היינו לפי הצד שבקטע הקודם, שיש לדייק מלשון 'קודמים' שם נשארו נכסים אחר גביית יורשי שניה נוהג דין כתובת בנין דכרין לבני ראשונה], או שאכן המשנה עוסקת דווקא כשיש מותר דינר מלבד מה שגבו בני שניה חוב כתובת אמם.

לרבנן דבירב - לבן ננס פרעון כתובת בני השניה ופירעון בעל חוב נחשבים כמותר דינר שיוכלו בני הראשונה ליטול כתובת בנין דכרין, ולרבי עקיבא אינם נחשבים. לרבה - פרעון בעל חוב לכו"ע נחשב כמותר דינר, כיון שכולם פורעים החוב וזו היא נחלתם, ונחלקו רק בכתובה, כיון שבני השניה רק מקבלים ולא פורעים. לרב יוסף - נחלקו בדין אחת בחייו ואחת במותו, אם נוהג דין כתובת בנין דכרין לבני זו שמתה בחייו.

כתובת בנין דכרין אינה נגבית ממשועבדים, ולכן שנינו במשנה שבני שניה קודמים, שאילו הייתה נגבית ממשועבדים היו בני ראשונה חוזרים וגובים מבני שניה מה שגבו, שהרי כתובת אמן קדמה לכתובת השניה.

כתובות דף צ"א.
יום הכיפורים תשפ"ג

דף צ"א - ע"א

אין דין כתובת בנין דכרין נוהג אלא אם יש מותר דינר יתר על שתי הכתובות, לרבי שמעון דווקא כשיש מותר דינר מקרקע בני חורין, ותנא קמא חולק - ללשון א' סובר שדי בכך שיש מותר דינר מטלטלים, וללשון ב' סובר שדי בכך שהניח מותר דינר בנכסים המשועבדים לבעל חוב, אך לכו"ע צריך מותר דינר ולא פחות.

רב פפא פסק שנוהג דין כתובת בנין דכרין במתה אחת בחייו ואחת במותו, וכתובה נעשית מותר לחברתה, והוצרך לפרש שתי ההלכות, שאילו אמר רק שכתובה נעשית מותר לחברתה יש לומר שהיינו בשתי נשים שמתו בחייו שלכל אחת יש בן התובע כתובת אמו, ואשה שלישית מתה לאחר מותו ויש לה בת שאינה יורשת בנכסי אביה, ורק גובה כתובת אמה, שכתובת

יורש שמכר קרקע ללוקח שלא באחריות, וחזר הלוקח ומכרה ליורש באחריות, ובא בעל-חוב של המוריש וטרפה גם לדעת רבא צריך הלוקח לפצות את היורש שחזר וקנאה ממנו, משום שבעל חוב של המוריש כבעל חוב של אחר הוא, וכיון שמכרה שלא באחריות לא קיבל עליו אלא אחריות עצמו ולא של מורישו.

המוכר שדה באחריות והלוקח עדיין לא פרע לו תשלום השדה אלא זקפו במלוה, ומת המוכר, ובא בעל חוב של המוכר לגבות השדה, ופייסו הלוקח במעות דמי השדה שחייב ליתומים - יכולים היתומים לתבוע מהלוקח את דמי השדה, ואינו נפטר בזה שנתן המעות לבעל חוב, שהרי מעות השדה שבידו מטלטלי יתומים הם ואינם משועבדים לבעל חוב, ואינו יכול לחזור על היתומים מחמת אחריות שקיבל על השדה מאביהם, שהרי לא ירשו קרקע מאביהם. ואם הלוקח פיקח יפרע ליתומים את דמי השדה בקרקע, ויחזור ויטרפנה מהם לאחריות מקחו, שיתומים שגבו קרקע בחוב אביהם הרי היא כקרקע שירשו מאביהם ובעל חוב חוזר וגובה מהם.

לזוה שמכר כל שדותיו בשטר אחד, וחזר הלוקח ומכר שדה בינונית ללוקח שני - רצה בעל חוב גובה עידיית שנשארה ביד לוקח ראשון - שאומר לו אתה נכנסת תחת הלווה, וכל זמן שאמצא אחת משדותיו בידך לא אטריח לוקח שלך, רצה גובה מלוקח השני - שלקח שדה הבינונית המשועבדת לבעל חוב, והיינו דווקא אם לא הניח אצל לוקח ראשון בינונית, שאם הניח יכול לומר לבעל חוב הנחתי לך מקום לגבות חובך מלוקח ראשון. אבל אם לא לקח הראשון כל השדות בבת אחת, אין יכול בעל חוב לגבות מלוקח שני אלא אם לקח השדה שקנה לוקח ראשון באחרונה, אך אם קנה השדות שקנה לוקח ראשון תחילה, הרי לא נשתעבד לבעל חוב כל זמן שיש לו לגבות מבני חורין - שדות שעדיין ביד הלווה, וממילא גם מלוקח שני אינו יכול לגבותה.

דף צ"ב - ע"ב

לזוה שמכר כל שדותיו באחריות, ובא בעל חובו לגבות מהלוקח - אם יש ללווה איזו טענה נגד הבעל חוב (כגון שבידו לטעון כנגדו שגם הוא חייב לו כנגד החוב, וכן יכול להשביעו שעדיין לא פרעו) יכול לבא ולטעון, ואין הבעל חוב יכול לומר לו לאו בעל דברים דידי את שהרי איני טורף ממך, משום שאומר לו הלווה מה שאתה מוציא מהלוקח יחזור עלי, וי"א שהוא הדין במכר לו שלא באחריות, משום שטוען שאינו רוצה שתהא ללוקח עליו תערומות.

כתובות דף צ"ג.

יום ו' פרשת האזינו - י"ב תשרי תשפ"ג

דף צ"ג - ע"א

לקח שדה שלא באחריות ויצאו עליה עוררים - קודם שהחזיק בה בדישה על מצריה יכול לחזור בו, אפילו קודם שטרפנה ממנו, אם עדיין לא נתן מעות, אחר שהחזיק בה - אינו יכול לחזור בו, שכבר קנאה בחזקה ונתחייב במעותיה. וי"א שאפילו אם קנאה באחריות אינו יכול לחזור בו בטענה שסוף סוף אחזור עליך לתבוע ממוני ולמה אצטרך לטרוח בבית דין ובדיינים, שמשלב לו המוכר: כשתצא השדה מידיך בדין אשלם לך, שהרבה עוררים אינם זוכים בדין.

משנה. מי שהיה נשוי שלש נשים ומת, כתובה של זו מנה ושל זו מאתיים ושל זו שלש מאות, ושלשתם נחתמו ביום אחד: אין שם אלא מנה - חולקות בשווה, שכח שלשתם שוה בשעבוד מנה.

היו שם מאתיים - לתנא דמתניתין (רבי נתן) במנה ראשון ששעבוד כולם שווה - חולקות בשווה, ובמנה שני ששעבוד בעלת המאתיים ובעלת השלש מאות שוות - הן חולקות בו (ונמצא: ראשונה - 33 ושלש, שניה ושלשית - 83 ושלש). לרבי - כיון שכל נכסיו אחראים לכל הג' כתובות - שלשתם חולקות בשווה.

היו שם שלש מאות - לתנא דמתניתין (רבי נתן) מנה ראשון ומנה שני - כנ"ל בהניח מאתיים, ומנה שלישי נוטלת בעל השלש מאות (ונמצא: ראשונה - 33 ושלש, שניה - 83 ושלש, שלשית - 183 ושלש). לרבי - כיון שכל נכסיו אחראים לכל הג' כתובות שלשתם חולקות בשווה.

היו שם מאתיים, וכתבה בעלת מאתיים לבעלת מנה דין ודברים אין לי עמך במנה - לתנא דמתניתין חולקות בעל מנה ובעלת השלש מאות במנה הראשון, ובמנה השני גובה בעלת המאתיים שבעים וחמש ובעלת השלש מאות רק עשרים וחמש כיון ששעבודם שוה בו ובעלת המאתיים לא נתנה חלקה במנה הראשון לבעלת המנה שלא סילקה עצמה אלא מלריב עמה. נמצא: ראשונה - 50, שניה ושלשית - 75.

היו שם שלש מאות וכתבה בעלת שלש מאות לבעלת מאתיים ולבעלת מנה דין ודברים אין לי עמכם במנה - לתנא דמתניתין חולקות בעלת המנה ובעלת המאתיים במנה הראשון, ובמנה שני חולקות בעלת מאתיים ובעלת שלש מאות, ומנה שלישי כולו לבעלת שלש מאות. נמצא: ראשונה - 50, שניה - 100, שלשית - 150.

נפלו להם שבעים וחמשה - חולקות בשווה, ואם נפלו אח"כ עוד מאה עשרים וחמשה - כיון שבעלת מנה תובעת שבעים וחמשה לכן חולקים סכום זה בשווה ביניהם, והשאר מתחלק בין בעלת מאתיים ובעלת ג' מאות. נמצא: ראשונה - 50, שניה ושלשית - 75. ואם נפלו בפעם שניה מאתיים עשרים וחמש - ע"ה חולקות בשווה, מאה חולקות בעלת המאתיים ובעלת הג' מאות, וחמשים שנשארו הם לבעלת ג' מאות. נמצא: ראשונה - 50, שניה - 100, שלשית - 150.

דף צ"ג - ע"ב

שלשה שהטילו מעות לכיס לקנות סחורה - לשמואל אם לקחו שור לחרישה וחורשים בו, כיון שאין חלקו של זה מועיל בלא חלקו של זה - חולקים הריווח בשווה ולא לפי ממון. השביח בבשר ושחטוהו - לרבה מודה שמואל שכל אחד נוטל לפי מעותיו, שהרי מתחלק לפי אברים, לרב המנונא גם בזה הריווח מתחלק ביניהם בשווה.

שלשה שהטילו זוזים ישנים לכיס, ונשאו ונתנו בהם עד שיש בידם מטבעות חדשים היוצאים בהוצאה, וכן להיפך שהכניסו חדשים ונפסלו המטבעות, כשבאים לחלוק המטבעות חולקים לפי המעות שהטיל כל אחד לכיס, אפילו לדעת שמואל, כיון שאין חולקים השכר אלא מה שבעין. אבל אם נוספו מטבעות או שנפסד - הריווח וההפסד לאמצע.

כתובות דף צ"ד.

יום שב"ק פרשת האזינו - י"ג תשרי תשפ"ג

דף צ"ד - ע"א

משנה. מי שהיה נשוי ד' נשים ומת - הראשונה קודמת לשניה, שניה לשלישית, שלישית לרביעית. ראשונה נשבעת לשניה אם שניה טוענת שמא לא ישאר נכסים כשיעור כתובתי, וכן שניה נשבעת לשלישית, ושלישית לרביעית.

לכתובתו, וכתבה הראשונה ללוקח דין ודברים אין לי עמך, וקנה מידה - השניה מוציאה מהלוקח, והראשונה מהשניה, והלוקח מן הראשונה, וכך חוזרים חלילה עד שיעשו פשרה ביניהם.

לוקח שלקח שדה המיוחדת לכתובה וחזר ולקחה מן האשה וחתמה לו - לרבי יהודה מכרו בטל, שיכולה לומר לא נתכוונתי אלא לעשות נחת רוח לבעלי, לרבי מאיר איבדה כתובתה. לרב אשי מחלוקת התנאים היא רק בשני לקוחות, ולא חתמה לראשון אלא לשני, שבזה סובר רבי מאיר שאילו נתכוונה לעשות נחת רוח לבעלה הייתה עושה כן בלוקח ראשון, אבל בלוקח אחד לכו"ע לא איבדה כתובתה. גרושה שכתבה כן - לכו"ע לא נתכוונה לעשות נחת רוח למי שנתגרשה ממנו ואיבדה כתובתה.

אין גובים מנכסים משועבדים במקום שיש בני חורין, ואפילו הם זיבורית וזכות הבעל חוב בבינונית, ואם נתקלקלו בני חורין גובה ממשועבדים, ואין הלוקח יכול לומר הנחתי לך מקום לגבות הימנו כיון שנתקלקל.

לזה מאחד ואח"כ מכר נכסיו לשניים בזה אחר זה, וכתב בעל חוב ללוקח שני דין ודברים אין לי עמך, אין לו על הלוקח ראשון כלום, שיכול לומר לו הנחתי לך מקום לגבות הימנו, ואינו דומה לנתקלקל בני חורין שיכול לגבות ממשועבדים - כיון שהפסיד בידים את זכותו בנכסים בני חורין.

דף צ"ה - ע"ב

'נכסי לך ואחריך לפלוני', ומכרם הראשון - לרבי השני מוציא מיד הלוקחות, לרשב"ג אין לשני אלא מה ששייר ראשון, אך אסור לכתחילה למכור ולהפקיע זכות ה'אחריך', והמשיא עצה למכור הוא רשע ערום.

האומר לפניה 'נכסי לך ואחריך לפלוני' ונשאת - הבעל הוא לוקח, ולרשב"ג אין לאחריך כלום במקום הבעל, אמנם אסורה לכתחילה להינשא לו באופן שיזכה בנכסים, כשם שאסור לכתחילה למכור ולהפקיע זכותו של 'אחריך'.

האומר לאשה נשואה 'נכסי לך ואחריך לפלוני', ומכרה, ומתה, הבעל מוציא מיד הלוקחות - שהרי הוא לוקח ראשון, ו'אחריך' מוציא מיד הבעל - שכיון שהנותן מתנה אמר לה בזמן שהייתה נשואה 'אחריך לפלוני' הרי זה כאומר אחריך יקנה ולא בעלך, והלוקח מוציא מיד 'אחריך', והיינו כדעת רשב"ג שמכירת הראשון מכירה, ומניחים הנכסים ביד הלוקח. ואין אומרים שיחזור חלילה, כיון שהלוקח הוא היחיד מביניהם שיש לו הפסד, ששילם עבור הנכסים.

לזה שיש לו ב' שדות השוות יחד כל חובו, ומכר אחת, וחזר ומכר השניה לאחר, וכתב המלוה ללוקח שני דין ודברים אין לי עמך, גובה חצי חובו מלוקח ראשון, ואין הלוקח יכול לומר הנחתי לך מקום לגבות הימנו, שהרי חובו כנגד ב' השדות, ולוקח ראשון מוציא השדה מלוקח השני, וחזר הבעל חוב ומוציאה מיד הלוקח ראשון שהרי גם שדה זו משועבדת לחובו.

הדרן עלך פרק מי שהיה נשוי

פרק אחד עשר - אלמנה ניזונת

משנה . אלמנה הניזונת מנכסי יתומים, בין לאנשי גליל - שמתחייבים בכתובה שיהיו היורשים חייבים לזונה כל זמן שהיא אלמנה, ובין לאנשי יהודה - שהתחייבו רק כל זמן שלא יתנו לה כתובתה, כל זמן שזנים אותה מעשה ידיה שלהן, וכשם שתקנו חכמים שמעשה ידיה לבעלה תחת מזונות.

אין יורשי הבעל חייבים בקבורת אלמנה, שהרי חיוב בעלה בקבורתה הוא תחת כתובתה, ולכן יורשיה היורשים כתובתה הם חייבים בקבורתה.

רביעית שאין אחריה עוד אשה הגובה כתובתה - לת"ק נפרעת שלא בשבועה, לבן ננס אף היא נשבעת. וטעמם: לשמואל - היינו באופן שאחת מן השדות שגבו הראשונות נמצאה גזולה בידו, ונחלקו בדין בעל חוב מאוחר שקדם וגבה, לת"ק לא גבה, ולכך אינה צריכה להישבע, שאם יבא הנגזל ויטרוף תחזור ותוציא מהרביעית, ולבן ננס מה שגבה גבה ולא תוכל להוציא ממנה, ולפיכך חייבת להישבע לראשונות קודם גבייתה. לרב נחמן אמר רבה בר אבון - לכו"ע בעל חוב מאוחר שקדם וגבה לא גבה, ובן ננס חשש שהרביעית תזניח השדה אם לא נשבעה, ולת"ק אין חוששים (ואינה צריכה להישבע ליתומים כדן כל הבא להיפרע מנכסי יתומים, שמדובר ביתומים גדולים). לאביי - מדובר שגובות מיתומים גדולים, ונחלקו אם הדין שהבא לגבות מיתומים אינה גובה אלא בשבועה היינו דווקא כשגובה מיתומים קטנים, או גם כשגובה מיתומים גדולים.

ב' אחים או שותפים שיש להם דין נגד אחר, ודן אחד מהם עמו ונתחייב - לרב הונא אין השותף השני יכול לומר לאו בעל דברים דידי את, אלא כל שותף שליח הוא לחבירו לדון עם בעל דין שכנגדם. ורב נחמן הביא ראיה לדבריו מהמשנה, שהראשונה נשבעה לשניה, ומשמע ששוב אינה צריכה להישבע לשלישית ולרביעית, והגמרא דוחה ראייתו שדווקא שבועה לאחת מועילה לכולם, אבל לענין דין יכול השותף השני לומר אני הייתי יכול לטעון יותר טוב ממנו, אמנם אם היה אז בעיר ולא בא לדין אינו יכול לטעון כן, ומתחייב על ידי חבירו.

דף צ"ד - ע"ב

היו כתובות של כמה נשים יוצאות ביום אחד על בעל אחד, אם כתבו שעות - כל הקודמת לחברתה אפילו בשעה אחת זכתה, ובירושלים היו כותבים שעות.

היו הכתובות יוצאות בשעה אחת ואין שם אלא מנה - חולקות בשווה.

לרבי מאיר עדי חתימה כרתי - הם עיקר הכריתות, לרב אלעזר עדי מסירה כרתי, ואין העדים חותמים על הגט אלא מפני תיקון העולם, שמא ימותו עדי מסירה או ילכו למדינת הים. לרב - הלכה כרבי אלעזר בגט ולא בשאר שטרות, לשמואל - הלכה כרבי אלעזר אף בשאר שטרות.

שתי שטרות היוצאים ביום אחד ולא כתבו בהם שעות, אף שידוע שאחד נכתב בשחרית והשני במנחה, לרבי מאיר שעדי חתימה כרתי - אין זה גובה יותר מזה, שגילו דעתם שאין מקפידים על הקודם לחבירו, וחולקים. לרבי אלעזר שעדי מסירה כרתי - זה שנמסר לו תחילה זכה, ואם אין ידוע למי נמסר תחילה - נחלקו התנאים אם במקום ספק חלוקה עדיפא או שודא עדיפא, ושמואל ורב ששת ורב נחמן פסקו ששודא עדיפא.

שתי שטרי מתנה שיצאו ביום אחד - זיכה רב ששת למי ששטר נכתב קודם, ואמר לו רב נחמן שכיון שלא נכתבו שעות בשטרות אין הולכים אחר זמן הכתיבה, ופוסקים שודא דדיינא, ואין רב ששת יכול לקיים פסקו מכח שודא, כיון שלא זיכה לו מעיקרו על דעת כך.

שתי שטרות מכר יצאו על שדה אחת, זמנו של אחד ה' ניסן ושל השני ניסן סתם, והעמיד רב יוסף השדה ביד בעל השטר של ה' ניסן, משום שידו של השני על התחנתונה - שמא נכתב בכ"ט ניסן, ומאידך אי אפשר לכתוב לשני על האחריות שיש לו שטר טירפא לטרוף לקוחות שקנו מראש חודש אייר ואילך - שהלקוחות יכולים לומר שטרך קודם ללוקח של ה' ניסן והוא לקח שלא כדן, ואינו יכול לגבות מלקוחות אלא אם בעל השטר דה' בניסן יכתוב לו הרשאה, שאז גובה מהם ממה נפשך.

כתובות דף צ"ה .
יום א' ערב סוכות - י"ד תשרי תשפ"ג

יום זה מוקדש לזכות והצלחת ר' שלום יוסף חיים בן מרים לאה לברכה והצלחה וסיעתא דשמיא מרוב כל

דף צ"ה - ע"א

משנה . מי שהיה נשוי שתי נשים ומכר את שדהו המשועבדת

המאור שבתורה

מעט מן האור דומה הרבה מן החושך

לע"נ: מו"א עטר"ר חיים בן שמחה ז"ל לרפואת והצלחת: שמחה בת נעימה תחי'

שבת ו' תשרי התשפ"ב

הדלקת נרות	צאת השבת	ר"ת
18:10	19:00	19:42
18:08	18:57	19:39
18:09	18:58	19:40
18:10	18:59	19:41

י-ם
ת"א
חיפה
ב"ש

כל הזכויות שמורות

יוצא לאור להעמקת התורה ועמלה
עורך: יבל דהאן נ"י 050-4194600

הרב מרדכי אליהו זצ"ל הרגיל אותנו לחשוב מראש. "חכם עיניו בראשו" - להיות פיקח, לא להיכנס לבעיות הילכתיות. לא להיות רק חכם שמוצא להן פתרון.

לחשוב מראש על המניין ועל הכשרות באולם, על מי שיהיה איתך ועל מי שמחכה לך בכל דבר כדאי **להיערך מראש**. למתבונן מהצד הכל נראה זרימה שוטפת, אבל באמת יש כאן חשיבה מדוקדקת, והכל בשמחה, במאור פנים ובחיבה גדולה.

כל תנועה או שינוי ובעצם כל התרחשות בחיינו הם תוצאה של חפץ הבורא יתברך, הנהגתו ורצונו.

החל מפעולות יומיומיות פשוטות כמו קימה הליכה לבישת בגד ועד פעולות גורליות שתוצאתן משמעותיות ביותר לכל מהלך החיים.

צבי ברח מפני ציידים, הוא התחבא מאחורי הגפן והצליח להתחמק מפני רודפיו. כשנדמה היה לצבי **שחלפה הסכנה** הוא החל לאכול מעלי הגפן.

שמע אחד הציידים את קולות הלעיסה, ירה חץ ופגע בצבי.

אמר הצבי הפצוע: "לא הייתי צריך לגרום נזק למי שהסתיר אותי מרודפיו..."

גם אנחנו לפעמים פוגעים בלא שימת לב באלה שנתנו לנו יד בשעת הצורך.

השבת ניתנה לישראל בשביל לעסוק בה בתורה

יהו' כפרי פלטה, פרתו חלטה ולא נתנה חלב. החליט לנסוע לרה"ק רבי **יחזקאל משינאווא** כי שמע שברכתו של הצדיק פועלת ישועות. הגיע האישי לשינאווא כשהרבי עמד בתפילה.

הוא נכנס לבית המדרש לחכות עד שיסיים הצדיק את תפילתו ואז יספר לו את צרתו.

ואז כשהתחילו להתפלל שמונה עשרה שמע את הרבי אומר את תיבת **"הנורא"** ברתת ופחד **עד ששכח** את פרתו ואת משפחתו ונשאר בשינאווא במשך **שבעים תמימים** כדי ללמוד מהרבי דרך בעבודת ה'.

העצב והיגון מורים על רפיון באמונה

לעולם אל תתנו לעצמכם לשקוע... זאת תפקידה של השמש...!!!!

והנה למעשה עניין זה שגמילות חסד עם הנפש אינו מושרש

וסיבת הדבר משום שאין אנו מעריכים כראוי את הנפש חיים אנו בשטף הכוחות הטבעיים המיקרים את הגוף בלבד...

ואם כן בכל מהלך חיינו צריכים אנו לכוון בכל למטרה אחת לגמול חסד עם הנפש לתת לה את כל הדרוש לשם השגת תכלית החיים המושגת מהתקשרות הנפש עם הגוף.

לא מצא מנוחה לנפשו... לילה אחד שהה הצדיק המלובן רבי **ישראל אביחצירא** זיע"א בירושלים. הוא התעכב ללינה בבית בשעה מאוחרת בלילה כאשר כל בני הבית כבר עלו על משכבם נשמעו קולות משונים מחדרו של רבי ישראל. **הרב חיפש** דבר מה בחדרו עבר הרב לחדרים אחרים והמשיך בחיפושיו עד שמצא מאחורי אחד הארונות **חפץ שדומה** צורתו לשתי וערב. רק לאחר שהמשמש שברו והשליכו לאשפה נרגע ועלה על יצועיו. **בנוקר** סיפר לבני הבית כי לא מצא מנוחה לנפשו, ורק לאחר שחיפש מצא את הדבר הטמא שהפריע את מנוחתו.

מקוריה פשוטה

עכבר הציץ דרך חריץ בקיר וראה את האיכר ואשתו פותחים חבילה. "מעניין איזה מזון יש בחבילה" חשב לעצמו, אך הזדעזע לראות את הזוג מוציא **מלכודת עכברים** מן הקופסא. הוא יצא אל החצר וזעק אזהרה: "יש מלכודת עכברים בבית! יש מלכודת עכברים בבית!"

התרנגולת קיקרה וזקה אליו את ראשה: "אדון עכבר, אני יודעת שזה אסון לגביך, אבל אין לך שום משמעות בשבילי". העכבר **פנה אל הכבש**: "יש מלכודת עכברים בבית!" הכבש הפגין סימפטיה ואמר: "אני כל כך מצטער, מר עכבר, אבל אין שום דבר שאני יכול לעשות חוץ מלהתפלל לשלומך". העכבר פנה אל **הפרה** וזו הגיבה בזלזול: "אפשר לחשוב- מלכודת עכברים. אני ממש בסכנה, אה... עצוב ומפוחד חזר העכבר אל הבית, **להתמודד לבדו** עם מלכודת העכברים. בלילה נשמע קול צפצוף, כזה שמשמיעה מלכודת עכברים שהופעלה. אשת האיכר קפצה ממיטתה לראות מה לכדה המלכודת. בחושך לא ראתה כי **היה זה נחש ארסי** שזנבו נתפס במכשיר. הנחש הכיש את האישה והיא הובהלה לבית החולים. היא טופלה וחזרה לביתה סובלת מחם גבוה.

כולם יודעים שהטיפול הטוב ביותר לחום גבוה הוא **מרק עוף** טרי. האיכר שחט את התרנגולת כדי לבשל מרק. שכנים וידידים באו לבקר את החולה וישבו לצידה מסביב לשעון. כדי להאכיל אותם, נאלץ האיכר **לשחוט את הכבש**. האישה גססה עד שלבסוף נפטרה. מכרים רבים באו להלוויה. כדי לסעוד אותם, שחט האיכר את הפרה.

בפעם הבאה שאתם שומעים שמישהו נתקל בבעיה וחושבים שהיא לא נוגעת לכם. זכרו שגם כאשר החלש ביותר מאינם- כולם נמצאים בסכנה... מה שקורה היום, משפיע על המחר כל דבר שאתה שומע יש לו משמעות גם לגביך... הכל בהשגחה משמים אפילו עלה שנפול מהעץ. (העורך)

...בכל עת שהצרה קרובה ואין אדם יודע דרך להינצל הימנה יש לבטוח בו כי **הרבה שערים** למקום... ליבו חזק בבטחונו כאילו הבטיח ה' יתברך...

לאיש המעלה החי חיי אמת, כל חסרון בשלימות כמוהו כחסרון אחד מאביריו

הגאון ר' ישראל מאיר מראדן זצ"ל בעל ה"חפץ חיים" נתן לאחד מתלמידיו את כתב ידו, **כדי שיעתיק** את מה שכתב.

ה"חפץ חיים" **קבע מחיר** קצוב לכל גליון על פי מספר השורות שיש בכל גליון. **יום אחד** בא ה"חפץ חיים" בבהלה ואמר לתלמיד שקרה לו אסון כי נכשל בעיון גזל שכן מצא כמה גליונות שיש בהם יותר שורות **ממה שנקבע** וממילא שלם פחות ממה שמגיע לו. וכיון שאי אפשר לברר כמה שורות היו בכל הגליונות ממילא אינו יודע כמה עליו להשיב לו. **המעתיק הבטיח** לו כי היא מותר על כך אבל ה"חפץ חיים" לא הסכים לשמוע ולא זו ממנו **עד שבא** איתו לסיכום משוער ושיולם לו לאחר פיוסים רבים את כל ההפרשים.

ילד אחד בכה ברחוב ניגש אליו אדם ושאל אותו מה קרה. ענה הילד: אבא שלי הכה לעצמו על האצבע בפטיש.
שאל הזר: אז למה אתה בוכה, זה דווקא נשמע נורא מצחיק? כן, גם אני צחקתי בהתחלה.
השיב הילד

את ספרו הראשון בשם "דבר אליעזר", הוציא **הרב ולדנברג** כבר **נגיל 90** בשנת תרצ"ד עוד לפני השואה – את הספר חיבר בהיותו בחור ישיבת חברון והוא קיבל הסמכות מכל הגדולים של התקופה, כמו ר' איסר זלמן מלצר – בעל האבן האזול, בעל החבל יעקב' צוק"ל, וראש ישיבת חברון ר' יחזקאל סרנא, שבדבריהם מפליגים בתארים על העילוי הצעיר **שהתנכר מנעוריו** וכבר הוציא ספר מהדהד. כאשר כולם כאחד מלאי התפעלות מהבחור הצעיר **השוחה בשני התלמודים**, בבלי וירושלמי, מלא וגדוש בגפ"ת, ראשנים ואחרונים.

השפע והברכה וכן ישיבת ארץ ישראל מהוים הכנה והכשרה לעבודת ה'

קבוצת בחורים נשלחה אל **הסבא ומסלבודקא** זצ"ל ע"י הגאון רבי איסר זלמן מלצר שיעמוד על טיבם וישמיע באזניהם דברי מוסר. ישבו הבחורים זמן מה וביניהם היה בחור **שנחשב לעלוי גדול** לאחר שהלכו הביע הסבא את דעתו עליהם בפני רבי **איסר זלמן**. דווקא על הבחור העלוי אמר הסבא כי **לא יצמח ממנו מאומה**.

תמה רבי איסר זלמן והסבא הסביר: "כאשר הגישו בפני הבחורים כוסות תה נשפך מעט סוכר על המפה. הבחור **טבל את אצבעו בסוכר** והכניסה לפיו. נוכחתי לדעת שאין לו דרך ארץ ודי לי בכך לקבוע שלא יצמח ממנו דבר."

בקש מה שאתה צריך לו, ועוזב מה שאינך צריך לו, כי בעזיבת מה שאינך צריך לו – השגת מה שאתה צריך לו.

כל זמן שהעינים רואות לא יהיה כדבר הזה!

עינו של **מאיר סאלם** זצ"ל היחה פקוחה תדיר על חינוך בניו ובנותיו.

פעם ביקשה ממנו ביתו לילך לעבוד במקום מסויים של **תערובת** אנשים ונשים, הוא, תוך כדי שהוא מצביע על עינו אמר לה: "כל זמן שהעינים עדין רואות לא יהיה כדבר הזה".

ביתו הכירה מיד **בחוצות הדבר** ויותר לא דברה על כך. את בניו שלה ללמוד בישיבות הקדושות "פוניבז" "בב"ב וכן בישיבות "קמניץ" ו"מקור חיים" בירושלים, ואת בנותיו ל"בית יעקב".

- ⊙ **מטהר** אוויר זה הדבר הכי מפיח בבית, אתה מתיז למעלה ויש לך 3 שניות לברוח לפני שהכל נופל עליך"
- ⊙ **איזה** משועממים הערבים האלה... שולחים קאסמים על בנינים ואחרי זה בונים אותם מחדש."
- ⊙ **איז** אחד בחיים שגמר מחק שלם - תמיד גוזרים או מתעללים בו בסוף
- ⊙ **מכירים** את זה שאתם באים לפתוח את המקפאי, להוציא קופסאת גלידה, יושבים בשולחן עם ספר מוסר מעניין .. ואז מגלים שאמא הקפאיאה בתוכה אורז מלפני חודש...
- ⊙ **"הפיצה** היא מאוד מוזרה: היא עגולה, מגישים אותה בקרטון מרובע וחותכים אותה למשולשים..."

דברי תורה מפי ראש מוסדות "אור החיים" הגאון הרב **ראובן אלבז** שליט"א

משולחן גבוה

באחד הימים עבר הרה"ק רבי **אהרון ראטה**, בעל "שומר אמונים" זיע"א ברחובה של עיר, **והתנפל** עליו אדם אחד בחרפות ובגידופים. **לא השיבו** הרבי דבר והמשיך בדרכו. חלפו חודשים אחדים, יום הכיפורים הגיע. נטל רבי **אהרון** אחד ממקורביו, והלכו לביתו של **הפוגע**. אמר לו: "מבין אני שיש בלבך עלי, ולכן באתי ביום הכפורים לפיס אותך".

נדהם הפוגע. הן היה עליו להגיע אל הרבי לבקש את סליחתו, והנה בא אליו הרבי לבקש את סליחתו?! **התמלא ברגשי חרטה**, ביקש את סליחתו, והפך להיות אחד מן **המסתופכים** בעליו...

מצוות שבין אדם לחברו **אין יום הכפורים הכפר** עד שירצה את חברו. פעמים רבות אנו **עורכים חשבונות** הן החבר היה זה שפגע. שהחל ראשון במריבה- בעצם היה עליו לפיס. לרצות- באו נמחל. **נאמח** חשבונות. **נמרחק** ממריבות. **נעשה** אנו את הצעד הראשון לפיוס. למחילה. לבקשת סליחה. **ובעזרת ה' נזכה להיכתב בספרי החיים!**

שבת שלום לכל בית ישראל

למה אחרים מקבלים את העלון ראשונים ואתה לא?!

בואו והצטרפו לרשימת תפוצה
hamaor.net@gmail.com

להצלחה וישועה בכל התחומים יהודה בן בת שבע אבישלוס בן אורה רפאל ארז בן הדסה צביה

מכתביו של הרה"ק רבי **שלמה מסדיגורא** זיע"א שהיו מוסתרים ורק בשנים האחרונות נתגלו כתב הרבי מילים מרגשות אני מאלה שאינם יודעים אפילו שאני נמצא בעולם **כשאני עובר** בלילה ליד חנויותיהם אני בוכה מתוך אהבה רבה לכל אחד מהם וחושב אולי חלילה חסר להם איזה דבר בבריאות או בפרנסה אני מברך אותם מעמקי לבבי שיהיו **כולם בריאים** ויהיה להם פרנסה רובו נחת וכמוכן זה על מנת שלא לקבל פרס הכי אמיתי היות שהם אינם יודעים אפילו שאני נמצא במקום...

מילים של אהבת ישראל אמיתית אחריות ומסירות עצומה נשיאה בעול אמיתית עם כל יהודי ויהודי **באשר הוא**. מילים של גדול בישראל שאת כל לבו הגדול נתן למען אחיו.

מסופר על הרה"ק רבי **ישעיהו קריסטלר** זיע"א שהיה נותן כסף רב לצדקה. יהודים רבים **היו פונים אליו** לבקש הלוואות, והוא היה נהנה להם בסבר פנים יפות. מעולם לא היה נושא בהם את חובו, ופעמים ההלוואה היה נתינה גמורה. סוחר אחד לא היה מסוגל לשלם את הלוואתו לרבי, ולא הרדיב לבוא לליסקא שמא יפגשו. רק לאחר העדרות ממושכת העז להגיע. שאלו הרבי מליסקא לסיבת העדרו והאיש הודה כי הוא חייב כסף לרבי ישעיליה, וחש אי נעימות לפגוש בו. **נגעו הדברים בליבו** של הרבי ושאל את רבי ישעיליה האם יש בליבו על האיש שלא פרע את חובו. ענה רבי ישעיליה: "כאשר אני רואה שאין מחזירים לי את החוב, **מבין אני** שאין יד הלווים משגת ואז **פונה אני** להקב"ה שהוא הערב והוא מחזיר לי את כל הסכום..."

לעילוי נשמת: ניסים בן רימה, שרה בת חורשיד, דינה בת והב, יוסף דהאן בן שמחה, ליאור בן אילנה, ששון בן טיפחה, שמחה בת לול, יחיאל בן לוליה, פנחס חיים אוהב בן חנינה, נעימה בת עזיזה, כרמלה בת סעידה, סעידה מזל בת יעקב, מלכה בת שרה. פנחס בן פנחס, יואל בן מלכה, דוד בן איהו, מרים בת זוהרה, הרב אלעזר בן שמחה, יחזקאל בן שמחה, רפאל בן קלרה, הרב יהודה יאיר, הרב יעקב בוסף בן מרגלית, אלברט בן זוהרה, אליעזר בן רגינה, שלום בן אורה מורי, הרב יוסף אברגיל, ישראל בן שמחה סבג, שמואל בן רבקה, אסתר בת שרה, רחל רשל בת קלרה, חכם יהודה בן חנה פתייא, שלמה בן דונה, **מרת הרב עובדיה יוסף בן גורגיה**